

**Politiskt
Handlingsprogram**

Politiskt handlingsprogram

Antaget av SSU:s 35:e kongress

Uppsala, 2 - 7 augusti 2009

Arbete	4
Demokrati	29
Djurskydd	50
En solidarisk värld	57
Feminism	80
Fred och gemensam säkerhet	97
HBT	110
Hela Sverige ska leva	118
Hållbar utveckling	128
Integration	139
Kriminalpolitik	145
Utbildning	156
Välfärd	179

Arbete.

Arbete åt alla – Full sysselsättning

Arbete åt alla är grunden för socialdemokratins generella välfärdsmodell. Full sysselsättning och arbete åt alla är förutsättningen för ökad ekonomisk jämlikhet. För oss unga socialdemokrater har arbete ett värde i sig. Arbete betyder mycket för människans sociala identitet och utveckling. Arbete ska även ge frihet, trygghet och ekonomisk självständighet. Allas rätt till arbete utgör ett av fundamentet i socialdemokratisk politik. Att alla tillåts bidra efter förmåga är också en förutsättning för ökad ekonomisk jämlikhet och en rättvist fördelad välfärd.

Sverige har en hög ungdomsarbetslöshet. Det är ett stort samhällsproblem att unga människor går utan sysselsättning. Den ekonomiska politiken ska användas för att nå målet om full sysselsättning.

De ungdomar som får arbete, får alldeles för ofta osäkra anställningsförhållanden och sämre villkor än äldre. För ungdomar är underbudskonkurrens och oseriösa arbetsgivare vanligt idag, det är inte ett framtida hot utan redan verklighet. Detta kan SSU aldrig acceptera.

Solidaritet och rättvisa har alltid präglat både socialdemokraternas och fackföreningsrörelsens arbete världen över. Idag har tjugo procent av befolkningen i världens I-länder organiserat sig i samma syfte som svenska arbetare, för att stärka arbetstagarnas rättigheter. Globaliseringen har gjort att vår motpart idag finns på både lokal och global nivå. Det gör det fackliga samarbetet mellan världens länder och folk än viktigare. Fler än idag behöver organisera sig.

Ett internationellt fackligt samarbete grundar sig i samma solidaritetsprincip som det fackliga arbetet inom nationsgränserna och på insikten om att det finns mer som förenar

världens arbetare än som skiljer dem åt. Dagens multinationella företag utnyttjar fackföreningsrörelsens bristande internationella samarbete när de spelar ut arbetare från olika länder mot varandra. Internationell underbudskonkurrens är oacceptabelt och måste motverkas av en global fackföreningsrörelse. I detta arbete har den nationella centralorganisationen eller det enskilda fackförbundet ett stort ansvar att utsträcka sin solidaritet över nationsgränsen.

Strejkrätten, organisationsrätten demonstrationsrätten och rätten att sluta kollektivavtal är några av de främsta verktygen den svenska arbetarrörelsen har i kampen mot kapitalismen. Dessa verktyg ska vi använda för att skapa en gemensam front tillsammans med arbetarrörelsen i andra länder precis som vi gjort och gör lokalt.

En stark fackföreningsrörelse är en förutsättning i kampen för demokratisk socialism. Endast tillsammans med fackföreningsrörelsen kan vi arbeta för demokratisk socialism.

Ett av kapitalismens största problem är dess oförmåga att skapa arbete åt alla. Genom arbetslöshet hålls lönerna nere och det skapas konkurrens mellan de som har jobb och de som är arbetslösa. För människan är dock arbetslösheten ett enormt slöseri med ekonomiska och mänskliga resurser. I en värld där miljarder människor lever i djupaste misär måste arbete och resurser fördelas, inte förslösas.

Arbetslöshet innebär stora ekonomiska förluster, och en ökad sysselsättning medför både minskade kostnader i arbetslöshets-understöd och ökade intäkter för samhället. Arbete åt alla ska vara det överordnade målet för den ekonomiska politiken. Full sysselsättning är socialdemokratins viktigaste mål och redskap för att kunna föra en socialdemokratisk politik. Sverige måste ha en stabil ekonomi som ständigt utvecklar sig för att målet om full sysselsättning .

Den svenska välfärdsmodellen står under hårt tryck, ett tryck som sannolikt kommer att öka då fler blir äldre samtidigt som den yrkesverksamma delen av befolkningen krymper. Detta hot blir dubbelt då vår yrkesverksamma tid blir allt kortare då det tar längre tid för människor att komma in på arbetsmarknaden än tidigare och allt för få jobbar till de uppnår 65-årsålder. SSU anser att detta är oacceptabelt, vi kräver att arbetsmarknadens utformning är sådan så att människor inte slits ut i förtid. Arbetet ska vara utformat på ett sådant sätt att den fysiska och psykiska belastningen inte hindrar människor att arbeta

till 65-årsålder. Socialdemokratin måste inrikta sin arbetsmarknadspolitik på att förlänga människors yrkesverksamma tid.

- Arbete åt alla är en rättighet.
- SSU kräver att unga inte ska ha sämre arbetsvillkor än andra.
- De fackliga rättigheterna ska stärkas, både nationellt och internationellt.
- Den ekonomiska politiken ska stimulera till arbete och investeringar i Sverige och i världen.
- Full sysselsättning är det övergripande målet.
- Människors yrkesverksamma tid måste öka.

Ungdomar på arbetsmarknaden

Sverige är ett land med hög ungdomsarbetslöshet. Men det är också många ungdomar som deltar på arbetsmarknaden. Av dessa arbetar många deltid och parallellt med studier. Ungdomar arbetar ofta i tidsbegränsade anställningar.

Det betyder att ungdomar som grupp är utsatta. För det första har de svårt att finna ett arbete överhuvudtaget. Dessutom är de nytilträdna, de har svagt eller inget anställningsskydd och de finns i de branscher där problemen är som störst.

Men inträdet på arbetsmarknaden ska inte underlättas genom svagare skydd för ungdomar. Det leder till underbudskonkurrens och allt sämre villkor på arbetsmarknaden, för alla. Ungdomar har redan sämre anställningstrygghet än äldre och trots det har ungdomar en väsentligt högre arbetslöshet. Mer makt åt arbetsgivarna när det gäller anställningsskyddet skapar inte fler arbeten för ungdomar. Ungdomars ställning på arbetsmarknaden ska istället stärkas. Problem för unga människor är, trots att de söker jobb, att de inte får arbete eller trygga anställningsvillkor. Problemet är att de allt för sällan får behålla sina jobb. Därför måste anställningstryggheten stärkas. Vi erkänner ändå att det finns en viss problematik kring anställningstryggheten och turordningsreglerna där ungdomar är de som förlorar jobben först vid varsel, men till skillnad mot den politiska högern som vill försämra den så vill vi förena LAS med mer trygghet. Att ungdomar ställer upp på turordningsreglerna är en solidarisk handling mot äldre generationer och förtjänar då

tillgång till socialförsäkringar. Därför vill SSU att reglerna för arbetslöshetsersättningen ska ändras. Ungdomar under 25 år ska snabbare kvalificera sig till A-kassan än tidigare.

Ungdomar idag erbjuds allt oftare visstidsanställningar istället för tillsvidareanställningar i ett sätt att utnyttja ungdomars redan svaga ställning på arbetsmarknaden. Detta är något SSU aldrig kan acceptera. Ett sätt att underlätta för unga på arbetsmarknaden är att påskynda generationsskiftet mellan äldre och yngre på arbetsmarknaden. SSU föreslår en tillfällig generationsväxlingsreform i lågkonjunktur där en äldre arbetstagare ges deltidspension under förutsättning att en yngre person anställs tillsvidare på heltid på arbetsplatser med kollektivavtal.

När man som ung och går i skolan och har kortare anställningar och vikariat kan det vara besvärligt att gå med i facket eller byta medlemskap därför anser SSU att ett tvärfackligt elevmedlemskap skall inrättas.

- SSU föreslår en tillfällig reform för generationsväxling.
- Alla sommarjobb som ordnas genom kommunen ska vara på arbetsplatser som har kollektivavtal.
- SSU ska arbeta för att få in fler ungdomar som tar på sig fackliga uppdrag.
- Fackförbunden ska bli bättre på att lyfta in ungdomar och att visa att facket är till för dem.
- SSU ska arbeta aktivt med att organisera information till ungdomar om deras fackliga rättigheter och deras politiska möjlighet till påverkan.
- Ingen åldersdiskriminering i anställningsskyddet.
- En arbetsmarknad som är till för alla, inte för några.
- Staten ska subventioner så att alla kommuner tillhandahåller sommarjobb på arbetsplatser med kollektivavtal.
- Ungdomars ställning på arbetsmarknaden ska stärkas.
- SSU anser att ett tvärfackligt elevmedlemskap inrättas för unga.
- SSU vill se en nollvision mot långtidsarbetslöshet för ungdomar.
- SSU vill se ett nytt kunskapslyft.

- Ungdomar under 25 år ska ha rätt till arbetslöshetsersättning efter 60 dagars heltidsanställning om de då har varit medlem i en A-kassa lika lång tid.

Hälsa i arbetslivet

Även om sjukskrivningarna går ner är det alldeles för många som slås ut av arbetslivet i förtid. Särskilt alarmerande är att antalet unga som har sjuk- eller aktivitetsersättning ökar. Såväl de som har sjuk- eller aktivitetsersättning som ålders-pensionärer halkar efter den arbetande befolkningens löneutveckling. Den som råkar ut för arbetsoförmåga tidigt i livet är därmed dömd till ett liv i fattigdom.

På tio år från mitten av nittiotalet och framåt ökade andelen unga (tjugo till fyrtiofyra år) bland förtidspensionärerna (de som fick sjuk- och aktivitetsersättning) med sextio procent. Det är en helt oacceptabel utslagning som ska brytas.

Dagens situation är ohållbar. Det är många som inte har råd att vara sjukskrivna, men istället för att vara hemma tvingas många gå till jobbet trots att de borde vara sjukskrivna. Detta drabbar främst kvinnor inom låglöneyrken. Att arbeta när man är sjuk är en av många saker som på sikt kan leda till långtidssjukskrivningar och i värsta fall till att man inte kommer in på arbetsmarknaden igen.

Vi ska skapa ett arbetsliv där människor håller ett helt arbetsliv utan att slitas ut. Arbetsgivare måste jobba mer med det förebyggande arbetsmiljöarbetet så väl det fysiska som det psykosociala företagshälsovård, arbetsrotation, delaktighet och makt över sitt arbete måste stå i centrum. Vi tror inte att en modell med lägre ersättningsnivåer i socialförsäkringssystemen kommer att göra människor friskare.

I dagsläget varierar kvalitén och omfattningen av företagshälsovården stort mellan olika arbetsgivare och vi ser oroligt på att inte alla företag ger sina anställda en fullgod företagshälsovård. Vi vill se en modell där företagen tillsammans med berörd fackförening förhandlar om vilken leverantör av företagshälsovård som ska anlitas.

Lönebidrag är ett bra sätt att få in människor som har fysisk eller psykisk funktionsnedsättning i arbetslivet. Det får aldrig bli så att arbetsgivare utnyttjar lönebidragen. Där-

för ska lönebidrag endast tillåtas på arbetsplatser med kollektivavtal. Arbetsförmedlingen och försäkringskassan ska systematiskt följa upp lönebidragen.

De senaste åren har företagen gjort stora rationaliseringar. Detta har medfört att många som jobbar fackligt och politisk upplever en psykisk press från sina arbetskamrater och kollegor. Detta bör därför finnas med i arbetsmiljöplanen. Vi vill även att man ska betona sexuella trakasserier, mobbning och rasism i den psykosociala arbetsmiljön..

Många riskerar att skada sig på sina arbetsplatser. När då tempot höjs i arbetslivet minskar marginalerna och olycksrisken ökar. För att arbetsmiljön ska bli bättre måste därför beslut som rör arbetsmiljön fattas i samråd med den fackliga organisationen.

Sedan regeringen tog bort de medlen som LO tidigare fick för att utbilda och vidareutbilda skyddsombud har antalet skyddsombud som går vidareutbildningen minskat med hälften. Detta leder till långtgående försämringar för arbetsmiljön på arbetsplatser med ökande antal arbetsrelaterade skador som följd. Denna trend måste brytas.

Karensdagen i sjukförsäkringen gör att många inte har råd att vara sjukskrivna, utan går och arbetar trots att de borde vara hemma. Det kan vara dyrt för samhället i längden, om resultatet blir fler utslitna människor och förtidspensioneringar. Dessutom är karensdagen orättvis. Tjänstemän kan ofta undvika enstaka sjukdagar tack vare kompensations-timmar medan arbetare ofta inte har något val. Särskilt drabbas anställda, ofta kvinnor, inom vård och omsorg som måste vara hemma på grund av smittorisken. Därför måste karensdagen avskaffas.

Arbetslivsinstitutet har varit en myndighet där verksamhet som saknar motstycke någon annanstans i världen har bedrivits inom forsknings-, utbildnings- och dokumenteringsområden. Arbetslivsinstitutet innehade viktig kunskap inom områdena; arbetsmiljö, arbetsskador, arbetssjukdomar samt jämställdhet och jämlikhet i arbetslivet. SSU kräver därför att ett statligt arbetslivsinstitut återinförs. Arbetsmiljöverket måste få mer resurs så att de kan följa upp arbetsmiljöarbetet och arbetsmiljöskador mer effektivt.

- Arbetsmiljöverket ska få mer resurser.
- SSU kräver nolltolerans mot dödsfall på arbetsplatser.

- Sjuk- och aktivitetsersättning samt ålderspension för sjuk- och aktivitetsersatta ska följa den allmänna löneutvecklingen.
- Alla anställda ska ha rätt till fri företagshälsovård.
- Systemet med lönebidrag ska se till att människor med funktionshinder ska komma in i arbetslivet.
- Den psykosociala arbetsmiljön ska tas på samma allvar som övriga arbetsmiljöfrågor.
- Försäkringskassan ska reformeras så att målet och attityden ändras till att vara mer inställt på att stötta och hjälpa de sjukskrivna.
- Arbetsförmedlingen ska ha huvudansvaret för att ordna arbetsträning till de sjukskrivna.
- Inga karensdagar i sjukförsäkringen.
- Ett statligt arbetslivsinstitut ska återinrättas.

Arbetstid

Vår vision är inte bara att alla ska ha rätt till ett arbete utan även själva kunna bestämma över omfattningen och utformningen av den. Ett steg på vägen är möjlighet till flexitid, rätt till heltid och gå ner i arbetstid.

I dagens Sverige blir arbetare och tjänstemän sjuka av stress och oro, över att få lov att behålla jobbet. Samtidigt hankar hundratusentals personer sig fram på tillfälliga vikariat samt perioder av arbetslöshet eftersom det inte finns några arbeten för dem. Arbetslösheten har blivit ett så stort samhällsproblem att grupper som tidigare sluppit från arbetslöshet, som exempelvis akademiker, finner att inte heller de är önskade på arbetsmarknaden.

Vi i SSU vill ha en arbetstidsförkortning som på sikt ska leda till 30 timmar i veckan med bibehållen månadslön. Vi ser att en arbetstidsförkortning har ett värde i sig för frigörelsen av människan.

Kompromissen har hittills varit att arbetstidsförkortning har ersatts med ökad produktivitet, ökad skiftgång och en mer flexibel förläggning av arbetstid och semester, detta har framförallt skett inom industrin, de andra branscherna har fått stå utanför.

Att regelbundet jobba kvällar och helger försämrar livskvaliteten. Det drabbar familjeliv, tillgång till samhällsservice och egna intressen. Forskningen visar också att nattarbete är skadligt för hälsan. Dessutom handlar det allt för ofta om farliga arbetsituationer, med exempelvis ensamarbete i handeln nattetid. Därför stödjer SSU en öppettidsreglering av detaljhandeln vid ensamarbete till förmån för dess anställda. Farligt ensamarbete ska förbjudas.

Vad gäller möjligheterna till övertidsuttag, är dessa idag begränsade till 200 timmar allmän övertid per år. Utöver detta krävs överenskommelse i kollektivavtal och dispens av skyddskommittén eller fackförbundet på arbetsplatsen. Idag används möjligheterna till övertidsuttag flitigt av arbetsgivarna. Övertidsuttaget innebär inte bara ett ökat slitage på de arbetande, det motsvaras också av ett stort antal arbetstillfällen. En del av problemet är dock dold i avtal med oreglerad arbetstid där övertidsersättning är bortförhandlad. Ofta innebär detta att arbetsveckan är en bra bit längre än 40 timmar. Lagstiftningen bör förändras för att försvåra för den här typen av avtal. Om denna övertid kunde erbjudas arbetslösa skulle nya jobb kunna skapas. Den effekten kan vara en av pusselbitarna för en full sysselsättning i framtiden. Målet att få alla i arbete är viktigt för att alla har rätt att känna sig behövda och ha makt över sin egen försörjning.

- Anställda ska i möjligaste mån bestämma över sin egen arbetstid.
- En generell och solidarisk arbetstidsförkortning med bibehållen lön ska införas genom avtal som förhandlas fram av arbetsmarknadens parter.
- Möjligheterna till övertidsuttag ska kraftigt begränsas, och att i ett första steg sätta ett tak till 100 timmar per år.

Genus och arbete

Kvinnor och män lönearbetar i ungefär lika stor utsträckning. Däremot är löneuttaget för de olika könen påtagligt O-jämställt. Idag har kvinnor upp till 20 procent lägre lön inom samma yrke. Därtill är kvinnors arbetsbörda inom det egna hushållet generellt högre än männens.

SSU anser att man måste betrakta löneskillnaderna mellan kvinnor och män på arbetsmarknaden i sin helhet. Då ser man att löneskillnaderna mellan vissa arbetsområden är omotiverade och främst drabbar kvinnor och människor med annan etnisk bakgrund än svensk. De som värderar människors arbete är de som har makt, men för att ett samhälle ska fungera är undersköterskan och lokalvårdaren lika avgörande som industriarbetaren och läkaren. Kvinnoförtrycket och rasismen är idag inbakade i den svenska arbetsmarknaden.

Arbetarrörelsen måste driva stark opinion för att hemarbetet ska delas lika mellan könen. Ett stort ansvar vilar också på staten. Att subventionera anställandet av utomstående som utför arbete i hemmet är inte heller någon lösning. Vi måste även arbeta för att avskaffa de traditionella mans- och kvinnorollerna på arbetsmarknaden och skapa en bredare könsfördelning inom alla yrken. Åtgärder riktade såväl mot mans- som kvinnodominerade yrken måste sättas in. Skolan och samhället måste på ett mer aktivt sätt uppmuntra till könsmässigt icketraditionella yrkesval.

SSU anser att det ska finnas en jämställdhetsplan på alla arbetsplatser med fler än tio anställda. Denna ska skickas in vid årsredovisningen till diskrimineringsombudsmannen samt till den fackliga organisation som har tecknat kollektivavtal med arbetsplatsen. Därutöver ska DO fördelas mer pengar i statsbudgeten för att kunna granska och följa upp jämställdhetsplanerna. Utöver jämställdhetsplanen ska det varje år inom offentlig sektor samt hos företag med fler än tio anställda, i samband med det ekonomiska bokslutet, uppföras ett jämställdhetsbokslut, som bifogas till årsredovisningen.

Ett annat sätt att bryta segregationen på arbetsmarknaden är positiv särbehandling. Vi anser att det underrepresenterade könet ska få förtur vid anställningar, förutsatt att kvalifikationerna i övrigt är likvärdiga. Det handlar inte om att låta kön gå före kompetens, utan att verka för en jämställd arbetsmarknad och en solidarisk lönebildning. Detta gäller självklart även vid tillsättandet av högre chefstjänster där kvinnor idag är kraftigt underrepresenterade. SSU vill även se en lagstiftning som garanterar att styrelsen inom börsnoterade företag blir mer jämställd enligt 40/60 procentens metoden då detta arbete inte gått tillräckligt mycket framåt trots påtryckningar.

Idag diskrimineras kvinnor utifrån det faktum att det är de som föder barn och därför antas ta huvudansvaret för dessa barn. Detta är ett av skälen till att kvinnor halkar efter både på karriär- och lönestegen och bidrar starkt till kvinnors underordning i samhället. Ett viktigt medel för att bekämpa detta är att individualisera föräldraförsäkringen fullt ut. Det ska vara förbjudet att kräva att kvinnan skriver under ett babykontrakt och också förbjudet att fråga om den arbetsökande kvinnan planerar att bli gravid. Det är viktigt att kvinnor och män under sin föräldraledighet har möjlighet att få vara med på fortbildning och utbildningsdagar på sin arbetsplats för att hänga med i utvecklingen. Ansvar bör ytterst ligga hos arbetsgivaren.

Könsmaktordningen genomsyrar hela samhället, även arbetsmarknadspolitiken. Fortfarande finns en föreställning om män som familjeförsörjare och att de är i större behov av arbete än kvinnor. Vi menar att satsningarna på att minska arbetslösheten bland kvinnor måste ske proportionerligt till den del av de arbetslösa som de utgör. I strävan efter att bekämpa arbetslösheten i Sverige, måste resurserna fördelas utifrån behov. Den ofta dolda arbetslösheten bland deltidsanställda kvinnor får inte glömmas bort. Heltid ska vara en rättighet och deltid en möjlighet. Arbetsmarknadspolitiken ska ha ett tydligt jämställdhetsfokus.

I mansdominerade sektorer på arbetsmarknaden finns det ofta olika former av yrkesbevis, exempelvis för snickare. Detta är något som saknas i kvinnodominerade sektorer inom LO:s avtalsområden. Därför bör till exempel undersköterskor, liksom alla andra yrkeskategorier inom vård och omsorg få en legitimation från socialstyrelsen, samt barnskötare och skolmåltidspersonal någon form av yrkesbevis, för att gynna löneutvecklingen och höja statusen för dessa yrken.

Den offentliga sektorn har stor betydelse för kvinnor, nedskärningar i denna slår dubbelt. Många kvinnor förlorar inte bara sin inkomstkälla utan även möjligheten att få den service de behöver för att kunna förvärvsarbeta. Samtidigt som den offentliga sektorn har inneburit stora möjligheter för kvinnor har den också befast patriarkala strukturer då könsarbetsdelningen faktiskt bara flyttat med in i arbetslivet. SSU vill bryta könsarbetsdelningen i hela samhället. Vidare kan vi se ytterligare en tydlig könsuppdelning inom den offentliga sektorn, där män i större utsträckning är chefer även inom i övriga kvinno-

dominerande yrkesgrupper. Den offentliga sektorn ska vara en förebild som arbetsgivare, därför vill vi se positiv särbehandling vid anställningar inom det offentliga. Vi ser det som ett stort misslyckande av arbetarrörelsen och samhället att män behöver komma in på kvinnodominerande yrken för att lönerna ska höjas. Bra och jämlika löner ska vara en självklarhet oavsett kön, inte på grund av.

- Arbetsgivaren får inte fråga om den arbetssökande ska skaffa barn. Detta för att motarbeta så kallade "babykontrakt".
- Den offentliga sektorn ska vara en mönsterarbetsgivare, därför ska positiv särbehandling tillämpas vid anställningar.
- Socialdemokraterna ska driva opinion för att det oavlönade arbetet i hemmet delas lika.
- En helt delad och individualiserad föräldraförsäkring ska införas för att öka jämställdheten på arbetsmarknaden och i hemmen.
- Hushållsnära tjänster ska inte skattesubventioneras.
- Alla tjänster som erbjuds ska i grunden vara heltidstjänster.
- SSU vill även se en lagstiftning som garanterar att styrelsen inom börsnoterade företag blir mer jämställd enligt 40/60 procents metoden.

Diskriminering i arbetslivet

Det finns stora orättvisor på arbetsmarknaden. Många människor har svårt att komma in på arbetsmarknaden och diskrimineras på grund av kön, sexuell läggning, etnisk härkomst, funktionshinder eller ålder. Detta skapar ett "A-lag" och ett "B-lag" på arbetsmarknaden, vilket arbetsgivarna tjänar på. En arbetsmarknad som gör skillnad på kön, ålder och etnicitet är också en arbetsmarknad som gör skillnad på arbetare och därmed undergräver arbetarnas solidaritet. Problematiken med diskriminering gör också att låglönesektorn kan bestå, då de som tvingas ta arbeten till sämre lön och med sämre arbetsvillkor är de som inte kommer in på den övriga arbetsmarknaden. Det är också i dessa grupper vi i huvudsak finner de som tvingas till den svarta arbetsmarknaden. Allt detta skapar splittring bland arbetare som tjänar på att stå enade, också av dessa skäl måste diskrimineringen krossas. Diskriminering

bidrar till lönedumpning genom ökad konkurrens mellan arbetare. Alla former av diskriminering måste bekämpas genom kamp mot fördomar, ökade insatser för integration och lagstiftning. Handlingsplaner mot diskriminering i arbetslivet bör finnas på alla arbetsplatser med fler än tio anställda. Dessa ska skickas in vid årsredovisningen till Diskrimineringsombudsmannen samt till den fackliga organisation som har tecknat kollektivavtal med arbetsplatsen. Diskrimineringsombudsmannen har en viktig roll för att övervaka att diskrimineringslagarna efterlevs på arbetsplatser den borde därför ha mer resurser. Men att ingen arbetstagare har sämre villkor än någon annan är också en facklig kärnfråga och facken är de som finns närmast arbetsplatsen. Även fackförbunden borde därför få resurser för att arbeta mot diskriminering. Personer med utländsk bakgrund möter strukturell diskriminering på arbetsmarknaden som utestänger dem på grund av etnisk bakgrund istället för att tillvarata kompetensen som de har. Detta kan vi aldrig acceptera.

Eftersom diskriminering existerar ska positiv särbehandling tillämpas. Positiv särbehandling innebär att underrepresenterade grupper på en arbetsplats särbehandlas positivt vid anställningar och antagningar utifrån att dessa har likvärdig utbildning eller arbetskompetens. På så vis kan arbetsmarknaden bättre återspegla det samhälle vi lever i.

Att nyanlända inte får verka och arbeta inom det område personen i fråga har erfarenheter och arbetskunskap om, är slöseri. Dels slöseri av personens kunskap men också en förlust för samhället då kunskap inte används som skulle ha utvecklat vårt samhälle. Därför är det mycket viktigt att den nyanlända får möjligheten att arbeta inom det område personen i fråga har erfarenheter och arbetskunskap om. För att detta ska ske måste nyanlända snabbt få sina utländska betyg och meriter validerade till svenska.

SSU ser också möjligheter att motverka diskriminering genom företag, kommuner och myndigheter tillämpar antidiskriminerings-klausuler vid upphandling. SSU kräver att samhället ges ökade resurser för att införa sanktioner mot företag som utnyttjar papperslösa arbetare. SSU kan aldrig acceptera att företag missbrukar människors utsatta ställning på arbetsmarknaden.

- De papperslösa och asylsökande ska även få hjälp av fackförbunden att ta tillvara sina rättigheter på arbetsmarknaden.

- LO förbunden ska se till att kollektivavtalen inte innehåller HBT-diskriminerande skrivningar.
- Alla former av diskriminering ska motarbetas.
- Nyanlända ska få sin kunskap, erfarenhet och utbildning validerad inom ett halvår efter att de kommit till Sverige och Sverige ska driva på för att detta ska gälla inom hela EU.
- Positiv särbehandling ska användas för att bryta diskrimineringen i arbetslivet.
- Mångfaldsplaner ska alltid finnas på arbetsplatser med mer än tio anställda.
- Mångfaldsplaner ska redovisas i årsredovisningen.
- Företag, kommuner och myndigheter bör använda antidiskrimineringsklausuler vid upphandling.

Arbetslöshetsförsäkringen

Arbetslöshetsförsäkringen (a-kassan) är en försäkring som ska betalas solidariskt och användas vid omställning mellan arbeten.

Anledningen till att vi en gång började samla ihop till a-kassor var för att garantera en minskad konkurrens mellan arbetare och för att garantera människors överlevnad vid arbetslöshet. Även idag är arbetslöshetsförsäkringen väldigt viktig, med starka kollektivavtal och starka a-kassor ska ingen tvingas sälja sin arbetskraft till en lägre lön för att få arbete. Detta är en grundpelare för att arbetarnas egna fackliga organisationer ska få en starkare ställning gentemot arbetsgivarna. En sänkning av ersättningen i arbetslöshetsförsäkringen medför en försvagning av arbetarnas ställning.

Det låga taket i arbetslöshetsförsäkringen har länge varit ett problem. Sedan den borgerliga regeringen tog över makten hösten 2006 har en rad försämringar av arbetslöshetsförsäkringen genomförts: exempelvis för nedtrappning, tidsgräns och deltidsarbete. Dessutom har egenavgiften höjts. Detta slår hårt mot organisationsgraden i fackförbunden vilket på sikt kommer leda till en försvagad fackföreningsrörelse. SSU vill minska egenavgiften i a-kassan och införa en solidarisk avgift som är lika för alla A-kassor. Det så kallade studerandevillkoret som möjliggjorde för studerande på väg ut i arbetslivet att få ersättning från a-kassan åtminstone enligt grundnivån är borttaget. Det betyder att det

skyddsnet som finns för den som kommer från studier är socialbidraget eller eventuellt föräldrarna. Så kan det inte se ut i en välfärdsstat som anser sig värna om kompetenslinjen.

Dagens försäkring riskerar att förlora sin karaktär av inkomstbortfallsförsäkring genom att allt fler som omfattas av försäkringen inte har ett skydd som motsvarar åttio procent av inkomsten. När ersättningsnivåerna dessutom sänks kraftigt blir försäkringen än mindre inkomstrelaterad. Effekten av en för dålig arbetslöshetsförsäkring är att privata lösningar tvingas fram. Då bryts den generella och solidariska välfärdsmodellen, där alla solidariskt delar på riskerna, sönder. Det är därför viktigt att kraftigt höja taket i försäkringen för att försäkra oss om en generell och solidariskt finansierad arbetslöshetsförsäkring även i framtiden.

Syftet med arbetslöshetsförsäkringen är att garantera en minskad konkurrens mellan löntagare. Arbetslöshetsersättningen fungerar som en lägstanivå, ingen ska vara tvingad att ta ett arbete till en lön som är lägre än a-kasseersättningen.

Detta är en grundpelare för att arbetarnas egna organisationer – de fackliga organisationerna – ska få en starkare ställning gentemot kapitalägarna. En sänkning av arbetslöshetsförsäkringen kan komma att medföra en försvagning av arbetarnas ställning.

De kraftigt sänkta ersättningsnivåerna för den som är arbetslös en längre tid och de skärpta kraven för ersättning försämrar förutsättningarna för en fungerande arbetsmarknad. Det finns flera delar i denna förändring som pekar på att den borgerliga regeringens politik, som lanserats som en jobbpolitik, får motsatt effekt.

För det första innebär inkomstbortfallsförsäkringar med rimlig självrisk att individen inte behöver ta första bästa jobb som erbjuds. Att den som är arbetslös ska fortsätta att söka efter ett arbete som passar yrkeskunskapen är ett syfte med försäkringen. Ett annat argument är samhällsekonomiskt. I tider av stigande arbetslöshet är det vettigt samhälls-ekonomiskt att den som blir arbetslös fortfarande har råd att leva. Om de arbetslösa inte har råd med detta blir den ekonomiska krisen än större.

För det tredje är en bra a-kassa en förutsättning för den svenska traditionen att facket är positivt till strukturomvandling i ekonomin. Sänkta nivåer tvingar fackföreningar att

verka mot rationaliseringar för att bevara arbetstillfällena, vilket ökar spänningarna i samhället och motverkar en starkare ekonomisk utveckling.

Idag har framför allt ungdomar svårt att bli medlemmar i arbetslöshetsförsäkringen, för att bli medlem krävs att man jobbar minst sjutton timmar i veckan under en femveckorsperiod. De som har korta vikariat och anställningar har svårt att kvalificera sig till försäkringen. Den borgerliga regeringen har gjort det svårare för deltidsarbetande att få del av arbetslöshetsförsäkringen. Detta har medfört att många inte har rätt till någon ersättning när de söker nytt jobb. Alla som arbetar är med och betalar för arbetslöshetsförsäkringen via skatten. De hinder som finns för att ungdomar, som är en grupp som löper stor risk för arbetslöshet, gör i praktiken att många ungdomar får betala utan att kunna få del av trygghetssystemet.

Idag måste arbetslösa stå till arbetsmarknadens förfogande året runt. Arbetslösa ska ha rätt till ledighet motsvarande 25 arbetsdagar per kalenderår. För ungdomar, som ofta har tidsbegränsade anställningar eller byter yrke och därmed a-kassetillhörighet kan det kännas som allt för omständligt att gå med i eller att byta a-kassa. Detta kan avskräcka från att gå med i fack och a-kassa vid korta och osäkra anställningar. Att byta fack och a-kassa vid byte av yrkesområde borde gå mer eller mindre automatiskt. På grund av dagens ohållbara situation med långa handläggningstider i A-kassan på upp till 15 veckor hamnar människor i svåra ekonomiska situationer då de under den långa handläggningstiden blir utan inkomst. På grund av detta vill SSU kräva som tak kräva att handläggningstiden inte får överstiga 30 dagar. Efter den 30:e dagen så får a-kassan lov att betala ut ett belopp på aktuell inkomstrelaterad nivå oavsett om man handlagt ärendet eller inte, i väntan på att ärendet är handlagt. Anledningen till detta är för att minska lidandet, ovissheten och utsattheten för den arbetslösa i en redan svår situation.

SSU vill se ett system som omfattar alla som inte har lyckats skaffa sig ett arbete eller blivit behöriga till a-kassa. Därför vill vi avskaffa alfa-kassan samt införa kommunalt aktivitetsstöd(KAS) för alla över 16 år, statligt finansierat och kommunens ansvar att utbetala och kontrollera att det inte missköts. Vi får då ett system som omfattar fler och gör det lättare att fackligt organisera löntagare på arbetsplatserna. Genom höjda avgifter och likaledes kraftigt sänkta ersättningsnivåer skapas i arbetslöshetsförsäkringen ett stort

överskott som får finansiera den borgerliga regeringens skattesänkningar för de rika. Att en moderatledd regering på detta sätt har makten att styra över arbetarnas arbetslöshetsförsäkring och dessutom makten att stjäla de arbetslösas pengar för utdelning till de rika enligt någon slags omvänd Robin Hood-princip är skandalöst och ger oss anledning att fundera över arbetslöshetsförsäkringens utformning i framtiden. Enligt nuvarande arbetslöshetsregler är inte ersättning för förlorad arbetsinkomst a-kassegrundande detta innebär att förtroendevalda inom arbetarörelsen får sänkt alternativ förlorad inkomst om de skulle förlora jobbet. Vidare vill SSU att företagare ska få tillgodoräkna sig inkomsttrygghet från tiden som anställd under de första åren som ny företagare för att underlätta för fler att våga starta eget.

- Höj taket i arbetslöshetsförsäkringen kraftigt.
- Höj ersättningen i a-kassan till 90 procent.
- SSU vill minska egenavgiften i a-kassan och införa en solidarisk och enhetlig avgift för alla A-kassor.
- Avskaffa karensdagarna vid arbetsgivarens uppsägning eller avsked.
- Inför studerandevillkoret igen.
- Se över inträdesregler och medlemsvillkor så att fler ungdomar får tillträde till a-kassan.
- Arbetslösa ska ha rätt till ledighet motsvarande 25 dagar per kalenderår.
- Avskaffa alfa-kassan och inför kommunalt aktivitetsstöd(KAS).
- Ersättning för förlorad arbetsförtjänst ska vara a-kassegrundande.
- A-kasseavgiften samt fackföreningsavgiften ska vara avdragsgill.
- Ingen bortre parantes ska finnas i A-kassan.
- SSU vill införa ett tak på handläggningstiden i a-kassan till max 30 dagar.

Lönebildningen

I dagens samhälle värderas människor och deras arbete olika. Trots att de arbetar lika mycket så skiljer lönen sig rejält. Skillnader i lön motiveras med skillnader i utbildning, ansvar och skicklighet.

Man värderas som människa utifrån vad ens arbete anses vara värt. Eftersom rikedom anses vara ett mått på framgång ser man alltid ner på de lågavlönade. En läkares åsikter om samhället värderas alltid högre än undersköterskans.

Det är viktigt att ha en centralt samordnad lönebildning, som förhandlas fram av arbetsmarknadens parter. Den samordnade lönebildningen ska baseras på en solidarisk lönepolitik som har till syfte att minska löneklyftorna mellan olika grupper på arbetsmarknaden. Även sommarjobbare och ungdomar under arton år ska innefattas av dessa avtal. Endast så går det att garantera reallöneökningar för alla samt se till att inflationen hålls i schack.

Den solidariska lönepolitiken innebär att man försöker hålla en hög lägstalön och minska risken för konkurrens mellan löntagare. Detta innebär att olönsamma företag slås ut, de som går dåligt kommer att gå i konkurs. Därför är det viktigt med en aktiv arbetsmarknadspolitik. Genom att skapa förutsättningar för nya branscher och vidareutbilda löntagare till nya branscher.

Sverige ska även i fortsättningen fastställa kriterierna för löner genom kollektivavtal och inte genom lagar. I de fall individuell lönesättning finns ska den utgå utifrån vilken utbildning, erfarenhet och ansvar personen har. Det får inte förekomma godtyckliga kriterier som arbetsgivaren själv kan sätta upp. Lönesättningen ska alltid vara offentlig och kunna ses av alla anställda på företaget och ske i förhandling med facket. SSU vill även att kollektivavtal ska vara ett krav vid offentlig upphandling.

- Lika lön för likvärdigt arbete ska alltid gälla.
- SSU kräver en minskning av löneklyftorna i samhället.
- Ingen diskriminering eller ungdomslöner tillåts inom svenska kollektivavtal.
- Ingen individuell lönesättning får ske som inte är reglerat i kollektivavtal.

Medbestämmande i arbetslivet

Socialdemokratin har alltid slagits för att demokratin ska finnas på alla områden i samhället och ge människor makt över den egna vardagen. På ett område har vi fortfarande mycket att göra, makten över arbetet och produktionen. Alltför många människor saknar

möjlighet att påverka sin situation på arbetsplatsen. Den anställde ska ha rätt att på jämlika villkor delta i såväl utförande som planering och organisering av arbetet. För detta krävs ett arbetsliv som sätter människan i centrum.

Arbetsrätten är bland de viktigaste redskapen för att utjämna maktförhållandena på arbetsmarknaden. En av arbetsrättens uppgifter är att motverka oklarheter och godtycke. Klara och tydliga regler vinner alla på.

Arbetsstagarens rättigheter måste stärkas och vidgas, då arbetsmarknaden och struktur-omvandlingen sker allt snabbare. Därför är vidareutbildning, kompetensutveckling och medbestämmande avgörande för löntagarna och för företaget. För att parterna gemensamt ska kunna anpassa lagstiftningen efter sina kollektivavtal är lagstiftningen till stora delar är omförhandlingsbar, vilket är bra. Parterna kan förhandla utifrån företagets och den anställdes förutsättningar.

Otrygga anställningar och deltid-anställningar har ökat kraftigt de senaste åren, framför allt hos ungdomar. Detta har lett till en uppdelning av arbetsmarknaden, mellan de som har tillsvidareanställning och de med andra anställningsformer. Detta kan SSU aldrig acceptera utan vi anser att tillsvidareanställning på heltid ska vara ormen på arbetsmarknaden. Vi anser även att man genom politiska och fackliga beslut ska motverka att företag kan säga upp tillsvidareanställd personal för att istället använda sig av personal anställd på visstid eller genom bemanningsföretag. Rätten till heltid och möjlighet till deltid ska även införas snarast. Vi kan se att arbetsgivaren behöver en viss tid för att kunna pröva den anställdes lämplighet för arbetet. Samtidigt innebär det en otrygghet för den anställde, varför max tre månaders provanställning bör vara fullt tillräckligt. Många unga är idag låsta i ofrivilliga vikariat och deltider. Därför vill SSU att tolv månaders anställning hos en arbetsgivare under arton månader ska berättiga till en tillsvidareanställning. Den offentliga sektorn bör vara ett föredöme som arbetsgivare.

Lagen om anställningsskydd (LAS) ska återställas, små företag ska inte få göra undantag från turordningsreglerna, det vill säga regeln som säger "sist in, först ut". Dessa frågor ska i vanlig ordning förhandlas med facket.

Kooperativ är för arbetarrörelsen ett naturligt alternativ till vinstdrivande företag. Denna företagsform bör uppmuntras.

De senaste årens stora ökning inom bemanningsföretagsbranschen ställer till problem då många företag använder dessa tjänster för att komma undan det arbetsgivaransvar som regleras i lag och avtal. Uthyrningsföretagen kan dock fylla en viss funktion då de snabbt kan få fram personal med en viss kompetens, som ersättning vid kortare frånvaro. För att trygga de fackliga rättigheterna på dessa företag ska det fackliga vetot i MBL stärkas. Vetorätten ska kunna nyttjas på lokal nivå. Det tvingar arbetsgivaren och den fackliga organisationen att komma överens om utsträckningen i entreprenadfrågor.

Många löntagare skattar idag F-skattsedel när de jobbar. Detta är en fara då de inte skapar några jobb och att löntagare då inte omfattas av kollektivavtal. Vi har fått en lönedumpning inom flera branscher. Det finns en risk för att gränsen för vem som är arbetstagare och vem som är arbetsgivare suddas ut allt mer och att allt färre löntagare omfattas av kollektivavtalen. SSU anser att facket i Sverige måste utarbeta en tydlig strategi för att stärka löntagarnas villkor på arbetsmarknaden.

Strids- och sympatiåtgärder är ett kraftfullt vapen i arbetarnas händer. Strejk kan fungera som en megafon för arbetarnas krav.

SSU menar att man via facket ska ta kollektiva beslut om strejkens verkningar och undantag. Organisering av strejkvakter och insamlingar, solidaritetsaktioner och stödstrejker skapar en större enighet arbetare emellan. Därför är vi också mot alla former av inskränkningar på strejkrätten. SSU kommer i den mån det går aktivt stödja strejker med strejkvakter, manifestationer och insamlingar.

Vi har under de senaste åren sett hur företag i Sverige säger upp fackligt aktiva, för att sedan gå hela vägen genom lokal och central förhandling upp till Arbetsdomstolen (AD). När arbetsgivaren sedan förlorar i AD åberopas 39 § i LAS, vilket innebär att arbetsgivaren mot skadestånd kan "köpa ut" den uppsagda personen i fråga, och därmed frångå AD:s dom. SSU anser att detta sätt att göra sig av med fackligt aktiva ska avskaffas.

Företagen och ekonomin har blivit globala och då måste även de fackliga rättigheterna bli det. Ett första steg är att införa den så kallade "femte friheten", rätten till sympatiåtgärder i EU, med det yttersta målet att den införs globalt.

Facket ska vara en stöttepelare då man hamnar i blåsväder. Speciellt utsatta för blåsväder är ungdomar. Ungdomars kunskap om arbetslivet och arbetsrätten är idag bristfällig. n har ett stort ansvar att inte bara förbereda elever för framtida studier utan även för att bli starka individer i ett demokratiskt samhälle och arbetsliv. Vi tror att en framkomlig väg är att införa arbetsrätt som obligatoriskt ämne på samtliga gymnasieprogram.

- SSU ska vara en förebild som arbetsgivare.
- Tillsvidareanställning ska vara den huvudsakliga anställningsformen.
- Lagen om anställningsskydd (LAS) ska återställas, små företag ska inte få göra undantag från turordningsreglerna.
- Arbetsrätt ska ingå som obligatorisk del av samhällskunskapen för alla gymnasieelever.
- Rätt till fackliga sympatiätgärder över gränserna ska införas.
- Den fackliga styrelsrepresentationen måste öka.
- Anställda ska i möjligaste mån bestämma över sin egen arbetstid. Anställda ska ha stort inflytande över semester och vidareutbildning.
- Kooperativ som företagsmodell ska utvecklas och stimuleras.
- Offentliga sektorn ska vara ett föredöme när det gäller arbetsorganisation.
- SSU ska verka för att de svenska fackförbunden blir mer aktiva för att få unga att gå med i facket.
- Tolv månaders anställning hos en arbetsgivare under arton månaders tid ska berättiga till en tillsvidareanställning.
- Förtroendevalda inom LO och Socialdemokraterna ska få återkommande utbildning i arbetsrätt.
- LO-förbundens utbildning i arbetsrätt förbättras.

Arbetsmarknad i förändring

I Sverige har det alltid pågått en strukturomvandling av näringslivet, vilket är bra. Den ständiga konkurrensen leder till att lågproduktiva företag som inte kan betala bra löner slås ut till förmån för mer produktiva och lönsamma företag. Det är framförallt de tradi-

tionellt manligt dominerade yrkena, inom industrin, som utsätts för denna konkurrens. Detta ställer stora krav på att samhället kan ställa om arbetskraften inom dessa sektorer till andra branscher som vård och omsorg där de framtida behoven kommer att finnas.

Vår vision är inte att rädda jobb, vi ska rädda människor. De jobb som finns kvar och de som skapas ska vara så konkurrenskraftiga att de ger bra löner och har bra arbetsvillkor. Detta förutsätter att Sverige har en stark utbildnings- och arbetsmarknadspolitik som ger stöd och hjälp åt den som hamnar utanför. En politik för full sysselsättning tar tillvara människors arbetsförmåga och underlättar inträde och omställning på arbetsmarknaden. Det lönar sig med en ambitiös arbetsmarknadspolitik, som stimulerar och stöttar individen att finna sin plats.

Kunskap är en färskvara. Samhällsliv och arbetsliv förändras ständigt. Vi måste bort från ett synsätt som handlar om att man slutar skolan. Alla måste lära för livet i ett livslångt lärande. Alla utbildningsinstanser från förskola till högskolor och universitet måste arbeta utifrån denna tanke.

Det ställer krav på att de praktiska yrkeslivserfarenheterna kan värderas bättre i förhållande till de teoretiska kunskaperna och i större utsträckning än idag möjliggöra för vidare studier. Därför ska teoretiska och praktiska kunskaper kunna valideras i ett standardiserat system inom EU.

Det bör även vara avdragsgillt för alla företagsformer med fort- och vidareutbildning.

Gymnasieskolans yrkesförberedande program måste kvalitetssäkras och ska i samma utsträckning som teoretiska program förbereda för eftergymnasiala studier. Statusen för yrkesutbildningarna ska vara lika hög som för de studieförberedande utbildningarna.

Det kommer att behövas fler människor som jobbar i Sverige. Samtidigt står allt för många utanför arbetsmarknaden, detta är inte acceptabelt. Högerns traditionella svar för att få fler människor i arbete är att sänka lönen och försämrade arbetsvillkoren. Men det är bara genom högproduktiva arbeten som ständigt utvecklas som Sverige har en chans att klara den internationella konkurrensen. Inte genom sänkta löner och försämrade arbetsvillkor. En sänkning av lönerna är ingen garanti för fler jobb. Studier visar att de länder med bra anställningsvillkor och högsta lönerna också är de som har lägst arbetslöshet.

Medelåldern i Sverige och resten av EU ökar snabbt. Det kommer att leda till färre personer i arbetsförålder som arbetar samtidigt som behoven kommer att öka i olika serviceyrken som vård och omsorg. Detta kan innebära att det i framtiden kommer krävas arbetskraftsinvandring till Sverige och EU för att klara de framtida behoven. En lågproduktiv arbetsmarknad med låga löner har mer och mer börjat etablera sig i Sverige. Det är framförallt inom servicesektorn som dessa arbeten finns, genom en överetablering av telemarketing företag, restauranger och Caféer hålls priserna nere, men till priset av låga löner, dåliga anställningsvillkor och i många fall även svarta pengar. I dessa branscher är organisationsgraden låg och facket svagt, ofta finns det inte ens ett kollektivavtal.

Sveriges och EU:s olika regioner ser idag väldigt olika ut. I vissa regioner kan vi ha låg arbetslöshet inom vissa branscher och hög inom andra. I framtiden måste vi anpassa arbetsmarknadspolitiken mer utifrån regionens behov och möjligheter. Regionalpolitiken måste se till att det finns arbeten i alla regioner. Ett aktivt flyttstöd inom EU och pendlingsstöd inom Sverige kan medföra en större rörlighet av arbetskraften som har en utjämnande effekt mellan regioner.

För att få ett arbete krävs det ofta erfarenhet. Vi anser att man kan få denna erfarenhet genom praktik.

Men för att förhindra att praktikanter utnyttjas måste det finnas tydliga regler för hur det ska gå till och hur länge ett företag får hålla sig med praktikanter, utan att istället erbjuda tillsvidare anställning.

Den utarmning av Arbetsförmedlingen som skett de senaste åren, med minskad handledning och mer av passivt jobbsökande vid dator, måste brytas. Aktivt stöd och hjälp från en handläggare kompletterat med utbildning eller åtgärder är det effektivaste sättet att ge arbetslösa nya arbeten. Vi vill även se att en större del av Arbetsförmedlingen arbetsuppgifter ska bli mer flexibla på lokal och regional nivå.

En övergång från de "söka-jobb-utbildningar" och livscoacher som varit populära en längre tid, till mer yrkesinriktade utbildningar är ett måste. Där måste Arbetsförmedlingen ta ett ansvar och upprätthålla kontakt med det lokala näringslivet, för att se de behov, av arbetskraft, som finns eller kommer att uppstå. SSU anser att det orimligt att tvinga arbetssökande människor att söka arbete i hela Sverige. Detta då det inte är individens fel

att samhället inte har tagit ansvar för att skapa arbete åt folket. SSU anser därför att tvång att söka arbete i hela Sverige måste tas bort. Arbetsförmedlingen kan föreslå arbete på annan ort än det egna, men beslutet om att söka arbete i slutligen ligger hos den arbetssökande. En ökad samordning mellan arbetsmarknadsstyrelsen, försäkringskassan och socialtjänsten behövs för att människor inte ska hamna mellan stolarna. För att uppnå full sysselsättning ska ingen lämnas efter.

- SSU är positiva till strukturomvandling.
- Varje arbetslös ska ha en individuell handlingsplan inom sju dagar.
- Ingen ska gå arbetslös i mer än två veckor innan en åtgärd är insatt.
- Gymnasieskolans yrkesförberedande program måste kvalitetssäkras.
- Gymnasieskolans teoretiska och praktiska program ska innehålla praktik.
- De yrkesförberedande programmen ska ha samma status som de teoretiska.
- Arbete skall vara den huvudsakliga uppgiften för arbetsmarknadspolitiken i hög utsträckning innebär detta utbildning och omskolning.
- Kunskap och erfarenhet ska kunna mätas genom en gemensam validering inom EU.
- Flyttstöd inom EU samt pendlingsstöd inom Sverige ska införas.
- Mer kontroll från skattemyndigheten av företag inom servicesektorn.
- Statens och kommunernas arbetsmarknadspolitik ska gynna svaga grupper på arbetsmarknaden, främst ungdomar, personer med utomnordisk bakgrund och personer med funktionshinder.
- SSU är positivt till upplåtande av praktikplatser på arbetsplatser med kollektivavtal.
- Att lagstiftning införs som gör det obligatoriskt för arbetsgivaren att förse anställda med lönespecifikationer.
- SSU kräver att man ska avskaffa tvånget att söka arbete i hela Sverige.
- Flyttstöd inom hela Sverige bör införas.

Kollektivavtalet och en global arbetsmarknad

SSU tar avstånd från en politisk modell där jobb skapas genom att löntagare ställs mot varandra och tvingas konkurrera med låga löner och dåliga arbetsvillkor. Vi tror att jobb skapas genom att företagen rationaliserar och effektiviserar produktionen. Länder i världen eller Sverige ska inte konkurrera med lägre skatter eller försämrade arbetsvillkor för löntagarna. Sveriges och Europas konkurrenskraft ligger i utbildning, forskning och utveckling.

En rättvis, global ekonomi som bygger på alla människors rätt till arbete ger stora möjligheter till tillväxt och sysselsättning och därmed en förutsättning för minskad fattigdom i världen. Detta förutsätter dock att resurser delas rättvist inom och mellan länder. Kapitalets maktövertag över arbetet innebär att olika länders löntagare allt oftare ställs mot varandra. Att sämre löner och arbetsvillkor blir ett konkurrensmedel mellan länder och företag är något som alla löntagare förlorar på i längden. Att sämre löner och arbetsvillkor blir ett konkurrensmedel mellan länder och företag är något som alla löntagare förlorar på i längden. Det måste därför finnas bindande regler och minimiregler för multinationella företags investeringar och handel.

SSU ska verka för att fler länder ratificerar Internationella arbetsorganisationens (ILO:s) konventioner. ILO ska kunna lyfta länders brott mot dess kärnkonventioner i FN:s generalförsamling och säkerhetsråd för beslut om åtgärd mot landet. Detta förutsätter att kärnkonventionerna även omfattar ekonomiska frizoner. EU:s fördrag och regler får inte hota den svenska kollektivavtalsmodellen, våra kollektivavtal måste vara villkorade gentemot EU fördrag och andra regler. EU:s utstationeringsdirektiv måste också rivas upp för att garantera att alla som arbetar i Sverige lyder under svenska kollektivavtal i syfte att bekämpa lönedumping.

Kollektivavtalet är ett skrivet löfte. Alla lovar att inte ta arbete till ett pris som är lägre än det som sägs i kollektivavtalet. Det gäller både lönen, men också villkoren i övrigt som regleras via kollektivavtal. Det är arbetstagar och arbetsgivare som tecknar avtalet. I andra länder finns ofta andra modeller, med mer lagstiftning än vad vi har i Sverige. Det betyder att lagstiftade miniminivåer kan innebära problem. I Sverige finns oftast ingen lagstiftning utan kollektivavtalet fyller den funktionen och därför måste minimireglerna

göras förhandlingsbara för arbetsmarknadens parter. EU:s institutioner måste erkänna och förstå kollektivavtalets betydelse och funktion. Företagen och ekonomin har blivit globala och då måste även de fackliga rättigheterna bli det.

En viktig framtidsfråga för att utjämna maktförhållandena mellan arbetsgivare och fack på europeisk nivå är den så kallade "femte friheten", rätten till sympatiåtgärder över gränserna. Detta är en rimlig konsekvens och utveckling av EU:s fria och rörliga inre marknad. Arbetet för trygghet och rättvisa får dock inte stanna vid EU:s gränser.

- Varje land måste få möjlighet att forma sin egna ekonomiska politik, frihandel och öppna tullar är bra, men i ett utvecklingsskede måste varje land själv få bestämma.
- ILO ska få mandat att stoppa länders handel om de inte efterföljer dess kärnkonventioner eller de övriga konventioner som landet har skrivit under.
- SSU ska aktivt jobba för ökad facklig-politisk samverkan i världen.
- EU:s regler gällande arbetsmarknaden måste vara förhandlingsbara för arbetsmarknadens parter.
- Den svenska kollektivavtalsmodellen ska villkoras vid införande av nya fördrag och regler och vid ökad samordning inom EU.
- Den "femte friheten", det vill säga rätten till sympatiåtgärder inom EU, ska införas.

Demokrati.

Socialdemokratiens demokratisyn har sin grund i den demokratiska socialismens idé om alla människors jämlikhet. I det demokratiska och jämlika samhället har alla människor lika stor makt över sin vardag, sin omvärld och sitt arbete, och lika stora möjligheter att uppfylla sina livsdrömmar. Vårt mål är att frigöra människan från alla former av förtryck. För att det ska kunna genomföras måste demokratin genomsyra samhällets alla plan. Vårt demokratibegrepp sträcker sig vidare än till den politiska demokratin, vi anser att även social, kulturell och ekonomisk demokrati är en förutsättning för att samhället ska kunna kallas demokratiskt.

Det finns en tydlig politisk skiljelinje i frågan om demokratiens omfattning och syfte. SSU menar att demokratin är mer än formella regler och att den har ett större syfte än att bara skapa legitimitet för ett styre. Demokratin är ett mål i sig. Det innebär att principen om alla människors lika rätt och möjlighet att utöva inflytande ska gälla i samhällets alla sektorer. Vår vision är en vital demokrati som omfattar hela samhället och alla dess beståndsdelar. Dit har vi en lång väg kvar. Mycket makt är koncentrerad i informella nätverk, företagsledning och andra maktcentra som få har tillgång till och som står utanför demokratisk kontroll. Kapitalismen bygger på odemokratiska strukturer och om samhället ska bli fullt ut demokratiskt måste den ersättas.

Demokratin måste vara både formell och reell. Det innebär att alla människor måste ha såväl den formella rättigheten som den reella möjligheten att vara delaktig i den demokratiska processen. Demokratin innebär inte bara rättigheter utan även skyldigheter att respektera beslut som fattas i överensstämmelse med de demokratiska spelreglerna. I ett demokratiskt samhälle måste respekt och mångfald råda. Olikhet får inte betyda uteslutning. Vi har alla ansvar för att demokratin bibehålls och återerövrats varje dag. Alla människor ska ha samma rätt till yttrandefrihet, att bilda föreningar och på andra sätt

försöka påverka gemensamma beslut. Demokrati innebär även minoritetsskydd och att beslut kan upphävas. Varje människa ska äga makten att bestämma över det som ligger närmst. Om människor inte känner delaktighet eller möjlighet att påverka undergrävs demokratin. Makt måste växa underifrån, ur människans engagemang och drömmar.

Sverige är segregerat. Många människor känner inte delaktighet eller förtroende för demokratin och politiken. Det är ett problem för hela samhället att de mest utsatta inte syns eller känner sig representerade. För att demokrati ska gälla alla medborgare måste segregationen brytas och alla ges möjlighet att påverka samhällsutvecklingen.

Utvecklingen i samhället går mot allt mer övervakning och intrång i den personliga integriteten. Samhällets skyldighet att skydda dess medborgare och de mänskliga rättigheterna får inte ske på bekostnad av människors rättigheter. Ett samhälle som bygger på övervakning och kontroll i stället för frihet, personlig integritet och förtroende mellan medborgare och stat kommer varken få det ena eller det andra.

Politisk demokrati

Trots att alla i Sverige har rätt till inflytande på lika villkor är den politiska makten skevt fördelad. En klar insyn och ett ansvarsutkrävande är centralt i ett demokratiskt system, därför måste alla ha samma rättigheter och möjligheter till att utöva inflytande. Det måste finnas en balans mellan å ena sidan att beslut fattas på en gemensam nivå utifrån ett helhetsperspektiv och å andra sidan att makten aldrig flyttas längre från den som berörs mer än vad som är nödvändigt. En öppen och tydlig fördelning av maktbefogenheter, beslutsnivåer och ansvarsutkrävande är därför grundläggande för varje demokratiskt system.

Fungerande demokratiska arbetsformer möjliggör för alla att delta i samhällets beslutsfattande. Genom att säkra demokratiska rättigheter åt alla byggs grunden för fredlig konfliktlösning. En representativ demokrati rymmer de bästa förutsättningarna för att skapa en starkare demokrati. Politiskt inflytande kan dock inte begränsas till röstning vart fjärde år. Demokratin måste göras mer deltagande och mindre hierarkisk. Genom bland annat rådslag, öppna institutioner och det civila samhället kompletteras den representativa demokratin och ger människor mer inflytande.

Tydlig maktfördelning, närhet till beslut och likabehandling

I dag finns det brister i de demokratiska beslutsnivåerna i Sverige och på internationell nivå. Detta bidrar till att människor känner sig maktlösa och oförmögna att påverka sin livssituation. Känslan är naturligtvis riktig och politiken måste jobba med att visa politikens kraft, att det med demokratiska beslut går att förändra vardagen. Grundinställningen är att beslut ska fattas så nära de som berörs som möjligt samtidigt som statens uppgift förblir att garantera jämlikhet över hela landet. Problemet ligger i att balansera kommunernas självstyre mot ambitionen om nationell jämlikhet. För att kunna erbjuda välfärd på ett effektivt sätt ser vi på vissa håll ett behov av en förändrad kommunstruktur. Många kommuner har i dag, på grund av sin storlek, problem att erbjuda bra välfärd till sina medborgare. På många håll kan därför kommunsammanslagningar behövas, alternativt att angränsande kommuner samarbetar kring välfärdsfrågor. Samtidigt bör också den regionala nivån förstärkas och kunna ges större befogenheter, särskilt i storstadsområden där kommunerna delar många gemensamma problem.

- Beslut ska fattas så nära de som berörs som möjligt.
- Mindre kommuner bör vid behov ges möjlighet att slås ihop eller samarbeta med angränsande kommuner för att lösa välfärdsfrågorna.
- Staten ska stå garant för en god kommunal välfärd.

Valsystem

Grundläggande för den politiska demokratins legitimitet är dess valsystem. Valsystemet ska garantera en rättvis representation och samtidigt möjliggöra ett effektivt styre.

Demokratin och valsystemets legitimitet bygger på valdeltagandet. Valdeltagandet i de nationella valen är i Sverige högt i en internationell jämförelse men det är fortfarande många som inte känner sig delaktiga, informerade eller representerade och inte röstar. I studier av valdeltagandet är det tydligt att klasstillhörigheten avgör människors röstbenägenhet. De som lever socialt och ekonomiskt utsatt känner sig ej delaktiga i samhället

och röstar inte. Eftersom demokratin ska omfatta alla är det ytterst allvarligt att en stor grupp står utanför. Partier, folkvalda, riksdag, regering och EU har ett stort ansvar för att stimulera och möjliggöra ökat deltagande i den demokratiska debatten. Avståndet mellan förtroendevalda och medborgare har ökat. Politiken måste flyttas ut i människors vardag och fler måste ges uppmuntran till delaktighet. När de förtroendevalda och medborgare kommer närmre finns det bättre möjligheter till dialog och inflytande. Att rösträtten gäller från den dag och inte från år som man fyller 18 år gör att vissa missar chansen att delta i det demokratiska arbetet enbart för att de är födda på fel dag. Därför ska rösträtten gälla från det år som man fyller 18 år. Vi vill också göra själva valprocessen enklare och vill därför att man i allmänna val ska kunna rösta på internet.

Folkomröstningar kan vara ett sätt att komplettera den representativa demokratin. I de fall folkomröstningar genomförs måste folkbildande insatser genomföras för att alla ska ha en god möjlighet till en korrekt information. Folkomröstningar ska vara vägledande, det politiska ansvaret måste alltid ligga på de folkvalda. Demokratin måste vara heltäckande och enskilda frågor kan inte lyftas ur sitt sammanhang. Därför måste frågorna vara av väldigt avgörande betydelse för människor i kommunen, regionen eller landet om en folkomröstning ska utlysas.

- Representativ demokrati och ett proportionellt valsysteem i kombination med deltagande demokrati ger bäst förutsättningar för en starkare demokrati.
- Folkomröstningar ska användas sparsamt.
- Valdagen ska vara gemensam för kommun, landsting och riksdag.
- Fler vallokaler och särskilda informationsinsatser i områden med lågt valdeltagande.
- SSU kräver att röstaldern ska vara ifrån det år som man fyller 18 år.
- Röstning i allmänna val ska kunna ske över internet.
- Blankröster ska redovisas i val.
- 25 % av de valbara kandidaterna på socialdemokraternas listor till de allmänna valen ska vara under 35 år.

Internationell demokrati

Avståndet mellan medborgare och valda är speciellt tydligt på EU-nivån. EU:s beslutsfattande präglas i alltför hög utsträckning av politisk kohandel bakom stängda dörrar.

Detta demokratiska underskott har allvarliga konsekvenser. Det är oroande att intresset för EU:s dagspolitiska agenda är förhållandevis lågt hos det europeiska folket. Den politiska apatin leder till lågt valdeltagande till Europaparlamentet vilket skadar EU:s demokratiska legitimitet.

Integrationen och demokratiseringen av EU måste komma från folket. Därför är det viktigt att den politiska debatten och de ideologiska skiljelinjerna i EU blir en naturlig del av vardagspolitiken. Den europeiska politiska nivån och institutionerna måste, liksom den nationella, regionala och lokala nivån, i framtiden bli en naturlig politisk arena för unionens medborgare. EU är ett instrument för att reglera och styra utvecklingen i vårt närområde, men det måste ske på demokratisk väg. På politisk nivå måste EU utvecklas mot ökad transparens och ansvarsutkrävande för att stärka den politiska legitimiteten.

Det finns all anledning att ställa sig kritisk till demokratin i dagens EU. Vi vill se en demokratisering där det folkvalda parlamentet ges ökad makt. Makten ska delas mellan ministerrådet, där alla medlemsstater ska ha en röst, och Europaparlamentet i ett tvåkammerssystem där beslut på överstatlig nivå fattas med enkel majoritet i båda kammarna. Det folkvalda parlamentet utgör den ena kammaren med full förslagsrätt och initiativrätt. Den andra kammaren utgörs av ministerrådet där varje nation representeras med en röst. EU måste också öppnas för granskning genom att inrätta meddelarskydd och en offentlighetsprincip enligt svensk modell. SSU anser att Lissabonfördraget inkräktar på principen om ett demokratiskt EU, där alla medlemsländer kan komma till tals och ha inflytande över de politiska besluten, samt att det bidrar till en mer överstatlig union. SSU ska därför arbeta för att Sverige ska ställa sig negativt till fördraget. Ytterligare ett demokratiskt problem i EU är lobbyisterna som har stora resurser att påverka politikerernas beslut, det måste finnas strikta bestämmelser som tvingar lobbyisterna att öppet redovisa såväl uppdragsgivare som finansiering.

Problemen är än större på den globala arenan. Patent-, handels- och jordbrukspolitiken i världen skulle till exempel aldrig överleva demokratisk prövning. På global nivå har

vi ingen institution med stor demokratisk potential och vägen är lång mot slutmålet global demokrati. Dock finns det stora möjligheter till förbättring. I dag tillåts läkemedelsföretag forma patentöverenskommelser, och västerländska bönder handelsavtal. SSU kräver att internationella förhandlingar blir mer öppna så att särintressens svängutrymmen begränsas. I stället ska överenskommelser träffas i öppenhet och samförstånd mellan regeringar, frivilligorganisationer och andra intressenter. Då blir det lättare att utkräva ansvar, och svårare för regeringar att driva smala gruppers intressen.

- Varje stat ska ha en röst i EU:s ministerråd.
- Europaparlamentet ska ges full förslags- och initiativrätt.
- Kommissionens ordförande ska utses och godkännas av båda kamrarna.
- Kommissionens ledamöter bör hämtas ur Europaparlamentet.
- EG-domstolens domare ska föreslås av kommissionen och godkännas av europaparlamentet.
- Avståndet mellan beslutsfattande i EU och folket måste beaktas och bearbetas i syfte att motverkas.
- Överstatliga beslut ska fattas med enkel majoritet i både parlament och ministerråd.
- Kommissionen och enskilda kommissionärer ska kunna avsättas av parlamentet.
- SSU ställer sig negativt till Lissabonfördraget.
- Offentlighet och insyn ska gälla för alla demokratiska nivåer från kommun till EU.
- EU ska införa en utträdesparagraf.
- Demokratien måste utökas på den globala beslutsnivån.

Folkrörelsedemokrati

En folkrörelse finns med i medlemmarnas och i andra människors vardag. Folkrörelser har en unik politisk förändringskraft. Folkrörelserna och föreningslivet stärker det civila samhället och skapar möjligheter för kulturell mångfald i möten mellan människor. Därför är det viktigt att dessa organisationer får samhällets stöd och uppmuntran. Socialde-

mokraterna som bygger sin övertygelse på alla människors lika värde har ett särskilt ansvar att se till att våra företrädare och förtroendevalda speglar våra medlemmar och väljare. Demokratin utvecklas ju fler som engagerar sig för att förändra och påverka. Därför är även demokratin beroende av ett starkt och aktivt föreningsliv. Ökat kulturutbyte och stärkt demokrati går här hand i hand.

En fungerande representativ demokrati måste spegla samhällets sammansättning. De folkvalda måste representera väljarna. Det är viktigt att utveckla rollen som förtroendevald politiker för så väl offentliga som interna uppdrag. SSU ser med oro på trenden mot en ökad professionalisering av politiken, även i vår egen rörelse, där heltidspolitiker är politiker under hela sitt yrkesliv och ofta med inkomstnivåer som är helt skilda ifrån sina väljares. Fritidspolitiker är viktiga för en levande demokrati. Vi vill stimulera fler att ta fritidspolitiska uppdrag. Samtidigt ställer det krav på fler tillgängliga uppdrag, utvecklingen med färre folkvalda är allvarlig och pekar mot en professionalisering. Det ska också införas regler för hur många och hur länge en och samma person får ha tunga, avlönade politiska förtroendeuppdrag.

Förutsättningarna för att ta uppdrag för olika grupper ses över. De platser där vi har våra möten måste vara tillgängliga för människor med funktionsnedsättningar. Arvodet måste vara så pass höga så att förtroendevalda har råd att gå från sina ordinarie jobb. Hur är förutsättningarna för småbarnsföräldrar och människor med utländsk bakgrund? Vi måste hela tiden granska vårt arbete ur ett jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv. Arbetsformerna måste anpassas så att mångfalden ökar bland de politiskt förtroendevalda. De politiska partierna måste också ta sitt ansvar för att demokratin ska fungera. Partierna måste aktivt söka upp ungdomar för att vända den negativa trenden gällande ungas engagemang i samhället.

Partierna är centrala i den representativa demokratin. Partiernas medlemsminskning är därför ett allvarligt hot. Partiernas funktion för att kanalisera intressen och ta ansvar för beslut kan aldrig ersättas av personval eller intresseorganisationer. Det är därför viktigt med offentligt stöd till partierna. Det är samtidigt viktigt att medlemsavgifterna inte ersätts med offentligt stöd då viljan att värva medlemmar då kan minska. Vi vill värna

vårt folkrörelsesystem med starka partier. Att stimulera nya arbetsformer inom partiväsendet är därför av största vikt.

Politiken får i dag inte tillräckligt utrymme i skolan. Många är rädda att skolans politiskt neutrala roll hotas av att politiska partier och rörelser ges utrymme i skolans verksamhet. Denna beröringsskräck resulterar i ett demokratiskt underskott som bland annat resulterar i att färre ungdomar väljer att engagera sig i politiken. I längden leder det till att hela den representativa demokratin slås sönder. Politiken måste i större grad integreras i skolan och de demokratiska partierna måste ges större utrymme.

Ett fungerande partiväsande måste finnas på alla politiska nivåer. Även partistrukturerna i EU måste utvecklas och förstärkas för att människors delaktighet i politiken på EU-nivå ska öka.

En politik för ett stärkt föreningsliv innebär både stöd till ideella föreningar och goda möjligheter för föreningar att försörja sig själva utan statlig inblandning. Då blir föreningar både resursstarka och självständiga.

Folkbildningen som traditionellt gett människor med olika bakgrunder möjlighet att delta i det offentliga samtalet har de senaste åren upplevt försämrade möjligheter i form av sänkta anslag och vikande intresse. Det allmänna måste ta ett ekonomiskt ansvar för att säkra folkbildningen för framtiden.

- Det offentliga partistödet ska vara inriktat på att stärka organisationerna, inte på att anställa fler politiska tjänstemän.
- Partistrukturen i EU måste förstärkas.
- Socialdemokratin måste mer aktivt arbeta inom sina internationella samarbetsorganisationer.
- En socialdemokratisk politiker ska inte ha mer än ett tungt uppdrag samtidigt eller inneha samma politiska uppdrag i mer än tre mandatperioder.
- Förutsättningarna för att vara fritidspolitiker för olika grupper ska ses över.
- En kandidats ålder ska vara utmärkt på valsedeln.
- Socialdemokraternas listor inför val ska spegla mångfaldens Sverige.

- Alla som har rösträttsåldern inne och har bott i Sverige i minst tre år ska ha rösträtt och vara valbara i samtliga val och till samtliga offentliga uppdrag.
- Kravet att man ska ha varit svensk medborgare i tio år för att få sitta i regeringen ska slopas.
- Organisationer som främjar integration ska få statligt stöd.
- Kommunerna ska samarbeta med lokala föreningar och organisationer för att öka kunskapen hos invånarna om olika kulturer, bakgrunder och traditioner.
- SSU vill satsa på folkbildningen.
- SSU verkar för ett ökat stöd till ett aktivt föreningsliv.
- Vi motsätter oss kraftigt nedskärningar i anslagen till studieförbunden, folkhögskolorna och föreningslivet.
- Demokratiskt förankrade partier bör ges större utrymme i skolan.
- Politik måste prioriteras högre på skolans dagordning.

Republik

Monarkin ska avskaffas. Den är odemokratisk, förlegad, och i och med det höga apanaget mycket kostsam för den svenska staten. Att man kan ärva offentliga uppdrag strider mot alla demokratiska principer. Alla offentliga uppdrag ska vara öppna för alla medborgare. Det är hög tid att frågan om statskicket kommer på dagordningen i stället för att vänta på att kungahuset förlorar i popularitet. Den defensiva strategi i republikfrågan som socialdemokratin tillämpat är inte tillfredsställande. Republik ska införas och talmannen ska vara statschef. Tills monarkin avskaffas ska dess utrymme begränsas och ställas under ökad demokratisk kontroll.

- Talmannen ska vara statschef.
- Arbetarrörelsen måste arbeta mer aktivt för avskaffandet av monarki.
- Monarken ska inte ha rättslig immunitet.
- Tvånget på att behöva bekänna sig till protestantismen avskaffas.
- Offentlighetsprincipen ska gälla även hovet.
- Monarken ska inte vara ordförande i utrikesnämnden.

- Talmannen ska i stället för monarken öppna riksmötet.
- Apanaget ska tills republik är införd minskas.
- Apanaget ska inte höjas vid extraordinära händelser såsom giftermål.
- Kungliga äktenskap ska inte bekräftas av riksdagen.

Urbefolkningen

Såväl som vi i SSU vill ta vara på mångfalden vill vi slå vakt om Sveriges urbefolkning. Samerna är en urbefolkning i norra Sverige, som bott och nyttjat marken där i tusentals år. Vi måste se till att det samiska kulturarvet inte faller i glömska. Kunskap om vår urbefolkning måste komma alla till del genom skolan.

I norra Sverige pågår ständigt konflikter mellan samer och skogsbönder, jägare med flera. Bland annat om rätten till mark och vatten. Klarhet i frågan om samernas nyttjande och äganderätt skulle gynna alla parter och man skulle förhindra polarisering och ökade konflikter. Man bör tillsätta rättsliga undersökningar, förhandla och nå överenskommelser mellan stat, samer markägare med flera och sedan fastslå rättighetsförhållanden i lag. Sametinget har en mycket viktig funktion för att upphöja samernas röst i samhället och måste ges en starkare status.

ILO:s konvention 169 om ursprungsbefolkningars rättigheter innehåller vissa riktlinjer som Sverige ännu inte gjort till verklighet. En utredning ska genomföras för att se i vilka fall konvention 169 stärker samernas rättigheter. I dessa fall ska de riktlinjerna appliceras i lagstiftningen.

- Sveriges urbefolknings kulturarv måste bevaras.
- Samernas rätt till mark och vatten bör utredas ordentligt, klargöras och fastslås i lag.
- Grundskolans historieundervisning ska ta upp samernas historia i större utsträckning.

Social demokrati

En förutsättning för deltagande och demokrati är social trygghet. En stark välfärd är en förutsättning för en social demokrati där människor ges verklig möjlighet att delta på lika villkor. Verklig demokrati kan aldrig förminska till att enbart handla om de formella reglerna för politiska beslut och valsysteem. Den kräver trygghet i form av bland annat sociala skyddsnet, arbete, utbildning, vård och omsorg.

Att ha makt över det egna livet är en förutsättning för att kunna ta och utöva makt i samhället. Människors frihet begränsas i dag av maktstrukturer som klassamhället, genusordningen, heteronormativiteten och rasismen. Politiken och välfärden har förmågan att begränsa maktstrukturernas förtryckande verkan. För att göra det möjligt för alla människor att förverkliga sin potential tror SSU på det trygga samhället som ger alla tillgång till utbildning, arbete, sociala skyddsnet, vård och omsorg. Ett sådant samhälle är ett kostsamt projekt och kräver progressiv omfördelningspolitik.

En grundläggande faktor är tillgången till arbete. Genom arbetet knyts sociala kontakter med arbetskamrater, egen inkomst grundlägger ett självständigt liv och arbete ger människor utlopp för sin skapande sida. Det trygga samhällets syfte måste vara att ge människor makt över det egna livet, att frigöra och stärka individen. SSU vill se ett välfärdssystem där ett kollektivt ansvarstagande går hand i hand med starka och fria individer. Det är människan och aldrig systemen som ska stå i fokus.

- Utbildning, vård och omsorg är en förutsättning för demokrati och måste finansieras gemensamt och garanteras av det offentliga.
- Demokrati kräver ett progressivt omfördelningssystem mellan olika grupper och olika skeden i livet.
- Tillgången till arbete och inkomst är grundläggande för jämlikhet och frihet.
- Vi stödjer ett välfärdssystem där ett kollektivt ansvarstagande går hand i hand med starka och fria individer.
- Brukar-, personal- samt fackligt inflytande ska användas för att stärka den sociala demokratin.

Hotet från fascismen och rasismen

Ett av de största hoten mot demokratin och arbetarrörelsen alltid står inför är framväxten av en fascistisk rörelse eller ett fascistiskt systemskifte. Fascismen och rasismen är inga onormala avvikelser från samhället i övrigt, det är rörelser som förstärker alla de tendenser som redan finns runt omkring oss. I en värld med krig och i ett samhälle med klassklyftor, kvinnoförtryck, homofobi, diskriminering av människor från andra kulturer och förakt för de svaga hittar man de sammanhang som behövs för att förstå fascismen. Det finns ingen enhetlig fascistisk ideologi, det finns en stor spännvidd mellan olika högerextrema grupper i Sverige och i världen. Vad de olika rörelserna har gemensamt är att de ingår i den reaktionära mobiliseringen som sker när progressiva grupper växer sig starka och börjar hota de maktstrukturer som råder. De fascistiska rörelserna lockar alla grupper som upplever att deras privilegier är hotade samtidigt som man med lätta förklaringsmodeller lyckas locka många väljare från socialdemokratiens traditionella bas. Medan de traditionella borgerliga partierna endast verkar för att försvara de privilegierade mot exempelvis arbetare- och kvinnorörelsen, freds- och miljörelsen eller HBT-rörelsen så går fascistiska rörelser till angrepp mot alla de som vill omfördela makt och resurser.

SSU ser med oro på att vi i Sverige har en ökning av högerextremt våld och att partier med rasistiska idéer och fascistiska tendenser har vunnit mandat vid allmänna val samtidigt som högerextrema grupper har vunnit stora framgångar i andra europeiska länder. SSU är inte bara motståndare mot fascistiska och högerextrema grupper utan även mot de strukturer och den grogrund som föder fascismen. Det effektivaste sättet att bekämpa fascismen är att arbeta mot de klyftor och reaktionära föreställningar som utgör den fascistiska rekryteringsbasen. Detta gör vi bäst genom att driva en solidarisk politik.

- En solidarisk politik med bred uppslutning är det bästa vapnet mot fascism och rasism.
- Arbetarrörelsen måste ta hotet från fascismen på större allvar.
- Vi ska inte möta hotet från fascistiska rörelser genom att närma oss deras politik.
- Företrädare för arbetarrörelsen ska bara delta i direkta debatter med fascistiska politiker då utfallet annars skulle bli att man flyr debatten.

- Debatten med fascistiska anhängare ska tas med förståelsen att anhängarna själva är offer för det strukturella problemet.

Ekonomisk demokrati

Alla människor påverkas av samhällets materiella förutsättningar, hur arbetet organiseras, hur rikedomar och resurser fördelas. I dag är det en liten elit, huvudsakligen bestående av män som äger produktionsmedel i form av kapital, som har makten att bestämma detta. Vi står maktlösa när företag lämnar hela orter i massarbetslöshet för att flytta produktionen till låglöneländer, när man sparkar människor trots att man gjort stora vinster, När man låter barn svälta eller dö i sjukdomar för att det inte är lönsamt att förse dem med mat och mediciner. I ett kapitalistiskt system är det marknaden som styr – vinstintresset står i centrum, inte människors behov. Arbetsvillkor försämrats, naturresurser överexploateras, sexistiska budskap förmedlas genom marknadsföring. De orättvisa konsekvenserna av detta system är anledningen till att arbetarrörelsen växer fram.

Det kapitalistiska produktionssättet bygger på den privata äganderätten till produktionsmedel. Att en person eller företag äger fabriker eller andra typer av verksamheter där man gör vinst på andra människors arbete är ingen självklar ordning – ekonomier kan organiseras på flera olika sätt. SSU vill öka inslagen av kollektivt ägande i olika former, som kooperativa eller andra arbetarkontrollerade sammanslutningar, för att tillse att ekonomiska resurser fördelas efter behov, och för att skapa ett mer demokratiskt och jämlikt samhälle. Vi ser också gärna andra lösningar där kollektiv makt utövas i det privata näringslivet. Demokrati utgår från principen om alla människors lika värde, och därmed lika rätt att vara med och forma samhället och den gemensamma framtiden. Har man en gång accepterat denna princip kan man inte sedan begränsa demokratin till att bara gälla vissa samhällsområden.

Produktionen är till för människorna, för att tillgodose hela befolkningens behov. Men dagens produktionssystem tillåter inte tillräcklig demokratisk styrning. Det sliter ut människorna, reducerar dem till kugghjul i ett överskådligt ekonomiskt maskineri och tar inga ekologiska hänsyn. SSU vill därför reformera det ekonomiska livet så att det tillåter medveten demokratisk kontroll, för att garantera en utveckling som ekologiskt

hållbar och socialt rättvis. Denna brist på demokrati är än mer plågsamt uppenbar på den internationella arenan. Kapitalismen tilläts dominera obehindrat då arbetarrörelsers strävan efter ekonomisk demokrati inte har blivit global. Storföretags härjningar gynnar inte bara rika på fattigas bekostnad; de skördar liv. För att nå framgång med våra mål måste vi skapa institutioner och finna nya vägar för att nå en global ekonomisk demokrati, både i vår fackliga och politiska verksamhet.

Den kapitalistiska hegemonin har gjort det naturligt att tro på idéer om individualism snarare än kollektivism, konkurrens snarare än samarbete, utslagning snarare än solidaritet och valfrihet snarare än jämlikhet. Denna hegemoniska utveckling har påverkat även socialdemokratin och minskat dess kritik av kapitalismen. Myten om att marknaden är svaret på alla frågor måste genomskådas och utmanas med en ny hegemonisk bild av samhällsutvecklingen.

För att garantera att människors mest grundläggande behov av till exempel utbildning, sjukvård och infrastruktur tillgodoses har den svenska arbetarrörelsen drivit fram ett gemensamt ägande på många områden. Dessa framsteg är i dag hotade och i vissa fall uttraderade av utförsäljningar, vilket innebär att det privata vinstintresset har släppts in på livsnödvändiga välfärdsområden. SSU motsätter sig utförsäljningen av skola, vård och omsorg, samt av våra statliga bolag. Utförsäljningarna i allmännyttan måste också stoppas även om vi i glesbygdsområden kan acceptera vissa utförsäljningar i syfte att hindra avbefolkning.

Arbetarrörelsen måste också ha en strategi för att återta redan utsålda delar av dessa områden i offentlig ägo. En grundprincip är att kollektiva nyttigheter ska stå under kollektivt ägande. Debatten i arbetarrörelsen om kollektivt ägande är oroväckande låg, vi måste återuppta diskussionen om hur vi med kollektiv kapitalbildning och demokratiskt ägande kan öka demokratins domäner. Diskussionen måste vara inriktad på att ägandet ska användas i demokratiskt syfte, inte i spekulativt syfte.

- Arbetarrörelsen ska återuppta kampen för ekonomisk demokrati.
- Arbetarrörelsen ska ta initiativ till en förnyad debatt om ägandeformer.

- Arbetarrörelsen ska genom sitt nuvarande ägande utöva makt i linje med den demokratiska socialismens mål.
- Inför lagstiftning om att minst 40 procent såväl män som kvinnor ska vara representerade i börsnoterade och offentligt ägda bolags styrelser.
- SSU vill se ett ökat inslag av kollektivt ägande inom det ekonomiska livet.
- Den offentliga sektorn ska öka sitt inflytande över bankväsendet.
- SSU är som grundinställning emot utförsäljningar av allmännyttan, skola, vård och omsorg, samt av statliga bolag.
- SSU ser fackföreningsrörelsen som ett viktigt verktyg i kampen för ekonomisk demokrati.
- SSU vill att arbetarrörelsen skapar fonder för kollektiv kapitalbildning som kan förse nybildade kooperativ med ekonomiska medel.
- Anställda ska äga förtur att upphandla nedläggningshotade företag och driva dem i egen regi.
- De statliga AP-fonderna måste ta ett tydligare ägaransvar.
- Statlig reglering av löner, ersättningar, fallskärmsavtal, bonusar och liknande för toppchefer inom näringslivet.
- Socialdemokratin bör återuppta arbetet med löntagarfonderna.

Kulturell demokrati

Människan är en social varelse som utvecklas tillsammans med andra människor. Därför är det viktigt att kulturen är tillgänglig för alla i ett samhälle som gör anspråk på att vara demokratiskt. Det är först då alla människor har rätten och möjligheterna att fritt uttrycka sig kulturellt, på lika villkor, som vi kan tala om en verklig yttrandefrihet. Vi formas av samhällets rådande normer och kultur. Samtidigt kan vi genom engagemang och kulturell aktivitet forma och omforma samhället, kulturen är en viktig del i samhällsutvecklingen och samhällsdebatten. För att detta ska kunna ske krävs det att samhället ger möjligheterna för alla att engagera sig.

Det vi menar med kultur är helt enkelt de aktiviteter människor har för sig på fritiden, för personlig utveckling, rekreation, gemenskap samt behovet av att uttrycka sig.

Däriigenom lägger vi ingen värdering i vilket sorts uttryck, eller medium, som är av högre kvalitet än något annat.

Kulturen är ett medel för att uttrycka sig och i kulturen finns en sprängkraft som alltid utgjort en grund för samhällsförändrande rörelser. Kultur är ett viktigt medel i kampen för att bekämpa det kapitalistiska systemets förtryck och orättvisor. Vi vänder oss mot den utveckling som den borgerliga kulturpolitiken tar. Ett samhälle där förmögna skänker donationer till sina favoritkulturutövare. Det skapar ett samhälle där kultur endast existerar i högkonjunkturer och kulturutbudet tydligt styrs av dessa människors intressen.

När arbetarklassen går samman och skildrar det samhälle som de lever i så kan motstånd mobiliseras och orättvisor bekämpas. Därför måste arbetarrörelsen arbeta för en progressiv kultur. Med kulturen får vi nya upplevelser, kulturen skapar gemenskap och formar nya tankar och idéer. Detta kräver att vi har kulturella institutioner som är öppna för alla.

Kulturen måste också vara jämlikt fördelad, en grund för detta är att kulturen är delfinansierad med offentliga medel, denna finansiering måste bli högre än vad den är i dag för att mångfalden i kulturen ska kunna utvecklas, kulturen får aldrig styras av privata vinstintressen. Kulturen ger i dag inte lika stort utrymme åt kvinnor och män, det ska motverkas. En jämställd fördelning av resurserna till kulturen måste därför garanteras.

Många människor blir avskurna från möjligheten att ta del av de centrala kulturinstitutionernas utbud. Det är ett tecken på hur klassamhället begränsar människors frihet. En viktig del i att öka människors delaktighet i kulturen är en öppen och avgiftsfri kommunal kulturskola. SSU ser positivt på att utöka utbudet av kostnadsfri media i form av bibliotek. Genom till exempel ökade satsningar på arbetsplatsbibliotek skulle böcker vara mer lättillgängliga. Ett annat viktigt led i jämlikhetsarbetet var reformen med avgiftsfria entréer på alla statliga museer. Den reformen möjliggjorde att fler människor kunde ta del av våra idé- och kulturarv. Detta gjorde att fler kunde berika sig själva som personer.

En progressiv kultur förutsätter ett deltagande av folkflertalet. Det innebär att den kulturutövning vi aktivt ska stödja är den som människor är en aktiv part i. Följaktligen

vill SSU prioritera verksamheter med stor insats från ideella krafter; små festivaler, musikkollektiv, fria teatergrupper och så vidare. Den verksamhet vi vill nedprioritera är kommersiell kulturell verksamhet, som kan bära sig själv ekonomiskt.

Vårt mål är att alla kulturella uttryck skall kunna samexistera och att inga kulturella uttryck skall värderas högre än andra. Alla uttryck skall ha medel för att kunna upprätthålla sig själva, oavsett om det är konsthallar, graffitiväggar, operor, hardcorescener eller någonting annat. Inga uttryck ska ställas mot andra.

Sverige är i dag ett mångkulturellt samhälle. Detta skärper ytterligare kravet på kulturell demokrati. Målet med mångkultur är inte att upprätthålla olikheter och inta en kulturkonservativ hållning, målet är att skapa en ny kultur. Detta arbete är en ständig process där alla är med och sätter avtryck i den nya kulturen. SSU vill se att upphovsrätten reformeras och i framtiden ska gälla i 30 år. Det är viktigt att man kan leva på kulturella utövanden men dagens lagstiftning är absurd.

- Kulturen ska vara tillgänglig för alla.
- De offentliga museerna ska vara avgiftsfria.
- Museer måste tillföras medel så att alla samlingar i offentlig ägo kan visas för allmänheten.
- SSU kräver ökat offentligt ägande och finansiering av kultursektorn.
- Alla sorters kultur ska ha de medel som krävs för att upprätthålla sin egen verksamhet.
- Alla barn ska ha tillgång till en avgiftsfri kommunal kulturskola.
- Upphovsrätten ska gälla i 30 år.

Ägarkoncentration inom media

Såväl den nationella som den globala mediemarknaden har koncentrerats i händerna på en handfull mediekoncerner. Dessa koncerner äger tidningar och TV-kanaler, bokförlag, filmbolag, biografer, butiker, leksakstillverkare, nöjesparker och agenturer. Genom sin monopolställning kan företagen helt kontrollera kulturutbudet för medborgarna.

Kontrollen över medierna är ett sätt att ta makten över människors tankar, historieskrivning och verklighetsuppfattning. Makten över tanken kallas hegemoni och är en maktfaktor som måste tas på allvar. Trots att medierna saknar formell politisk makt påverkar de den förda politiken i samhället, både genom att granska, men också genom att driva sin egen politik. SSU ser positivt på att det civila samhället deltar i politiken, men då nästan all media ägs av privata storföretag kommer det framförallt att produceras nyheter och kultur som gynnar detta intresse eller rentav framställer sina egna intressen som allmänintressen. En fri mediemarknad är inte bara en där fri konkurrens och yttrandefrihet råder. Den måste också vara ett ställe där åsikter bryts mot varandra, där olika perspektiv lyfts fram och där allas historier kan berättas.

Den långt framskridna ägarkoncentrationen är skadlig och osynliggör människor, intressen och åsikter. Detta är skadligt för en fungerande demokrati, då den är beroende av en bred debatt och många deltagare. SSU vill därför se en politik för ett mer spritt ägande inom media, framförallt genom ett väl utvecklat presstöd och genom public service. På samma sätt som oberoende journalistik främjas i TV- och radiomedia anser SSU att en nationell dagstidning ska startas i Public Service-regi. Den fördjupande analys som alltid varit det skrivna mediets främsta styrka måste få en större bredd just för att ge en mer nyanserad helhetsbild av världsläget. Presstödet bör på ett bättre sätt utformas så att fler mindre tidskrifter kan existera. Arbetarrörelsens eget ägande i media har minskat drastiskt. För att själva kunna påverka vilka historier som blir berättade är det viktigt att arbetarrörelsens organisationer blir mer offensiva på mediemarknaden och också börjar inse behovet av att inte bara synas i media, utan även äga media.

Reklamens inflytande över media är stort och problematiskt. Reklamen är en viktig inkomstkälla för media. Cirka 70 procent av en normal dagstidnings intäkter kommer från reklamen. Många TV-kanaler, radiokanaler och internetsidor finansieras med reklam. Medieföretagens viktigaste konsumenter är inte läsaren. Läsaren är snarare en del av den produkt som medieföretagen säljer till reklamköparna. Detta innebär i sin tur att medieutbudet planeras för att passa reklamköparna, inte för att passa läsarna eller tittarna. Detta är ett demokratiskt problem.

För att minska skadeverkningarna av en monopoliserad mediemarknad är det viktigt att barn och ungdomar tidigt lär sig att kritiskt förhålla sig till medier. Ett mediekritiskt perspektiv ska genomsyra undervisningen redan i grundskolan. Förbud mot TV-reklam för barn måste drivas och genomföras hela EU, detta för att enskilda TV-kanaler inte ska kunna undgå nationell lagstiftning genom att sända från andra länder.

- Presstödet ska utvecklas och kriterierna ska förändras i syfte att ge fler tidningar stöd.
- Public Service ska utvecklas och stärkas.
- Public Service ska finansieras genom licensavgifter.
- Ägarkoncentrationen på den privata mediemarknaden ska motverkas.
- Arbetarrörelsen måste ta egna initiativ på mediemarknaden.
- En nationell dagstidning ska startas i Public Service-regi.

Mångfald eller enfald i kulturen

Människan har alltid haft ett behov av att uttrycka känslor, beskriva sin omvärld och manifesteras ilska eller glädje genom olika former av kulturyttringar. Det finns en enorm sprängkraft i att beskriva sin livssituation genom ord, texter, bilder och sånger – genom kulturen.

Kulturprogram på TV, på radio och kultursidorna i de stora morgontidningarna domineras i dag helt av den vita medelklassen. Där recenseras teateruppsättningar, böcker, musik och konst som stora delar av befolkningen känner sig totalt främmande inför. Definitionen av vad som är finkultur präglas av vad media väljer att lyfta fram. Men kulturen omfattar många och vitt skilda verksamheter. Då människor uttrycker sig med olika medel och på olika sätt är det viktigt att inte hamna i en diskussion vilken kultur som är finast utan i stället skapa möjligheter för människor att ta del av ett så brett kulturutbud som möjligt. Här kan skolan ta ett ansvar för att bredda elevernas kulturintresse. Inte minst genom välfungerande och välsorterade skolbibliotek. Det är viktigt att skolbiblioteken är välsorterade både när det gäller böcker och andra medier. Biblioteksväsendet måste öppna sig för nya medier och de nya uttryck som den digitala eran fört med sig.

Datorspel, TV-spel och alla andra kulturella media skall finnas för utlåning på biblioteken, och de skall behandlas likvärdigt med litteraturen.

Ungdomars möjligheter till kultur ska tillgodoses genom ett starkt offentligt stöd till studieförbund, bibliotek, fritidsgårdar, replokaler och andra aktörer och arenor som kan fungera som knutpunkter.

Det måste också finnas fler arenor för kulturutbyte. Många kulturföreningar och invandrarföreningar bedriver viktig verksamhet men tvingas vända sig inåt i stället för utåt med sin verksamhet då det finns för få självklara mötesplatser. Att skapa dessa mötesplatser är ett viktigt steg för ett mångkulturellt samhälle. Media har ett stort ansvar för att en integrationsprocess får ett lyckat utfall. Ofta ger media en alltför negativ bild av, eller rapporterar felaktigt om, människor med utländsk bakgrund och deras situation, kultur och samhällsliv. Den mediala rapporteringen är ledande för människors åsikter och förhållningssätt. För att detta problem ska kunna lösas bör mediepolitiken i Sverige ha en tydligare profil för mångfald och integration.

- Mediepolitiken ska ha en tydligare profil för mångfald och integration.
- Där efterfrågan finns ska kommuner upprätta fria graffitiväggar för att främja gatukonsten.
- Ungdomars behov av kulturutövning ska likställas med ungdomars behov idrott och resursfördelningen ska utformas efter denna likhet.

Digital demokrati

Internet har inneburit en revolution för kulturen. Nya kulturformer har spridits och tillgängligheten till kultur har ökat. Kulturen har i vissa stycken fått en annan form. Upphovsrätten är anpassad efter ett helt annat distributionssystem och den måste anpassas så att den blir realistisk i förhållande till hur internetanvändningen ser ut. Det är viktigt att hitta system för att ersätta upphovspersoner men den modell som västvärlden valt, att kriminalisera nedladdarna, är bara kontraproduktiv. Den tekniska, materiella, utvecklingen kan inte hindras med lagstiftning. Den kräver i stället anpassning av lagstiftningen. Vi tror på fri nedladdning kombinerat med gemensamma ersättningssystem för upphov-

spersoner. Liknande system finns redan för musik som spelas i radio eller medier som lånas på bibliotek. Det finns ingen anledning att dessa system inte skulle kunna exporteras till att fungera på internet också. En liten avgift eller skatt för bredbandsanvändande går till en fond under statligt ansvar, där berörda fackförbund och upphovsmannaorganisationer (STIM, SAMI m fl) sitter i styrelsen.. Fonden delar sedan ut ersättning till upphovspersonerna till den media som laddats ner eller använts.

Några få företag har i dag kontroll över mjukvaruindustrin vilket lett till att de fått en monopolliknande ställning. Offentliga institutioner såväl som privatpersoner påverkas starkt av de beslut som dessa stora företag tar. Detta är inte godtagbart. Ett sätt att öka konkurrensen och stärka demokratin är att använda mjukvaror med öppen källkod, målet måste dock vara att all källkod ska vara öppen. Eftersom skolor och universitet ofta använder dessa mjukvaror med stängd källkod skolas personer tidigt in i dem och lär sig inte att använda de öppna produkter som finns. Därför är skolan extra viktig när det gäller kampen för att öppna upp mjukvaruindustrin.

- Icke kommersiell fildelning avkriminaliseras.
- Ersättning till upphovsperson finansieras med en bredbandavgift eller bredbands-skatt.
- Den offentliga sektorn ska där det är möjligt i upphandlingar och inköp av mjukvara byta till mjukvaror med öppen källkod..
- SSU anser att källkod ska vara öppen på sikt.
- Tillgången till bredband ska, liksom post och teletrafik, vara tillgänglig i hela landet.

* Tillgången till gratis Internet ska erbjudas dygnet runt i samtliga kommuner.

Djurskydd.

Djur har rätt till ett liv med möjligheter att leva ut sina naturliga beteenden. Alla levande varelsers liv ska innehålla frihet. Till skillnad från människan kan djuren inte föra sin egen talan. Därför krävs det ett djurskydd för att djuren ska få leva så likt deras naturliga tillstånd som möjligt. Relationen mellan människa och djur har alltid utmärkts av att vi sitter i maktpositionen. Med makt kommer skyldigheter. Det är viktigt att uppmärksamma djurens behov och intressen, inte bara som hela arter och populationer utan även som individer. En anledning till att detta idag inte är en självklarhet är att djuren används i kommersiella syften, vilket hittills är oförenligt med en etisk behandling av djuren. Djuren behandlas vid många tillfällen som en handelsvara, vilket kraftigt begränsar deras rätt till ett liv i frihet. Djurens intressen konkurrerar oftast mot kapitalistiska intressen. Detta är en intressekonflikt som ofta ligger bakom att djurs intressen åsidosätts, då det är just pengar som styr hur etisk människan är i sin behandling av djur. I de tillfällen där man endast strävar efter ekonomisk vinning blir djurens rättigheter och livskvalité lidande. Detta måste uppmärksammas och motarbetas.

Statens ansvar

Trots att Sverige har en progressiv djurskyddslag finns det stora brister. Den svenska djurskyddslagstiftningen måste skärpas medan uppföljningen och tillämpningen förbättras. En lag som finns till för att skydda djuren kan inte ha sin utgångspunkt någon annanstans än i just djurens bästa och därför behövs en genomgående revidering.

Regelverket för djurhållning bör ses över. Det ska inte vara möjligt att efter att ha fått en anmärkning i en del av landet senare ha djur i en annan del av landet. Därför ska ett centralt register för djurhållning upprättas. De straff som tilldöms för djurplågeri idag är

generellt för svaga och undererminerar och försvagar tanken om att djur innehar rättigheter. Vid dom för djurplågeri ska därför den ekonomiska påföljden bli mer omfattande.

En djurskyddslag där djur ges rätten att leva ett naturligt liv skulle förändra dessa djurs tillvaro i grunden. Som en del i detta vill vi också återinföra Djurskyddsmyndigheten. Det är viktigt att miljömärkningen som ska vara en garant för miljövänlighet och för att säkra en god djurhållning. Företag inom såväl den privata som den offentliga sfären bör uppmantras till att införa en djurrättspolicy. Denna policy bör innehålla ett tydligt ställningstagande kring produktion av ull, päls, dun/fjäder, läder/skinn, samt även djurförsök kopplade till framställning av produkter som företagen använder sig av.

- Inför ett lagstadgat skydd för djur som används i djurförsöken mot fysisk och psykiskt lidande.
- Ett centralt register för djurhållning ska upprättas.
- Straffskalan vid fällande dom för djurplågeri bör stärkas.
- Djurskyddsmyndigheten ska återinrättas.
- Företag bör uppmantras till att införa djurrättspolicys.
- De djurförsöksetiska nämnderna får ett klarare uppdrag att minska djurs lidande och antalet djurförsök.
- SSU Kräver en total revidering av hela djurskyddslagen med utgång i djurens intresse.

Djurindustrin

Köttindustrin är en brutal industri som tjänar pengar på djurs lidande. I det kapitalistiska systemet tas ingen hänsyn till att djuren kan känna både fysisk och psykisk smärta. Alla djur ska ha rätt till att leva ut sina naturliga beteenden, vilket omöjliggörs i och med köttindustrins tillvägagångssätt och produktionssätt. Människans höga konsumtion är inte livsnödvändig, och att avstå från köttprodukter behöver inte vara svårt. På sikt bör man därför verka för en minskad köttkonsumtion och en uppmantran till icke-animaliska livsmedel. En utökad forskning kring proteinrika, icke-animaliska kostvaror bör ske omgående. Många lever hela sitt liv i burar, helt utan möjlighet till ett naturligt liv. SSU vill

därför verka för att köttkonsumtionen minskas kraftigt, och att köttindustrin på sikt avskaffas. I och med detta vill vi kraftigt inskränka den svenska importen av kött, fisk och fågelprodukter. De svårigheter som vanligtvis förekommer med att välja kost fri från animalieprodukter beror oftast på bristande kunskap och kan stå i vägen för valet som annars för med sig många fördelar, både för hälsan och globalt. Därför är det viktigt att SSU kämpar för att informera, inspirera och själv föregå med gott exempel. SSU ska också jobba mer för att alla i skolan ska kunna välja vegetariskt med hög kvalitet. Dagens djurindustri är inte bara oetisk utan skapar långtgående konsekvenser för miljön. Man skövlar exempelvis regnskog för att göra betesmarker, och produktionen av nötkött släpper ut stora mängder växthusgaser. Därför är en minskad köttproduktion även i längden en satsning på vår miljö.

Ett förbud mot långa och plågsamma transporter är nödvändigt för djurens välmående. Transportsträckor, som inte är längre än det maximalt antal timmar som följer av det nu gällande regler, ska inte delas upp till kortare sträckor med tanke på stressen detta innebär för djuren. Slakten ska ske där djuret lever eller i nära anslutning. Detta löses genom lokala slakterier eller mobila slakterier som kan komma till djuret. Länders respektive hälsovårdsmyndigheter innehar även ett ansvar att informera såväl berörda myndigheter och storskaliga slakterier som allmänheten om den omedelbara risk för mänsklig hälsa som bristfällig djurhantering inom slaktindustrin kan innebära. Reglerna för vilka djur som får slaktas måste ses över, till exempel ska det inte vara tillåtet med slakt av dräktiga djur, förutom nödslakt. Slakt av djur ska ske på ett så smärtfritt och stressfritt sätt som möjligt. Att tillgången till svenskt halal- och kocherslaktat kött idag är begränsat innebär att mängder av kött fraktas in i Sverige. Då det finns en efterfrågan här, tror vi att såväl miljön som djuren skulle gynnas av att ha slakten så nära djuren som möjligt. Tätare och mer djupgående kontroller än idag ska göras på svenska slakterier, för att säkerställa att slakt genomförs korrekt, och utan onödigt lidande för djuren. Livsmedelsverket bör ges utökade resurser för detta ändamål. Köttindustrin är idag en inhuman industri som tjänar pengar på djurs lidande. Att föda upp djur och sedan slakta dem för pälsen eller skinnets skull är även oacceptabelt. Likaså att döda djur enbart för nöjes skull är inte etiskt försvarbart.

För de djur som vi människor specifikt avlat fram i syfte för sällskap, inne har vi ett totalt ansvar för att dessa djur behandlas väl och tillgodoses en god hälsa. Problematiken i att en mängd av våra husdjur behandlas illa grundar sig i att dessa djur generellt värderas för lågt i vårt samhälle. SSU önskar därför se att skyddet för dessa djur ökar.

Många av djurförsöken som utförs i Sverige är onödiga och plågsamma. Djurförsök är undantagna de grundläggande delarna i vår djurskyddslag som säger att djuren har rätt att slippa lidande. I Sverige har vi djurförsöksetiska nämnder som ska kontrollera och godkänna försök som utförs på djur. Så gott som alla ansökningar om djurförsök har beviljats. Nämndernas sammansättning måste ändras, så att förtroendevalda från politiska partier och andra organisationer har majoritet. Nämnderna ska vara beslutande och inte rådgivande. Dessutom anser SSU att nämndernas direktiv bör skärpas så att endast försök på djur som är nödvändiga för medicinska ändamål ska tillåtas. I ett längre perspektiv anser vi att forskning med djurförsök ska ersättas med moderna djurfria metoder, så snart det är möjligt. SSU vill driva på denna utveckling.

- Utökade kontroller på landets slakterier ska införas.
- SSU vill kraftigt inskränka den svenska importen av kött, fisk och fågelprodukter.
- Köttkonsumtionen ska kraftigt minskas.
- Köttindustrin ska på sikt avskaffas.
- Forskning kring nya och näringsrika, icke-animaliska kostvaror bör etableras.
- Skolan ska uppmuntras att anamma och förbättra kunskaperna om ett grönare tänk.
- SSU ska verka för ett grönare samhälle och jobba för att normalisera den vegetariska livsstilen ytterligare.
- Vikten av lokalproducerat måste uppmärksammas mer.
- Djurförädling och genmodifiering i livsmedelsindustrin ska motverkas.
- Endast djurförsök som görs för medicinska ändamål och produkter ska vara tillåtna.
- Förbud försäljning av djurtestad tobak, kosmetika- och hygienprodukter i EU samt i hela världen.

- SSU vill öka stödet till forskning om försöksmetoder utan djur.
- All form av burhönsuppfödning ska förbjudas och inga dispenser från förbudet ska tillåtas.
- Alla subventioner för transport av levande djur ska avskaffas.
- Halal- och kocherslakt ska tillåtas i Sverige under reglerade former.
- Avel som försämrar djurens välmående ska förbjudas.
- Uppfödning av djur för päls- och skinnproduktion ska förbjudas.
- Inför importförbud mot päls.
- På sikt ska alla djurförsök inom forskning avskaffas såväl i Sverige som internationellt.
- SSU ska bedriva ett aktivt arbete för att bevara djurens naturliga livsmiljö.
- Skydd för husdjur ska stärkas.

Djur som underhållningsform

Vi importerar dock pälsar från andra länder där grymma metoder fortfarande används, detta är oacceptabelt. Därför är SSU emot nöjesjakt. SSU står positiv till jakt i viltvårds-syfte som på ett etiskt sätt medför så litet lidande för djuret som möjligt. Viltvården kan utformas på olika sätt, och behöver inte betyda att man skjuter av djur i våra skogar. Fokus bör ligga på att hålla våra vilda djur utanför civilisationen, vilket kan göras på många olika sätt. Exempelvis kan viltstaket användas i större utsträckning. Det centrala ska inte längre vara vissa kvoter, utan viltvård efter faktiskt behov.

Gällande det svenska rovdjursbeståndet bör tillstånd om skyddsjakt ges mindre generöst än idag, och en handlingsplan i syfte att minska den omfattande tjuvjakten bör skapas. Vid bedömning kring rovdjursbeståndets populationsstorlek för att uppskatta behovet av eventuell jakt, bör hänsyn tas till de omfattande genetiska faktorerna hos beståndet, såsom minskad reproduktionsförmåga.

Lagstiftningen måste stärkas kring sexuellt utnyttjande av djur. Djur har ingen möjlighet att själva säga ifrån. Eftersom just djuren inte för en egen talan är det viktigt att ha en lagstiftning som skyddar dem mot sexuellt utnyttjande.

SSU anser att djur som exploateras för människors nöjes skull på cirkus är fel. Djuren utsätts för en miljö som inte är naturlig för dem. Utöver det lider många av de större djuren under transporter. Den illegala internationella handeln med vilda djur är idag betydande och omfattar årligen mängmiljonbelopp. Denna handel kränker inte enbart djurs rättigheter att leva ett naturligt liv, den hotar också den biologiska mångfalden, då flera av dessa arter står under ett starkt hot av utrotning.

SSU ser med stor oro på att fler och fler av vår jords arter dör ut. Skulden faller mer än ofta på människan. I vår kapitalistiska värld tas ingen hänsyn om en viss art stryker med i jakten på resurser och vinst, Vi måste ta vårt ansvar och skydda vårt rådande artbestånd. Vissa arters bestånd är så litet att människan måste ingripa mer direkt. Sverige bör verka starkare inom EU och ramarna för förordning 338/97, för att de länder unionen bedriver handel med, undertecknar konventionen om internationell handel med utrotningshotade arter. Många djurparker finns för att bevara arter som hotas att slås ut eller utrotas. De bedriver ett viktigt arbete genom bland annat bildning och bevarandeprojekt. Det övergripande målet måste alltid vara att djuren ska anpassas i det fria. Däremot finns det djurparker som enbart har kommersiella syften där djuren exploateras på de grävsta sätt. Därför bör det införas internationella regler för djurhållning på djurparker, då många av dessa är undermåliga. Reglerna bör omfatta grundläggande ramar för skydd och hälsa samt krav på att parker ska ha ett bildnings- eller forskningssyfte för att godkännas. Vi vill endast se parker som är anpassade så att djuren i fråga får leva i sin naturliga miljö och bibehålla sina naturliga beteenden, vilket därför innebär begränsad kontakt med människor.

- Sverige ska verka för att samtliga länder som EU bedriver handel med undertecknar konventionen om internationell handel med utrotningshotade djur.
- Veterinärövervakning ska vara obligatoriskt vid tävlingar där djur medverkar.
- All nöjesjakt ska förbjudas.
- SSU vill öka stödet till forskning om försöksmetoder utan djur.
- Djurpornografi ska förbjudas.
- Tidelag ska förbjudas.

- Sverige ska värna rovdjursbeståndet.
- Internationella regler för djurhållning på djurparker tas fram.
- Kommersiella djurparker avvecklas.
- Det ska vara förbjudet för cirkusar att använda sig av djur.

Skydd av marina arter

Det är inte bara djuren på land som behöver ett skydd. Även marina djurs skydd måste bejakas. Hav- och sjölevande djur tillhör de mest utsatta djuren. Vi förorenar deras naturliga miljöer som aldrig förr och förändrar deras ekosystem. SSU vill sätta stopp för detta. Vi kräver att de fiskekvoterna minskar så att de stora trålarna inte dammsuger haven på fisk. Det innebär bland annat att fisket i Östersjön omedelbart ska upphöra och att fisket av rödlistade arter stoppas. Vid en eventuell framtida tillåtelse med Östersjöfiska ska en tydligare märkning vara obligatorisk vid försäljning, som anger var i Östersjön fisken fångats. Fisket i Östersjön ska i framtiden behandlas som en miljöpolitisk fråga och inte som en näringspolitisk sådan.

Även utsläppskraven måste skärpas så att färre kemikalier når våra hav och sjöar där de skadar den marina miljön.

Sverige ska också verka internationellt för att den biologiska mångfalden i haven bevaras.

- Fisket av all rödlistad fisk ska stoppas.
- SSU vill införa marina reservat för att skydda miljön och fiskebeståndet i främst Östersjön.
- SSU vill att Sverige skapar en handlingsplan för marina djurarters skydd.

En solidarisk värld.

Alla människors lika värde är utgångspunkten för SSUs internationella politik. Övertygelsen om behovet av solidaritet människor emellan känner inga gränser och bygger på insikten om ett ömsesidigt beroende. Vi stöder människor i deras kamp för en bättre vardag oavsett var i världen de befinner sig. Mänskliga rättigheter och politisk, ekonomisk, social och kulturell demokrati är grundförutsättningar för en rättvis värld; där alla människor ska ha samma rättigheter och möjligheter. Men världen ser annorlunda ut; den är ojämlik, instabil och ohållbar. SSU är en del av arbetarrörelsen som är och som i alla tider har varit en internationalistisk rörelse. Övertygelsen om alla människors lika värde och vikten av en demokratisk och rättvis världsordning förenar medlemmar i SSU med andra unga socialdemokrater över hela världen. Solidaritet bygger på insikten om gemensamma intressen. Vi ställer oss villkorslöst på de förtryckta människornas sida. Det finns inget som säger att vi inte skulle kunna hamna i deras situation i framtiden. Om inte vi står upp för våra med människor idag kommer de inte att ha något skäl att stå upp för oss den dagen det är vi som drabbas. Där ligger skillnaden mellan sympati och solidaritet. Sympati handlar om att den privilegierade känner medlidande för den icke privilegierade, solidaritet om ett löfte jämlikar emellan att stå upp för varandra.

Vi har alla ett gemensamt intresse och arbetar för fred, demokrati och mänskliga rättigheter och mot rasism, diskriminering samt sociala, ekonomiska och kulturella orättvisor. Vi arbetar för att alla människor ska få makt och möjlighet att påverka sina liv. För oss är det lika viktigt att bekämpa orsakerna till konflikter mellan människor som att bekämpa konflikterna i sig. Vår globala utmaning är att skapa en rättvis och demokratisk världsordning där alla människor behandlas lika. Demokratien måste bli global. Maktförskjutning från demokratin till marknaden kan bara motverkas genom att den globala demo-

kratin och det globala regerandet blir starkare. Globaliseringens positiva sidor kan då tas tillvara medans de negativa kan motverkas.

Världens ekonomiska rikedomar blir allt större. Samtidigt ökar klassklyftorna mellan människor. Dagens ekonomiska system, kapitalismen, är inte acceptabelt, en ny ekonomisk världsordning, med en reglerad marknadsekonomi, som sätter människor före vinst är nödvändig. Fattigdom och klasskillnader är en grundläggande orsak till många konflikter i världen. Detta gäller såväl inom som mellan länder. För att världens fattiga ska få tillgång till mat, hälsovård och utbildning krävs en jämnare fördelning av jordens ekonomiska resurser. Endast genom en rättvis och solidarisk ekonomisk fördelning mellan och inom länder kan varaktig fred byggas.

- SSU arbetar för en jämlik fördelning av världens resurser
- SSU arbetar för global demokrati och vill demokratisera globaliseringen
- SSU vänder sig emot diskriminering av minoritetsgrupper världen över
- SSU kämpar för fred och stabilitet i hela världen
- SSU kämpar för att den fackliga kampen ska bli global.

Ett reformerat och stärkt FN

Förenta Nationerna, FN är, trots sina stora briser, det bästa existerande globala verktyget för att säkerhetsställa en fredlig och rättvis utveckling i världen. FN är och kan aldrig vara starkare än vad dess medlemsländer skapar möjlighet till. De senaste åren har FN övergivits till förmån för ensidig politik vilket lett till en mer instabil, osäkrare och orättvisare värld. Insikten om vikten av gemensamma lösningar i denna tid av såväl ekonomisk kris som klimatkris och erfarenheten av hur lätt det är att starta krig men hur svårt det är att bygga fred börjar nu sakta komma.

Det är viktigt att FN styrs av alla sina medlemmar gemensamt eftersom freden rör alla människor. Idag fungerar inte FN på ett rättvist sätt och på grund av att vi så varmt värnar alla folks frihet, hela världens fred ser vi nödvändigheten i att reformera organisationen. Det måste göras nu för att FN effektivt, rättvist och framgångsrikt ska kunna möta framtidens, och nutidens, utmaningar. Världen ser idag annorlunda ut än när FN

bildades och det måste ett reformerat FN återspegla. Det är inte hållbart att länder som historiskt varit stormakter fortfarande håller fast vid ett maktutövande över länder från andra delar av världen. Detta är inte bara ohållbart, utan hotar också att illegitimera FN.

För att få ett stärkt FN där alla respekterar besluten ska inget enskilt land ha vetorätt i säkerhetsrådet. Platserna i säkerhetsrådet bör utökas så att representativiteten ökar. FN:s generalförsamling bör i större utsträckning än i dag fungera som ett FN:s parlament och få ett ökat inflytande på bekostnad av säkerhetsrådet. Det är en viktig reform som garanterar alla stater samma rättigheter och möjligheter att påverka, oavsett storlek, ekonomisk och militär styrka.

FN styrs idag av den felaktiga principen som gör gällande att gränser har ett egenvärde och att stater är viktigare än människor. Med anledning av detta agerar FN mer utifrån vad som ligger i olika staters intresse än vad som gynnar mänskligheten. För att FN ska kunna fungera på ett rättvist sätt måste organisationens fokus genast förflyttas från gränser och stater till människor.

Ett ekonomiskt råd, som också tar sig an klimatförändringarna, jämte säkerhetsrådet måste skapas. Detta ska ersätta dagens ekonomiska och finansiella institutioner. För att bekämpa den orättvisa fördelningen av världens resurser bör ett globalt utjämningsystem inrättas. En del av detta utjämningsystem bör vara inrättandet av ett globalt skattesystem i FN:s regi som till exempel kan beskatta internationella företag. Det är också viktigt att välfärd och rättvisa fördelningssystem inrättas i enskilda länder. Detta system liksom andra ekonomiska transaktioner måste kontrolleras med hjälp av ett internationellt regelverk som bör inrättas inom ramen för FN. Det ska garantera öppenhet för att förhindra skatteflykt, korruption, penningtvätt och annan ekonomisk brottslighet. Systemet bör utvecklas för att också stödja stabilitet och säkerhet inom det globala ekonomiska systemet för att förhindra en överdriven spekulationsekonomi. Globala skatter med syfte att användas för fattigdomsbekämpning ska också införas.

FN:s medlemsavgiftssystem måste också reformeras för att förbättra organisationens självständighet samt minska FN:s beroende av enskilda staters ekonomiska inflytande.

FN bör utveckla sina kanaler gentemot enskilda medborgare samt icke-statliga organisationer. Dessa bör därför få möjlighet till större påverkan i FN:s institutioner.

- FN ska reformeras så att den främsta principen för all FN:s verksamhet är alla människors lika värde.
- FN:s generalförsamling ska fungera som FN:s parlament med ett tvåkammerssystem.
- FN ska ha som målsättning, samt aktivt verka för, att alla människor ska få leva i demokrati.
- FN måste anta en HBT-konvention.
- FN ska inrätta ekonomiskt råd, liknande säkerhetsrådet, som inkludera ekonomisk, social och miljöpolitisk hänsyn.
- Ett globalt utjämnningssystem inom ramen för FN ska införas.
- FN bör förlägga sin verksamhet i instabila områden som ett led i att skapa stabilitet.
- Vetot i säkerhetsrådet måste avskaffas.
- FN måste värna alla människors rätt att göra sin röst hörd i FN, även de som saknar stat.

Gemensamma regler för en gemensam värld: en modern folkrätt

Vi delar vår värld med andra medmänniskor. För att vårt globala samhälle ska fungera, så att alla människor har samma rättigheter och möjligheter, krävs gemensamma regler och likvärdiga förutsättningar. Folkrätten utgörs av de lagar och avtal som stater genom tiderna har kommit överens om ska gälla i relationerna mellan dem. Trots de många brister som finns inom den internationella rätten ger den människor och stater ett visst gemensamt regelverk att förhålla sig till. Den internationella rätten ska värnas men måste också utvecklas och stärkas. Framför allt måste den utvecklas i en riktning där de mänskliga rättigheterna hamnar i centrum för den internationella rätten. Den internationella rätten måste också utvecklas för att reglera inte bara staters, utan allas, ageranden på internationell nivå. Sociala, kulturella, ekonomiska och miljöpolitiska rättigheter ska få lika stort utrymme som medborgerliga och politiska rättigheter.

Respekten för det lika människovärdet förutsätter att demokratins principer ska genomsyra hela världen. Alla nivåer av beslutsfattande och alla samhällsområden ska präglas av demokratins ideal. Det förutsätter att demokrati uppnås i hela världen. Vi är övertygade om att ett samhälle enbart kan utvecklas och förbättras genom ett aktivt deltagande av alla medborgare. FN och alla demokratiska stater måste mer effektivt arbeta för fria och demokratiska val världen över, samt för att stabila och demokratiska institutioner ska växa fram i hela världen. Demokratiska processer måste starta underifrån.

En rättvis fördelning av jordens resurser måste nås för att bekämpa grogrunder till konflikter, vilket bland annat härstammar från stormakternas intressen av världens resurser. Den desperation som kan leda till terrorism föds inte sällan ur fattigdom och politisk maktlöshet. Folkrätten måste utvecklas så att den på ett demokratiskt vis motverkar våldsamma konflikter. På lång sikt måste alla konflikter motverkas med fredliga medel. Folkrätten och demokratins principer ska alltid vara överordnade. Även folkrätten måste utvecklas för att på ett demokratiskt sätt bekämpa terrorism. Icke statsstöd terrorism bör behandlas som vanliga brott, enligt vanlig lag och brottskatalog. SSU använder en bred definition av terrorism som innebär våld emot civila. Terrorism är aldrig acceptabelt och kan aldrig bekämpas med våld.

SSU ser mycket allvarligt på när stater bryter mot den internationella rätten. Att ta till militära medel är alltid den sista utvägen. SSU menar att alla krig är djupt orättfärdiga. Ett steg i att minimera antalet brott mot den internationella rätten bör vara att utveckla det internationella domstolsväsendet. Det bör byggas upp inom ramen för FN och ska kunna döma stater, sammanslutningar och människor som bryter mot internationell rätt. Inget land ska kunna ställa sig utanför detta gemensamma domstolssystem utan att det får negativa effekter i andra sammanhang. Ett viktigt steg i denna riktning är den Internationella brottmålsdomstolen som bör inordnas i FN systemet.

Begreppet folkrätt måste utvecklas så att det även inkluderar politik som syftar till att den globala miljöförstöringen stoppas. Länder, företag och andra som förstör vår gemensamma miljö ska kunna straffas. Därför måste en internationell miljöbrottsdomstol inrättas inom ramen för FN.

- Den internationella rätten måste sätta det lika människovärdet och de mänskliga rättigheterna först.
- SSU arbetar för fred och för att staters användning av militära medel ska ske i enlighet med internationell rätt.
- Militära interventioner ska i möjligaste mån undvikas.
- FN-stadgan måste skrivas om för att möjliggöra för FN att förhindra folkmord, etnisk rensning och andra brott mot de mänskliga rättigheterna.
- Preventiva krig ska vara olagligt.
- Ett internationellt domstolväsende ska utvecklas som ska kunna döma stater, multinationella företag, sammanslutningar och människor som bryter mot internationell rätt.
- Den internationella brottmålsdomstolen i Haag ska inordnas i FN systemet och gälla för alla FN:s medlemsländer.
- SSU arbetar för fria och demokratiska val världen över.
- SSU arbetar för att stabila och demokratiska institutioner ska växa fram i hela världen.
- SSU stödjer organisationer som arbetar för demokrati och mänskliga rättigheter.
- SSU anser att väpnat motstånd kan vara berättigat om det är i enlighet med internationell rätt.
- I enlighet med internationell rätt fördömer SSU all ockupation.
- En internationell miljöbrottsdomstol inrättas inom ramen för FN.
- SSU fördömer alla typer av krig.
- SSU fördömer alla typer av terror handlingar oavsett aktör.
- Ekonomiska sanktioner och blockader kan användas som ett verktyg för demokrati och mänskliga rättigheter.

Mänskliga rättigheter

De mänskliga rättigheterna måste respekteras av alla – såväl av stater, sammanslutningar, företag och individer. De måste integreras i alla avtal och all lagstiftning – inget får stå över de mänskliga rättigheterna. De är ett värn för att reglera staters makt över enskilda

människor och ska gälla i hela världen. Vad som är en mänsklig rättighet i en deklaration och vad som ska vara en mäsklig rättighet i verkligheten kan vara två helt skilda saker. Vad som menas med mänskliga rättigheter är något som ständigt förändras och omförhandlas. SSU ska vara en aktiv röst i forandet av nuvarande och framtida rättigheter.

De mänskliga rättigheterna ska skydda alla människor, även de människor som inte är medborgare i den stat de befinner sig i och som saknar medborgarskap. Det finns inget självändamål i nationalitetsprincipen i de fall då alla människors lika värde, demokratin och de mänskliga rättigheterna respekteras. Det finns många exempel på komplexa fall där statslösa människor strävar efter en egen nation. Ofta karakteriseras dessa dispyter av förtryck och väpnad kamp. Människors rätt till självständighet och minoriteters rättigheter är fundamentala för att nå hållbar fred och samhällen som håller ihop. Alla folkgrupper skall finnas representerade i FN, oavsett om de har statstillhörighet eller ej.

I dagens patriarkala världsordning utsätts kvinnor för ett hårdare förtryck. Kvinnor är som grupp ekonomiskt, politiskt, socialt och kulturellt underordnade män som grupp. Det gäller också i krigs- och krissituationer. Bruket av våldtäkt som vapen i många krigssituationer är avskyvärt och måste bekämpas. Kvinnor drabbas också dubbelt under fattigdom när all deras tid inte sällan måste läggas på att finna mat och vatten vilket leder till att de aldrig kan skaffa sig en utbildning eller egen inkomst. Större uppmärksamhet och resurser måste riktas mot kvinnors situation i världen. Kvinnors kamp och organisering måste stödjas världen över. Alla människor ska ha rätt till sin egen sexualitet och kropp. En viktig del i kampen för mänskliga rättigheter är att arbeta mot patriarkala föreställningar om sexualitet. Världen domineras idag av en heteronormativitet som underordnar homosexuella, bisexuella och transpersoner. SSU ska synliggöra och vara en del av kampen mot heteronormativitet i hela världen.

Abort är ett exempel där rätten att bestämma över sin egen kropp blir särskilt tydlig

Alla barn har rätt till en trygg och god uppväxt. Många barn utnyttjas och förtrycks i både krigs- och fredssituationer. Det internationella samfundet måste aktivt arbeta för att förebygga att barn hamnar i en situation av förtryck och förnedring. SSU kan aldrig acceptera barnarbete.

Idag hotas miljontals människor och hela länder av epidemiska hot som till exempel HIV/Aids. Sjuka människor har rätt till mediciner och de bör subventioneras så de är tillgängliga för alla. Politiska krafter som motarbetar kampen mot HIV/Aids måste effektivt bekämpas och informationsarbetet kring HIV/Aids stärkas. Genom starkt lobbyarbete har multilaterala läkemedels- och media företag lyckats föra in den intellektuella äganderätten under WTO:s paraply. Orimligt starka patentregler hindrar fattiga människor världen över från att kunna få tillgång till billiga mediciner. Den intellektuella äganderätten är i starkt behov av reformer och måste ställas utanför WTO:s regelverk.

De mänskliga rättigheterna förutsätter och inbegriper även fundamentala saker som allas rätt till en bostad, arbete, mat och vatten samt rätten till likvärdig och avgiftsfri skola och sjukvård, såväl som allas rätt att få utöva vilken trosuppfattning de vill. De mänskliga rättigheterna är odelbara. De är lika mycket värda och ingen står över de andra.

Kampen mot tortyr och dödsstraff måste föras från alla politiska nivåer för att skydda alla människors lika rättigheter. SSU fördömer all fängsling som sker utan rätt till rättegång. En grym form av tortyr som ofta glöms bort i diskussionen är kvinnlig könsstympning. Patriarkal ordning tvingar kvinnor till fruktansvärda ingrepp som upprätthåller och reproducerar reaktionära traditioner och strukturer. Könsstympning är en brutal form av sexuellt våld och kan aldrig accepteras.

- De mänskliga rättigheterna ska integreras i alla avtal och all lagstiftning.
- SSU stödjer uppbyggnaden av goda och generella välfärdssystem över hela världen.
- Barnkonventionen och Kvinnokonventionen måste efterföljas i alla politiska beslut.
- SSU kan aldrig acceptera barnarbete.
- Rätten till sin egen kropp och rätten till sin egen sexualitet ska båda vara mänskliga rättigheter.
- Vi kräver vi en FN-konvention för HBT-personers rättigheter.
- SSU ska synliggöra och vara en del av kampen mot heteronormativitet och patriarkala strukturer i världen.

- SSU kräver att alla länder ska ansvara för sina medborgares liv och hälsa.
- SSU ska aktivt arbeta för att sprida information om HIV/AIDS i särskilt utsatta områden.
- SSU kräver att sjuka människor får mediciner och att patenträtten inte ska hindra det.
- Politiska och religiösa krafter som motarbetar kampen mot HIV/Aids och befäster patriarkatet bör effektivt bekämpas.
- Alla ska ha rätt till bostad, arbete, mat och vatten, samt likvärdig skola och sjukvård.
- Aktiv politisk kamp mot tortyr och dödsstraff måste föras.
- Könstympling är en brutal form av sexuellt våld och kan aldrig accepteras.
- SSU anser att bromsmediciner måste subventioneras och tillgängliggöras för alla.

En aktiv och solidarisk utrikespolitik genom EU

Att vara socialdemokrat är att vara internationalist. Vår kamp för det demokratiskt socialistiska samhället slutar inte vid någon nationsgräns. Kampen är global. Därför krävs det att vi för en utrikespolitik som har just den internationella solidariteten som rättssnöre. Sverige ska vara det land som ständigt säger ifrån och protesterar. Vi ska vara alliansfria, men inte rädda för att ta ställning eller välja sida. Det globala perspektivet måste finnas med på både lokal, nationell, regional och europeisk nivå. Vi tycker det är bra att EU och EU:s länder samordnar sin utrikespolitik. Eftersom EU:s röst väger tyngre än bara ett enskilt lands röst leder det till att vi kan förändra världen mycket mer effektivt. Då krävs det dock att EU används på ett aktivt och progressivt sätt, och att Sverige gör sin röst hörd klart och tydligt. EU och EU:s länder måste till exempel mer aktivt verka för internationell nedrustning och mot vapenhandel. Världen står inför otroligt svåra miljöproblem, EU har ett stort ansvar att vara en progressiv röst och satsa mycket resurser på att både trycka på sina medlemsländer och kämpa för dessa frågor i hela världen. Vi svenska socialdemokrater måste använda ECOSY – European Community of Socialist Youth och PES – Party of European Socialists mer kraftfullt för att påverka andra EU-länders utri-

kespolitik. Detsamma gäller på ett globalt plan då vi ska använda IUSY – International Union of the Socialist Youth och den socialistiska internationalen.

Trots att EU:s ekonomi blomstrat under många år har länder till följd av en marknadsliberal vind som blåst genom EU valt att privatisera känsliga sektorer. Dit hör bland annat energi, försvar samt kommunikationer och transport. Privatiseringar leder till kort-siktiga vinstintäkter men sätter också EU i ett beroende. När stora delar av livsnödvändiga sektorer ägs i privat regi blir EU tvunget att anpassa sig till företagens villkor. Samma problematik återfinns i situationer då EU gjort sig beroende av naturresurser som inte finns inom unionens gränser. EU ska ställa krav på att länder utanför unionen, som ska få fritt tillträde till den europeiska marknaden har skrivit under de människorättskonventioner samt miljökonventioner som antagits av EUs medlemsländer. EUs förhandlingar är idag för stängda. För att få in ett bredare perspektiv i EU-maskineriet bör vi lyfta in civilsamhället och olika intresseorganisationer i det politiska arbetet. Genom att EU, likt Sverige, inför ett system för remissrundor där berörda parter och föreningar kan yttra sig inför ett beslut. Eller genom att på annat sätt samla in kunskaper och åsikter från världen utanför politiken och byråkratin. På detta sätt skulle EU skapa ett större legitimitet bland sina medborgare.

EU är en viktig handelspartner för många av världens länder, inte minst EU:s grannländer. EU måste med alla sina handelspartners ingå rättvisa handelsavtal som lagfäster respekten för de mänskliga rättigheterna och folkrätten. Dessa handelsavtal måste användas aktivt; om ett land bryter mot handelsavtalen, genom att till exempel ockupera ett annat land eller bryta mot de mänskliga rättigheterna, ska handelsförbindelserna upphöra. EU ska vara ett forum att sprida idéerna om välfärdssamhället där varje människa bidrar efter förmåga och får efter behov. EUs vision om världsfred ska gå hand i hand med drömmen om att varje medborgare i unionen ska ha samma möjligheter att förverkliga sina drömmar. SSU vill se ett socialt EU som arbetar flitigt för att utjämna de ekonomiska skillnaderna mellan medlemsländerna och klasskillnader inom länderna. EU bär ett ansvar att garantera varje medborgare en miniminivå på välfärd: skola, vård och omsorg. SSU vill se ett socialt Europa som bedriver en aktiv utjämnings och – välfärdspolitik. Det är Sveriges ansvar att som välmående land både inom EU och världen verka för

etableringen av ekonomiska instrument för att utjämna klyftorna. Ett första steg i detta arbete är att inrätta en utjämningskatt.

SSU vill stödja framväxten av sociala rörelser progressiva kamp runtom i världen. Vi vill bistå dessa länders folk med en solidarisk politik. Arbetarrörelsens kamp i Sverige visar att ett rättvist samhälle bara uppnås genom ett brett folkligt deltagande i olika kampporganisationer. I takt med att världen är i förändring, förändras också EU. Unionen utvecklas och fler länder får möjlighet att ansluta sig i det europeiska samarbetet. För att möta framtiden på bästa möjliga sätt måste vi jobba tillsammans länder emellan. Klimatkris och fattigdom är problem som kan uppstå. Lösningen på problemen är att utveckla unionen till det bättre och stärka den internationella demokratin. För att kunna jobba tillsammans måste vi utveckla vårt samarbete. Detta gör vi genom att upprätta fördrag inom unionen. Fördragen ska sträva efter mer demokrati och mänskliga rättigheter samt att vi strävar mot att EU skall följa principen om offentlighet.

- Det globala perspektivet måste finnas med på alla politiska nivåer.
- En aktiv utrikespolitik förutsätter alliansfrihet.
- Sverige och EU måste bedriva en mer aktiv utrikespolitik.
- EU:s värderingar om fred och demokrati måste utan undantag gå före ekonomiska vinstintressen.
- EU måste tydligare fördöma statsterrorism och mer aktivt verka för internationell nedrustning och mot vapenhandel.
- EU:s handelsavtal måste användas för att främja de mänskliga rättigheterna och folkrätten.
- Skatteparadis ska motarbetas och ekonomiska frizoner och social dumpning ska förbjudas.
- Civilsamhället och organisationer ges tillgång till de politiska processerna i den Europeiska unionen.
- EU:s värderingar om fred och demokrati utan undantag går före ekonomiska vinstintressen.

- EU ska införa en utjämningsskatt för att minska de klyftorna mellan EU-länderna.
- SSU vill att EU upprättar fördrag inom unionen som stärker demokrati och mänskliga rättigheter.

En global fackföreningsrörelse

För att bygga en rättvis, jämlik och solidarisk värld krävs en aktiv, demokratisk och global fackföreningsrörelse. Arbetsgivarparten är idag mer globaliserad än någonsin. Det gör att arbetare i olika delar av världen allt oftare ställs mot varandra i kampen om jobben, och därmed om utvecklingen. Genom att låta löntagare konkurrera med varandra lyckas arbetsgivarna tvinga fram lägre löner och sämre arbetsvillkor. Världens arbetare och övriga löntagare måste förena sina krafter och organisera sig globalt på ett bättre sätt än vad som görs idag. Redan idag arbetar International Labour Organisation, ILO, med att föra samman arbetare och övriga löntagare från olika länder. ILO måste få större möjlighet till inflytande i alla FN:s institutioner, framför allt i de som rör migration och handel. Målet måste vara att den globala fackföreningsrörelsen ska få företräda världens löntagare på internationell nivå på samma sätt som vi vill att den nationella fackföreningsrörelsen ska få företräda Sveriges löntagare på nationell nivå.

Rätten till facklig organisering är av största betydelse för att stärka den internationella fackföreningsrörelsen. För SSU är det därför viktigt att Sverige, EU och OECD-länderna har en generös biståndspolitik så att fackliga såväl som politiska utvecklingsprojekt kan bedrivas för att stärka fackliga och politiska organisationer i fattiga länder. En annan viktig uppgift för SSU är att genom systerorganisationer kämpa för att ILO:s kärnkonventioner respekteras runt om i världen. Kampen mot slavarbete måste intensifieras genom att ILO ges verktyg för att tvinga länder att följa de beslut organisationen fattar ifråga om ekonomiska och diplomatiska sanktioner mot länder som utnyttjar slavarbete. Den globala fackföreningsrörelsen måste arbeta fram internationella avtal. Alla internationella avtal som ingås bör innehålla sociala klausuler och rätt till internationella sympatitåtgärder.

SSU måste inom IUSY – International Union of Socialist Youth, och ECOSY – European Community of Socialist Youth, jobba för att dessa ska stärka sin facklig-politiska ungdomsverksamhet i världen och i Europa. SSU måste också tillsammans med LO bidra till att stärka ILO och Europafacken.

- ILO måste få större inflytande i FN:s alla organ, framför allt de som rör handel.
- ILO främsta uppgift måste vara att organisera arbetare för att höja lägsta lönerna och förhindra lönedumpning.
- Globala branschvisa kollektivavtal måste utvecklas.
- Internationella sympatiåtgärder måste tillåtas.
- EU:s utstationeringsdirektiv skrivs om så att det säkerställer att de nationella kollektivavtalen i de enskilda medlemsstaterna gäller och att principen om ”lika lön för lika arbete i samma land” följs.
- Socialistinternationalen och ILO, liksom PES och Europafacken, måste utveckla sina samarbeten.
- IUSY och ECOSY måste stärka sin facklig/politiska ungdomsverksamhet.
- LO:s måste gå före på den internationella arenan och det globala perspektiv måste genomsyra den lokala fackliga verksamheten.
- ILO:s beslut om diplomatiska och ekonomiska sanktioner ska vara bindande för medlemsstaterna.
- Decent Work, Decent Life agendan bör vara en global utgångspunkt för främjandet av arbete och social utveckling.

Solidarisk fördelning

Världens resurser är orättvist fördelade. Fortfarande idag svälter människor till döds. Miljontals människor lever utan tillgång till rent vatten, samtidigt som företag med vinstintressen köper upp vattenresurser i fattiga länder. Människor dör av sjukdomar som är enkla att bota, bara för att de inte har råd med mediciner och behandling. Detta sker samtidigt som det i andra delar av världen finns ett överflöd av varor och kapital.

Alla länder bör genast höja sitt bistånd till minst två procent av BNI. Vidare bör FN höja sin rekommenderade biståndsnivå från dagens 0,7 procent av BNI till två procent. Biståndet måste användas för att främja demokrati och medbestämmande bland mottagarna. Den rika världen får aldrig använda biståndet till att skaffa sig fördelar gentemot andra länder och aktörer. Därför säger SSU nej till bundet bistånd som tvingar mottagarna att köpa material och teknologi från givarländerna. SSU tar också stark ställning mot användandet av biståndsmedel till militär verksamhet. Likaså tar SSU avstånd från att använda biståndsmedel för att skriva av de fattiga ländernas skulder. Inte heller ska det svenska utvecklingsbiståndet gå till flyktmottagande. Biståndsinsatser som leder till hjälp till självhjälp ska främjas, till exempel utvecklande av kooperativa företag. Arbetarrörelsen bär ett särskilt ansvar för att kämpa för sexuell jämlikhet världen över. Därför bör tio procent av Sveriges bistånd riktas för internationellt utvecklingssamarbete angående sexuella och reproduktiva rättigheter (SRHR).

De fattiga ländernas skulder och illegitima fodringar till den rika världen måste genast ovillkorligt skrivas av. Skuldavskrivningen bör följas av reformer som riktar in sig på demokratisering av landets institutioner, respekt för mänskliga rättigheter samt ansvarsfull ekonomisk politik.

Fattiga länders sociala utveckling begränsas ofta av brist på kontroll över de egna nationella naturresurserna och den inhemska industrin. Samtidigt ökar transnationella företag sitt ägande och förhindrar på så sätt en rättvis fördelning av jordens tillgångar. Därför måste dessa företags uppköp av företag och naturresurser i de fattiga länderna regleras.

Miljön är global och därför borde även miljöpolitiken vara det. Målet ska alltid vara att på bästa sätt minska utsläppen globalt. En del miljöarbete måste därför vara grönt bistånd. Alla måste ta sitt ansvar och solidariskt finansiera den gröna omställningen så att både utvecklade länder och utvecklingsländer kan ställa om till miljövänliga alternativ.

- Alla länder ska genast höja sitt bistånd till två procent av BNI.
- FN höjer sin rekommenderade biståndsnivå till två procent av BNI.
- Biståndet ska främja demokrati och medbestämmande.

- Biståndsmedel får aldrig användas till skuldavskrivning eller flyktingmottagande.
- En internationell samordningsfunktion för multilaterala bistånd skapas inom ramen för FN.
- De fattiga ländernas skulder och fodringar till den rika världen måste genast ovillkorligt skrivas av.

Rättvis handel

För att världens resurser ska kunna fördelas rättvist, jämlikt och solidariskt måste världshandeln bli rättvis, jämlik och solidarisk. Idag är världshandeln djupt orättvis. Därför krävs en rättvis frihandel grundad på likvärdiga spelregler och social hänsyn. De rika länderna i världens varusubventioner och tullar på de fattiga länderna i världens varor gynnar ingen annan än de redan rika. Utvecklingsländerna måste tillåtas att skydda sina hemmamarknader under ett uppbyggnadsskede. De rika länderna måste sluta uppmuntra fattiga länder till en kortsiktig ekologisk ohållbar råvaruproduktion. De rika länderna måste också ta ett större ansvar för inrättandet av frihandel och genast avskaffa alla egna tullmurar, exportstöd och varusubventioner. SSU ser positivt på lokalproduktion för att korta transporter och på så vis minska förbrukningen av fossila bränslen. EU måste omedelbart avskaffa sina gemensamma jordbrukssubventioner. Tulleskalering ska avskaffas. Det måste bli lönsamt för fattiga länder att bygga upp en egen förädlingsindustri och ta sig ur den beroendeframkallande råvaruproduktionen. Varje stat måste ges möjlighet att undanta välfärden samt livsnödvändigheter som vatten och andra naturresurser från den internationella frihandeln.

Alla måste ta ansvar för att respektera demokrati och mänskliga rättigheter, också företag. Det är inte rätt att företag och enskilda personer kan tjäna pengar på att andra människors friheter och rättigheter kränks. Rättvisemärkta varor är idag mycket dyrare att köpa än andra varor. Det beror på att de löntagare som producerat dessa varor får bättre betalt samt har bättre arbetsvillkor. De rättvisemärkta varorna är dyrare än andra varorna som blir billiga på grund av att människor förtrycks och utnyttjas.

- En rättvis frihandel krävs för en rättvis fördelning av världens resurser.

- De fattiga länderna ska få skydda sina hemmamarknader under ett uppbyggnads-skede.
- Utvecklade länders jordbrukssubventioner måste genast avskaffas.
- Ekonomiska frizoner ska förbjudas.
- Energi konsumtionen inom världshandeln måste minska
- Tulleskalering ska avskaffas.
- Stater ska ha rätt att undanta välfärden från den internationella frihandeln.
- Företag som inte respekterar de mänskliga rättigheterna ska kunna dömas i inter-nationell domstol samt ges näringsförbud.
- Arbetarrörelsen bör föregå med gott exempel och alltid handla rättvisemärkt när den möjligheten finns.
- Offentlig upphandling i Sverige och EU måste förändras för att främja rättvise-handel.
- Företags uppköp av företag och naturresurser i fattiga länder måste regleras.

En gränslös värld: säkerhetsställ migranternas rättigheter

Gränser har inget egenvärde. De är endast värdefulla om de kan användas i arbetet för alla människors lika värde och rätt. Vår vision är därför en gränslös värld där människor kan röra och bosätta sig fritt. Varje år tvingas miljontals människor fly från sina hem på grund av krig, förtryck och naturkatastrofer. Tillsammans bär vi alla ett ansvar för att genom FN och medlemsländerna kämpa för att undanröja orsakerna till att människor tvingas fly. Alla människor har rätt till trygghet. För att upprätthålla en migrationspolitik som är långsiktigt hållbar och som präglas av solidaritet, humanitet och rättsäkerhet krävs samarbete mellan alla världens länder. Migranter behandlas ofta mycket dåligt. Diskriminering, fördomar och orättvisor är vardagsmat. Människor som flyttar till ett nytt land ska välkomnas och behandlas som jämlikar.

Migration får ofta ekonomiska följder. Ursprungsländerna blir av med människor vilket skapar ett underskott av kvalificerad arbetskraft vilket kan vara ett problem för dessa länder. Fackföreningsrörelsen måste ta ansvar för att stärka migrerade arbetstagers

rättigheter. Idag befinner sig miljontals människor i utsatta förhållanden och situationer, dessa människor är oftast chanslösa och saknar utväg från dessa förödelse som existerar. Många migranter skickar stora summor pengar till sina nära och kära i ursprungsländerna. Idag är det mycket dyrt för enskilda personer att skicka sådana remitteringar. Banker och överföringsföretag tar rejält i betalt. För många människor är dessa pengar som kommer hemskickade från Europa en avgörande inkomstkälla. Det måste därför bli billigare att skicka remitteringar.

Vi måste gemensamt ta ansvar för världen. FN måste skapa ett internationellt regelverk som stärker människans rörelsefrihet. FN måste ta krafttag mot de omänskliga transporter som idag sker med människor som vill migrera. Det är oacceptabelt att människor som vill få sin rätt till skydd pröva eller som vill migrera av andra orsaker tvingas till livsfarliga resor. SSU vill skapa en värld där krig, fattigdom, tortyr och förföljelse inte råder. Idag befinner sig miljontals människor i sådana förhållanden och situationer, dessa människor är oftast chanslösa och saknar utväg från dessa förödelse som existerar. Därför tycker SSU att man ska på sikt införa fri invandring till Sverige, där människor kan söka sig till en fri och trygg tillvaro.

- SSUs mål är en gränslös värld där människor kan röra sig fritt och bosätta sig.
- SSU vill på sikt se att en fri invandring införs.
- FN måste stärka människors rörelsefrihet och med kraft agera mot de intressen som smugglar människor.
- Fackföreningsrörelsen måste stärka arbetande migranternas och papperslösas ställning på arbetsmarknaden.
- Det måste bli billigare för enskilda personer att skicka remitteringar.
- Sociala rättigheter ska vara bärbara och följa med migranter över nationsgränser.

En solidarisk asyl- och flyktingpolitik

Asyl- och flyktingpolitiken måste präglas av solidaritet, humanitet och rättssäkerhet. Rätten till skydd i enlighet med Genèvekonventionen och andra internationella överenskommelser är absolut och självklar. Den får aldrig ifrågasättas oavsett konjunktur eller

opinion. Asylsystemet måste utvecklas för att ge starkt skydd för människor som förföljs på grund av kön, sexuell läggning, val av trosuppfattning eller politik. De människor som väljer att desertera från en krigförande armé ska ha rätt till fristad i Sverige och Europa. Det är fel att vi i Europa genom visumkrav hindrar människor från att nå ett land där de kan söka asyl. Svenska och europeiska utlandsmyndigheter måste därför ges möjlighet att bevilja asyl eller möjliggöra resa till asylland.

Idag uppstår många konflikten inom länder vilket gör att många människor är på flykt inom sitt hemland. Det har funnits en lagbestämmelse som innebar att anhöriga till kvotflyktingar lättare kunde få asyl i Sverige, på grund av deras utsatta situationer. Denna bestämmelse har upphävts. SSU kräver att den genast återinförs. FN:s flyktingbegrepp måste ändras så att det också innefattar de människor som flyr med fara för sina liv inom sitt lands gränser.

FN måste bära huvudansvaret för världens flyktingar och medlemsstaterna måste se till att FN kan ta detta ansvar. FN:s uppgift ska vara att dels ge flyktingarna det skydd de har rätt till, dels att finna långsiktiga lösningar på de problem människor tvingas fly från. FN:s medlemsländer måste ta ett större ansvar genom att skjuta till större ekonomiska resurser och ta emot fler flyktingar. Idag är skillnaden mellan hur många flyktingar som får komma till olika länder mycket stor. Det måste ställas högre krav på de länder som inte visar solidaritet med sina medmänniskor. FN:s flyktingkommissariat, UNHCR, måste få större befogenheter för att se till att FN:s utdelade flyktingkvoter följs.

EU måste vara solidariskt och alla EU-länder ska ta gemensamt ansvar för världens flyktingar. En gemensam europeisk asylpolitik som garanterar människors behov av skydd är en viktig del av detta. EU måste garantera att alla människor får sina individuella behov av skydd prövade oavsett vid vilken av EU:s gränser man ansöker om det. Samarbetet i EU får aldrig leda till att asylkraven höjs eller att det blir svårare för människor att söka asyl.

EU:s gemensamma migrationspolitik ska präglas av solidaritet, humanitet och rättssäkerhet. Den måste också garantera att alla människor får sina individuella behov av skydd prövade oavsett vid vilken av EU:s gränser man ansöker om det. Därför måste EU:s migrationspolitik förändras! Schengensamarbetet är oacceptabelt så länge det innehåller

förstalandsprincipen och transportörsansvaret. Samarbetet kan endast accepteras om det fungerar som ett sätt att fastslå gemensamma, liktydiga och solidariska minimikrav på migrationspolitiken hos alla medlemmar i samarbetet. Alla EU:s medlemsländer måste kunna garantera en europeisk migrationspolitik som är solidarisk, human och rättssäker. Det är inte fallet idag.

- SSU vill att visumtvånget för flyktingar avskaffas.
- Förföljelse på grund av sexuell läggning måste läggas till som skäl för att få asyl.
- Krigsvägran ska vara ett skäl till asyl i Sverige.
- Svenska och europeiska utlandsmyndigheter ska ges rätt att bevilja asyl eller ge möjlighet att resa till asylland.
- Arbetet mot orsakerna till att människor tvingas på flykt måste intensifieras av FN och alla världens länder.
- Människor som flyr inom sitt eget lands gränser måste inkluderas i FN:s flyktingdefinition.
- UNHCR:s kvotfördelning ska vara bindande minimikrav.
- UNHCR måste få befogenheter för att se till så att flyktingkvoterna följs.
- EU måste föra en mer solidarisk, human och rättssäker flyktingpolitik.
- Svensk och europeisk migrationspolitik ska syfta till solidaritet och jämlikhet människor emellan.
- EU ska lagstifta om att införa minimikvoter i EU som menar att man efter för många ska tvingas ta emot flyktingar .
- Schengensamarbetet är oacceptabelt så länge det innehåller förstalandsprincipen och transportörsansvaret.
- Den migrationsfientliga normen inom EU måste motarbetas.
- Omfattande miljöhot ska klassas som asylskäl.

Solidariskt mottagande

Flyktingmottagandet i Sverige ska präglas av humanitet, värdighet och de mänskliga rättigheterna. Rättssäkerhet, individuell prövning av varje enskilt fall och förutsägbarhet i

beslutsprocessen måste vara grunden för handläggning av varje asylärende. Beslutsprocessen ska vara saklig, öppen och förutsägbar. För att garantera rättssäkerheten är det ett krav att beslutsprocessen sker genom muntlig förhandling. I tveksamma fall måste rättsprincipen ”hellre fria än fälla” vara vägledande i beslutet. Återkommande kontroll av myndighetsutövning bör vara ett naturligt inslag av verksamheten i syfte att stärka rättssäkerheten. Migrationsverket bör fortsätta vara underinstans för asylärenden men avgörandet kan inte ligga endast på en enskild handläggare. Det är bra att migrationsärenden hanteras i förvaltningsdomstolar. Domstolarnas förståelse för kvinnors situation och HBT-personers rättigheter behöver stärkas.

Det är oacceptabelt att asylsökande får vänta extremt lång tid innan besked om uppehållstillstånd ges. Asylsökande ska få sin rätt prövad i första instans inom tre månader efter det att asylansökan har lämnats in. Upphållstillstånd ska automatiskt ges av humanitära skäl om besked inte ges inom sex månader efter asylansökan har lämnats in. Det är också viktigt att se över väntetiden för medborgarskap. Tre år efter att individen fått uppehållstillstånd ska medborgarskap automatiskt beviljas om individen så önskar. Det ska inte vara möjligt att avvisa flyktingar enbart på grund av att de ljugit om sitt ursprungsland i samband med asylansökan. Därför ska det också finnas en preskriptionstid på ett år vid asylärenden.

Alla kommuner i Sverige ska ha lagstadgat ansvar att ta emot nyanlända flyktingar. Det förutsätter att alla kommuner tar ett större ansvar. Ingen kommun ska tillåtas vägra. Nyanlända flyktingar och deras anhöriga har rätt till stöd i den situationen de befinner sig i. En tolk ska finnas med så länge som det behövs. De har också samma rättigheter som alla andra till arbete, bostad, vård och utbildning. Staten ska ha det övergripande ansvaret för mottagandet och för det ekonomiska stödet till kommunerna.

Särskilda insatser måste göras för att stötta ensamma flyktingbarn och garantera deras hälsa och skydd. De måste genast få komma till en trygg miljö och få god omvårdnad. SSU anser att ett första steg bör vara att redan vid ankomsten anmäla barnet till utredning i enlighet med socialtjänstlagen. Därför måste arbetet för att ge varje barn en god man intensifieras. Gode män måste ges den utbildning som uppdraget kräver. Ett reglemente måste upprättas som tydliggör den gode mannens roll med vilka befogenheter och

vilket ansvar den ska ha. Dennes uppgifter bör vara att besluta i frågor som rör de ensamma flyktingbarnens personliga förhållanden såsom boende, hälso- och sjukvård samt utbildning. Att den gode mannen får befogenheter att besluta i boendet får en viktig konsekvens eftersom denne då kan hindra barnet från att avvika eller föras bort från anvisat boende. Till den gode mannens uppgifter bör dessutom höra att biträda barnet vid alla förhör i asylutredningen. I asylutredningen ska barnets rätt, inte skyldighet att komma till tals, gälla. Det ska alltid gå före myndighetens behov av information. SSU anser vidare att kommunerna ska sträva efter att i så stor utsträckning som möjligt placera barnen i familjehem i stället för på institutioner, förutsatt att det är det bästa alternativet för barnet. För barn i Sverige har föräldrarna försörjningsplikt fram till att de slutar skolan eller upp till 21 år. SSU vill att den principen även ska gälla de ensamma flyktingbarnen, där kommunen bär ansvaret. I grunden handlar det om att ensamma flyktingbarn ska ha precis samma rätt till trygghet och omvårdnad som alla andra barn.

EBO, lagen om eget boende, måste ses över och reformeras. Lagen kan aldrig vara en ursäkt för samhället att slippa ta sitt ansvar för att hjälpa asylsökande att få ett tryggt boende, det är inte acceptabelt att människor tvingas bo trångt inneboende hos avlägsna släktingar när de kommit till Sverige. Tvångsplaceringar kan aldrig få vara ett alternativ, det måste finnas en reell möjlighet för alla människor i Sverige att välja var de vill bo och att få ett boende med skälig standard.

För att säkerställa att detta upplevs samt att asylprocesserna i övrigt är humana ska en särskild asylombudsman inrättas. Alla kommuner i Sverige tar idag inte sitt ansvar. Flyktingmottagande är ett nationellt åtagande som erfordrar ett gemensamt och kollektivt ansvar. Att nyanlända flyktingar i hög grad hamnar i ett fåtal storstadsregioner är ett problem. Dels ökar boendesegregationen och dels försämras de nyanländas möjligheter att lära sig språk och få jobb. Det är av yttersta vikt att de nyanlända via utbildning och arbetsmarknadspolitik så snart som möjligt kommer in på arbetsmarknaden och i utbildningssystem. I det goda mottagandet finns flera andra goda exempel, exempelvis har föreningslivet och folkrörelserna viktiga roller med möjligheter att bedriva föreningsdemokrati och ge en meningsfull fritid och få människor att känna sammanhang och gemenskap.

- En god man ska utses utses så snart som möjligt då ett flyktingbarn har anlänt.
- EBO måste ses över och reformeras så alla människor får ett boende med skälig standard.
- Flyktingmottagandet i Sverige ska präglas av humanitet, värdighet och respekt för de mänskliga rättigheterna.
- Återkommande granskning av myndighetsutövningen måste göras för att säkerställa den asylsökandes rättssäkerhet.
- Asylsökande ska få sin rätt prövad i första instans inom tre månader efter det att asylansökan har lämnats in.
- Uppehållstillstånd ska ges av humanitära skäl om besked inte ges inom sex månader efter asylansökan har lämnats in.
- Alla kommuner i Sverige ska ha ett lagstadgat ansvar att ta emot nyanlända flyktingar.
- Man ska ha rätt till tolkhjälp så länge man själv anser att man behöver det.
- Beslut i asylutredningar ska alltid utgå från barnets bästa.
- Ensamma barn ska redan vid ankomsten anmälas till utredning, i enlighet med socialtjänstlagen.
- Staten ska verka för god spridning av nyanlända och motverka bostadssegregation.
- En sysselsättningsgaranti ska garantera nyanlända en meningsfull sysselsättning inom 30 dagar.
- SFI-undervisningen måste reformeras och kraftigt förstärkas.
- En asylombudsman ska inrättas med ansvar för de asylsökandes situation.
- Möjligheter till jobb och egen försörjning ska stå i fokus vid val av bostaden, inte var det finns lediga bostäder.
- Efter ett tillfälligt uppehållstillstånd på ett år ska ett permanent uppehållstillstånd utfärdas.
- Den asylsökandes rättssäkerhet ska garanteras.
- Det ska finnas en preskriptionstid på ett år vid asyländan.
- Den asylsökande ska ha samma rätt till vård som svenska medborgare.

- Kommunplacering av flykting ska ske i samråd med flyktingen.
- Nyanlända flyktingbarn ska placeras i ordinarie skolklasser och studera så många skolämnen som möjligt med denna klass, parallellt med individuell språkundervisning.

Sjukvård för irreguljära/papperslösa immigranter

Irreguljära immigranter saknar i regel tillgång till rimlig vård och nödvändiga läkemedel eftersom de inte har rätt till subventionerade läkarbesök och mediciner. Därtill kommer rädslan att bli anmäld till polisen/migrationsmyndigheter som gör att de inte har samma möjligheter som övriga människor att besöka vårdinrättningar. SSU anser att statens tydliga hållning gentemot irreguljära immigranter måste underordnas folkhälso- och rättighetsperspektivet. SSU ska verka för att irreguljära immigranter ges tillgång till subventionerad vård och mediciner och att det fastställs tydligare regler för vårdpersonal att inte uppge irreguljära immigranternas närvaro vid vårdinrättningar.

- Papperslösa immigranter ska ha samma rätt som asylsökande till vård- och medicinsubvention.
- Vårdpersonal ska inte larma polis- eller migrationsmyndighet om papperslösa immigranternas närvaro vid vårdinrättning.

Feminism.

SSU kämpar för ett jämlikt samhälle där var och en kan göra sina livsval och förverkliga sina drömmar oberoende av kön, könsidentifikation, etnicitet, ålder, funktionsduglighet och sexuell läggning. Vi vill därför avskaffa den patriarkala ordning som innebär att män som grupp förtrycker kvinnor som grupp, och att män som grupp på samhällets alla områden har och skaffar sig makt på kvinnors bekostnad. Vi ser feminismen som ett analysverktyg för att uppnå ett jämlikt samhälle, och strävar efter att feministiska perspektiv ska genomsyra hela arbetarrörelsen.

Den patriarkala ordningen är global men på vilket sätt och i vilken omfattning kvinnor drabbas beror bl.a. på vilken klass de tillhör och var i världen de bor. En akademiker i Mellanöstern har kanske andra erfarenheter av patriarkatet än en snabbköpskassörska i Skandinavien. Det de alltid har gemensamt är dock att de är förtryckta för att de är just kvinnor. Borgarklassens kvinnor har på många områden mer makt än arbetarklassens män. Det betyder inte att kvinnoförtryck inte existerar, men att patriarkatet inte är den enda maktordning som inverkar på människors liv och relationer. Om feminismen inte bara ska bli en angelägenhet för vita heterosexuella kvinnor med god ekonomi måste våra analyser och vårt politiska arbete syfta till att upphäva ojämlikhet generellt, inte bara mellan kön utan också mellan klasser.

Det patriarkala förtrycket tar sig politiska, ekonomiska, sociala och sexuella uttryck, kort sagt genomsyrar det livets alla områden. Kvinnor som grupp har mindre parlamentariskt inflytande, utför mer arbete men tjänar mindre, har andra och snävare gränser för tillåtet beteende än män och utnyttjas sexuellt genom pornografi, människohandel och prostitution. Det yttersta och grövsta uttrycket för den patriarkala ordningen är mäns psykiska och fysiska våld mot kvinnor, som kan innebära allt från sexistiska och kränkande kommentarer till misshandel och våldtäkt.

Vårt samhälle är inte bara patriarkalt eller kapitalistiskt eller rasistiskt, utan allt detta samtidigt. Den stora majoriteten kvinnor i världen förtrycks både för att de tillhör arbetarklassen och för att de är kvinnor, och många också för att de inte är vita eller heterosexuella. Patriarkala och rasistiska strukturer existerar och återskapas för att det finns de som tjänar på det, och upprätthålls genom det inlärdade beteende som finns hos både kvinnor och män. Män som grupp utnyttjar kvinnors obetalda arbete i hemmen, och könsarbetsdelningen på arbetsmarknaden gör att kvinnors arbete värderas lägre och betalas sämre. Kvinnors kroppar säljs och köps som om de vore varor, genom reklam, media och prostitution. Kapitalismens avskaffande är ingen garanti för ett samhälle utan kvinnoförtryck, däremot är det en förutsättning för att jämlikhet mellan könen ska kunna bli verklighet. Ett förtryck som är lönsamt kan aldrig helt upphävas i ett ekonomiskt system som har kortsiktiga vinstintressen som grundläggande drivkraft. Marknadens kortsiktighet måste ersättas av en feministisk politik som ser könsrättsvisorna och vill avskaffa dem. Både kapitalismen och patriarkatet måste upphävas för att kvinnan ska bli fri.

Socialdemokratien måste sträva efter att vara feministisk inte bara i ord men också i handling. Vårt arbete ska genomsyras av ett feministiskt perspektiv, oavsett vilken politisk fråga det handlar om.

- SSU ska aktivt verka för ett avskaffande av den patriarkala ordningen.
- SSU ska driva på socialdemokraterna för att partiet ska jobba aktivt för jämlikhet mellan könen, en uppluckring av könsnormerna och att samtliga politiska områden ska genomsyras av ett feministiskt perspektiv.

Kön som social konstruktion

Redan innan vi föds påbörjas den socialiseringsprocess som kommer att göra oss till antingen män eller kvinnor. Föreställningar om det som uppfattas som manligt och det som uppfattas som kvinnligt styr till stor del hur våra liv kommer att se ut, vad vi kommer att ha för kläder, vad vi ska ha för leksaker som barn, om vi ska ha långt eller kort hår, om vi förväntas vara passiva eller aktiva i en sexuell relation, vad vi ska arbeta med och vad vi ska tjäna. Det finns de som anser att sådana egenskaper är medfödda och biologiska,

ojämlikheten blir på så vis ”naturlig” och omöjlig att upphäva genom politisk kamp. Vi vänder oss mot en sådan konservativ och reaktionär syn på människan. Ojämlikheten mellan män och kvinnor handlar inte om att vi föds med olika biologiska kön utan att detta sedan ges politisk och social betydelse. Kön är en social konstruktion, och en konstruktion som kan förändras. Maskulinitet och femininitet är inte stabila samlings egenskaper, vad som associeras med manligt och kvinnligt varierar över tid och rum, i olika klasser och kulturer. Det som är gemensamt är att det som anses manligt hålls isär från det som anses kvinnligt, och att det som anses manligt alltid värderas högre. Lösningen är inte att försöka uppvärdera det som anses kvinnligt, utan att bryta uppdelningen mellan manligt och kvinnligt. För att nå dit måste vi synliggöra och angripa de patriarkala strukturer som delar upp människor utifrån kön, och som ger män makt på kvinnors bekostnad. Förväntningar kring manligt och kvinnligt sätter upp snäva ramar för oss alla, och begränsar både män och kvinnor. De identitetsrestriktioner som drabbar även män måste avskaffas, men kan givetvis inte jämföras med det ekonomiska och sexuella förtryck som könstillhörighet innebär för majoriteten av kvinnor.

SSU:s vision är att könstillhörighet inte ska ha någon betydelse för människors makt och livsvillkor. Eftersom alla människor ingår i ett socialt sammanhang är det svårt att individuellt frigöra sig från påtvingade könsstereotyper. SSU anser att vi politiskt på alla områden i samhället måste arbeta för att vi ska ses som människor, inte som kön. Vi skiljer oss från de som tycker att det är upp till enskilda kvinnor att slå sig fram i samhället om de vill. Konsekvensen av en sådan inställning blir att man lägger skulden på den enskilda kvinnan om hon inte lyckas få samma lön som sin manliga kollega, hamnar i en kvinnodominerad låglönesektor eller blir utsatt för sexuella trakasserier.

Det finns olika sätt att angripa de patriarkala strukturerna i samhället. Utbildning och upplysningsverksamhet är viktigt, men det räcker inte. Vi måste också aktivt omfördela makt mellan män och kvinnor, och genomföra konkreta politiska förändringar som syftar till ökad jämlikhet. Lagstiftning är ett verktyg som bör användas. Ett steg på vägen mot att bryta uppdelningen i kön är till exempel att göra namnlagen och värnpliktslagen könsneutrala.

- Alla politiska förslag ska granskas ur ett feministiskt perspektiv.
- Namnlagen och pliktlagen ska göras könsneutrala.
- Personnummer ska vara könsneutrala.

Befria familjen

En familj utgörs inte bara av känslomässiga och biologiska band mellan människor utan är också en arena där makt utövas och förhandlas, där könsocialisering sker och arbete fördelas och utförs. Samhällets ojämlikhet avspeglas i våra privata relationer, och våra privata relationer får konsekvenser även utanför hemmet. Den samhälleliga synen på familjen är något av en paradox. Å ena sidan anses familjen tillhöra den privata sfären, och det som händer innanför hemmets väggar vara en privat angelägenhet. Å andra sidan formar samhälleliga strukturer villkoren för vilken sorts familjebildning som är möjlig och önskvärd, och vilken rollfördelning som ska gälla i en familj. Föreställningen om den perfekta kärnfamiljen, med två lyckliga föräldrar, helst av olika kön, och harmoniska och väluppfosttrade barn, möter oss vart vi tittar, och berättar för oss att ett normalt och lyckat liv är ett liv i en heterosexuell kärnfamilj. Kärnfamiljen som familjeform premieras av samhället på en mängd olika sätt, till exempel genom socialförsäkringssystemets utformning, arvsrätten, skattesystemet och genom den propaganda vi hela tiden utsätts för om vad som är en acceptabel familjeform.

Föreställningen om den ideala kärnfamiljen är ett mycket tydligt uttryck för heteronormen som råder i samhället, där det förutsätts att familjebildning är förbehållet heterosexuella, och när viss acceptans för samkönade familjebildningar uppstår är det begränsat till en mycket snäv ram. I verkligheten kan en familj se ut på många olika sätt. För vissa kan den traditionella kärnfamiljen, med konstellationen mamma – pappa – barn byggd på en heterosexuell kärleksrelation, vara ett alternativ, medan andra väljer andra former. För många har valet att leva i en traditionell kärnfamilj i huvudsak varit en effekt av samhällets ekonomiska och sociala strukturer.

Den traditionella familjen som institution har till stor del varit, och är fortfarande, en kvinnofälla. Kvinnor kan av ekonomiska och sociala skäl bindas fast i ett äktenskap som de mår dåligt av. Kvinnors makt och ekonomiska oberoende påverkas också negativt av

att den heteronormativa synen på ett parförhållande innehåller föreställningen om att en kvinna ska vara yngre än sin manliga partner. Den heterosexuella kärnfamiljen är ett anti-feministiskt projekt. SSU kräver att normen om kärnfamiljen som överlägsen familjeform ska brytas. Vi ser positivt på det nya begreppet stjärnfamilj, som innefattar familjer där omtanke, respekt, kärlek och ansvar är viktigare än den yttre formen.

I familjen läggs grunden för många av de normer som sedan följer oss genom livet och det är därför viktigt att denna arena genomsyras av jämlikhet. Det är oacceptabelt att huvudansvaret för barnen ligger på en förälder, ofta mamman. Ett barn som har två föräldrar har rätt till båda dessa, och har rätt att förvänta sig att dessa ska ta sitt ansvar i lika stor utsträckning. Kvinnor förväntas fortfarande ta huvudansvaret för barnen, men också för det obetalda arbetet i hemmet. Den ojämna arbetsdelningen i hemmet ger män högre livskvalitet mätt i personlig service och fritid, men får negativa effekter för jämlikheten även utanför hemmet. Kvinnor har lägre lön och sämre anställningar på grund av att arbetsmarknaden ser dem som en ”osäker grupp”, och detta bidrar starkt till kvinnors underordning i samhället. SSU kräver därför att föräldraförsäkringen individualiseras.

- Normen om kärnfamiljen som överlägsen familjeform ska brytas.
- Då det finns två vårdnadshavare ska föräldraförsäkringen delas lika mellan dessa, utan möjlighet att skriva över någon del till den andra.

Sexuell jämlikhet

I ett patriarkalt samhälle speglar såväl vår syn på sexualitet som den sexuella praktiken genusordningen. Sex förväntas vara heterosexuellt och kvinnor förväntas vara passiva och sakna egen sexuell vilja, medan män förväntas vara pådrivande och ta initiativ. Denna syn genomsyrar såväl skolundervisningen som kulturen och rättsväsendet, och förs på så vis vidare till varje ny generation killar och tjejer. Dessa antaganden om kvinnors och mäns sexualitet ligger bakom både våldtäkter och rättsväsendets behandling av våldtäktsfall.

Trakasserier är en del av vardagen trots att det är olagligt. SSU menar att det på alla skolor och arbetsplatser måste råda nolltolerans mot detta. SSU ser negativt på ihopslagningen av de statliga ombudsmännen diskrimineringsombudsmannen (DO), ombuds-

mannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO), jämställdhetsombudsmannen (JämO), och handikappombudsmannen. Det är viktigt att varje diskrimineringsgrund har en egen ombudsman som kan fokusera på det området. Ur ett feministiskt perspektiv är det särskilt viktigt, eftersom diskriminering av kvinnor annars riskerar att betraktas och behandlas som en minoritetsfråga, trots att det faktiskt handlar om halva befolkningen.

Samhället genomsyras av en heterosexuell norm, som exkluderar människor som inte passar in i normens givna system. De som avviker från den heterosexuella normen bestraffas och förtrycks ekonomiskt, socialt och ibland även genom våld eller hot om våld. Även inom HBT-samhället existerar patriarkala maktstrukturer, normen för en homosexuell person är en vit medelklassbög. När homosexuellas rättigheter diskuteras kommer männen först. Förtrycken i samhället samexisterar och samverkar, därför måste alla förtrycksgrunder uppmärksammas och motverkas.

Att själv få bestämma över sin egen kropp och sin egen framtid borde vara en okränkbar rättighet. Rätten till fri abort måste därför självklart gälla alla kvinnor, oavsett var i världen de bor. Idag hotas den svenska abortlagstiftningen av reaktionära, patriarkala intressen och måste därför aktivt försvaras. Den ska gälla alla kvinnor oavsett var i världen de bor och vilka ekonomiska förutsättningar de har. SSU tycker att kvinnor från andra länder ska få komma till Sverige för att göra abort, på samma villkor som kvinnor med svenskt medborgarskap.

- Sammanslagningen av de statliga antidiskrimineringsombudsmännen ska upphävas.
- Rätten till abort ska skrivas in i FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna.
- Den svenska abortlagstiftningen ska försvaras och bevaras.
- Utländska kvinnor ska ha rätt att göra abort i Sverige på samma villkor som kvinnor med svenskt medborgarskap.
- Sexualundervisningen i skolan ska utökas och genomsyras av ett genusperspektiv.
- Heteronormen ska krossas för att befria människan.

Sexualiseringen av det offentliga rummet

Ett tydligt uttryck för ojämlikheten mellan könen är hur kvinnor och män framställs i reklam och media. Vi matas ständigt med pornografiska anspelningar och den sexualiserade, på gränsen till pornografiska, bilden av kvinnan sprids på tidningssidor och reklam-pelare. I reklamen laddas handlingar som att sminka sig, raka benen, äta, tvätta håret och duscha med sex. Kvinnors kroppar exponeras och exploateras till den grad att vi knappt lägger märke till det för att vi är så vana. Media och reklam visar kvinnor som passiva objekt istället för aktiva, agerande subjekt. Kvinnor framställs som sexobjekt, hysteriska nervvrak eller helgonlikna husmödrar, och när män utsätts för liknande stereotypisering framställs de som sexgalningar eller fumliga klantar som varken kan svabba golv eller ta hand om barn. Vi accepterar ingetdera. Den ökade exponeringen och exploateringen av manskroppen som sker idag är inte ett steg närmare ett jämställt samhälle, tvärtom är den ett uttryck för den alltmer groteska kommersialisering som ständigt måste ta sig extrema uttryck för att skapa uppmärksamhet och sälja. SSU anser att kampen mot det patriarkala förtrycket måste överordnas företagets profitjakt.

Människor exploateras och exponeras för att mode- och skönhetsbranschen ska kunna tjäna pengar på föreställningar om kvinnligt och manligt. Alla dieter, skönhetsprodukter och klädesplagg som vi måste köpa för att duga genererar enorma vinster till företagen, samtidigt som unga tjejer mår allt sämre och färre och färre är nöjda med hur de ser ut. Normen om att man måste vara ”sexig” kryper allt lägre ner i åldrarna, det är inte längre bara blått till pojkar och rosa till flickor som förbereder barn för de roller de förväntas besätta, utan dessutom utmanande underkläder till småflickor. Denna utveckling tyder inte bara på en allt mer utbredd kommersialisering av kropp, sexualitet och hälsa utan även på ett bakslag för visionen om att vi ska få vara människor i första hand och inte kön. Den ökade kommersialiseringen och pornofieringen är ett tydligt exempel på hur kapitalism och patriarkat samverkar och förstärker varandra.

Vi är principiellt emot retuschering för att skapa bilder av människor som perfekta verklighetsfrämmande ideal. SSU anser att dessa bilder ska märkas med en text eller symbol som tydliggör att bilden är retuscherad. Bötessumman för brott mot en sådan lag måste vara så hög att ett företag inte tjänar ekonomiskt på att bryta mot den. Retusche-

ring är dock bara en del av problemet. Exponering av kvinnors kroppar blir inte oproblematiske bara för att man visar "naturliga" bilder eller kroppar i olika storlekar. Fortfarande placeras kvinnor och män på ett visst sätt i bilder, utför vissa handlingar osv., vilket också reproducerar och förstärker genusordningen.

- SSU kräver ett förbud mot sexistisk reklam i Sverige och EU.
- Retuscherade bilder som förskönar eller manipulerar den mänskliga kroppen och främjar ouppnåeliga ideal ska märkas med en text eller en symbol.

Kvinnokroppen som konsumtionsvara

Prostitution har sin grund i både klassamhället och patriarkatet och är det tydligaste exemplet på att människor, framförallt kvinnor men även män, betraktas som varor som kan köpas och säljas. De ekonomiska villkoren måste bli så goda för alla människor att ekonomi inte längre utgör ett skäl för prostitution. Inget demokratiskt samhälle kan acceptera att människor säljer sin kropp, inte heller att någon köper sig rätten att förnedra någon annan. Prostitution är inget yrke utan ett tillstånd av maktlöshet och hänger ofta samman med drogmissbruk, våld och sexuella övergrepp. SSU ser positivt på den svenska sexköpslagen som kriminaliserar köparen och inte den prostituerade. All prostitution, både den nationella och den över gränserna, är beroende av att män upprätthåller och stimulerar efterfrågan på sexuella tjänster. Det är även viktigt att synliggöra det ökade antalet unga män som dras in i prostitution. SSU vill att rättväsendet arbetar mer aktivt med att ta fast köparna, och att sexköpslagen kompletteras med stöd och resurser till prostituerade som vill lämna sin situation. Vi vill ha ett nationellt resurscentrum mot prostitution och en kartläggning över kommunernas arbete mot prostitution. Det är viktigt att vi även tar ansvar för problem som uppstår utanför vårt lands gränser. Många svenska män åker utomlands för att köpa flickor och kvinnor, och bidrar på så sätt till en brutal sexindustri i andra delar av världen, men även i vårt grannland Danmark. Sexslavhandeln är ett utbrett problem som ska bekämpas aggressivt. Med hjälp av gemensamma polisiära ansträngningar kan vi motarbeta sexturismen. SSU kräver att svenska medborgare som köper sex i andra länder ska kunna dömas enligt den svenska sexköpslagen.

Dagens porrindustri präglas av en utbredd heteronormativ syn där pornografi erotiserar ojämlika maktförhållanden samt återskapar och förstärker på så vis den patriarkala strukturen som reducerar kvinnor till redskap för mäns sexualitet. I en förkrossande majoritet av pornografiskt material behandlas kvinnor som objekt där förnedring av kvinnan framstår som höjden av njutning. Porrindustrin utnyttjar i hög grad människor som befinner sig i traffickingliknande situationer. Trots att mycket stora delar av porrindustrin är förkastlig till uppbyggnad och producerat material sett finns det alternativa producenter av pornografi. En växande trend är feministiskt producerad pornografi med ett icke-heteronormativt material och ett jämlikt samspel mellan parterna under sexakten.

I prostitution är den som erbjuder sexuella tjänster i en offersituation då bestämmanderätten över ens kropp övergår till en köpare. I pornografi är utövaren/utövarna betalda för att utföra en handling, inte för att ge upp bestämmanderätten av sin kropp. Försök till att förbjuda pornografi skulle med all sannolikhet misslyckas då det är ett fenomen som är starkt efterfrågat och utbrett. Detta bevisar att det finns ett mänskligt behov att utforska sin sexualitet och då upplever många pornografi som ett tilltalande medel. Ett allmänt förbud skulle leda till att fall där pornografin förmedlar en sund sexsyn förbjuds och därmed skulle förbudet slå mot sexualiteten. Ett kvinnorrättsmotiverat förbud skulle isåfall öka sexualfientligheten vilket man vet alltid slår allra hårdast mot kvinnor. Den naturliga lusten och även sexualiteten ska inte skuldbeläggas. SSU ska fördöma den förtryckande, heteronormativa pornografin. Vi är inte emot att människor ser på porr, vi är emot hur porren ser ut. SSU vill att sexismen bekämpas och att sexualiteten befrias.

- SSU ska idag bedriva ett aktivt opinionsarbete mot den starkt heteronormativa och könsindelade porrindustrin.
- SSU ser positivt på människans sexualitet och vill verka för att befria den.
- SSU ska verka för en sexköpslag inom EU.
- Sexköpslagen ska kompletteras med stöd och resurser till prostituerade som vill lämna sin situation.
- Svenska medborgare som köper sex i andra länder ska kunna straffas enligt den svenska sexköpslagen.

- SSU ska verka för att sexköp förbjuds i alla FN:s medlemsländer.
- Ett nationellt resurscentrum mot prostitution ska införas och en kartläggning över kommunernas arbete mot prostitution ska genomföras.
- Mer resurser ska gå till att motverka sexbrott på Internet.

Patriarkatets våldsdåd

Våld är alltid ett sätt att utöva makt. Därför riktar sig mycket av våldet i samhället mot de grupper som är mest utsatta för förtryck och diskriminering. Kvinnomisshandel förekommer i alla samhällsskikt. Våld mot kvinnor inom relationer är mycket vanligt och mörkertalen är oerhört stora. Även inom samkönade relationer är patriarkala maktstrukturer verksamma. Därför måste även våld inom dessa relationer uppmärksammas och motverkas. Idag är hemmet den farligaste platsen för en kvinna att vistas på, och i de flesta fall utförs misshandeln eller våldtäkten av en man som kvinnan har någon form av relation till. Ändå får vi i media bilden av att våldtäkter och misshandel är något som främst sker i mörka parker och gränder, av avvikande eller psykiskt sjuka gärningsmän.

Mäns systematiska våld mot kvinnor är det yttersta uttrycket för förtrycket av halva befolkningen. Inte bara mäns faktiska våld utan hotet om våld, sexuellt våld och våldtäkt är sätt att upprätthålla förtrycket av kvinnor. Vardagsrädslan gör att kvinnor ändrar sitt beteende för att undvika våldet även om de själva inte blivit utsatta för det. Detta betyder till exempel att många inte vågar vara ute sent eller besöka vissa platser. Konsekvensen av det blir att kvinnor inte har samma möjligheter som män eftersom de inte kan röra sig fritt. För att på sikt helt få slut på kvinnomisshandeln krävs att kvinnors underordning upphävs.

Ofta har kvinnors situation inte uppmärksammats i politiken då de situationer där kvinnan underordnas, som till exempel i hemmet och i personliga relationer, har betraktats som privata och därför inte blivit föremål för politisk diskussion. SSU tycker det är viktigt att även det förtryck som kvinnor utsätts för i den privata sfären lyfts upp i offentligheten. Det privata är politiskt.

Mäns våld mot kvinnor får aldrig försvaras eller bagatelliseras. Idag lägger många poliser och åklagare mer vikt vid att reda ut ett bilinbrott än en hustrumisshandel. En

problematik som existerar i våra domstolar idag är att vi har bra straffskalor men som inte används till fullo i sexualbrott. Detta tror vi grundar sig i att många domare och nämndemän låter sina fördomar och föreställningar om hur en kvinnas sexualitet ska se ut styra besluten. Därför vill SSU ha utbildningar för domare och nämndemän gällande denna fråga.

Dokumentation av kvinnor som söker vård för sina skador som kan vara resultat av våld bör vara en självklarhet. SSU anser också att kommuner ska stödja verksamhet, till exempel mansjourer, för att stötta män att komma ifrån sitt våldsutövande. SSU ser positivt på ett införande av behandlingshem för män som brukar våld mot kvinnor. Detta får dock aldrig innebära att ekonomiskt stöd till kvinnojourer nedprioriteras.

Som människor påverkas vi av normerna i samhället, och detta gäller givetvis även om man råkar vara polis eller domare. Polisen och rättsväsendet ska känna till de normaliseringsprocesser ett offer går igenom under en längre period av våld och hot om våld. I ett förhållande där kvinnan utsätts för konstant våld, frihetsberövande och annan kränkande handling under en längre tid blir denna situation normal och mycket svår att ta sig ur. Polisen och rättsväsendet måste därför få grundläggande utbildning i hur man bemöter kvinnliga brottsoffer samt om de patriarkala strukturer som ligger bakom mäns våld mot kvinnor, och få de resurser som krävs för att motverka detta. Fler kvinnor inom polisen ger poliskåren som helhet en bättre förutsättning för att hjälpa utsatta kvinnor.

I Sverige lever många kvinnor under våld eller hot om våld. Starka patriarkala maktstrukturer tvingar många av dessa kvinnor att leva ett dubbelliv, ett i relationen till sin partner och ett i andra sociala sammanhang. En bredare förståelse för att den här typen av förtryck mot kvinnor kan ta sig olika uttryck, är nödvändig för att kunna erbjuda utsatta kvinnor ett verkligt stöd eller skydd.

Kvinnor som utsätts för psykiskt och fysiskt våld ska få social och ekonomisk hjälp och stöd av myndigheter att flytta om de inte kan fortsätta leva tillsammans med den eller de män som utövar våldet, och erbjudas skyddat boende om så krävs.

Ett av de mest avskyvärda övergreppen på kvinnors kroppar och sexualitet är könsstympning. Könsstympning kan aldrig legitimeras av religiösa eller kulturella skäl, utan är

en form av tortyr som sätter psykiska och fysiska spår för resten av livet. Syftet med könsstympling är att kontrollera och begränsa kvinnors sexualitet.

Arbetet med våldsutsatta kvinnor är en allt för viktig verksamhet för att enbart skötas ideellt. Den generella välfärden ska kunna garantera att alla kvinnor ska få det stöd och den hjälp de behöver. Kvinnojourerna är en del i detta arbete. Kommun och stat ska stödja kvinnojourerna ekonomiskt, och garantera att det finns minst en kvinnojour i varje kommun. Dessa kvinnojourer ska vara tillgängliga samt ha kompetens att bemöta alla kvinnor.

Idag upplever många kvinnor att de blir kränkta ännu en gång när de vänder sig till polisen och till rättsväsendet. I rättssalen och på förhör hos polisen ska inte ovidkommande frågor om offrets klädsel, bakgrund eller eventuell alkoholpåverkan förekomma, eftersom detta lägger en del av skulden på offret. Dessa faktorer anses inte relevanta när man exempelvis blir rånad, därför bör de inte heller vara relevanta när en kvinna blir våldtagen. SSU välkomnar den förbättring som den nya sexualbrottslagen innebär, men den är långt ifrån tillräcklig. Vi anser att samtycke ska krävas vid sexuellt umgänge. Vad dagens lagstiftning uttrycker är att kvinnor är sexuellt tillgängliga tills de sagt nej och gjort motstånd. För oss är det självklart att allt sexuellt umgänge förutsätter samtycke, annars är det våldtäkt. Rättsprocessen skall kretsa kring uppsåt och hur den som står inför rätta försäkrat sig om att samtycke förelegat. Det är åklagaren som skall bevisa att brott begåtts och uppsåt funnits.

Män som använder våld mot kvinnor är ingen isolerad grupp som direkt kan identifieras, utan finns inom alla yrken, klasser och grupper i samhället. En kvinna som blivit våldtagen eller misshandlad av en man ska aldrig behöva riskera att möta sin förövare när hon vänder sig till sjukvården, kvinnojouren eller polisen för att få hjälp. Därför tycker vi att kvinnor som söker sådan hjälp ska ha möjligheten att, om de så önskar, få välja att möta enbart kvinnlig personal.

Kommunerna måste också ta ett ökat ansvar för att kvinnor ska känna sig trygga på kvällar och nätter. En viktig fråga är att belysningen på offentliga platser är bra och att den fungerar för att kvinnors rörelsefrihet i det offentliga rummet ska begränsas så lite som

möjligt. Kvinnors rätt till det offentliga rummet ska vara ofrånkomligt i all stadsplanering, både när det gäller bostadsområden och kommunikationer.

I en tid där våldtäktsstatistiken ökar och enormt många unga kvinnor någon gång utsatts för våld av en man är feministiskt självförsvar viktigare än någonsin. SSU ser feministiskt självförsvar som en viktig del i arbetet för att öka kvinnors tillgång till det offentliga rummet, och för att stärka kvinnors sammanhållning och självförtroende.

- Våld inom samkönade familjer ska behandlas på motsvarande sätt som mäns våld mot kvinnor.
- SSU kräver att polis och rättsväsende omedelbart får de resurser och kunskaper som krävs för att verkligen följa upp kvinnofridslagstiftningen.
- Sexualbrottslagen ändras så att samtycke krävs vid sexuellt umgänge.
- SSU kräver att kommunerna ansvarar för att alla kommuninvånare som behöver har tillgång till kvinnojourer.
- Rättsväsendets arbete ska genomsyras av ett genusperspektiv. Detta perspektiv ska även vara en naturlig del i utbildningen.
- Kvinnors rätt till det offentliga rummet ska vara centralt i all stadsplanering.
- Tjänstemän som är dömda eller är under utredning för kvinnofridsbrott ska inte arbeta med brott av denna typ.
- Hälften av poliserna bör vara kvinnor.
- Kvinnor som utsatts för sexualiserat våld ska ha rätt att, om de så önskar, få möta enbart kvinnlig personal när de söker hjälp hos kvinnojour, sjukvården eller polisen.
- Samhället måste bli bättre på att erbjuda hotade kvinnor skydd genom att bland annat stödja dem ekonomiskt.
- Arbetet mot mäns våld mot kvinnor måste få högre prioritet hos rättsväsendet.
- Rättsväsendet bör arbeta preventivt för att undvika att ovidkommande och kränkande frågor ställs till offret under rättegångar.
- Lagstiftningen och tillämpningen av denna ska ses över då det i dag förekommer att kvinnor särbehandlas på ett för dem negativt sätt.

- Insatser för kvinnor som lever under våld eller hot om våld ska intensifieras.
- SSU förespråkar positiv särbehandling vid antagning till polishögskolan.
- Feministiskt självförsvar ska erbjudas tjejer i skolan från och med årskurs sju.
- Skolan ska erbjuda eleverna utbildning i genuskunskap.

Våldsbruket uttrycker sig i sin mest groteska form i form av mäns våld mot kvinnor, men det mest omfattande uttrycket är det som unga män upplever. Detta får inte vara ett problem endast för unga män, detta är ett problem för hela samhället. Vi anser orsaken till problemet är den machokultur som dominerar bland unga män som grupp. Machokulturen glorifierar användandet av våldsmedel, och förskjuter alternativa medel, som lösning på konflikter. Detta i kombination med den 'manliga' könsrollen, som begränsar mäns möjlighet och förmåga till att uttrycka känslor och tankar, öppnar upp för brukandet av våld. Som socialdemokrater och som feminister kan vi aldrig acceptera våldsanvändningen inom och mot befolkningsgrupper. Att alla har rätt till trygga och hela liv är idag inte en självklarhet, men SSU måste kämpa så att det blir en verklighet.

Hela lönen – halva makten

Den patriarkala ordningen vilar till stor del på mäns ekonomiska makt över kvinnor. En viktig del i detta är kvinnors ekonomiska beroendeförhållande både till män som kollektiv och till enskilda män. Det sistnämnda leder bland annat till att kvinnor fastnar i relationer med män som de egentligen vill lämna, för att de helt enkelt inte har råd att leva ensamma. Den heteronormativa kärnfamiljen utgör en viktig byggsten i det patriarkala samhället. Där fostras barnen in i genusordningen, där börjar den ojämlika könsarbetsdelningen som inte bara innebär att kvinnor utför merparten av det obetalda arbetet i hemmet, utan även får negativa konsekvenser för kvinnor på arbetsmarknaden. Både för den ekonomiska och den sociala frigörelsen är rätten till arbete ett viktigt redskap för kvinnors frigörelse. Alla ska ha rätt till ett arbete som det går att försörja sig på. Många – framförallt kvinnor – jobbar deltid mot sin vilja. SSU kräver att heltid ska vara en rättighet och deltid en möjlighet, detta ska fastställas i lag. I branscher som är säsongsbetonade kan årsarbetstid tillämpas.

Kvinnor har historiskt sett utgjort en reservarbetskraft på arbetsmarknaden och gör det ännu idag. På detta sätt drar såväl kapitalet som enskilda män nytta av kvinnors arbete. Kvinnodominerade yrken har lägre löneläge, och kvinnor har lägre lön för samma eller likvärdigt arbete. Då kvinnor dessutom ägnar en stor del av sin arbetsföra ålder åt obetalt arbete missgynnas de även när de slutat lönearbeta, genom att de får lägre pension än män. Vi kan inte acceptera ett pensionssystem som strukturellt missgynnar kvinnor.

Segregationen på arbetsmarknaden måste brytas. Frihet uppnås inte genom att kvinnor respektive män fortsätter att arbeta inom olika sektorer, med skillnaden att de traditionellt kvinnliga arbetsuppgifterna uppvärderas. Normerna för vad som är "kvinnliga" och "manliga" arbeten måste brytas. Idag ser vi närmast en tillbakagång, med införandet av skattelättnader för pigjobb, s.k. hushållsnära tjänster. För välbeställda kvinnor är billiga pigor ett sätt att komma undan konflikten med de egna männen om hemarbetet, genom att lämpa över problemet på arbetarklassens kvinnor. På detta sätt befästs både arbetsdelningen mellan könen och klassförtrycket.

Fokus har länge legat på att kvinnor ska bryta normen och välja mansdominerade yrken, men det är minst lika viktigt att män väljer kvinnodominerade yrken. Vissa mansdominerade yrken ses som "för tunga" för kvinnor på grund av sina fysiska förutsättningar. I dagens arbetsliv finns många tekniska hjälpmedel för att skona arbetarna från tunga lyft och förslitningar. Vi kommer aldrig att bryta könssegregationen på arbetsmarknaden om inte män tar ansvar.

Den offentliga sektorn har stor betydelse för kvinnor och nedskärningar i denna slår dubbelt. Många kvinnor förlorar inte bara sin inkomstkälla utan även möjligheten att få den service de behöver för att kunna förvärsarbeta. De anställda måste kunna påverka sin arbetssituation och ha möjlighet att vidareutvecklas inom arbetet. I dag utnyttjas möjligheten att deltidanställa människor och anställa på vikariat och särskilt kvinnor blir lidande av detta. Det är oacceptabelt. Den offentliga sektorn har på ett sätt varit ett frigörelseprojekt för kvinnor, då den inneburit möjlighet för kvinnor att lönearbeta, dels genom att den erbjudit arbetstillfällen och dels för att den tagit över en del av ansvaret för barn och familj. Samtidigt har den också befäst patriarkala strukturer då könsarbetsdelningen faktiskt bara flyttat med in i arbetslivet. SSU vill bryta könsarbetsdelningen både i

hemmet och i arbetslivet. Den offentliga sektorn ska vara en förebild som arbetsgivare, därför vill vi se positiv särbehandling vid anställningar inom det offentliga. Detta kommer på sikt att innebära att kvinnors löner höjs.

Den politiska makten i Sverige och internationellt är till stora delar förbehållen män. Kvinnor innehar formellt sett ett antal politiska poster, men den stora delen av den reella makten ligger hos männen. Här är det viktigt att arbeta på formell såväl som informell nivå. Politikens villkor är i dag definierade av män utifrån mäns villkor och behov. För att få jämställda organisationer måste både män och kvinnor ha lika möjligheter utifrån sina tidigare erfarenheter att tillsammans forma den politiska ordningen. För att detta ska vara möjligt krävs det att kvinnor är delaktiga i det politiska livet. Män befäster och förstärker sin makt över kvinnor genom informella manliga nätverk. SSU ser därför positivt på kvinnors särorganisering. Grupper av och för kvinnor är viktiga verktyg för att uppnå ett jämlikt samhälle. Om kvinnor själva får formulera problem och krav och aktivt stötta varandra, stärks de både som kollektiv och individer. Detta gynnar givetvis kampen mot patriarkatet.

För oss är det självklart att både den politiska makten och makten över ekonomin ska delas lika mellan könen. Idag ligger makten över ekonomin i ett fåtals händer, och detta fåtal utgörs till stor del av män. Ekonomisk demokrati förutsätter att makten över produktionen och den ekonomiska politiken utgår från folket, och att kvinnor och män även på detta område har lika stort inflytande.

- SSU kräver lagstiftning om rätten till heltid.
- Arbetsmarknadsåtgärderna ska fördelas rättvist mellan kvinnor och män och ta hänsyn till de olika typer av problem som drabbar kvinnor och män på arbetsmarknaden.
- Arbetsgivaren ska tillhandahålla de hjälpmedel som krävs för att arbetarens hälsa inte skadas.
- SSU kräver en jämn könsfördelning av de politiska uppdragen på alla nivåer.
- Kvinnor och män ska ha lika stort inflytande över produktionen och den ekonomiska politiken.

- SSU vill se ett pensionssystem som inte strukturellt missgynnar det ena könet.
- Den offentliga sektorn ska vara en förebild som arbetsgivare, därför vill vi se positiv särbehandling vid anställningar inom det offentliga.
- Skattelättnader för så kallade hushållsnära tjänster ska avskaffas.
- SSU ser kvinnors särorganisering som ett viktigt verktyg i kampen för ett jämlikt samhälle.

* Positiv särbehandling ska tillämpas inom näringslivet på områden där en jämn könsfördelning inte har uppnåtts.

* Vi kräver lagstadgad kvotering inom alla bolagsstyrelser.

Fred och gemensam säkerhet.

Det självklara målet för frihetsrörelsen SSU är en värld utan krig, våld och vapen. Dit är en lång väg, och en global nedrustning måste ske i samförstånd. Sverige ska vara ett land som ska verka för fred, frihet, solidaritet och global nedrustning. Brist på politisk, social, kulturell och ekonomisk demokrati leder till ohållbara samhällen och i förlängningen våld och krig. I länder där folket har tillgång till välfärd och där det finns demokrati, verkligt medborgarinflytande och fungerande institutioner uppstår sällan våldsamma konflikter och inbördeskrig. Regioner som är väl sammanlänkade och integrerade krigar i regel inte heller med varandra. Det är ofta de härskande i mindre demokratiska stater och regioner som ansvarar för våldet.

Ökade spänningar och större avstånd människor och länder emellan skruvar ofta upp konfliktnivån. Vi ser många exempel på historiska, kapitalistiska, imperialistiska och patriarkala mönster som lever kvar och som orsakar konflikter.

Krig, konflikter och exploatering kännetecknar idag stormakters agerande i världspolitiken. Det är inte för att skapa fred, frihet och mänskliga rättigheter utan för att värna sina egna ekonomiska intressen. Demokrati kan inte byggas med bomber.

Det är i kampen mot fattigdomen, för en global välfärd och demokrati som det viktigaste arbetet görs för att skapa en fredlig, säker och trygg värld på sikt. Säkerhet förutsätter mänskliga rättigheter, folkkrätt och demokrati. Säkerhet måste skapas globalt, gemensamt och innebära frihet och trygghet för alla. Människans frigörelse förutsätter en fredlig och rättvis värld.

Den globala samförståndsandan uppnås bäst genom dialog där regionala och globala aktörer som till exempel EU och FN har ett stort ansvar i att vara med och förebygga att konflikter uppstår.

Sverige ska även i fortsättningen vara militärt alliansfritt och spela en aktiv roll i utrikespolitiken, som innebär att Sverige ska vara en stark röst i världen och samtidigt arbeta aktivt i olika globala forum. Sverige ska vidare medverka till att internationell rätt följs och bidra till att stärka FN:s roll i arbetet med gemensam säkerhet.

Världens länder lägger idag åtskilliga miljarder kronor om året på investeringar i vapen samtidigt som grundläggande mänskliga behov läggs åt sidan. Istället bör möjlighet till sjukvård och utbildning, att ge alla HIV-smittade tillgång till rent vatten och att utrota fattigdomen få högsta prioritet. Världens resurser måste ställas om för att skapa en fredlig, hållbar och rättvis utveckling.

Säkerhetspolitikens mål är att upprätthålla våra grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter, att värna befolkningens liv och hälsa samt att värna samhällets funktionalitet.

Så länge upprustning och hot om kärnvapenanvändning förekommer är vår moderna civilisation så som vi känner den hotad. För vår generation är det avgörande att vi inte misslyckas i kampen för en generell global nedrustning där varje stat och region drar sitt strå till stacken.

Säkerhetspolitikens uppgift är att möta dagens och framtidens hot med alla de instrument som samhället förfogar över. Under 1900-talets andra hälft har en utveckling skett från mellanstatliga konflikter till olika typer av asymmetrisk krigsföring, säkerhet handlar inte längre enbart om militära konflikter stater emellan. I vår del av världen har konflikter stater emellan blivit alltmer sällsynta, och Sverige har inte varit i krig på drygt 200 år. Den svenska militära alliansfriheten har tjänat och tjänar oss väl. Att Sverige i dag är alliansfritt är en myt. Sverige ingår i flertalet Natoleda missioner och att tro att Sverige inte ingår i militärt samarbete med andra länder är en beskrivning utan verklighetsförankring. Alliansfriheten idag består av den självständighet Sverige åtnjuter genom att stå utanför NATO. Den militära alliansfriheten har ett starkt stöd hos svenska folket och vi kommer aldrig att kunna tvingas att delta i militära operationer som vi inte önskar

delta i så länge vi är alliansfria. Sverige kan som ett alliansfritt land dessutom göra sina egna säkerhetspolitiska bedömningar, och vi kan fortsätta att vara trovärdiga i det globala nedrustningsarbetet, till skillnad från många NATO-länder där kärnvapen användning är en del av deras försvarsdoktriner. Militär alliansfrihet får däremot aldrig betyda passivitet. Sverige har i princip deltagit i alla fredsbevarande insatser som EU har gjort. Att också den Afrikanska Unionen utvecklar sin beredskap att leda operationer på uppdrag av FN är positivt.

Kalla krigets slut har inneburit att några av de största hoten mot vår säkerhet har försvunnit. Samtidigt har en ny osäkerhet vuxit fram, och globaliseringen förändrar den världsbild som vi är vana vid. Det som hotar fred och stabilitet ändras från tid till annan, och nya tider kräver nya lösningar och säkerhetspolitiska bedömningar. Idag ser vi många nya hot på global nivå som rimligen måste ingå i vår säkerhetspolitiska analys. Massförstörelsevapen, regionala konflikter, korrupktion, stater i upplösning, terrorism, organiserad brottslighet, fundamentalism, sjukdomar, fattigdom och förtryck är hot som det krävs gemensamma ansträngningar för att lösa och motverka.

Vi får inte heller underskatta miljöns påverkan på konflikter. Vi har idag fler människor på flykt från naturkatastrofer än från väpnade konflikter. På många platser på jorden förstärks redan en pågående konflikt med närvaron av miljökatastrofer. Dessutom skapas konflikter i jakten på bättre levnadsmiljö i en allt mer miljöförstörd värld. Den globala uppvärmningen drabbar människor i konflikter extra hårt då konflikter uppstår och förstärks av miljöhot. I de svenska säkerhetspolitiska bedömningarnas måste miljön vara en faktor att ta hänsyn till.

Samhällets skyldighet att skydda sina medborgare och de mänskliga rättigheterna ska alltid vara grundläggande. Varje rättsstat måste värna den enskilde medborgarens rätt till en privat sfär. Ett samhälle som bygger på övervakning och kontroll istället för frihet, värnande om den personliga integriteten och förtroende mellan medborgare och stat är kontraproduktivt. Därför ser SSU med oro på den utveckling som sker med exempelvis buggning och annan övervakning som på olika sätt kränker respekten för enskilda människor.

- Politisk, ekonomisk, social och kulturell demokrati ska vara grunden för gemensam säkerhet i världen.
- Sverige ska vara militärt alliansfritt.
- Sverige ska verka för en global nedrustning.
- Varje enskild stat måste värna den personliga integriteten och inte skapa övervakningssamhällen.
- SSU vill upphäva FRA- och IPRED-lagarna.

FN, EU och Norden

Förenta Nationerna, FN, är det bästa nu existerande globala verktyget för att säkerhetsställa en fredlig och rättvis utveckling i världen. Sverige ska i EU och andra internationella organ betona betydelsen av och medverka till att internationell rätt följs och bidra till att stärka FN:s roll. Sverige ska i EU och andra organisationer bidra till att ge FN möjligheter och resurser att agera i militära kriser när vi allt eftersom möter de långsiktiga globala utmaningar som världen står inför. Det krävs att FN:s medlemsländer tillhandahåller styrkor för att FN ska vara det organ som har monopol på att lösa militära konflikter för att undvika anfallskrig och stormaktsvansinne. SSU anser att FN-soldater ska föregå med gott exempel. De FN-soldater som skickas hem på grund av brott eller annan bestraffning ska inte kunna placeras i nytt uppdrag utan ska stängas av med omedelbar verkan.

FN lider av svåra problem på grund av säkerhetsrådets konstruktion med ett system där de permanenta medlemmarnas platser bygger på en lösning med anledning av andra världskrigets slut. Det gör att FN ibland står handfallet och bakbundet inför blodiga konflikter och etniska rensningar. Därför kräver SSU att enskilda staters vetorätt inom FN-systemet avskaffas, och att ett reglemente med tydliga kriterier i enlighet med de mänskliga rättigheterna och folkrätten över när FN ska ingripa i konflikter tas fram. FN-mandat ska alltid krävas för militära insatser. Ansvar för att beskydda befolkningen ligger primärt på den egna staten men i de fall den fallerar ska ansvaret övergå till det internationella samfundet. Denna princip ska stärkas och göras till en hörnsten i internationell

rätt och praxis. SSU vill även att FN på sikt skall vara det enda organ med en armé, vars syfte ska vara ett ingripa enbart då aktioner fått FN-mandat.

Sverige och EU ska bistå FN:s förmåga att förhindra militära konflikter och bidra med hjälp vid humanitära katastrofer. Det är viktigt att Sverige och EU deltar och aktivt bidrar med fredsbevarande och fredsframtvingande styrkor och resurser till internationella insatser och snabbinsatsstyrkor under FN mandat. Fredsbevarande styrkors uppgift är att i alla lägen skydda lokalbefolkningen. Detta görs bäst utan militära insatser. Genom att bara vara på plats gör man nytta. Det finns dock lägen där styrkor militärt måste skydda befolkningen om denna inte kan försvara sig själv. Men detta får endast förekomma under FN-mandat.

Särskilt utsatta i konflikt situationer är kvinnor och barn som till stor del utgör den civila delen av befolkningen i konflikter. I modern tid ser vi strategiska övergrepp mot civila i strävan att sätta skräck i befolkningen. Tortyr, kidnappning av barn och mord är övergrepp som vi har sett exempel på i såväl ett historiskt som i ett nutida perspektiv. Utöver detta används även våldtäkter systematiskt i en strategi att utnyttja kvinnor och sätta skräck i den civila delen av befolkningen. Detta är oacceptabelt och ett övergrepp mot mänskligheten. För att råda bot på detta ska kvinnors perspektiv finnas med i varje fredsprocess och i allt fredsöverbyggande arbete. SSU vill värna FN:s resolution 1325 som erkänner båda könen roll som lika viktiga i såväl det fredsöverbyggande arbetet som i återuppbyggnadsskedet. Vidare betonar resolutionen vikten av att FN:s medlemsländer alltid skickar jämställda förhandlingsdelegationer och att allt fredsöverbyggande och fredsfrämjande arbete genomsyras av ett genustänkande. SSU anser att Sveriges skall ha genusperspektiv i formandet av militära förband utomlands, just för att vara effektiva i regioner där kvinnor har en särställning i samhället. Det finns exempel på länder där det blir problematiskt för en västerländsk man att tala med den kvinnliga delen av befolkningen för att det patriarkala, politiska förtrycket är så starkt.

SSU hoppas att EU:s fredsskapande och stabiliserande förmåga ska kunna bidra till målet om en europeisk kontinent utan krig, och därför måste processen om att ta in nya medlemmar i EU-samarbetet få fortsätta. EU ska vara en progressiv och säkerhetsskapande kraft i FN, och ta avstånd från destruktiva stormaktsambitioner. All form av terro-

ristlagstiftning måste avskaffas med omedelbar verkan i samtliga EU-länder. Det krävs att EU bedriver en mer öppen handelspolitik, och att EU ställer tydliga krav på att medlemsländerna i ett första steg lever upp till millenniedeklarationens åtagande om minst 0.7% av BNP i bistånd. På sikt är 1% målet rimligt för alla EU:s medlemsstater. Dock skall Sverige vara ett föregångsland med 2% av BNP i bistånd. I alla klimatförhandlingar ska EU vara föregångare med ambitiösa mål för utsläppsminskningar.

Att ett EU-land mot sin vilja tvingas att delta i militära insatser är oacceptabelt och ska aldrig realiseras. Ett gemensamt försvar inom ramen för EU-samarbetet är oacceptabelt. EU är inte, och ska heller inte bli någon militärallians.

Många av världens väpnade konflikter underlättas på ett eller annat sätt av EU. Ekonomiska intressen går hand i hand med politiska intressen. EU måste noga granska vilka världspolitiska säkerhetsrisker det kan medföra innan nya avtal upprättas. Sedan våren 2008 är det t ex fritt fram för amerikanska och europeiska flygbolag att flyga vilka rutter de vill i varandras länder. Europeisk mark och luftrum ska inte agera transportväg eller rastplats för länder som befinner sig i väpnad konflikt.

NATO är en produkt av det kalla kriget och är inte ett redskap för gemensam säkerhet. Sverige ska arbeta aktivt för att NATO och andra militära allianser avskaffas. Genom att upprätthålla ett högt förtroende för det svenska försvaret och för FN:s fredsbevarande arbete kommer ett eventuellt NATO-medlemskap aldrig komma ifråga. Därför behövs ett svenskt försvar med nödvändig kompetens som är förtroendeskapande och som gör att vi slipper bli medlemmar i NATO bakvägen.

SSU ser gärna ett ökat nordiskt försvarspolitiskt samarbete med en aktiv Östersjöpolitik samt gemensam luftövervakning då vårt territoriella läge har liknande förutsättningar. Det blir inte fråga om någon militär nordisk allians. Försvarsgarantier liknande dem som finns i NATO är inte önskvärda inom ramen för det nordiska samarbetet. Däremot kan till exempel gemensam luftövervakning och skapandet av en gemensam fredsbevarande styrka bestående av enbart kvinnor bli aktuell. En katastrofenhet som bidrar vid stora olyckor i utlandet ska samordnas.

Det nordiska samarbetet skulle ge bättre möjligheter till ett mer kostnadseffektivt svenskt försvar då de nordiska länderna samverkar kring materielinköp, underhåll och

luftövervakning. På så sätt värnas tanken att Sverige också fortsättningsvis med trovärdighet kan hävda sin alliansfrihet.

- Ett svenskt NATO-medlemskap är uteslutet.
- FN ska ges rätt att ingripa i inomstatliga konflikter om det sker kraftiga övergrepp mot de mänskliga rättigheterna.
- FN ska ta fram ett regelverk för när behovet finns för att ingripa militärt i inomstatliga konflikter.
- Endast FN ska ha rätt att besluta om att ingripa militärt i inomstatliga konflikter.
- Alla fredsbevarande och fredsframtvingande insatser kräver FN mandat.
- EU ska vara en progressiv fredsskapande kraft med tydliga ambitioner att bedriva en öppen handelspolitik och en aktiv biståndspolitik där medlemsländerna i första hand uppfyller millenniedeklarationens 0.7% av BNP i bistånd.
- På sikt är det rimligt att samtliga EU:s medlemsstater uppnår målet om 1% av BNP i bistånd.
- För att uppnå en stabil och säker europeisk kontinent måste alla länder i Europa som önskar på sikt ges möjlighet att inkluderas i EU-samarbetet.
- Inget EU-land ska kunna tvingas att delta i militära insatser.
- Utomeuropeiska militärbaser på europeiskt territorium ska stängas.
- Europa ska inte fungera som en transporttrutt för militär utrustning eller tillfällig rastplats för länder som befinner sig i väpnad konflikt eller planerar utomeuropeisk krigsföring.
- Sverige ska aktivt arbeta för att andra militära allianser avvecklas.
- Ett ökat nordiskt samarbete behövs med en aktiv Östersjöpolitik.
- Patriarkala strukturer gör att kvinnor är särskilt utsatta och därför måste FN:s resolution 1325 ska tydligare prägla det säkerhetspolitiska arbetet.
- FN:s resolution 1820 som behandlar våldtäkter i krig måste få en mer framträdande roll i det säkerhetspolitiska arbetet.
- SSU kräver att man satsar på förebyggande arbete och återuppbyggnadsarbete.
- Terrorlistor ska avskaffas.

- Sverige ska försvara människors rätt till att inte dömas innan en rättegång.

Krisberedskap

För att hantera dagens hot krävs det att alla delar av samhället bidrar på ett effektivt sätt före, under och efter det att en kris uppstår. Myndigheter, organisationer och företag måste samarbeta och samordnas på bästa sätt vid eventuella kriser. Detsamma gäller vårt land i förhållande till andra stater såväl inom EU som globalt. En helhetssyn på krisberedskap och krishantering är den enda möjliga vägen för en effektiv hantering av de kriser som uppstår. För att detta skall bli möjligt måste lagar och regler som idag förhindrar en effektiv resursanvändning förändras. Strukturer för samarbete mellan individer, myndigheter, organisationer och stater måste etableras. Forskning och kunskapsutveckling kring hot, sårbarheter och instrumenten för att hantera dessa måste vidareutvecklas och förstärkas.

Vårt allt mer komplexa samhälle innehåller en rad sårbarheter som ökar i betydelse i takt med att samhället blir alltmer högteknologiskt och globaliserat. Samtidigt är en av vår tids största utmaningar, klimathotet, en fråga som bara kan lösas med gemensamma ansträngningar. Sverige och världen kommer att drabbas av nya kriser av olika slag. Vi måste därför förbereda oss på de utmaningar som vi kommer att ställas inför på samhällets alla nivåer. I ett längre perspektiv är det därför viktigt att europeiska och svenska myndigheter och organisationer förbereds så att EU och Sverige kan hantera framtida katastrofer.

- Samarbete mellan myndigheter måste organiseras för krishantering.
- Den internationella krisberedskapen måste samordnas bättre.
- Samhällets sårbarhet vid kriser måste kartläggas och i möjligaste mån tas bort.

Militärt försvar

Internationellt fredsfrämjande insatser är en viktig del i vårt arbete med att skapa gemensam säkerhet. Det ska vara en prioriterad uppgift för Försvarsmakten och genomföra

hela organisationen och dess utvecklingsarbete. Omställningen från ett invasionsförsvar från kalla krigets dagar till ett insatsförsvar har varit nödvändigt. Ett nytt säkerhetspolitiskt läge ställer delvis nya krav. Samtidigt kan inte framtida militära attacker mot Sverige helt och hållet uteslutas, även om det tycks osannolikt idag. Därför är det viktigt att försvaret bibehåller en grundkapacitet för att kunna försvara de territoriella gränserna. Försvaret ska ha möjlighet att ingripa vid hot mot rikets säkerhet även om dessa inte föregås av en krigsförklaring. Det måste samtidigt finnas en klar och tydlig uppdelning mellan militärens och polisens uppgifter. SSU vill exempelvis att de utvidgade befogenheter som innebär att militär kan sättas in för att skingra folksamlingar vid demonstrationer med omedelbar verkan tas bort. Försvarets uppgift ska vara att skydda Sverige mot väpnade angrepp på rikets säkerhet.

Alla delar av det svenska försvaret ska ha sin grund i allmän värnplikt och krav på utbildning för att få hantera vapen i syfte att försvara landet. Det är angeläget för Sverige att delta i fredsfrämjande eller fredsframtvängande operationer under FN-mandat för att försvara människoliv och de värden vi tror på såsom fred, demokrati och mänskliga rättigheter.

Svenska utlandsmissioner har historiskt sett haft ett gott renommé och ska också i framtiden präglas av goda relationer med civilbefolkningen. För att säkra detta även i framtiden ska försvarspersonalen ha en *bra* jämställd sammansättning.

Folklig förankring av försvarets verksamhet är grundläggande för att den ska kunna fullgöra sina uppgifter. Den samhälliga diskussionen om försvarets uppgifter och roll i samhället måste förbättras. Mer information och en ökad öppenhet krävs av försvarsmakten. Det är särskilt viktigt vad gäller information till svenska soldater som ämnar delta i utlands missioner. Här ska försvarsmakten tillhandahålla tydlig och nödvändig information som belyser uppdragets karaktär, syfte och risker.

- Det svenska försvaret ska vara ett insatsförsvar med god förmåga att lösa uppgifter både i Sverige och i internationella insatser.
- Försvaret måste mer aktivt arbeta med information och öppenhet gentemot övriga delar i samhället.

- Försvarsmakten skall förse svenska soldater med objektiv information om internationell tjänstgöring.
- Det ska finnas en tydlig uppdelning mellan militärens och polisens uppgifter, och militären ska aldrig sättas in för att skingra folksamlingar.
- SSU ska verka för en värld utan krigförande arméer.

Försvarets organisering

Det svenska försvaret ska bygga på principen om ett folkförsvaret med stark förankring i samhället bestående av många olika typer av människor från olika delar av samhället. Därför tar vi tydligt avstånd från ett yrkesförsvaret, och tror inte på en avskaffad värnplikt i fredstid. Ett försvar som står vid sidan av samhället och som inte kan garantera personalförsörjningen i ett annat säkerhetspolitiskt läge, är ett försvar som får svårt att uppnå sina syften och mål. Ett försvar utan förankring hos folket riskerar dessutom att leda oss bakvägen in i NATO, en utveckling som inte är önskvärd för svensk säkerhets- och försvarspolitik. Det nödvändiga folkförsvaret skapas genom den allmänna mönstrings- och värnplikten. Först då är det möjligt att ha ett försvar som speglar mångfalden i samhället. Under de senaste åren har andelen värnpliktiga sjunkit drastiskt med anledning av nya säkerhetspolitiska bedömningar. Folkförankringen av det svenska försvaret har därför ifrågasatts. SSU ser gärna att den allmänna värnplikten bibehålls och utvecklas. Civilpliktens avskaffande är destruktiv, och möjligheten till vapenfri tjänst inom värnplikten ska kunna erbjudas. Urvalsprocessen bör grundas på lämplighet och villighet. SSU vill se en allmän utveckling där den utbildning man får i det militära ska vara meningsfull och ges skäligen ersättning som ständigt ses över samt ge livserfarenheter och civila meritvärden efter avslutad utbildning. Dagersättningen är idag för låg och följer inte med i prisutvecklingen. Ersättningen bör initialt höjas för att sedan indexeras. Alla former av så kallad grå arbetskraft, alltså där värnpliktiga utför civila uppgifter, ska försvinna. SSU kräver att högvaktstjänsten avskaffas. Vi ser det som ett slöseri med resurser att utbilda värnpliktiga som inte har en plats i försvarsorganisationen, som heller inte får ha en för låg generell åldersammansättning. Vi tror att de påfrestningar man kan utsättas för kräver en blandning av människor vad gäller kön, etnicitet, sexualitet, ålder och erfarenhet.

Försvarsorganisationen får aldrig utformas på grund av lokalpolitiska argument. Organiseringen av försvaret måste ske i hänsyn till hur det internationella säkerhetspolitiska läget är.

Den allmänna värnplikten är en garanti för att försvarsmakten är en demokratisk organisation med mångfald i försvaret och utlandsstyrkorna.

- Allmän mönstrings- och värnplikt ska vara grunden för det svenska försvarets rekrytering också i fredstid.
- Allmän och lika mönstrings- och värnplikt för både män och kvinnor införs.
- Alla former av grå arbetskraft ska försvinna.
- Avskaffa högvaktstjänsten inom försvaret.
- För att säkerställa att de värnpliktigas förmåner uppnår sina syften bör dessa granskas, utredas och indexregleras.
- Civilpliktens avskaffande var ett misstag. Rätten till vapenfri tjänst ska återinföras.
- Den allmänna värnplikten är en garanti för att försvarsmakten är en demokratisk organisation med mångfald i försvaret och i utlandsstyrkorna.

En försvarsmakt för alla

Försvarsmakten är en organisation som genomsyras av tydliga patriarkala strukturer. Det är idag ingen självklarhet att kvinnor accepteras inom försvarsmakten på samma villkor som män. De kvinnor som genomför värnplikten får näst intill alltid sina kunskaper och färdigheter nedvärderade. Detta gäller så väl de psykiska som de fysiska. Så länge värnplikten är en plikt för männen och en frivillighet för kvinnorna kommer de patriarkala strukturerna alltid finnas kvar. Därför är vi i SSU för en allmän mönstrings- och värnplikt som ett steg på vägen mot att bryta den uppdelning i kön som genomsyrar hela samhället. Med lika rättigheter följer lika skyldigheter.

I dagens försvarsmakt är normen en heterosexuell vit man. Detta innebär att det inte bara är kvinnor som diskrimineras.. HBT personer och svenskar med utländsk bakgrund eller annan religiös trosuppfattning än kristen blir diskriminerade minst lika ofta som

kvinnor. För att motverka detta anser SSU att alla befattningar inom försvarsmakten som grundar sig på trosuppfattning avskaffas. Försvarsmakten är en statlig organisation och skall därför inte främja någon religion, än mindre en framför de andra. SSU tycker därför att det skall vara obligatoriskt på alla nivåer inom försvarsmakten att genomgå utbildningar i frågor som rör mångfald, genus och HBT- frågor. SSU ser positivt på den särorganisering i kvinnonätverk och HBT-nätverk som idag finns inom försvaret. De utgör en del i att lyfta upp och förändra försvarets diskriminerande strukturer. Nolltolerans mot alla former av diskriminering och kränkande behandling inom försvarsmakten ska råda.

Som det ser ut idag försöker försvarsmakten anpassa soldaten efter utrustningen. Men vi i SSU ser istället att utrustningen skall anpassas efter soldaten. Detta öppnar upp för fler människor, kvinnor som män, att genomföra sin värnplikt med samma grundförutsättningar. I det långa loppet innebär också en utrustningsanpassning att en större mångfald av individer skulle kunna genomföra värnplikten.

- Obligatorisk utbildning på alla nivåer inom försvarsmakten i frågor som rör mångfald, genus och HBT-frågor införs.
- Försvarsmakten måste aktivt arbeta för nolltolerans, vad gäller diskriminering, genom information och utbildning.
- Material och utrustning måste storleksanpassas och kompletteras så att alla värnpliktiga kan genomföra värnplikten med samma förutsättningar.
- Värdegrundsbildning är och ska vara en viktig del av utbildningen och en förutsättning för att försvarsmakten ska kunna agera professionellt i hemlandet och utomlands i fredsbevarande och fredsframtvigande insatser.
- SSU anser att alla befattningar grundade på trosuppfattning ska avskaffas, och ersätts med psykologer, kuratorer och liknande.

Avskaffa svensk vapenexport

Den svenska försvarsindustrin är en viktig förutsättning för att kunna hävda Sveriges alliansfrihet. Därför ska svenska trupper oberoende av andra stater kunna underhållas med svenskt krigsmateriel utan utbyte, handel eller samarbete vid ett trängt säkerhetspo-

litiskt läge. Vårt försvarspolitiska oberoende är inte enbart en premiss, utan ett villkor för att legitimera alliansfriheten. Vi lever idag i en värld där vapen är en handelsvara på en marknad där även Sverige deltar. En hårdare kontroll av svensk vapenexport är nödvändig. Sverige ska inte under några som helst omständigheter exportera vapen till länder som befinner sig i krig eller riskerar att hamna i krig. Sverige ska aldrig exportera vapen till länder som kränker de mänskliga rättigheterna. Den globala vapenarsenalen kan förgöra världen flera gånger om. Den globala vapenarsenalen måste därför minska, därför är det viktigt att Sverige tar ett tydligare ansvar och arbetar aktivt för att minska den globala vapenarsenalen. Vår vision är en värld utan vapen och Sverige ska gå i första ledet för en global nedrustning. Därför är vår övertygelse att en restriktiv syn på svensk vapenexport är nödvändig och att den på sikt avskaffas.

Ett internationellt förbud mot klustervapen måste genast införas. När ett klustervapen exploderar sprids mängder av mindre sprängladdningar som framförallt dödar och drabbar den civila befolkningen.

Sveriges ratificering av den internationella konventionen mot klusterbomber var välkommen. Det är viktigt att Sverige globalt verkar för att också andra stater ratificerar konventionen så att samtliga världens länder utesluter klusterbomber som ett alternativ i sin vapenarsenal. Landminor från gamla konflikter ligger kvar över hela världen och skadar tusentals människor än idag. Flashettvapen har samma funktion och verkan som klustervapen. Landminor och flashettvapen bör därför också omfattas av ett den internationella konventionen mot klustervapen.

- Sverige ska inte exportera vapen till ockupationsmakter.
- Sveriges vapenexport till länder som idag kränker mänskliga rättigheter ska omedelbart och undantagslöst upphöra.
- Hårdare kontroll av svensk vapenexport ska införas.
- Ett undantagslöst internationellt förbud mot klusterbomber och CBRN-vapen måste omedelbart införas.
- All svensk vapenexport måste på sikt avskaffas.

HBT.

Grunden för den unga socialdemokratien är människors lika värde och rätt, ett jämlikhetsideal. Det är därför självklart för oss att kämpa mot förtryckande normer och strukturer och för ett öppet samhälle som rymmer alla.

Av normen förväntas det inte bara att du tydligt tillhör ett av de två av samhällets definierade kön, utan även att du attraheras av personer av motsatt kön. Det antas även att det kön som du ser ut att tillhöra också är det du identifierar dig som. Allt detta skapas av normerna kring sexuell läggning och könsidentitet. De normerna bildar heteronormativiteten som är en del av det patriarkala system som genomsyrar hela vårt samhälle. Heteronormen reglerar inte bara vilken sexualitet som är önskvärd, utan också på vilket sätt sexualiteten ska manifesteras, även för heterosexuella. Det kan handla om vilka relationsformer som är premierade, eller vilka sätt att ha sex på som ses som ”normala”.

Normer är exkluderande, så även den heterosexuella normen. Homo- och bisexualitet samt transpersoner betraktas som avvikelser från den heterosexuella normen, och avvika- re bestraffas, begränsas och förtrycks ekonomiskt, socialt och ibland även genom våld eller hot om våld. SSU jobbar för att bryta heteronormen och alla de föreställningar och fördomar som hör ihop med den. Heteronormen är inte begränsad till särskilda samhällsklasser eller ”grupper” utan återfinns i alla delar av samhället,

Kärnfamiljen är ett exempel på en exkluderande norm. Möjligheten att definiera andra som avvikande utgår från faktisk ekonomisk och politisk makt. Denna innehas av en liten minoritet av framförallt vita, medelålders, välbärgade, heterosexuella män som äger och bestämmer över en stor del av samhällets tillgångar.

Heteronormen är alltså en följd av denna grupps makt, då de är normen i samhället och övriga i större eller mindre mån betraktas som avvikare och har fått fäste i de breda befolkningslagren som upprätthåller och reproducerar denna. Heteronormen och kritiken

mot den handlar alltså inte bara om sexualitet, utan också om hur man förväntas leva sitt liv i stort i relation till andra.

Kärnfamiljen och tvåsamheten är en del av den heteronorm som SSU vill avskaffa. Kärnfamilj och heterosexualitet går hand i hand enligt samhällsnormerna. En familj ska bestå av mamma-pappa-barn och det förutsätts att familjebildning är förbehållet heterosexuella. När viss acceptans för samkönade familjebildningar uppstår är det begränsat till en mycket snäv ram. För SSU är det självklart att människor inte ska begränsas i sin familjebildning på grund av sexuell läggning. Vi har kommit en bit på vägen i och med förändringen i adoptionslagstiftningen där även samkönade par fått rätten att adoptera. Samtidigt finns det mycket mer att göra eftersom väldigt få länder adopterar till samkönade par. Här måste den svenska regeringen jobba mycket mer aktivt för att förändra och förhandla internationellt. Detta måste även göras inom alla HBT-frågor internationellt och Sverige bör höja rösten mot de länder som för en förtryckande politik mot HBT-personer, officiellt genom lagstiftning såväl som inofficiellt. Gällande familjebildning bör vi också se över möjligheten för fler vårdnadshavare än två. Det är också självklart för oss i SSU att alla ska ha likställda juridiska regler vid insemination. I ett lesbiskt par ska insemination kunna utföras på båda kvinnorna.

Idag har olika landsting olika regler för insemination. Vi vill ha en nationell samordning av dessa regler där man ska ha samma rätt till insemination oavsett var man bor.

- I ett lesbiskt par skall insemination kunna utföras på båda kvinnorna.
- Sverige ska jobba för en HBT-konvention i FN.
- Sveriges regering måste arbeta hårdare med att underlätta för samkönade par att få adoptera utanför Sverige.
- SSU vill se en nationell samordning av inseminationsregler.
- SSU vill se en utredning om möjligheten för fler vårdnadshavare än två.
- Sverige arbetar aktivt för att alla samkönade par i världen skall få gifta sig.

Fysisk och psykisk hälsa

Normer leder till diskriminering och förtryck överallt i samhället. Detta skapar en psykisk ohälsa som måste förebyggas och behandlas på samtliga plan och på flera olika sätt. Idag utsätts man som öppen HBT-person för stora risker. Antalet hatbrott, alltså brott mot någon/några på grund av tex. sexuella läggning eller uttryck ökar. Våld och hot mot HBT-personer blir allt vanligare. Många känner sig rädda och begränsas därmed i sitt handlingsutrymme och i sin tillgång till det offentliga rummet. Att ständigt leva under ett normativt förtryck gör att man löper större risk till psykisk ohälsa. Lagstiftningen ligger dessutom efter med att skydda HBT-personer. Dagens förhållanden är orimliga och måste förändras. Unga HBT-personer mår ofta väldigt psykiskt dåligt och är mer deprimerade och självmordsbenägna i större utsträckning än heterosexuella ungdomar. Dessa förhållanden är oacceptabla och måste förändras. Ungdomsvården måste ges mer resurser och bättre utbildning för att besvara dessa ungdomars behov av hjälp.

- Ungdomsmottagningarnas personal ska ha utbildning och kunskap för att kunna möta HBT-ungdomar.

Intersektionalitet

SSU menar att förtrycken i samhället samexisterar och samverkar, varför alla förtryck måste krossas för att skapa ett jämlikt samhälle. Ofta diskuteras det huruvida sexuell läggning är ett strukturellt förtryck eller snarare en diskrimineringsgrund. Oavsett analys och svar på den frågan så måste vi inse att förtryck och diskriminering inte kan avskaffas i ett i grunden ojämnt och orättvist samhälle. I ett kapitalistiskt och patriarkalt system finns det ett intresse av ojämlikhet, vilket är ett hinder även för HBT-personers frigörelse. För att krossa heteronormen räcker det alltså inte med attitydförändringar. SSU måste jobba för att omdana samhället i grunden.

Homonormen

Precis som att det finns föreställningar för hur heterosexuella män och kvinnor förväntas vara, så finns det normer för hur en bög eller flata ska se ut och bete sig. Dessa skapas av hela samhället, men upprätthålls och reproduceras ofta även inom HBT-rörelsen. HBT-samhället är i likhet med resten av samhället genomsyrat av patriarkala maktstrukturer, är en del i vårt kapitalistiska samhällssystem och där diskriminering på grund av bakgrund och trosuppfattning finns. De homosexuella männen är normen för en HBT-person i samhället i stort, men också inom HBT-rörelsen har de en särställning och är de med mest inflytande. Dels är de mest framträdande inom de HBT-organisationer som finns, dels är det de som får utrymme i media. När homosexuellas rättigheter diskuteras kommer männen först. Homonormen utgår också från en person i medel- eller överklass, alltså en person med relativt hög utbildning och god ekonomi. Homosexuella män förknippas ofta med konsumtion och en glamourös livsstil. Den homonormativa bögen anses köpstark och man pratar ibland om så kallade ”rosa pengar”, alltså varor och tjänster som konsumeras av bögar. HBT-samhällets kvinnor syns sällan och politiska krav som främst gäller lesbiska blir sällan stora HBT-politiska frågor. Arbetarklassen är också för det mesta frånvarande i bilden av HBT-rörelsen. Även storstadsfokuseringen är en påtaglig norm i HBT-samhället och personer som bor i större städer gynnas av att det där ofta finns ett öppnare klimat, fler politiska, och även sociala mötesplatser. Många upplever mindre städer och orter som begränsande och inskränkta åsiktsmässigt, och söker sig därför aktivt till storstäderna. Det i sig försvårar också öppenheten på de platser många söker sig från. SSU måste vara en del i det lokala arbetet med att förändra attityder och synsätt på de platser där vi finns och verkar.

HBT-personer är självklart ingen homogen grupp, utan består av människor med olika klasstillhörighet, kön och etnicitet. När det då existerar en stark homonorm inom HBT-samhället, så känner sig många HBT-personer exkluderade, då de varken passar in i heteronormen eller i homonormen.

SSU tar ställning mot alla förtryckande normer och kan aldrig acceptera ojämlikhet, oavsett hur och var den kommer till uttryck. Vi måste alltid arbeta mot dessa strukturer,

men vi riktar däremot inte vår främsta kritik mot HBT-rörelsen, utan mot de samhällssystem som skapar ojämlikhet.

Det offentligas ansvar

HBT-politiken har hittills handlat om att likställa HBT-personer med heterosexuella. SSU vill ta ett större kliv, det är dags att på allvar ta itu med varför en kille i klänning kraftfullt ifrågasätts medan ingen lyfter på ögonbrynen över unga kvinnors exponerade kroppar i reklam och medier. Patriarkala maktstrukturer måste brytas och likaså uppdelningen i manligt och kvinnligt.

Ett led i kampen för efterlevnad av de mänskliga rättigheterna är ökad kunskap i samhället. SSU vill därför se över hur läroplanerna för hela utbildningsväsendet ska se ut för att ett HBT-perspektiv ska kunna genomsyra offentlig sektor och kunskaper om rättigheter ska kunna läras ut. På samma sätt som samhällskunskapslärare inte får förmedla sitt politiska budskap ska inte lärare påverka för ett negativt HBT-perspektiv. SSU menar att det redan idag behövs ett kompetenslyft inom hela den offentliga sektorn. Sjukvårds- och omsorgspersonal ska få tillgodogöra sig HBT-kompetens via arbetsgivaren. Detta behövs också för personal inom skolvärlden och polisväsendet, och inom såväl hälsovården som psykiatrin. Ett sådant kunskapslyft skulle vara en viktig del i kampen för ett reellt rättighetslyft.

Lagstiftningen verkar starkt normerande i ett samhälle. Därför är det viktigt att lagförändringar görs, inte bara för att förebygga brott, utan också för att sända signaler om HBT-personers självklara rätt till skydd och möjlighet till att ta plats i samhället.

Att vara asexuell i ett samhälle som är så fokuserat på sex att det har blivit en norm, att människan ska ha sex, är i många fall mycket jobbigt och psykiskt påfrestande. Att vara asexuell innebär att man inte blir sexuellt attraherad av andra människor och inte heller känner något behov av det. För att uppmärksamma asexualitet och bredda kunskapen om det vill SSU att asexualitet ska inkluderas i skolväsendets skolutbildning.

- SSU vill se en översyn av läroplanerna för hela utbildningsväsendet utifrån ett HBT-perspektiv.

- SSU tycker att offentlig personal ska utbildas i i frågor som rör HBT-personer och rättigheter samt i intersektionell normkritik.
- Sexualundervisningen ska utökas, förbättras samt ta upp frågor som rör genussystem, föreställningar om kön, sexuell läggning och könsöverskridande identitet.
- SSU vill att information om asexualitet ska inkluderas i sexualundervisningen.
- Det ska finnas minst en mötesplats för unga HBT-personer i varje län.

Transpolitik

SSU menar att vår egen transpolitiska diskussion måste förstärkas, och att den svenska transpolitiken måste förnyas.

Människor som korrigerar sin fysiska könstillhörighet till att stämma överens med sin könsidentitet måste få lika rättigheter och möjligheter som andra till ett gott liv. Skyddet för transpersoner måste stärkas. Därför vill vi ändra hetslagstiftningen så att den inbegriper transpersoner. Men det finns ytterligare många andra områden där SSU anser att den aktuella lagstiftningen inte är acceptabel. När barn föds med oklar könsidentitet, intersexuell, är det till föräldrarnas tycke vid en korrigering vilket kön det blir, detta tycker vi är ett problem och kräver en större utredning. Vi tycker även att man inte ska behöva vara myndig för att få påbörja en könskorrigeringsprocess då det i tidigare ålder kan vara lättare att korrigera än när personen har växt färdigt. Att välja att leva intersexuellt ska även det vara ett val som respekteras. Könskorrigeringsprocessen måste individanpassas, det vill säga att man själv ska få välja vilka moment som ska utföras. Vi kan inte tillåta att ingrepp sker utan den berördes vilja.

Transpersoner påverkas starkt av lagen om fastställande av könstillhörighet. Lagen är förlegad och kränkande. Den transsexuella person som vill genomföra en könskorrigering måste till exempel vara ogift. Detta är oacceptabelt. Vi kräver att även gifta transpersoner ska få behandling.

Personer som vill genomgå en könskorrigering tvingas sterilisera sig. Idag ses en uttalad önskan om ett framtida föräldraskap som negativt av dem som beslutar om könskorrigering. Detta är ovärdigt ett demokratiskt samhälle. Synen på föräldraskap i lagstiftning i myndighetssverige måste ändras. Transsexuella ska också få spara könsceller i syfte att

senare kunna bli föräldrar. Transexuella ska inte heller tvingas fullständigt ta bort könskörtlar – testiklar respektive äggstockar – för att juridiskt få byta kön. Alla som väljer att genomgå utredning eller behandling för könskorrigering måste också lättare kunna få uppdaterade identitetshandlingar utan att det ska krävas att utredningen blir stärkt på nytt av svenska myndigheter. Man ska också ha rätt att ändra namn i gamla dokument så att gamla betyg och meriter är fortsatt giltiga. Transexuella personer som bytt kön skall också få göra det i offentliga handlingar. Dessutom ska alla personnummer göras könsneutrala.

SSU menar att individens vilja måste uppvärderas när kränkande inslag och könsnormativa föreställningar inom svensk lagstiftning ska tas bort. Även namnlagen är ett gissel. Namnlagen ska vara könsneutral.

- SSU ska stärka sitt transpolitiska fokus
- Lagen om hets mot folkgrupp ska skydda transpersoner.
- Namnlagen ska göras könsneutral.
- Det ska vara möjligt att erhålla ett nytt, könsneutralt personnummer.
- Kravet på sterilisering för könskorrigering ska avskaffas.
- Avskaffa kravet att en person måste vara ogift för att juridiskt få korrigera kön.
- Avskaffa kravet att en person måste vara svensk medborgare för att få börja en könskorrigeringsprocess.
- Avskaffa kravet att en person måste vara myndig för att få påbörja en könskorrigeringsprocess.
- Tillåt transexuella att spara könsceller så att de efter operationen kan bli biologiska föräldrar.
- Inför ett förbud mot diskriminering av transpersoner inom arbetsmarknaden.
- Man ska själv välja vilka moment i en könskorrigeringsprocess som ska utföras.

Rättigheter känner inga gränser

Många människor utsätts varje dag för systematiskt förtryck och strukturell diskriminering bara på grund av att alla människors kärlek, alla sätt att älska och allas identifiering

av den egna sexualitet inte ryms inom de snäva förhållningsreglerna som utgör heteronormen. I världen kan vi se exempel på hur människor förtrycks och stenas till döds på grund utav sin sexuella läggning, hur det är förbjudet att tala väl om HBT-personer, och i många länder ses HBT-personer fortfarande som något sjukligt. Internationell solidaritet är en av arbetarrörelsen allra mest fundamentala värdegrunder, liksom alla människors lika värde. Därför kämpar SSU också globalt för att bekämpa den förtryckande heteronormativiteten. Det borde vara självklart för Sverige att höja sin röst och tydligt kritisera nationer som förtrycker HBT-personer på samma sätt som när andra mänskliga rättigheter kränks. Vi har också ett ansvar att se över vår egen asylpolitik. Förföljda HBT-personer möter inte bara ett Sverige som nekar deras rätt att leva, utan i många fall också ett Sverige som skickar den asylsökande till en säker död. SSU ser det som självklart att förföljelse grundad på människors avvikande från heteronormen ska vara en grund för asyl där man söker fristad. Alla har rätt att leva och det är en rättighet att få uttrycka vem man är.

- SSU stödjer kampen för lika rättigheter världen över.
- SSU fördömer stater som för homofobisk politik, officiellt genom lagstiftning, såväl som inofficiellt.
- Sverige och SSU ska ta kampen för HBT-personer som på grund av förtryck och förföljelse inte kan göra det själv.
- Förföljelse och förtryck på grund av sexuell läggning eller könsöverskridande identitet ska vara en grund till asyl där man söker fristad.

Hela Sverige ska leva.

Regionalpolitik

Regionalpolitik handlar om våra möjligheter att bo och leva i hela landet. En rättvis social, ekonomisk och kulturell fördelning är regionalpolitikens mål. Tillväxt är medlet för att nå detta mål. Friheten att bo och arbeta i hela Sverige är inget som sker per automatik. Det är en rättighet som måste garanteras genom politiska beslut. Arbetsmarknadspolitiken måste syfta till att balansera marknadskrafterna så att ingen tvingas ta ett arbete långt ifrån sin hemort. Regionalpolitikens syfte är att stödja ekonomisk utveckling i hela landet och ska bygga på social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet.

Regionalpolitik handlar inte bara om stöd och bidrag. En aktiv regionalpolitik är en förutsättning för att Sverige ska vara ett konkurrenskraftigt land. Detta handlar inte bara om glesbygdspolitik utan även om att motverka segregation i storstaden. Alla tjänar på en levande glesbygd precis som att ingen tjänar på segregationen i storstäderna. Framför allt förlorar alla på ett uppdelat land. Det är viktigt att se att olika landsändar har olika fördelar.

För att göra hela landet attraktivt att bo i måste den offentliga servicen vara hög och jämlik i hela landet. Dock är det inte möjligt med samma service i områden med mycket gles befolkning som i mer tätbefolkade områden. En offentlig service är ofta även en förutsättning för att privat service, i form av till exempel butiker och annat lokalt näringsliv, ska vara väl utbyggd. Därför måste det statliga skatteutjämningsystemet och skattebidragssystemet vara utformat så att det är möjligt för alla kommuner och landsting att erbjuda sina invånare service i form av kultur, utbildning, vård och omsorg. Det innebär att rika kommuner solidariskt måste dela med sig till fattigare kommuner enligt den

socialdemokratiska grundprincipen, från var och en efter förmåga till var och en efter behov Samtidigt måste systemet vara utformat så att det har stöd över hela landet och att landsdelar inte ställs mot varandra. Denna motsättning är på kort sikt ett hot mot skatteutjämningsystemet och på längre sikt ett hot mot hela regionalpolitiken. Regionalpolitiken måste ha legitimitet i hela landet.

Efter Sveriges inträde i EU skapades nya förutsättningar för regionalpolitiken. Förutsättningar som inte ser likadana ut nu efter den stora utvidgningen av EU. Det är viktigt att Sverige bevakar detta så att regionalpolitiken inte urholkas.

Grundutbildning och högre utbildning är en viktig del för en regional utveckling. Därför skall satsningen högre utbildning i hela landet fortsätta.

Det är fortfarande alltför svårt att hitta riskkapital för att utveckla nya uppfinningar. Många idéer köps upp av kapitalstarka företag som sedan tjänar pengar, som skulle kunna komma svensk välfärd tillgodo. Möjligheterna för företagen att få tag på riskvilligt kapital till låga räntor är mycket viktiga. Det offentliga måste därför delvis ta ansvar för tillgången på riskkapital, inte minst i glesbygd. Det offentliga får gärna ta fram riskkapital tillsammans med andra aktörer, såsom fackföreningsrörelsen och arbetsgivarorganisationerna. För att undvika att gemensamma pengar används felaktigt ska detta riskkapital villkoras och det offentliga inflytande garanteras och säkerhetsställas. I utbyte mot investeringar ska man kräva kollektivavtal och större hänsyn till miljön. På detta sätt stimulerar vi utvecklingen av ett bättre företagsklimat.

Många statliga myndigheter tar inte regionalpolitiken på allvar. När de rationaliserar koncentreras ofta verksamheten till de största orterna i regionen. Vi vill istället ha en princip där varje lokalisering granskas utifrån ett regionalpolitiskt perspektiv. Utlokaliseringar ska inte ske som arbetsmarknadsåtgärder, de ska ske tack vare att de statliga myndigheterna och verken blir bättre av att vara representerade i hela landet. Vissa myndigheter och verk ska dock finnas kvar i storstadsregionerna med hänsyn till deras verksamhet. Huvudlinjen ska vara att om man inte har särskilda skäl därtill ska regionalpolitiskt hänsyn tas vid utlokaliseringar.

- Välfärden ska vara på en hög och jämlik nivå i hela landet.

- Skatteutjämnings- och statsbidragssystemen ska utformas så att de ger förutsättningar för en likvärdig service i hela landet.
- Riskkapitalfonder ska inrättas i syfte att underlätta investeringar
- De statliga myndigheterna ska ta hänsyn till den regionala balansen i sin verksamhet och lokalisering.
- Satsningar på högre utbildning är en viktig del för en regional utveckling.

Infrastruktur

En av regionalpolitikens uppgifter är att kommunikationerna mellan arbete, fritid, studier och boende är så effektiva och enkla som möjligt. Detta ger människor möjlighet att bo på ett ställe och arbeta på ett annat. Möjlighet att bo på en ort och studera på en annan. Bra infrastruktur ska finnas i hela landet satsningarna ska främst göras på utbyggnad av kollektivtrafiken.

Informationssamhället ger oss möjlighet att minska transporterens effekter på miljön, att utveckla befintliga transportslag, samt att hitta nya snabba miljövänliga sätt att transportera människor, varor och information. Vi ska även dra nytta av den nya teknikens fördelar för att förbättra och förenkla människors liv. För att uppnå detta får inte tillgången till den nya tekniken styras av tjockleken på plånboken. Målet är därför att alla hushåll i Sverige år 2012 ska ha tillgång till dator med fungerande internet *minst en dator*.

Tillgången till säkert elnät, fast telefoni, mobil telefoni (både GSM och 3G) samt internet som når alla är viktigt. Staten ska garantera en välutbyggd IT-infrastruktur och fungerande mobiltelefonnät över hela landet. Den nya tekniken ger oss möjligheter att skapa tillväxt och en positiv utveckling i hela landet. I alla tätorter ska även trådlöst Internet finnas tillgängligt för alla.

Samhällets krav på utbyggnation och underhåll av infrastrukturen måste tillgodoses. Stora satsningar på spårbunden kollektivtrafik, samt gods- och rikstågstrafik bör genomföras i framförallt av miljöskäl. Satsningar på järnvägsutbyggnad över riksgrensarna bör göras för att stärka tågets konkurrenskraft mot flyget samt som godstransporter. Ett led i detta är att den spårbundna trafiken ska kunna framföras i högre hastigheter än i dag. Satsningar i järnvägsnätet för att undvika trafikstockningar på hårt belastade passager vid

knutpunkter, så kallade flaskhalsar, måste genomföras. Citybanan i Stockholm är en sådant projekt som är viktig för hela landets framtida utveckling. Järnvägsnätet är en viktig transportled av tunga råvaror och bör byggas ut och sammanföras med andra länders järnvägsförbindelser för att skona miljön på bästa sätt. Landet över är järnvägsnätets utveckling eftersatt. SSU anser att en utbyggnad av järnvägen behövs för en hållbar tillväxt och utveckling, samt för en miljövänlig livsnerv för Norrland och en tillväxtmotor för de mer tätbefolkade regionerna i söder. I storstäderna är den ökade biltrafiken ett hot och kollektivtrafiken är där ett bra alternativ för att minska kaoset och dessutom leder det till en renare miljö. Kollektivtrafiken ska vara en grundsten för landets transportnät. Våra krav på kollektivtrafiken är hårda. Den måste vara avgiftsfri, lättillgänglig och snabb, för att på allvar kunna konkurrera med privatbilismen. Det ska aldrig löna sig ekonomiskt att ta bilen inom en större stad eller storstadsregion. Detta kräver mer än kommunala och regionala satsningar. Det är statens angelägenhet att kollektivtrafiken fungerar bra i hela landet. Kollektivtrafik skall vara tillgänglig för alla och funktionshinder får inte vara ett hinder för kollektivt resande. Därför är det också angeläget att staten kan kvalitetssäkra kollektivtrafiken i hela landet. Oavsett var man bor ska det finnas ett fungerande kollektivt alternativ. Man kan som brukare givetvis inte ställa samma krav på turtäthet i glesbygd som man kan i en storstadsregion. Likväl ska det finnas en effektiv och konkurrenskraftig kollektivtrafik som förmår att inom rimlig tid och med god service kunna erbjuda smidiga transportalternativ.

Vägarna i landet ska hålla en hög standard vad gäller framkomlighet, hastighet och trafiksäkerhet. Trafikmiljön måste förbättras, bland annat genom god tillgång till gång- och cykelbanor, mitträcken och hastighetsanpassning.

SSU:s mål är bilfria stadskärnor även om funktionshinderades tillträde till stadslivet självklart ska garanteras. I storstadsregioner där intensiv biltrafik leder till trafikstockningar och kollektivtrafiken drabbas är trängselavgifter en bra lösning. Under perioder då många nyttjar vägarna tas avgifter ut för att minska trafiken och därmed underlätta för kollektivtrafiken och annan nyttotrafik. Avgifterna ska gå till satsningar på utökad kollektivtrafik.

Konkurrensutsättningen av tågtrafikmarknaden har inte stärkt det kollektiva trafikalternativet – snarare försämrat det. En återreglering av denna skulle ge möjligheter till samordning och utveckling av denna marknad. En enda, allmännyttig aktör på nationell nivå skulle ge de nödvändiga säkerhetsgarantierna som i dag saknas.

Även satsningar på sjöfarten är av stor vikt både infrastruktur- och miljömässigt. Både lastfartyg och tågtrafik är betydligt miljövänligare och är ett mycket bättre alternativ transportmedel än lastbilstrafiken när det gäller fraktande av den tunga basindustrins råvaror. SSU ser den negativa miljökonsekvensen som flyget för med sig och vill därför att inrikesflyget kraftigt ska begränsas genom att tågnätet effektiviseras och byggs ut så att flyget inte blir attraktivt. I de delar av Sverige där avstånden och befolkningsunderlaget inte medger storskalig tågtrafik måste staten genom subventioner kunna garantera visst inrikesflyg. Subventionernas nivå måste hela tiden ställas mot

- Avdragsrätten för hemdator ska återinföras.
- All kollektivtrafik ska vara anpassade för funktionshindrade.
- I alla tätorter ska trådlöst Internet finnas tillgängligt för alla.
- All kollektivtrafik ska vara avgiftsfri och drivas med förnyelsebara drivmedel.
- Kollektivtrafik och trängselavgifter ska vara lösningen på de större städernas trafikproblem.
- Alla personbilar som köps in eller upphandlas av det offentliga ska drivas av förnyelsebara drivmedel.
- Tågtrafiken ska subventioneras för att stärkas gentemot mindre miljövänliga alternativ.
- SSU anser att byggandet av en järnväg med kapacitet för högre hastigheter och tyngre godstransporter utmed norra Norrlands transportberoende och industritäta kust bör fullföljas genom Norrbotniabanan.
- Ostlänken är viktig för tillväxten och rörligheten i södra Sverige och bör därför börja byggas omgående.
- En modern och välutbyggd infrastruktur är en avgörande förutsättning för hållbar samhällsutveckling och en rättvis regionalpolitik.

- All form av trafik ska betala sina egna miljökostnader, till exempel genom införande av miljöstyrda skatter och avgifter. Dessa skall i sådant fall vara progressiva.
- Hela landet ska ges hjälp med att bygga ut kollektivtrafiken.
- Satsningar på att bygga bort flaskhalsarna i tågtrafiken ska genomföras, med finansiering av staten.
- Tågtrafikmarknaden ska återregleras i form av statligt drifts-, skötsel- och ägandemonopol.
- Färre personer ska dödas eller skadas svårt i trafiken – nollvisionen ska uppnås.
- Godstrafiken med tåg ska varje år öka med tio procent på bekostnad av mindre miljövänliga transporter.
- Staten ska garantera att elnät, fast telefoni, mobil telefoni (GSM & 3G) samt höghastighetsinternet når alla hushåll senast 2010.
- Sveriges storstadsregioner måste knyts samman med modern snabbjärnväg.
- Bygg en järnvägstunnel mellan Helsingborg och Helsingör.

Företagande

Näringspolitiken är betydelsefull. Den syftar till att skapa ett gott företagsklimat, som bygger på en symbios mellan väl fungerande trygghetssystem, barnomsorg, välutvecklad infrastruktur, att alla känner sig behövda i samhället och konsumentperspektivet. Det offentliga tar ansvar för fungerande välfärd samtidigt som ansvaret för ett gott företagsklimat även ligger hos företagarna själva. Stimulanser från samhället ska kopplas till ökade krav på företagen. *Privat* Näringsliv är nödvändigt för finansieringen av en god offentlig sektor och en fungerande offentlig sektor är i dagsläget nödvändigt för ett gott företagsklimat. Målet för SSU är dock att ställa om samhället, så att det inte drivs av kortsiktiga vinstintressen.

Näringslivet behöver långsiktiga spelregler. Det ger trygghet och minskar riskerna, vilket i sin tur gör att företagen kan agera mer långsiktigt. Därför måste de lagar och regler som gäller för näringslivet vara tydliga och stabila över en längre tid. Det gäller bland annat skatte-, miljö- och arbetsrättslagstiftningen. Näringslivet måste också ta ett eget etiskt, socialt och samhällligt ansvar. Chefer och bolagsstyrelser ska spegla samhäll-

lets sammansättning. För att förhindra maktkoncentration bör korsägande samt det antal uppdrag i bolagsstyrelser som en person kan inneha reduceras. Systemet med A- och B-aktier bör därför också avskaffas.

Stabila spelregler på arbetsmarknaden ger goda förutsättningar för företag att utvecklas och nyanställa.

Staten måste också utforma lagar och regler så att det främjar andra mål än ren vinst. Därför vill vi att företagsbeskattningen utformas så att nyanställningar och investeringar gynnas på bekostnad av vinstutdelning. Även investeringar som ger miljövinster skall vara ekonomiskt gynnsamma för företagen. Vi vill också att man underlättar för små och medelstora företag samt att reglerna gynnar företag som satsar på miljövänliga produkter och produktion, jämställdhet, goda konsumentrelationer, goda arbetsvillkor och mänskliga rättigheter. Sverige bör ha en konkurrenslagstiftning för att förhindra utslagning av nya och små företag. Detta får inte innebära ett ekonomiskt integritetskränkande för andra företag.

En utmaning är att gynna den förnyring och generationsväxlingar som behöver ske i främst små och medelstora företag. Liksom att med offentliga medel stimulera entreprenörskap och ungt företagande som en viktig utmaning framtiden. Ung företagsverksamhet kan vara en modell liksom flera kooperativt eller offentligt drivna center där man erbjuder stöd för att utveckla sina idéer.

Tron på att ett enda företag ska rädda glesbygden är förlegad. En levande glesbygd måste vila på en mångfald av små- och medelstora företag som understöds av en väl utbyggd offentlig sektor. Detta för att garantera att inte konjunkturen raderar ut hela samhällen. Det är viktigt att både behålla företag och få nyetableringar i områden som är mindre företagsattraktiva, så som områden med hög arbetslöshet eller liten befolkning. SSU är även positiva till ekonomiskt stöd till företag som befinner sig i en krissituation och som är viktig för vissa geografiska områden. Detta för att skydda jobb och för att hindra en utarmning av den redan utsatta glesbygden. Investeringar i infrastruktur och ersättning för flyttkostnader är andra förslag SSU ställer sig positiva till. Man kan också med hjälp av arbetsmarknadspolitik erbjuda företag startkapital om de etablerar sig på en

viss ort där det råder stor arbetslöshet. Stödet ska endast betalas ut i tre år efter företagets tillblivelse.

Det är även viktigt att stödja och uppmuntra etablering av småföretag i glesbygden.

Turism är också en viktig inkomstkälla och ska stödjas. Med stort fackligt och politiskt arbete ska orättvisor så som lönedumpning och karteller förhindras. Byråkratin kring patentregistrering och mönsterskydd måste förenklas för att underlätta för småföretag. Småföretag bör även ges ekonomiska förmåner för patentregistrering och mönsterskydd. Samtidigt kan storföretagen vara effektivare än småföretag och bör därför inte motarbetas endast på grund av sin storlek. En stark konkurrenslagstiftning är en bra grund för utvecklad konsumentmakt. Det är viktigt att småföretagare har samma rätt till social trygghet som anställda. Det finns många sätt att bedriva företagande. Gemensamt ägande ger gemensam makt och därför är kooperation, det vill säga brukar- eller arbetarägda företag, en företagsform som bör uppmuntras. Vi stödjer brukarkollektiv i mindre orter som räddar kvar verksamhet. I första hand är det dock den offentliga sektorns ansvar att tillhandahålla ett bra utbud av sjukvård, skola och annan välfärd. Det offentliga ska garantera den offentliga verksamheten. Det är allas rättighet. Det offentliga företagandet ska syfta till att säkra eller främja allmänhetens behov av varor eller tjänster som marknaden inte tar ett tillfredsställande ansvar för. Det är viktigt även för de områden där vi vill kunna utöva politisk påverkan, till exempel bostadsmarknaden eller energimarknaden. Vi är kritiska till denna utveckling och vill hindra avregleringar av fler marknader. Posten och apoteket ska återregleras så att god service garanteras i hela landet. Alla människor ska ha tillgång till en väl fungerande post-, Internet- och teleservice till bra priser. Detta är centrala fundament i vår regionalpolitik. Den nya tekniken ger oss nya möjligheter. Det är viktigt att den blir tillgänglig för alla.

Alla ska ha tillgång till höghastighetsteknik för datakommunikation. Staten ska garantera en välutbyggd IT-infrastruktur och fungerande mobiltelefoni över hela landet. Den nya tekniken ger oss nya möjligheter att skapa tillväxt och en positiv utveckling av hela landet.

För att de offentliga bolagen ska uppfylla sitt syfte måste ett mer aktivt ägande till.

De måste vara föregångare och normbildande i frågor som arbetsmiljö, inflytande, demokrati, jämställdhet, mångfald och ekologiskt hållbara metoder och produkter. De offentliga bolagen behöver tydligare mål och en tydligt definierad samhällsnytta. En viktig åtgärd är att säkra ett gott ledarskap i dessa bolag. SSU säger tydligt nej till försäljning eller privatisering av statliga bolag och affärsdrivande verk.

- Mönsterskydd och patentregistrering ska underlättas för mindre företag.
- Sverige ska ha enkla och överskådliga villkor för företagande och nyföretagande.
- SSU anser att näringslivet måste ta ett eget etiskt, socialt och samhälleligt ansvar.
- Systemet med A- och B-aktier bör avskaffas.
- Företagsbeskattningen ska utformas så att nyanställningar och investeringar gynnas på bekostnad av vinstutdelning.
- Företagsbeskattningen och företagsstödet ska stödja företag som väljer att investera i ekologiskt hållbar teknik och kompetensutveckling.
- Återreglera Posten.
- För att hindra att landsbygden blir utan apotek ska apoteken återregleras.
- Kooperation är en företagandeform som bör uppmuntras.
- Mer aktivt ägande i statliga bolag.
- Ägardirektiven för offentliga bolag ska ses över med syfte att stärka ledarskapet och öka mångfalden bland ledarna.
- Vid offentliga upphandlingar ska krav ställas på att företagen som vinner upphandlingarna har kollektivavtal.
- Olika insatser ska användas för att främja företagsetableringar och investeringar i regioner med låg tillväxt.
- Företag som investerar i miljöfrämjande åtgärder skall gynnas ekonomiskt genom minskad beskattning.
- SSU säger tydligt nej till försäljning eller privatisering av statliga bolag och affärsdrivande verk.

Folkrörelse och ideellt föreningsliv.

Det svenska samhället vi ser idag är till stor del byggt genom folkrörelse och den upprätthålls av det ideella föreningslivet. Det ideella föreningslivet har fördelen att den inte drivs av vinstintressen och är alltid demokratisk. Detta blir idag allt mer hotat av att kommuner skär ner föreningsbidrag och hyresbidrag men även av konkurrerande vinstdrivande företag. Vi kan idag se hur Folkets Hus runt om i landet försvinner. Folkets Hus har många gånger varit en sista livsnerv för vår glesbygd. Idrottsrörelsen står för i stort sett all friskvård i landet, samtidigt så ser vi också hur kommuner lägger ner sina fritidsgårdar och drar in stödet till dem som drivits ideellt. För att hela Sverige ska leva är det viktigt att kommuner tar sitt ansvar där de stöttar och uppmuntrar föreningar både ekonomiskt och praktiskt i deras verksamhet. Folkrörelser och ideella föreningar är en viktig del av vårt demokratiska samhälle och utan dem så hotas demokratin till förmån för kapitalet. Det är också i föreningslivet vi kan få möjlighet att utvecklas demokratiskt på de områden vi själva väljer och på våra egna villkor. Ideella föreningar bör få driva vidare t ex idrottsanläggningar där de som utövar den ordnar sin egen verksamhet med stöd från kommunen. Detta kan skapa sysselsättning där de kan främja människan för vinstsyften och bibehålla en levande glesbygd." Samt tre nya punktsatser som lyder "Kräver att kommuner stöttar och uppmuntrar föreningar ekonomiskt och praktiskt.", "SSU ska främja folkrörelsetraditionen och stötta det ideella föreningslivet." och "SSU ska verka för att skydda den ideella tanken och erkänna föreningslivet som en livsnerv i Sverige.

Hållbar utveckling.

Den hållbara utvecklingen står på tre ben, det sociala, det ekonomiska och det ekologiska. Dessa tre ben hänger ihop. Den hållbara utvecklingen är av fundamental betydelse för socialdemokratien. Dagens behov ska kunna tillgodoses utan att äventyra framtida generationers möjligheter att tillgodose sina behov.

Det kapitalistiska systemet med dess kortsiktiga vinstintressen och krav på ökad vinst leder till negativa konsekvenser där bland annat hänsynen till miljön förbises.

Eftersom bolagens främsta intresse är ökad vinst ligger miljöhänsyn sällan högt i kurs. Vi vill att det ska bli en konkurrensfördel att ta hänsyn till miljön. Internationella miljöpolitiska styrmedel och ett ökat samarbete kring miljöfrågor över nationsgränserna är vägar för att gemensamt bekämpa de globala miljöproblemen. För att kunna ställa krav och ha åsikter på vår omvärld är det viktigt att vi själva är det goda exemplet i alla avseenden.

Ett av de största hoten mot global hållbar utveckling är de rika ländernas överkonsumtion och överproduktion. För att nå ett hållbart samhälle måste överkonsumtionen och överproduktionen upphöra. En del i överkonsumtionen är att det används stora ytor för att föda upp djur och odla föda åt djur. Skulle dessa ytor istället användas till produktion av grödor hade de räckt till att kunna trygga fler människors matförsörjning. Dagens köttindustri bidrar negativt till miljön och hindrar en hållbar utveckling. Det finns flera faktorer som bidrar till detta dels växthusgaser från djuren själva dels utsläpp från långa transporter, över hela världen. Då dagens köttproduktion är farlig och otillräcklig för att ge mat till alla människor vill vi uppmuntra konsumtion som innebär hållbar matproduktion och vegetarisk mat.

Förhöjd växthuseffekt, ozonhåll, förgiftning, övergödning och försurning är exempel på direkta konsekvenser av vårt sätt att leva. I dag äventyras den biologiska mångfalden

och naturens kretslopp. SSU eftersträvar ett kretsloppsamhälle där vi inte förbrukar mer av jordens resurser än vad solidariteten med kommande generationer tillåter. Förutsättningarna för naturens kretslopp och liv måste bevaras och resursanvändningen måste därför vara hållbar och rättvis.

Det är av stor vikt att hitta styrmedel för att få till stånd en global ekologiskt hållbar tillväxt, styrmedel som inte tillåter att de mindre utvecklade ländernas svaga ställning på världsmarknaden utnyttjas eller att de rika länderna och de stora företagen smiter undan sitt ansvar.

Miljömedvetenheten är något som måste genomsyra hela samhället. Målet är att varje människa ska förstå sin plats i kretsloppet, ha kunskap om sin påverkan och ha möjligheter att göra bra val för en hållbar utveckling.

I naturen samspelar alla arter med varandra. Om en art försvinner kan det innebära undergången för flera andra arter. Ett stort antal av de djur och växtarter som finns i vårt land riskerar att slås ut om inte delar av vår natur skyddas mot exploatering. Nationalparker, naturskyddsområden och naturreservat garanterar kommande generationer tillgång till orörd natur. Dessa områden ger förutsättningar för biologisk mångfald och därför måste mark avsättas för dem.

Genom olika styrmedel vill SSU göra det lönsamt att investera i miljöteknik och sanering. Den gällande principen ska vara att den som förorenar är den som ska betala för det. Skatter och avgifter ska användas som ett medel för att styra utvecklingen i en mer hållbar riktning. Skatten på sådant som bidrar till växthuseffekten eller på annat sätt är skadligt för miljön ska höjas kraftigt till förmån för motsvarande skattesänkningar på miljövänliga produkter och tjänster. Dessa skatteregleringar ska även kunna anpassas till specifika konsumtionsmönster. Straff vid miljöbrott ska vara hårda och böter för dessa ska som regel motsvara kostnaden för återställande av nedsmutsningen eller föroreningar i naturen. Miljöbrott ska aldrig vara lönsamt.

Den offentliga sektorn spelar en betydande roll för utvecklingen av ett ekologiskt hållbart samhälle. Offentlig upphandling kan styra efterfrågan och en positiv trend på miljömarknaden om upphandlingen ställer miljökrav. I upphandlingar skall man kunna ställa krav på lokalproduktion och miljövänlig transport.

Vid politiska beslut som möjligen påverkar miljön måste miljökonsekvenserna utredas. Försiktighetsprincipen måste gälla vid alla tekniska- och miljöpolitiska beslut. Det innebär att om miljöeffekterna av en föreslagen åtgärd är okänd så avstår vi hellre från att utföra den än att generationer senare märka att vi har ett miljöproblem.

Staten ska vara ett föredöme gällande omställningen till ett hållbart samhälle. Det politiska inflytandet i bolag och andra organisationer måste i större utsträckning användas för att snabba på omställningen.

Grunden i ett långsiktigt hållbart energisystem måste vara användning av förnyelsebara energikällor och en minskad energianvändning. SSU anser att all försäljning av glödlampor ska förbjudas till förmån för lågenergilampor. Lågenergilampor ska användas i kommunal och statlig verksamhet. Detta är en konkret och relativt enkel åtgärd för att minska energiförbrukningen. SSU vill att det satsas på forskning vilket möjliggör en sänkning av energiförbrukningen i samhället. Svensk politik ska inriktas på att göra det enkelt att välja miljövänliga alternativ. Ett sätt att skapa större efterfrågan på förnyelsebara energikällor är att låta alla energislag bära sina egna miljökostnader.

Användandet av fossila bränslen som naturgas, kol och olja tillför koldioxid och utgör ett hot mot framtida generationer. Därför anser SSU att användandet av fossila bränslen ska avskaffas. Den stora användningen av fossila bränslen är en av de största orsakerna till den förhöjda växthuseffekten. Enorma koldioxidutsläpp kommer varje år från flyg- och fartygstrafiken och dessa måste begränsas. SSU vill öka användandet av transportmedel som drivs av förnyelsebara energikällor. Därför är det mycket viktigt att ekonomiska resurser läggs på forskning och utveckling av alternativa drivmedel, liksom på ny fordonsteknik. SSU anser att etanol, bara är en övergångslösning och beroende på hur man producerar och utvinnet etanolen kan det ha en stor negativ miljöpåverkan för de utvinningsområdena. I dagsläget använder man bland annat färdig vuxen skog till förmån för etanolutvinningen vilket SSU inte kan ställa upp på, som ekologiskt hållbart i det långa loppet. Vi kan inte heller ställa upp på att man använder mat för att utvinna bränsle samtidigt som människor svälter. Privatbilismens fordonspark och nuvarande drivmedel belastar miljön. Privatbilismen måste därför minska för att ge andra, mindre energikrävande, transportsätt utrymme. Det ska vara billigare att köpa och äga ett fordon som kan

drivas av förnyelsebara bränslen. Det måste dessutom bli mer lönsamt att skrota sin gamla bil till förmån för miljövänligare alternativ. SSU anser att all nyförsäljning av motorfordon som drivs på fossila bränslen ska förbjudas senast år 2015.

Ett led i att skapa det hållbara samhället är att minska privatbilismen. För att klara av att skapa ett hållbart samhälle och ändå ha en god rörlighet kvar måste det bli enklare att välja alternativa transportsätt. Det behövs en väl utbyggd och avgiftsfri kollektivtrafik som är långt billigare än privatbilismen och som drivs på förnyelsebara drivmedel. SSU kräver att järnvägstrafiken ska drivas med förnyelsebara energikällor. SSU anser att det är rimligt att alla trafikslag behandlas lika och att en skatt även på flygtrafiken införs.

Det krävs medvetna politiska beslut och ökade forskningsinsatser för att underlätta för förnyelsebara energislag att utvecklas och komma in på marknaden. En energiutveckling som visat sig både mycket effektivare och miljövänligare än andra energiutvidgningsmetoder är fusion. Fusion ger i jämförelse med fissionskraft små mängder radioaktivt avfall som dessutom har en betydligt kortare halveringstid. SSU vill att Sverige ska uppmuntra och stötta forskning på fusionskraft samt andra förnyelsebara energislag.

SSU anser att de största problemen med kärnkraft är utvinningen av uran, kraftverkens bristande säkerhet och djupförvaringen av kärnavfallet. Vid brytning av uran frigörs radioaktivt avfall samt giftiga kemikalier, vilket därför tar håll på myten om att kärnkraft skulle vara miljövänlig och säker. En fortsatt användning av kärnkraft hejdar också utvecklingen av förnyelsebara energikällor. Därför ska den svenska fissionskärnkraften avvecklas. Avvecklingen ska ske successivt och påbörjas från och med nästa mandatperiod, i takt med en utveckling och utbyggnad av förnyelsebara energikällor. Idag tar vi inte tillräckligt tillvara på de energikällor som finns naturligt i vår omgivning. Utmaningen ligger i att hitta omvandlingsprocesser som kan ge en större verkningsgrad än idag. SSU vill se en massiv utbyggnad framförallt av vindkraft men även av sol- och vågkraft i Sverige.

I det hållbara samhället är det inte acceptabelt att återvinningsbara resurser går till spillo varje år. Alla ska källsortera sitt avfall oavsett om man bor i villa ute på landet eller i en lägenhet inne i stan. Det är viktigt att samhället har ansvar över avfallsfrågorna. Därför bör den praktiska hanteringen av avfallet skötas av kommunerna.

Pantsystemet på burkar och PET-flaskor har funnits sedan 1984 respektive 1994 år och har fungerat väl, omkring 87% av burkarna och 80% av flaskorna återvinns. Det verkar rimligt att anta att pantsystemet skulle kunna utvidgas till att omfatta fler förpackningar eller varor. Upp till 95% av materialet i elektronik är återvinningsbart. Pant på elektronik skulle inte bara öka återvinningsgraden, det är även rimligt att anta att återvinningshastigheten skulle öka. SSU förordar därför att man tillsätter en utredning för att avgöra vilka varor och förpackningar som lämpar sig för ett pantsystem.

Miljömärkningen och dess roll bör utvecklas. Det bör tas fram en enhetlig miljömärkning som står under statlig kontroll. Det ska inte bara räcka med att produkten är miljövänlig utan produktionen, transporten och företagets hela verksamhet måste stämma överens med ställda miljökrav. Denna miljömärkning ska uppdateras regelbundet. Mjukplast är inte nedbrytbart och går inte att återvinna. I en del kommuner kan mjukplast källsorteras, men materialet går enbart till energiåtervinning. Mjukplast tillverkas av olja, ett fossilt, bränsle som bland annat ger koldioxidutsläpp vid förbränning. Dessutom bidrar mjukplastproduktionen till att ytterligare tära på våra ändliga resurser. SSU förespråkar en framtagning av mjukplast som inte är tillverkad av fossila bränslen.

- Ekonomisk tillväxt ska ske på en ekologiskt och socialt hållbar grund.
- Arbetet för ekologisk hållbarhet måste löpa parallellt med arbetet för en rättvis förbrukning av jordens resurser.
- Det offentliga samhället och större företag ska varje år göra ett miljöbokslut för sin verksamhet.
- Ett kretsloppstänkande ska genomsyra hela samhället.
- Det ska vara förbjudet med fosfater i tvättmedel.
- Arbetet för ekologisk hållbarhet måste löpa parallellt med arbetet för en rättvis utveckling.
- Försiktighetsprincipen ska gälla vid alla tekniska och miljöpolitiska beslut.
- Flyg- och fartygssektorn ska bära sina egna kostnader.
- All kollektivtrafik skall drivas med förnyelsebara energikällor.

- Skatter och avgifter ska användas som ett medel för att styra utvecklingen i en mer miljövänlig riktning.
- Kraftiga satsningar ska göras på att forska, utveckla och bygga förnyelsebara energikällor.
- En enhetlig miljömärkning under statlig kontroll ska införas.
- Sverige ska vara oberoende av alla fossila bränslen 2020.
- Vanliga glödlampor ska förbjudas.
- SSU vill se en bättre fungerande elmarknad.
- Det bör utredas om pantsystemet kan utökas till att omfatta fler varor och förpackningar.
- SSU kräver att grund- och gymnasieskolan ska servera enbart vegetarisk mat minst en gång i veckan.

Hållbart jord- och skogsbruk

Den svenska skogen ska kunna nyttjas men samtidigt värdas. Det är en svår balansgång. Sverige ska vara ett föredöme med att bevara en biologisk mångfald i skogsbruket. Urskogen med höga naturvärden blir alltmer sällsynt i Sverige då stora skogsbolag avverkar dem. Gammelskogarna är inte avgörande för skogsnäringen. Men de är avgörande för naturens mångfald. Hotade skogslevande arter i dessa skogar blir allt färre. I Sveriges tolfte miljömål om levande skogar anges att den biologiska mångfalden i skogarna ska bevaras. För att bevara sårbara skogslevande arter och den svenska skogen måste en större andel av skogen utanför de fjällnära områdena skyddas och utökas. Det står klart att målet inte kommer att nås innan år 2020. SSU vill skynda på omställningen till det ekologiska jordbruket. Detta kan bland annat ske genom att samhället informerar konsumenterna om vilka produkter som är minst skadliga för naturen, genom att förbjuda konstgödsel och miljöfarliga bekämpningsmedel samt genom att man gör det billigare att bedriva ett miljövänligt jordbruk.

Det sker i dag en snabb utveckling av genmodifierad mat. Utvecklingen går snabbare än kunskapen om konsekvenserna. Genom genmodifiering väcks möjligheter för att lösa en del av de stora problem vi har i dag, exempelvis svält. Men med det finns också stora

problem med genmodifiering till exempel att den biologiska mångfalden kan hotas om genmodifierade grödor slår ut den tidigare växtligheten. Försiktighet och återhållsamhet ska därför vara ledstjärnor. För att konsumenterna ska känna till om produkten innehåller genmodifierade substanser i något led kräver SSU att dessa produkter märks tydligt. Annan kritik mot genmodifiering och DNA-patentering är att det inte är en allmännas bästa utan kapitalet som styr i vilket håll utveckling går, vilket gör utvecklingen extra skrämmande. Istället ska vi verka för att utvecklingen ställs under demokratisk kontroll.

SSU anser att det inte ska vara möjligt att patentera liv och därför vill vi förbjuda DNA-patentering.

EU bedriver just nu en ohållbar politik som premierar ett storskaligt jord- och skogsbruk. Vi vill reformera jordbrukspolitiken och helt avveckla subventionerna till jordbruk. Vi vill istället införa ett omställningsbidrag till de bönder som går över till ekologiskt jordbruk. Detta och andra miljökrav kan komma i motsättning med EU:s lagar, beslut och målsättningar. Konkurrensregler kommer idag högt på EU:s dagordning och krav på en miljövänlig utveckling bör vara överordnade. Ett stort miljöproblem är mark som förorenats och idag är obrukbar. SSU menar att saneringskostnaderna för förorenad mark i första hand ska betalas av dem som orsakat föroreningarna och i andra hand av staten.

- Skogsbruket ska miljöcertifieras.
- Ur och gammelskogar ska ges lagstadgat skydd mot avverkning.
- SSU vänder sig mot miljöförstörande skogsskövling.
- Fram tills förbudet genomförts ska genmodifierade produkter märkas.
- Nej till patent på DNA.
- SSU vill avveckla EU:s jordbrukssubventioner.
- Den skyddade delen av den svenska skogen ska utökas.

Internationellt miljöarbete

Den biologiska mångfalden måste skyddas i världen. Antalet arter som dör ut är i dag mycket stort trots de stora fördelar omfattande biologisk mångfald kan ge i form av till exempel nya läkemedel och bättre grödor. Många rika länder och företag tjänar i dag

pengar på mindre utvecklade länders artrikedom och naturtillgångar. De sista resterna av världens ur- och regnskogar måste ges ett fullvärdigt skydd mot brukning och därmed bevaras för framtida generationer.

En viktig del i det naturliga kretsloppet är ren luft och rent vatten. Stora delar av vårt vatten är i dag allvarligt hotat. Tillgång till vatten är en mänsklig rättighet och ingen handelsvara. Drygt en miljard människor lider brist på rent dricksvatten. Vattenbristen leder till fattigdom och svält. Alla människor ska ha rätt till primär vattentillgång. Luftföroreningar och utsläpp via vatten- och avloppsnätet (VA-nätet) står för en stor del av de miljöskafliga utsläppen. Problemen kommer från Sverige men också från våra grannländer. Därför måste Sverige vara ett gott exempel och utveckla metoder som inte slösar på vattnet. En ökad privatisering av jordens sötvattenstillgångar ska stoppas.

Tropiska skogar är avgörande för att bibehålla balansen i atmosfären och klimatet. Varje år genererar stora företags profitjakt att regnskog motsvarande en tredjedel av Sveriges yta ödeläggs. Arter utrotas, ekosystem hotas och samhällen fördrivs. Den ojämna fördelningen av resurser är orsaken. En ökad privatisering av jordens sötvattenstillgångar ska stoppas.

Luftföroreningarna kommer att minska om vi ställer om våra energisystem. VA-nätet måste kretsloppsanpassas så att utsläppen av kväve och fosfor minskar. Samarbetet mellan länderna runt Östersjön måste vidareutvecklas och innefatta alla länder kring Östersjön. En handlingsplan för att åter få liv i Östersjön bör arbetas fram. Denna ska bland annat innehålla ett förbud mot fiske av torsk och ål i Östersjön och krafttag måste tas mot miljöfarliga utsläpp.

Oljeborrning, utfiskning och övergödning är endast några exempel på hot mot världshaven. Reglerna för miljöskydd för verksamheter till havs måste skärpas. Ett totalförbud mot fartyg med enkelskrov bör införas. De bör också ha katalyserande motorer. Lägre fiskekvoter och utvecklade fiskeredskap som minskar de oanvändbara och onödiga bifångsterna är nödvändiga åtgärder. Vi vill förbjuda bottentråling och se ett förbud mot att fiska rödlistade arter då detta påverkar det marina ekosystemet. Vi ser också ett problem med att äta odlad fisk då den ofta är uppfödd på bifångster av tex. torskfiske.

Sverige ska ligga långt fram i kampen mot den förhöjda växthuseffekten. SSU anser att Sverige ska sänka sina totala utsläpp med minst 50 procent till 2030.

På den internationella arenan är det nu viktigt att söka en kraftfull efterföljare till Kyotoprotokollet som löper ut år 2012. Köpenhamnsprotokollet måste bli starkare än Kyotoprotokollet. Utsläppsökningen måste avstanna och förbytas i en minskning. Även U-länderna måste bli delaktiga i processen. Vi måste utveckla nya metoder för att lyckas med våra mål. Utsläppsrättshandel bygger på en övertro på marknadslösningar och har inte fungerat. SSU kräver att det diskuteras internationella koldioxidskatter, förbud och regleringar som komplement eller ersättningar till utsläppsrättssystemet. Under det nya systemet måste vi också sätta hårdare press på att alla länder deltar. Att till exempel USA med 25 procent av världens utsläpp står utanför är inte acceptabelt. Om vissa länder vägrar att ta ut miljöskatter ska det inom handelssystemet vara möjligt att kompensera med tullar för den konkurrensfördelen; det får aldrig vara lönsamt att förstöra miljön. Människan och miljön ska alltid komma i första rummet, framför ekonomisk tillväxt, för vi kan inte konsumera mer än vad solidariteten med resten av världen och kommande generationer tillåter.

Vi anser också att priset på fossila bränslen ska pressas upp till en rimlig nivå i hela världen, till förmån för miljövänligare alternativ. I dagsläget beskattas fossila bränslen alldeles för lågt på många ställen och det finns även länder där dessa bränslen subventioneras till ett mycket lågt pris. Detta är oacceptabelt och måste genast upphöra. Idag uppmärksammas inte tillräckligt vår kosthållning som en bidragande faktor till den ökade växthuseffekten. Energikrävande köttproduktion samt långa transporter av varor är exempel på detta. Varor som är bra miljöval ska därför märkas för att underlätta för konsumenterna.

EU:s konkurrensregler kan idag ibland hindra länder från att driva en hård miljöpolitik. Sverige kan till exempel inte förbjuda giftiga kemikalier om det anses begränsa konkurrensen. Detta är ett problem. Det är för det första viktigt att ingen ska tvingas på miljöförstöringar, och dessutom är det viktigt att länder ska tillåtas gå före och vara förebilder. Därför anser SSU att varken EU:s konkurrensregler eller internationella handelsavtal ska få lägga en övre gräns för hur hård miljöpolitik får vara

För att uppmuntra människor och industrier att vara energisnåla och för att ge lika spelregler mellan länder anser SSU att en gemensam miniminivå för miljöskatter ska införas.

SSU menar också att EU:s regler om konkurrens inte får begränsa möjligheten för kommuner och kommunala bolag att ställa hårda miljökrav vid upphandling.

Det är en rättvisefråga att alla människor ska ha tillgång till vår natur. SSU anser därför att en europeisk allemansrätt ska införas och visionen måste vara global.

Kärnkraftsanvändningen utgör ett hot mot hela världens folk och är inte en angelägenhet enbart för den enskilda nationen. SSU:s nationella krav på avveckling av kärnkraften gäller även på internationell nivå. Det är viktigt att stödja och utveckla användandet av miljövänliga energiformer i världen. SSU anser att kolkraft utgör ett stort hot mot våra möjligheter att nå våra utsläppsmål. Därför vill vi arbeta för att svenska företag inte investerar i denna energiframställningsform och att kolkraft förbjuds.

Ekonomiska resurser bör satsas på en omfattande modernisering och utbyggnad av järnvägsinfrastrukturen i hela EU. Detta bland annat för att få bort den tunga lastbilstrafiken och det miljöhot denna innebär från våra vägar.

- Internationella regler och avtal måste stärka möjligheterna att föra en socialt och ekologiskt hållbar politik.
- En internationell miljöbrottsdomstol inom FN upprättas.
- SSU ska verka mot skövlingen av tropiska skogar.
- Finansierings- och kreditinstitutioner där Sverige är medlem/delägare ska enbart vara med och finansiera ekologiskt och socialt hållbara projekt.
- Ett kraftfullt stödprogram för miljöförbättrande åtgärder ska utarbetas för hela Europa.
- En gemensam miniminivå på miljöskatter införs inom EU.
- Sverige ska verka för att en europeisk allemansrätt införs och visionen måste vara global.
- SSU ska verka för att all kärnkraft i Europa på sikt ska avvecklas.
- SSU ska verka för att all kolkraft avvecklas.

- Socialdemokratin ska driva på för ökat internationellt samarbete kring globala miljöhot.
- Konkurrens- eller handelsregler får aldrig förhindra länder från att bedriva en offensiv miljöpolitik.
- En märkning införs för att visa vilka varor som har liten påverkan på växthuseffekten.
- En handlingsplan upprättas mellan länderna kring Östersjön med syfte att åter få liv i Östersjön. Denna plan ska bland annat innehålla förbud mot fiske av torsk och ål.
- Efterföljaren till Kyotoprotokollet, Köpenhamnsprotokollet, ska bli mer offensivt.
- Det ska vara möjligt att införa handelssanktioner mot länder som vägrar delta i det internationella klimatarbetet.

Integration.

SSU:s vision och mål är ett demokratiskt socialistiskt samhälle som vilar på principen om alla människor lika värde. Där människors möjligheter inte begränsas utifrån klass, etnicitet, kön, sexuell läggning, trosuppfattning eller funktionsnedsättning. Ett samhälle där alla människor har möjlighet till inflytande och delaktighet i att forma det demokratiskt.

I teorin säger samhället sig sträva efter integration men i praktiken är det en assimileringspolitik som tillämpas. Assimilering bygger på att personer med utländsk bakgrund är de som ska anpassa sig till normen av den svenske medborgaren. Dagens norm utgår ifrån den vita heterosexuella mannen.

Alla som avviker från normen ses oftast på med misstänksamhet och bemöts med fördomar. Det leder till att de grupper av människor som avviker från normen inte tillåts delta på lika villkor i det svenska samhället. För personer med utländsk bakgrund innebär det att de möter strukturell rasism som utestänger dem från arbetsplatser, politiska processer och samhällslivet i stort. De som upplever att de utestängs från samhället känner sig diskriminerade i många vardagliga situationer. Den ekonomiska ojämlikheten förstärker den sociala och etniska isoleringen. Detta kan inte accepteras. Mot bakgrund av detta drar SSU slutsatsen att på samma sätt som jämställdhet och jämlikhet förutsätter varandra, förutsätter också mångfald och jämlikhet varandra.

Därför vill vi att den ekonomiska ojämlikheten utplånas. Samhället ska skapa lika möjligheter och ta ansvar för att utfallet ska bli likvärdigt för alla. SSU vill att Diskrimineringsombudsmannen (DO) får uppdraget att främja lika möjligheter och utfall. DO ska granska och utvärdera andra myndigheters beslut och verksamhet ur ett diskrimineringsperspektiv. Den ska även kunna bistå med rekommendationer. Detta kräver utökade resurser till DO.

SSUs definition av integration innebär att alla människor på lika grund får påverka vårt gemensamma samhälle. Integration ska utgå från aktiva ömsesidiga handlingar från alla och inte ensidiga processer. Det handlar om att alla människor inkluderas och tillåts bidra med sina erfarenheter och sin kompetens. Integration kan aldrig vara en fråga för en enskild grupp utan berör alla i ett samhälle. Ett samhälle där alla respekteras och accepteras.

Integration innebär också att grundläggande demokratiska värden ska värnas, möjligheter och delaktighet ska ges för individen i samhället. Fördomar, rasism och diskriminering ska förebyggas och motverkas genom att klassklyftor utplånas och kunskapen ökar. Integration måste föras upp inom olika områden och ur olika perspektiv. Politiken, media, rättväsendet, bostadspolitik, arbetsmarknaden, utbildning och välfärd är områden som berörs. Hela samhället berörs. För att säkerställa detta vill SSU att integrationspolitiken ska ligga under statsrådsberedningen så att alla statliga led genomsyrras av politikområdet.

Arbetarrörelsen behöver diskutera integration djupgående, därför vill SSU se ett socialdemokratiskt integrationsprogram som utgår från SSUs syn på integration.

- Diskrimineringsombudsmannen ska granska och utvärdera andra myndigheters beslut och verksamhet ur ett diskrimineringsperspektiv.
- SSU ska verka för att få till en levande debatt om integration i arbetarrörelsen.

Integration i vardagen

Skolor och arbetsplatser är exempel på mötesplatser. Det är på mötesplatser som man delar varandras vardag och integrationsprocesser sätter igång.

Ett arbete ger självkänsla och kan ses som en väg in i samhällslivet. Rätten till ett arbete är nödvändig för att människor ska känna att de är med och bidrar till samhället. Personer med utländsk bakgrund möter strukturell diskriminering på arbetsmarknaden som utestänger istället för att tillvarata kompetensen som de har. Detta kan vi aldrig acceptera. Diskrimineringen leder till att många yrkesgrupper blir homogena. Detta innebär att vissa medborgare inte känner igen sig i de olika yrkesgrupperna som inte visar

mångfalden som finns i samhället i stort. Det leder i sin tur att förtroendet för dessa yrkesgrupper minskar. Eftersom diskriminering existerar ska positiv särbehandling tillämpas. Positiv särbehandling innebär att underrepresenterade grupper på en arbetsplats särbehandlas positivt vid anställningar och antagningar utifrån att dessa har likvärdig utbildning eller arbetskompetens. På så vis kan arbetsmarkanden bättre återspegla det samhälle vi lever i.

SSU ställer sig mot den segregation som finns på arbetsmarknaden, där etniska svenskar och personer med utländsk bakgrund jobbar inom olika sektorer och med olika arbetsuppgifter. Arbetsmarknaden är inte längre bara könssegregerad utan är numera även etniskt segregerad. I skolan ska man lära sig att förhålla till andra människor och visa respekt. Därför är det viktigt att skolan inte blir en plats där fördomar får spridas eftersom konsekvenserna blir negativa för hela samhället. Att alla elever känner sig trygga och delaktiga är en grundförutsättning för lärandet. Eftersom skolan ska vara en mötesplats för alla är det viktigt att den är gemensam. SSU är mot skolor som segregerar utifrån klass, etnicitet, sexuell läggning, trosuppfattning och funktionsnedsättning. Fristående skolor skapar segregation och motverkar integration.

Samhället måste värdera och tillvarata språkkompetensen som finns i vårt land i högre utsträckning än idag. Språket är av stor vikt för individens identitet; men det är även en viktig resurs inom offentlig sektorn.

SSU tror inte att varken språket eller rätten till ett arbete är det enda målet för integration. En grundläggande målsättning är att samhället inte längre gör skillnad på människor. Därför motsätter sig SSU förslag som bidrar till att upprätthålla åtskillnader. Språktest som ett krav för medborgarskap är ett sådant förslag. I samhället måste alla människor känna trygghet, delaktighet, frihet samt kunna behålla och utveckla sin identitet. SSU vill se en miljardsatsning som möjliggör integrationsprocesser vilket skulle gå till organisationer och föreningar som skapar mötesplatser.

Boendesegregationen hindrar människor från att mötas. SSU anser att boendet är en av grunderna för att integrationen ska bli verklighet. Därför är det viktigt att kommunerna tar sitt ansvar för att bryta boendesegregationen.

Media har ett stort ansvar för att en integrationsprocess får ett lyckat utfall. Ofta ger media en alltför negativ bild av, eller rapporterar felaktigt om människor som inte passar i normen. Den mediala rapporteringen är ledande för människors åsikter och förhållnings-sätt. För att detta problem ska kunna lösas bör mediapolitiken i Sverige ha en tydligare profil för mångfald och integration. SSU vill genom folkbildningsarbete ge människor verktyg för att genomskåda medias schabloner.

- För att arbetsmarknaden ska spegla vårt samhälle krävs det positiv särbehandling av underrepresenterade grupper.
- SSU ska verka för att samhället tillvara tar kompetensen i vårt land.
- SSU anser att kommunerna måste ta ett ansvar för att bryta boendesegregation.
- Satsning på mötesplatser för att möjliggöra att människor möts.
- SSU ska verka för att medvetengöra människor om medias stereotypisering.

Antidiskriminering

Diskrimineringen i det svenska samhället är strukturell. Utöver den diskriminering som sker i det mänskliga mötet, stöter många människor på diskriminerande strukturer och former i det vardagliga livet. Här har staten, kommuner, myndigheter och företag ett stort ansvar att ta. Genom att använda antidiskrimineringsklausuler markerar samhället att diskriminering inte är acceptabelt. Den generella välfärden måste utvecklas till att passa landets alla invånare, med alla de behov som finns. Om detta inte görs kommer de diskriminerande strukturerna att kvarstå och stärkas.

SSU ser möjligheter att motverka diskriminering genom att företag, kommuner och myndigheter tillämpar antidiskrimineringsklausuler vid upphandling. Andra åtgärder som kan användas för att motverka diskriminering är att dra in utskänkningstillståndet för krogar och restauranger som diskriminerar.

Antidiskrimineringspolitiken måste stärkas och breddas. Det arbete som görs av de lokala antidiskrimineringsbyråerna måste få högre prioritet och få ökade resurser. Det är också viktigt att samordna de olika insatser som görs mot diskriminering från samhällets sida.

- Företag, kommuner och myndigheter och organisationer ska använda antidiskrimineringsklausuler vid upphandling.
- Utskänkningstillstånd ska dras in för de restauranger och krogar som diskriminerar.
- Lokala antidiskrimineringsbyråer måste få utökade resurser.
- Positiv särbehandling är ett bra verktyg för att motverka strukturell diskriminering.

Rasism och främlingsfientlighet

Alla människor är lika mycket värda. Högerextrema organisationer strider mot denna uppfattning. Därför är det viktigt för oss att motarbeta rörelser som gör skillnad på människor baserat på etnisk bakgrund, trosbekännelse och sexuell läggning. Även politiskt aktiva hotas av högerextrema grupper. Främlingsfientlighet och rasism är en del av det förtryck som hotar ett öppet och demokratiskt samhälle för alla. Främlingsfientlighet bygger på fördomar, okunskap och rädsla men även känslan av alienation för de politiska processerna i samhället. Klassklyftor är främlingsfientlighetens och även rasismens främsta grogrund. Rasism bygger på att man delar upp människor i olika raser och kulturer vilka båda tillskrivs olika egenskaper som sedan värderas olika.

Välfärdsstaten har inte kunnat säkerställa alla människor en ekonomisk trygghet. Detta beror på det kapitalistiska system som vi lever i samt brister i vårt välfärdssamhälle. Det leder till att människor som känner sig svikna av samhället söker sig till främlingsfientliga organisationer som ställer arbetare med olika bakgrund mot varandra. De som tjänar på detta är den privilegierade överklassen. Full sysselsättning, en social bostadspolitik och bra socialpolitik är viktiga delar i arbetet mot främlingsfientlighet och rasism. SSU måste bevaka samhällsdebatten och tydligt reagera när nazistiska, främlingsfientliga eller fördomsfulla åsikter förs fram. Det spelar ingen roll vem som är avsändare.

Sättet att motarbeta högerextrema partier får inte vara att anamma deras politik.

Högerextremismen skulle inte kunna växa i Sverige om det inte vore för vardagsrasismen. Det handlar ofta om okunskap, fördomar och rädsla. Det är ingenting som tillfaller en speciell grupp utan förekommer överallt. Allt för få människor tar öppet ställning

för allas lika värde. De nazistiska grupperna är mycket aktiva och har en odemokratisk ideologi och politisk vilja. De växer sig allt starkare och har en genomtänkt strategi och mycket pengar bakom sig. De är även framträdande och aktiva på Internet. De nazistiska grupperna har på senare år börjat utvecklat sina internationella nätverk. Från att tidigare agerat på nationell nivå har de börjat samarbeta och agera över nationsgränserna. Sverigedemokraterna och Nationaldemokraterna är två partier med uttalat rasistisk politik som på senare tid fått mandat i politiska församlingar. SSU anser att dessa partier och deras utveckling ständigt måste granskas. Vår uppgift måste alltid vara att bekämpa dessa och liknande främlingsfientliga eller rasistiska grupper aktivt. Genom bildning om främlingsfientligheten, dess ursprung och organisering kan vi bekämpa dessa odemokratiska organisationer genom agitation och belysning.

Det finns en allt tydligare koppling mellan organiserad brottslighet och nynazistiska rörelser. Denna form av politiskt motiverad brottslighet är ett hot mot demokratin. Sverige har i dag en tydlig lagstiftning gällande brott med rasistiska motiv eller inslag. Men trots att lagstiftningen är tydlig har den lett till få fällande domar. SSU vill att polisen ges ett tydligare ansvar och att rättsväsendet får mer resurser för att klara upp den här typen av brott. Ett av skälen till att rasistiska brott och diskrimineringsbrott inte tas på allvar är att det saknas mångfald i rättsväsendet. Vi vill därför att dessa grupper positivt särbehandlas vid anställningar och antagningar. Det är det viktigt att domare och anställda inom rättsväsendet utbildas i de rasistiska och diskriminerande strukturer som finns i samhället då dessa även återfinns i domstolarna och återspeglas under rättgångarna. Endast genom att belysa detta och göra domarna medvetna om strukturerna kan dessa motverkas. SSU ska aktivt delta i det antirasistiska arbetet.

- SSU kräver utökade samhälleliga resurser för att hatbrott ska klaras upp i högre omfattning.
- Arbete mot rasism ska uppmuntras och stödjas, politiskt och ekonomiskt.
- Anställda i rättsväsendet ska utbildas om det rasistiska och diskriminerande strukturer som finns.

Kriminalpolitik.

Målet för den unga socialdemokratin är ett samhälle utan strukturella förtryck, ett samhälle som erbjuder möjligheter. Utifrån detta formar vi en socialpolitik som syftar till att frigöra människan, denna vilja formar också vår kriminalpolitik. Vi vill motverka de strukturella förtryck som råder i samhället och förhindra att de reproduceras i och genom rättssystemet.

Ökade klassklyftor och ett hårdare samhällsklimat föder brottslighet, bekämpandet av kriminalitet måste därför ske på flera plan. Dels i kampen för ett jämlikt samhälle, dels med en progressiv kriminalpolitik som bestraffar brottet och rehabiliterar människan.

En rättstat är en av förutsättningarna för ett demokratiskt samhälle. Statens agerande och användning av sitt våldsmonopol måste ske under förutbestämda kriterier och premisser. Ett transparent rättssystem är en grundbult för den unga socialdemokratin, men formell rättsäkerhet är inte tillräckligt.

Utgångspunkten för vår kriminalpolitik är vår syn på människan. Ingen människa föds till att begå brott, däremot skapar samhället förutsättningar för brott.

SSU förkastar kraven på hårdare straff, krav och förslag i denna anda ser vi som något kontraproduktivt. Dessa bekämpar människor, inte brottslighet, och det är något som vi aldrig kan ställa upp på. Vi vill ersätta denna syn på brott och straff med en solidarisk rehabiliterande modell och se en utveckling av kriminalpolitikens vårdande, och inte straffande, aspekt. Straff är en markering från samhället att vissa handlingar inte är acceptabla. Straffen måste vara konkreta, tydliga och förutsägbara. Det är den brottsliga handlingen som ska bestraffas, inte människan som begått den. Varje människa är värd mer än sin värsta handling.

Rättsväsendet

Vi unga socialdemokrater vill se en kriminalvård värd sitt namn. De strukturella förtryck som styr och segregerar vårt samhälle fortsätter att verka i och genom vårt rättssystem. Detta vill vi bryta. Det finns problem med den syn på brottslighet som reproduceras i vårt samhälle, som ställer ånglar mot demoner. Detta kan vi unga socialdemokrater aldrig ställa upp på.

Polisen har en central roll att fylla för att människor ska känna trygghet. En utveckling och förbättring av poliskåren och dess verksamhet handlar inte enbart om ökade ekonomiska resurser utan även om förändrade arbetsätt. Poliskåren ska präglas av öppenhet och respekt för individen.

Vi vill se mindre avstånd mellan människan och rättssamhället. Därför vill vi integrera polisutbildningen med det övriga utbildningsväsendet. Vi unga socialdemokrater vill också utöka polisutbildningen för att garantera kvaliteten samt arbeta med positiv särbehandling för att öka mångfalden hos våra poliser. För att ytterligare bredda rekryteringen till polishögskolan bör utbildningen även finnas på fler orter.

Det är också viktigt att polisen är närvarande i människors vardag, därför anser vi att närpolisstationer bör vara en självklar del av polisens organisering.

För att kunna krossa de förtryckande strukturer som råder i vårt samhälle måste de som arbetar inom vårt rättssystem vara medvetna om dem samt sin roll. Därför måste denna kunskap vara en del av utbildningen för dessa yrkesgrupper.

Det är ur rättssäkerhetssynpunkt viktigt att brottsmål snabbare än idag kommer upp till behandling. För att uppnå detta måste mer resurser tillskjutas domstolsväsendet.

Ytterligare ett problem är att man i svensk rätt kan sitta frihetsberövad såsom häktad under obegränsad tid. Detta är något som ger åklagare och staten ett mycket stort maktövertag mot den enskilde och omedelbart ses över.

Vidare vill vi se ett rättssamhälle som speglar samhället i stort. I dagens samhälle är det medelålders svenskar, och i många fall med en majoritet av män, som utfärdar domar och detta skapar en misstro för rättssamhället från alla andra. För att kunna skapa ett rättssamhälle för alla, där människor döms på lika villkor, måste åklagare, advokater och

andra jurister bättre spegla det samhälle de dömer. Även här måste positiv särbehandling tillämpas.

De nämndemän som idag verkar är också en allt för homogen grupp. Här måste våra partier ta sitt ansvar, men utbildning är här en viktig del i arbetet för att minska avståndet mellan den som döms och den som dömer. Våra nämndemän måste få kunskap om samhällets maktstrukturer. För att öka mångfalden bland nämndemän bör även arvodet höjas, vilket ger fler möjlighet att ta uppdrag som dessa.

Vi är mot en utveckling där olika vaktbolag ägnar sig åt mer och mer polisiärt arbete, det ska vara polisen som upprätthåller lag och ordning i Sverige. Att lämna över ansvar för brottbekämpning på privata bolag leder till mindre demokratisk kontroll och mindre rättssäkerhet för personer som drabbas av övergrepp från väktare. Därför vill SSU förbjuda privata vaktbolaget och se att polismyndigheten utvecklas till att även utföra väktaruppgifter istället, så länge privata vaktbolag finns måste kvaliteten på väktarutbildningen ska säkerställas och väktares arbete ska kontrolleras och följas upp för att garantera rättssäkerhet. Det är skillnad mellan väktare och polis och denna åtskillnad måste upprätthållas. Ytterligare risker för en privatisering av rättsväsendet är om arrangerande föreningar eller företag ska betala för polisinsatser vid stora arrangemang, exempelvis idrottsevenemang eller konserter. En sådan utveckling vänder vi oss emot eftersom det riskerar att privata företag utmanar polisens våldsmonopol och rättsväsendet hamnar utanför demokratisk kontroll.

SSU är motståndare till en privatisering av rättssamhället, av denna anledning ställer vi oss starkt emot IPRED och liknande lagar, som överlämnar rättssamhällets makt och befogenheter till företag och intresseorganisationer. Vi vill också se en stark åtskillnad mellan polisväsendet och militären. Militärmakten skall aldrig användas mot folket. Dock ser vi möjligheter till samarbete mellan polis- och militärväsende vid till exempel sökandet efter försvunna personer.

Det är polisen som utövar det våldsmonopol som den svenska staten har emot sin egen befolkning, det är viktigt att detta våldsmonopol hålls inom hård kontroll och har ett stöd hos allmänheten. Däremot ser vi positivt på alternativa vapen.

Ytterligare en faktor vilket skapar ett misstroende mot rättsväsendet är den uppfattning som finns gällande felaktigt dömda. Justitiekanslern kom 2008 med en rapport vilken tog upp fall där personer blivit friade när man tagit upp målet på nytt efter resning. Att det inte finns en från domstolsväsendet oberoende instans där man kan ansöka om resning är ett problem. En sådan resningsnämnd eller kommission skulle ha till uppgift att pröva om laga kraft vunna domar skulle prövas igen på grundval av dagens resningsgrunder. En sådan nämnd bör också ha befogenhet att vidta nya undersökningsåtgärder för att stärka prövningen.

- Rättsväsendet skall spegla den mångfald som finns i samhället genom positiv särbehandling vid anställningar.
- Polisutbildningen ska integreras med övriga utbildningsväsendet samt utökas
- Närpolisstationer bör vara en viktig del av polisens organisation.
- Kunskap om förtryckande strukturer ska vara en del i utbildningen för yrkesgrupper inom rättssamhället.
- Positiv särbehandling ska användas vid antagningar till juristutbildningen och polishögskolor.
- Arvodet för nämndemän bör höjas.
- Högre krav måste ställas på väktares och ordningsvaktens utbildning och lämplighet.
- SSU ställer sig starkt emot lagar som IPRED och kräver därför att IPRED-lagen avvecklas.
- SSU ställer sig emot ett samarbete mellan polis- och militärväsende.
- Rättssystemet ska ha ett könsmaktsperspektiv.
- Privata väktarbolag ska förbjudas.
- En från domstolsväsendet oberoende resningskommission med uppgift att pröva ansökningar till förmån för den tilltalade skall inrättas.

Brott och straff

Kriminalitet innebär minskad trygghet för människor, såväl för den som begår den brottsliga handlingen, den som blir utsatt för den och för samhället i stort. Otrygghet och rädsla leder till ett samhälle i kaos, men vi får aldrig låta denna rädsla övermanna vår tro på människan.

Vår kriminalpolitik utgår ifrån människan, en kriminalpolitik av och för människor. Detta innebär att vi tar avstånd från en politik som håller hårda straff högt och stämplar folk som brottslingar. Ledorden för vår kriminalpolitik är och måste vara habilitering och rehabilitering.

Hårdare påföljder är sällan verkningsfulla eftersom de inte minskar brottsligheten, utan är i många fall kontraproduktiva. Vi vill av denna anledning se ett ökat användande av påföljder som till exempel elektronisk övervakning.

För att brottslingar inte ska återfalla i kriminalitet krävs en mångfald av insatser från samhällets sida. Påföljdens främsta funktion är att hjälpa en människa ur en kriminell vardag och sin kriminella identitet, men den är också en markering från samhället mot brottet. Valet av påföljd måste anpassas till den som begått brottet bakgrund och livssituation. Därför ställer vi oss positiva till kompletterande metoder som medlingssystem där förövaren möter brottsoffret. Det är lätt att glömma brottsofferperspektivet, för oss är det självklart att även brottsoffer ska få stöd och hjälp.

SSU ställer sig positiv till tidigare frigivning i kombination mer kompletterande påföljder och ökad kontroll i form av till exempel elektronisk övervakning. Dessa åtgärder leder troligtvis till en lättare och mer effektiv återanpassning.

SSU anser att unga människor inte ska dömas till fängelse som påföljd, för att undvika att ungdomar fastnar i kriminella beteendemönster. SSU anser det särskilt viktigt att de delar av kriminalvården som ansvarar för ungdomar, till exempel fosterhem och familjehem, granskas noggrant. Vidare måste fosterfamiljer erbjudas en ordentlig utbildning som kombineras med en bedömning.

Vi ser även att föreställningen om vad som är manligt och kvinnligt existerar inom kriminalvården och präglar rehabiliteringen. Detta tar sig bland annat uttryck i att intagna kvinnor får lära sig laga mat och sköta hemmet. Detta är oacceptabelt.

Det är viktigt att arbetet för att bryta en kriminell vardag och identitet står i fokus, med utbildning och återanpassning till samhället som självklara delar. Av denna anledning anser vi i SSU att det behövs fler fängelseplatser då överbeläggning hotar detta arbete och samtidigt innefatta en god kriminalvård. Detta behövs för att garantera en bra miljö för både intagna och personal.

Att komma tillbaka efter avslutad påföljd är sällan enkelt, därför måste samhället arbeta aktivt med att erbjuda andra vägar än den kriminella. Successiva permissioner, med en ökad skala av frihet är ett sätt att ge förutsättningar för interner att återvända och vänja sig vid ett liv utanför både kriminalitet och institution.

Vi unga socialdemokrater vill se en radikal förändring inom rättspsykiatri och de som vårdas inom detta område. Vi anser att staten ska ta över denna verksamhet från landstingen för att säkra likabehandling och garantera dess finansiering. Vi anser vidare att de som i lagens mening anses lida av en psykisk störning inte ska kunna anses vara ansvariga för sin handling och därmed inte dömas till ansvar. SSU anser att det inte är riktigt att avgöra skuldfrågan när en person med en psykisk sjukdom står åtalad. Vi ser det som en självklarhet att dessa ska överlämnas till vård.

SSU anser att arbetet med dömda som har medicinska diagnoser måste förbättras, till exempel ADHD. All personal inom kriminalvården ska ges utbildning kring olika medicinska diagnoser och behandling. Viktigt är också att symptom uppmärksammas och undersökning erbjuds.

SSU vill se ökade resurser till frivården, här har samhället ett av sina bästa vapen för att förhindra återfall till kriminalitet. En god frivård sparar både offentliga resurser och människors liv. Om vi på allvar vill skapa ett samhälle för alla får vi inte lämna dem som redan hamnat utanför efter. Frivården ska kopplas in i god tid innan frigivning eller villkorlig frigivning.

Straff för brott ska kännas för alla människor oavsett plånboksstorlek. Det är inte rimligt, som det är idag, att vissa straff som exempelvis böter i samband med fortkörning är olika kännbart i relation till den bötfälldes inkomst. Oavsett om du är miljonär eller fattig student ska straffet vara lika kännbart, även när det gäller böter. Så blir inte fallet

när man använder sig av avgifter. Därför vill SSU se ett införande av progressiva böteskalor i samband med trafikförseelser liknandet det system som används i Finland.

- Vård och rehabilitering ska vara det viktigaste inslaget i kriminalpolitiken.
- Ökat användande av alternativa påföljder som elektronisk övervakning.
- Foster- och behandlingshem ska granskas noggrant.
- Antal fängelseplatser ska utökas för att garantera en bra miljö för intagna och anställda.
- SSU vill se ett system av successiva permissioner för att underlätta återgången till samhället.
- Staten ska ta över ansvaret för den rättspsykiatriska vården.
- SSU anser att de som i lagens mening lider av en psykisk sjukdom inte ska kunna anses skyldig.
- Arbetet med dömda som har diagnoser måste förbättras.
- Vården som ges inom frivården till dömda efter frigivning, måste förbättras.
- Efter frigivning ska alla ha rätt till hjälp med arbete och bostad samt få en kontaktperson.
- Vi vill att frivården ska få ökade resurser och tidigare kopplas in.
- SSU vill se ett införande av progressiva böteskalor i samband med trafikförseelse.

Rättssäkerhet

Vi unga socialdemokrater är skarpt kritiska till den utveckling i samhället som innebär ökad kontroll över individen i form av bland annat kameraövervakning och DNA-register. Vi är också motståndare till de förslag som ger olika myndigheter utvidgade befogenheter när det gäller avlyssning av privatpersoner misstänkta för brott och spaning mot gränsöverskridande kommunikation. Respekt för människors integritet måste vara ledstjärnan i arbetet mot ett tryggare samhälle där demokratin inte får urholkas. Istället för åtgärder när det redan är för sent måste kraftfulla insatser göras i förebyggande syfte. Vi anser att reglerna för utlämning av uppgifter ur straffregistret ska skärpas.

- Kraven på dem som ansöker om tillstånd för kameraövervakning måste skärpas.
- Vi är motståndare till ett nationellt heltäckande DNA-register.
- Vi anser att reglerna för utlämning av uppgifter ur straffregistret ska skärpas.

Förebyggande arbete

Vi vill se en i grunden förändrad syn på kriminalitet. Även om individen måste hållas ansvarig för de brott den begår måste åtgärder vidtas för att motverka brottslighet i samhället. Synen på brott ska vara hård medan synen på människor ska vara mjuk. Vi vill se ett samhälle som präglas av trygghet, social och ekonomisk välfärd och alla människors lika värde. I ett sådant samhälle kommer solidaritet med varandra att vara det främsta vapnet i kampen mot kriminalitet. Vi vill se ett samhälle där människor kan utvecklas i frihet och trygghet. Viktiga grundstenar i ett samhälle för alla är jämlikhet, men också att ha en plats att höra hemma på. Fritidsgårdar, ungdomsrörelser och en skola för alla är delar som skapar samhörighet och trygghet. De sociala myndigheterna har tillsammans med skolan en viktig roll i det förebyggande arbetet. Det måste därför finnas nationella riktlinjer och samordning avseende hur dessa myndigheter arbetar. De människor som begår brott måste få möjlighet att vårdas och återanpassas till samhället i efterhand. Detta är grunden för en socialdemokratisk kriminalpolitik. Socialpolitiken är det viktigaste redskapet för att bekämpa brottslighet. Brottsbekämpning som endast fokuserar på redan begångna brott är inte effektiv. Brist på sociala och ekonomiska resurser leder ofta till större risk för enskilda att dras in i kriminalitet. Vi måste erbjuda en utväg från kriminalitet. Kriminalvården och socialtjänsten måste få ökade resurser på området.

Vi anser att brottsförebyggande måste ske på alla plan. Brottsförebyggande arbete handlar bland annat om stadsplanering och information samt åtgärder mot exempelvis arbetslöshet och maktlöshet. Det handlar om bygga ett samhälle för alla, utan undantag.

Brottsoffers och vittnens rättigheter måste stärkas. Många brottsoffer upplever att de saknar en stödperson under rättsprocessen. Vi vill att alla som önskar ska ha rätt till en stödperson som kan ge råd under rättegången.

- Kriminalpolitik ska främst handla om orsaksbekämpning.

- Stadsplaneringen måste anpassas för att trygga medborgarnas säkerhet.
- Skola och sociala myndigheter måste samordnas nationellt i arbetet för att förebygga brott.
- Stödet till brottsoffer måste utökas.
- Vittneskyddet måste byggas ut så att vi kan garantera vittnens säkerhet.
- Det brottsförebyggande arbetet måste fördjupas och intensifieras för att öka människors trygghet.

Ungdomsbrottslighet

Ungdomsbrottslighet ligger i dagsläget på en oroväckande hög nivå och dessutom förstärks problemet av att många unga debuterar brottsligt i en tidig ålder. Unga människor ska inte bemötas med alltför stränga straff, eftersom straffet sällan har en brottspreventiv verkan. Istället upplever den unge brottslingen ännu större antipati mot samhället vilket kan få denne att fortsätta på den brottsliga vägen. Vad vi unga socialdemokrater vet är att ogenomtänkta bemötande kan ha en kontraproduktiv verkan.

Idag förekommer det att unga människor bemöts på ett respektlöst sätt av rättsväsendet. SSU vill istället se ett ömsesidigt, respektfullt och rättvisst bemötande. Samtidigt vill vi se ett förbättrat samarbete mellan kommunen och lokala föreningar. SSU vill utöka polisens närvaro bland medborgare genom att etablera kvarterspolisnätverk, där det behövs. Dessa ska användas på rätt sätt och vid rätt tidpunkt. Ett kvarterpolisnätverk ska inte till skillnad från FRA ses som ett stamp på människans personliga integritet, utan hellre betraktas som en trygghet som varje medborgare är värd. Vare sig hon är en ostrafad svensk eller en svensk som har begått en brottslig gärning.

Ingen individ föds till att bli kriminell. Det är istället samhället som har den inverkan. Vi vill se att det brottsförebyggande arbetet prioriteras lika högt som de brottsliga utredningarna. Skolor, socialtjänst och föräldrar måste därför finnas i ett bättre och effektivare samarbete för att bland annat motverka rekryteringen till kriminella gäng. Det som läraren ser i skolan, ser inte föräldrarna och det som föräldrarna ser i hemmet, ser inte socialtjänsten. SSU vill se ett bättre och effektivare samarbete mellan personal på fritidsgårdar, lärare, föräldrar, socialtjänsten och polis.

Vi tror på att den bästa polisverksamheten inte är den som utreder många brott, utan den som ser till att inga brott begås och som hjälper till med att få brottslingar att inte begå fler brott igen. Unga brottslingar att inte begå fler brott igen. Unga brottslingar ska inte heller isoleras från sina familjer eller sitt sociala liv. De ska istället stimuleras till en fortsatt framtid i samhället men också i arbetslivet. Vi vet att brister i människors ekonomi kan leda till sociala problem. Därför anser vi att unga fängslade brottslingar ska under permission få en chans till att komplettera sin ledighet med ett jobb eller praktik och känna att även de är en del av arbetslivet. I sin tur bidrar detta till att de får ett behov av längre permissioner för att på bästa sätt kunna ta del av ett arbete i samhället.

SSU vill också poängtera att det inte enbart är rättsväsendet som måste agera i dessa frågor. Vi lever alla i ett gemensamt samhälle och har tillsammans ett ansvar att göra vad vi kan för att hindra handlingen och inte människan. Det är särskilt viktigt att främst utsatta människor fångas upp. Förebyggande åtgärder är nyckeln till att drastiskt minska ungdomsbrottsligheten. Behandling ska prioriteras före straff, och vi ser behandlingsmetoderna som verkningsfulla verktyg. Och verkningsfulla verktyg saknas dessvärre ofta i foster- och behandlingshem. Idag skickas många ungdomar till fosterhem där rehabiliteringen inte alltid utförs som förväntat. Därför tycker vi att fosterföräldrar i sådana sammanhang bör gå en omfattande utbildning där det samtidigt sker en bedömning om dessa är lämpliga till att arbeta med behandling. Socialtjänst ska oftare och noggrannare göra en uppföljning för att kunna ta del av rehabiliteringen och på så sätt kunna utreda brister och i värsta fall dra in lämpligheten.

- Ett bättre samarbete mellan kommunen och lokala föreningar ska finnas.
- Etablera ett kvarterpolisnätverk, i områden med socioekonomiska problem.
- Ett starkt och effektivt samarbete mellan skola, socialtjänst och fritidsgårdar bör finnas.
- Unga fängslade brottslingar ska under deras permissioner få möjlighet till ett arbete.

- Ungdomar ska få längre permissioner för att kunna arbeta under sin ledighet och detta under förutsättning att ett arbete utförs.
- Fosterfamiljer och behandlingshem ska kontinuerligt granskas noggrant.
- Den lokala polisavdelningen bör ha ett bättre samarbete med lokala brottsförebyggande organisationer.

Utbildning.

Kunskap är grunden för såväl den enskilda människans, som hela samhällets, välfärd. Det är genom ökad kunskap om sig själv och sin omgivning som människan har kunnat utvecklas till den hon är idag. Nyfikenhet tillsammans med drömmar och visioner har inneburit ett ständigt sökande efter mer kunskap. Genom social samvaro med andra; föräldrar och syskon, vänner och främlingar har denna kunskapsörst stimuleras. Idag sker mycket av detta sökande efter kunskap i organiserad form. Ett komplicerat system av för-, grund-, gymnasieskolor, vuxenutbildning, yrkesutbildningar, högskolor och universitet lotsar människan mot mer kunskap av bättre kvalitet än tidigare. Vi kan imponeras och förundras över samhällets förmåga att varje år ge utbildning till hundratusentals människor i vårt land. Samtidigt måste vi inse att dagens utbildningssystem är fullt av brister och ständigt kan förbättras. Som unga socialdemokrater eftersträvar vi ett samhälle där kunskapen är fri att tillägnas alla, utan ekonomiska, sociala eller kulturella hinder. Vi eftersträvar ett samhälle där det livslånga lärandet sker tillsammans med andra men på var och ens egna villkor. Vi eftersträvar ett samhälle där utbildningen präglas av hög kvalitet och med den enskilda eleven i centrum.

För att nå dessa mål måste utbildningssystemet:

- Utgå från varje människas unika förutsättningar.
- Finansieras solidariskt via skattesystemet och därmed den obligatoriska skolan vara avgiftsfritt för den enskilde.
- Fördela resurserna efter elevernas behov.
- Stå under ständig granskning och kontroll i syfte att höja kvaliteten och upptäcka missförhållanden.

Allmänna riktlinjer

Skolan ska ge alla elever de kunskaper de har rätt till. Undervisningen ska hålla hög kvalitet och både innehållsmässigt och pedagogiskt vara i fas med det övriga samhällets utveckling. Detta arbete måste dock bedrivas i enlighet med ett antal principer och riktlinjer. I den verksamhet som bedrivs i skolan är det i första hand viktigt att samspelet mellan elev och lärare grundas på ömsesidig respekt. En lärare kan bara fungera som lärare så länge hon har sina elevers förtroende. Lärares huvudsakliga roll är rollen som handledare för eleverna. Lösningar som bygger på att eleven ovillkorligt ska lyda det läraren säger blir därför ohållbara. Den enskilda elevens lärande ska stå i centrum för skolans verksamhet. I utformningen av undervisningen ska hänsyn tas till elevens personliga och sociala situation. Dagens skola präglas av konkurrens, passivitet, sociala och ekonomiska klyftor. Konkurrens genom betyg, passivitet eftersom eleverna saknar tillräckligt inflytande över sin skolsituation, sociala och ekonomiska klyftor då diskriminering och klassegregation är vanligt förekommande. Med andra ord är skolan en avbild av samhället. SSU vill istället se en skola som är en förebild för det samhälle vi vill skapa. Vi vill därför bygga en skola som vilar på tre principer: samarbete, delaktighet och jämlikhet. Därför måste högre krav ställas på de ideal och värderingar som förmedlas i skolan. Under hela mänsklighetens historia har kvinnor som grupp varit underordnade män som grupp. Detta faktum har präglat hela samhället och därmed i högsta grad utbildningsväsendet. Skolans ledning och pedagoger måste vara medveten om dessa strukturer precis som en hög grad av medvetenhet också ska präglade undervisningen. Tjejgrupper kan vara ett bra sätt att stärka tjejer i skolor med en tydlig könsmaktsordning. Killgrupper kan vara ett sätt att upplysa om och aktivt arbeta mot patriarkala strukturer i utbildningsväsendet. Utbildningssystemet består av hundratusentals människor i olika åldrar. På en enskild skola går det oftast många hundra elever. I dessa miljöer, med konkurrens om lärares och andra elevers uppmärksamhet, i en blandning av skolans regler och normer och de som råder i elevernas hem, har mobbing, trakasserier och konflikter lätt för att uppkomma. Det viktigaste medlet för att motverka mobbing är att varje elev känner sig sedd och förstörd. Rasism och främlingsfientlighet är ett växande problem i skolan. Grogrunden för denna finns oftast i miljöer utanför skolan vilket kan göra det svårt att komma åt problemet. En del i en lös-

ning vore att all pedagogisk personal får utbildning i att bemöta rasistiska och främlingsfientliga åsikter. Skolans klimat måste vara sådant att det är lätt för elever att söka kontakt och stöd hos lärare. Problematiken kring mobbing måste lyftas upp i dagliga diskussioner och kampen för en trygg och säker skola måste ske genom handlingsplaner, kamratstödjande arbete och en nära kontakt mellan elev, förälder, skolpersonal och samhällets övriga stödjande personal såsom socialsekreterare eller kuratorer. Idag har barn till papperlösa en formell rättighet att gå till skolan men oftast inte en reell. Rädslan för att anges och utvisas är oftast stor och skolan måste göra mer för att också dessa barn ska känna sig trygga. Endast avslutningsbetyg ska tillämpas i grundskolan. Dock ska prognoser ges tidigare med exempel på förbättringar och hjälp. I övrig utbildning ska betyg ges vid varje avslutat moment. Betygen ska vara ograderade, alltså innebära godkänd och ännu icke godkänd. För SSU är folkbildningen och dess ideal viktiga att lyfta fram. Bildning som begrepp är så mycket mer än bara kunskap; det är en process i vilken kunskap omsätts i tankar och aktivt handlande. Folkbildning är det demokratiska lärandet och som sådant anser SSU att den frigör människan och utgör en viktig del i det svenska utbildningssystemet.

- Undervisningen ska grundas på ömsesidig respekt mellan lärare och elev.
- Undervisningen ska präglas av ett genusperspektiv.
- Undervisningen och klimatet i skolan ska motverka såväl heteronormativa som patriarkala, stereotypa antagande om sexualitet.
- Skolorna ska anpassas för människor med olika funktionsnedsättningar.
- Främlingsfientlighet och rasism ska åskådliggöras och diskuteras under elevernas skolgång.
- Eleverna ska känna inflytande över sin egen situation och utbildning.
- Rätten till elevfackligt arbete lagstadgads.
- Anmälningsskyldighet bör åläggas all skolpersonal.
- Rektor är ytterst ansvarig för att ingen mobbing förekommer på skolan.
- Mobbare ska uppmärksammas av skolans personal och de bakomliggande orsakerna ska undersökas.

- Varje skola ska ha en utarbetad plan för att förebygga och motverka mobbing och för att stötta den som blivit mobbad.
- Mobbare ska kunna flyttas när annan lösning saknas.
- Endast avslutningsbetyg ska ges i grundskolan.
- Betyg ska endast ges i form av godkänd och icke godkänd.
- Alla betyg ska kunna överklagas och omprövas.
- Arbetsrätt skall vara en obligatorisk del av samhällskunskapen.

Bedömning av elevers kunskap

Betygen är till sin natur godtyckliga och därför är det lättare att få bra betyg på vissa skolor än på andra. Därför behöver betygskriterierna förtydligas, detta för att skolorna ska få en mer enhetlig betygsättning. Vi vill att skolan ska kunna se och lyfta fram alla elevens kunskaper. Allt handlar inte om vad en elev presterar på ett prov eller under en redovisning. Olika elevers förmågor att aktivt delta i undervisningen påverkas av samhälleliga strukturer, någonting som skolan måste ta hänsyn till. Dagens betygssystem måste reformeras. Vi vill istället se en betygskala med godkänt och ännu icke godkänt. Nya sätt att bedöma kunskap måste testas och vi ser skriftliga och muntliga omdömen som två exempel. Vi tänker inte acceptera att betyg sätts godtyckligt och att det ska vara lättare att få bra betyg i en skola medan en annan har helt andra krav. Bedömningen ska vara likställd över hela landet. SSU ser positivt på att betygsättningen över hela EU blir mer enhetlig. Detta för att underlätta studier i andra medlemsstater. Skolan ska se till att varje elev har möjlighet att tentera upp ett betyg och ge elever en andra chans. SSU ser negativt på skriftliga prov som enda medel för bedömning. Proven ska vara anonyma under rättning och först när betyget är satt ska läraren få vetskap om elevens namn. För att främja dialogen mellan handledare och elev ska det finnas en centralt utformad utvärdering av undervisningen. Denna är till för att eleven på ett anonymt och jämlikt sätt ska kunna ge synpunkter på den undervisning man har genomgått.

- Betygssystemet ska reformeras till förmån för godkänt och ännu icke godkänt.
- Varje elev har rätt till en muntlig och skriftlig motivering av sitt betyg.

- Betygskriterierna ska vara lika över hela landet.
- Elever ska kunna överklaga betyg med en garanti om prövning.
- Elever ska ha rätt kostnadsfritt tentera upp icke godkända betyg en gång.
- Prov ska inte vara enda medlet för bedömning.
- Proven i skolan ska vara anonyma för lärare under rättning.
- Elever ska ha rätt att få sina arbeten bedömda av annan lärare.
- Elever ska erbjudas möjligheten att göra muntliga prov där omständigheterna tillåter det.
- SSU ska verka för ett mer enhetligt betygssystem i EU.
- SSU kräver tydligare formulerade kriterier och mål för undervisningen samt att ett brett tolkningsutrymme inte förekommer.

Den sociala skolan

Många av de problem som påverkar samhället är kopplade till enskilda individers uppväxt. Vi identifierar ex. kriminalitet, psykisk ohälsa och missbruk som kraftigt påverkade av skolans miljö. Därför anser vi att det är viktigt att låta de sociala frågorna stå lika högt på dagordningen som faktaundervisningen. Den kraftigt utbredda psykiska ohälsan i dagens skola ser vi som en effekt av det ökade trycket på var enskild ungdom. Gamla normstrukturer i kombination med ett globalt medietryck skapar ohållbara krav på människor som under uppväxten är lättpåverkade av dessa signaler. Genom åren har barns uppföstran lastas över mer och mer på vårt gemensamma utbildningssystem utan att man utvecklat riktlinjer för de ökade kraven som detta ställer på skolans personal. Det är därför viktigt att lägga ytterligare resurser på stödpersonal så som kamratstödjare, elevkonsulenter och kuratorer. Minst en socialarbetare bör även vara anställd av varje kommun för att kontinuerligt granska det sociala klimatet i kommunens skolor. I och med ökat ansvar för elevernas sociala utveckling bör även livsfilosofi och socialpsykologi integreras som en naturlig del av grundskolans utbildning. Målet med detta bör vara att ge eleverna möjlighet att förstå sig på samhällets sociala strukturer och att lära sig att kritiskt granska dem. Med denna kunskap är vår vision att reducera mobbing och diskriminering till ett minimum inom skolan.

- Mer resurser bör tillföras för och kamratstödjare, kuratorer och elevkonsulenter.
- Livsfilosofi och socialpsykologi bör integreras i grundskolan genom det icke betygsatta ämnet Livskunskaps införande.
- Frihet under ansvar bör vara en princip vid utbildningars utformning.
- Kritiskt tänkande, kommunikation och respekt bör genomsyra alla nivåer av skolan.
- Samarbete mellan skolväsendet och ungdomspsykologin bör intensifieras.
- Elevernas sociala utveckling bör stå lika högt på dagordningen som skolans kunskapsutläring.

Pedagogik och timplan

Läraren har länge betraktas som allvetaren. Lärarrollen har bestått i att förmedla vidare sin kunskap till eleverna. Vi förespråkar istället en skola där läraren inspirerar, motiverar, handleder och vägleder eleverna i sitt sökande efter kunskap. Det är en kunskapsyn som vi sedan länge förespråkat då det leder till självständiga och kritiskt tänkande människor. En god handledare ser varje elev och utformar undervisningen därefter. Skolan ska följa med i utvecklingen av nya inlärningssätt och pedagogiska metoder. En skola som är till för alla ser även till olika pedagogiska behov som eleven kan ha. Därför är det otroligt viktigt att den kommunala skolan i större utsträckning än idag kan erbjuda alternativ pedagogik. För att en lärare ska känna sig trygg i sin roll och för att eleverna ska garanteras en bra undervisning är det viktigt att lärarna är behöriga, såväl inom ämneskunskap och pedagogik. Behörig att undervisa är man om man genomgått en lärarutbildning. Man ska också, om man genom utbildning och arbete tillgodogjort sig motsvarande kunskaper och färdigheter, kunna få ett examensbevis och därmed bli behörig. Särskilda ämnen som till exempel sexualundervisning kräver särskild utbildning. För att skolan ska kunna motverka genussystemet och heteronormativiteten ska lärarutbildningen innefatta genusvetenskap. SSU vill avskaffa läxor i grundskolan, då läxor är överarbete och ett misslyckande för skolsystemet. Utbildning ska vara lärarledd och ske på lektionstid och inte efter skolan. Läxor befäster även stora klasskillnader då de med högskoleutbildade föräldrar i mycket större utsträckning kan få hjälp hemma än de utan. Timplanen är den struk-

tur i skolan som säger hur många timmars undervisning som ska ges i varje ämne. Denna är densamma för alla elever i samma årskurs. Timplanen innebär att alla elever har lika antal timmar även om elevernas behov ser mycket olika ut. Denna ska därför avskaffas, samtidigt får den genomsnittliga undervisningstiden inte minska, det är en rättighet för eleverna att få undervisningstid i skolan.

- Lärarrollen ska i större utsträckning bli handledande och motiverande.
- All pedagogisk skolpersonal ska vara utbildade i genustänkande, HBT- och mångfaldsfrågor.
- Kommunerna ska ta ansvar och se till att det finns ett brett utbud av olika typer av pedagogik.
- Elever ska i ett tidigt skede lära sig söka kunskaper ur olika typer av källor och lära sig att kritiskt granska dessa.
- Läxor i grundskolan ska avskaffas.

Elevers hälsa

SSU kräver att skolan tar ansvar för elevers hälsa. Samhället har ett ansvar för att stötta de elever som mår dåligt under sin skolgång. SSU anser att både stat, kommun och landsting gemensamt måste ta krafttag för att motverka den ökade ohälsan bland unga människor. Samhällsorsakade sjukdomar som ätstörningar och stress måste bekämpas med olika insatser under hela grund- och gymnasieskolan. Där har skolans arbete med elevernas psykosociala hälsa en avgörande roll. Ett ökat arbete ska läggas ned på elevernas arbetsmiljösituation. SSU kräver att undervisning om kost och hälsa skall vara en självklar del i hemkunskapen. Ansvaret för elevernas hälsa är vårdnadshavarens i samverkan med skolan under skoltid. SSU anser att det är en rättighet att få röra på sig i skolan, därför ska undervisning i idrott och hälsa öka. Undervisningen i idrott och hälsa ska även reformeras för att mer syfta till att elever uppmuntras till att röra på sig på fritiden. Det är i skolåldern de flesta formar och upptäcker sin sexualitet. Det är därför viktigt att skolan är en tolerant och öppen miljö. Sexualundervisningen ska förbättras och utvecklas med avseende på den aspekten, samt för att främja ungas sexuella hälsa. SSU anser att

fria skolmältider är avgörande för att alla elever ska kunna tillgodogöra sig undervisningen. Skolmaten behöver dock förbättras i många skolor för att åtminstone en gång om dagen ge alla elever god och näringsriktig mat. Elever som exempelvis är vegetarianer eller av religiösa skäl bara äter viss mat ska så långt det är möjligt tillgodogöras. Ett exempel på det sistnämnda är judar och muslimer som äter kosher/halal. Det finns många problem med idrottsundervisningen som den ser ut idag. Fokus ligger allt för ofta på tävling istället för motion. Det riskerar att elevernas vilja att delta på lektionerna hämmas istället för att främjas. Att det inte finns möjlighet att byta om och duscha enskilt är också ett problem. Speciellt i puberteten kan det gemensamma ombytet innebära att många väljer att inte gå på idrottslektionerna. Stödpersonalen i form av bland annat psykologer, kuratorer och kamratstödare i skolan ska ges ökad prioritet. SSU kräver att fler tjänster med stödfunktion anställs i skolan och att skola och socialtjänst hittar nya sätt att samarbeta för att hindra att elever far illa. SSU anser att det är en rättighet att få röra på sig i skolan, därför ska undervisningen i idrott och hälsa öka samt tillgång till en stimulerande utemiljö garanteras.

- Varje kommun ska erbjuda en bra elevhälsa.
- Stat, kommun och landsting måste gemensamt utarbeta en strategi för att motverka den ökande ohälsan bland unga.
- Samhällsorsakade sjukdomar som ätstörningar och stress måste bekämpas med olika insatser under hela för-, grund- och gymnasieskolan.
- SSU kräver att fler tjänster med stödfunktion inrättas i skolan.
- SSU kräver ett ökat samarbete mellan skola och socialtjänst.
- Undervisningen i kost samt idrott och hälsa ska öka.
- Varje dag ska alla elever delta i en organiserad fysisk aktivitet.
- Idrottsundervisningen ska vara jämnt fördelad över skolåret.
- Omklädningsrummen i skolorna ska ha enskilda ombytes- och duschbås.
- Idrotts- och häsolektionernas fokus flyttas från tävling till motion och hälsa.
- SSU ser positivt på ökad samverkan mellan skolor och lokala idrottsföreningar.

- SSU ser behovet av att fler kuratorer i skolan för att motverka elevers psykiska ohälsa.
- Alla skolor ska ha en aktiv antimobbingsgrupp.
- All skolmat ska i så stor utsträckning som möjligt vara rättvisemärkt, närproducerad och ekologiskt framställd.
- Skolmaten ska i så stor utsträckning som möjligt tillagas lokalt på plats i skolköken.
- En dag i veckan ska enbart vegetarisk kost serveras.
- Grund- och gymnasieskola ska erbjuda mellanmål vid skoldagar längre än sex timmar.

Utbildningens organisation

Det svenska utbildningsväsendet är organiserat på ett flertal olika nivåer och med en stor mångfald bland utövarna. Idag finns det skattefinansierade privata alternativ till i stort sett alla utbildningar som bedrivs i offentlig regi. Detta är en utveckling som delvis oror då den inte bara riskerar dränera den offentligt drivna utbildningen på resurser utan också kan tänkas leda till sämre mångfald och i slutänden försämrade rättigheter för den enskilde eleven. Det finns många stora nackdelar med friskolereformen. De fristående skolorna är ett symptom på att den offentliga skolan på sina håll brister i kvaliteten. Därför är det viktigt att den offentliga skolan utvecklas och förstärks. Ett stort problem med friskolesystemet är att den ger minimalt inflytande till kommunen över nya friskoleetableringar och därmed hur kommuninnevånarnas skattemedel ska användas. Fristående skolor saknar också många skyldigheter som de kommunala skolorna har. Bland annat gäller inte meddelarfriheten för personalen och möjligheten till insyn och påverkan från elever, föräldrar och allmänhet är sämre. Att många fristående skolor drivs av stora utbildningskoncerner med vinst som enda överordnat syfte är fel. Skolor i offentlig regi måste vara den främsta huvudmannatformen och fristående skolor ska ses som komplement. Inom den offentliga förvaltningen kan många saker göras för att ge eleverna en bättre skolgång. Skolor i offentlig regi måste vara den främsta huvudmannatformen och fristående skolor ska ses som komplement. I Sverige förekommer det internatskolor som

genom höga avgifter huvudsakligen vänder sig till de övre sociala skikten. Detta begränsar elevernas sociala nätverk och medför att de i vuxen ålder reproducerar den förra generationens sociala struktur. Det är svårt att utforma ett förbud mot den här sortens verksamhet, men SSU förhåller sig kritiska och strävar efter att bilda opinion mot den här formen av skolor. Inom den offentliga förvaltningen kan många saker göras för att ge eleverna en bättre skolgång. Vi ser skolpengen som ett stort problem då de missgynnar skolorna i socialt utsatta områden. Vi vill istället se ett system som fördelar resurserna efter behov till skolorna. Idag är gymnasieskolan ett kommunalt ansvar. Många kommuner klarar dock inte av detta ansvar på egen hand. I takt med att eleverna har blivit mer flexibla och har fått större möjligheter att välja utbildningar på annan ort, befinner sig många gymnasieskolor i kris. Kommunernas lösning har oftast varit att bilda kommunförbund för att få större elevunderlag och bättre ekonomi. En sådan utveckling är dock ohållbar på sikt i takt med förbättrade kommunikationer och bättre valfrihet. Som lösning på problemet ska ansvaret för gymnasieskolan flyttas från kommunerna till de kommande regionerna. Dessa skulle vara stora nog och ha tillräckliga resurser för att klara av alla de krav som ställs på den nya gymnasieskolan. SSU tycker att utvecklingen kring marknadsföring både för kommunala och fristående skolor är oroväckande. Skolorna försöker köpa sina elever med till exempel datorer och mobiltelefoner. Marknadsföringen måste därför kontrolleras och ett regelverk ska inrättas. SSU vill förbjuda läromedel som är sponsrade av privata marknadskrafter, då vi inte anser att produktplacering och reklam är något som hör hemma i en skolmiljö. Idag saknar landets högskolor och universitet de politiskt tillsatta styrelser som tidigare fanns. Dagens ordning innebär att rektor i praktiken väljer sin styrelse. SSU vill se en återgång till det tidigare systemet med politiskt tillsatta styrelser.

- Kommunalt veto vid nyetablering av fristående skolor ska införas.
- Skolor drivna i offentlig och privat regi ska lyda under samma regler och ha samma skyldigheter.
- Fristående skolor ska inte ha möjlighet att dela ut vinst till sina ägare.
- Systemet med skolpeng ska avskaffas till förmån för ett behovsanpassat.

- Ansvaret för gymnasieskolan ska överföras till de nya regionerna.
- Fristående skolor ska på sikt avskaffas.
- Skolor ska förbjudas bedriva utbildning på konfessionell grund.
- Ett regelverk för skolors marknadsföring ska inrättas.
- SSU är emot elitklasser i grund- och gymnasieskolan, därför ska de avskaffas.
- Högskolor och universitet ska återigen ha styrelser tillsatta på politisk väg.

Särskilda skolan

Särskolan är något som vi i SSU ser en positiv utveckling i. Vi vill att elever i särskolan ska integreras i den övriga skolan så långt det är möjligt. Skolan ska utreda varje elevs enskilda behov och efter dessa erbjuda individanpassad utbildning. Vi tror inte på tanken att dela upp olika grupper av människor. Vi vill att särskolans elever blir sedda som alla andra av skolans elever, skillnaden är att de behöver extra stöd och hjälp. Det är också viktigt att skolorna i landet är anpassade för människor med olika funktionsnedsättningar. Det finns problem i skolan när det gäller bedömning av vilka som behöver gå i särskola. Många gånger rekommenderas elever som egentligen behöver extra resurser att flyttas till särskolan på grund av att skolan inte anses ha tillräckliga resurser. Det medför att dessa elever slås ut från högre studier då de saknar sådan behörighet. Därför kräver SSU att alla elever som går i särskolan ska ha rätten att få högskolebehörighet om kraven uppnås. Det är viktigt att bedömningarna över vilka som ska gå i särskolan skärps och kontrolleras.

- Eleverna i särskolan ska integreras i den övriga skolan så långt det är möjligt.
- Skolorna ska anpassas för människor med olika funktionsnedsättningar.
- Alla elever ska ha samma rätt att delta i det sociala livet i skolan.
- Bedömningarna över vilka som ska gå i särskolan ska skärpas och kontrolleras.

Grundskolan

Grundskolans syfte är att ge alla människor likvärdiga, grundläggande kunskaper och färdigheter. Dessa ska vara sådana att de kan utgöra verktyg för vidare kunskapsinhämtning och förståelse av samhället. Förutom att ge kunskaper och färdigheter ska grundskolan förmedla normer och värderingar samt träna eleverna i att samverka och samarbeta med andra. Tillsammans ska detta utgöra de gemensamma referensramar människor behöver för att kunna leva och verka tillsammans i ett demokratiskt och mångkulturellt samhälle. Det är av avgörande betydelse, inte bara för den enskilda människan, utan också för hela samhället, att elever kan mötas i skolan, över klassgränser och oavsett etnisk, kulturell eller religiös bakgrund. För att alla verkligen ska delta i undervisningen på lika villkor ska all verksamhet i grundskolan vara avgiftsfritt. Dagens skola är fortfarande baserad på ett tänkande som sätter klassen, årskursen i centrum och inte eleven. I morgondagens skola måste utbildningen fullt ut anpassas till den enskildes förutsättningar. Detta mål kan bland annat nås med individuella utvecklingsplaner. En sådan ordning skulle tillåta eleverna att göra framsteg i sin egen takt. Däremot vänder sig SSU mot elitsatsningar. Målstyrningen för elevens kunskapsinhämtning måste slå igenom fullt ut och sättas framför ämnesindelning och schemaläggning. I det allt mer avancerade och kunskapsintensiva samhälle vi lever måste också medborgarnas utbildning börja tidigare. En sammanslagen för- och grundskola skulle innebära mer tid för utbildning samtidigt som mycket av förskolans pedagogik och kunskapssyn skulle kunna genomsyra utbildningen. Fokus i en sådan skolform ska under de första åren ligga på barnets sociala utveckling och språkinläring för att successivt utvidgas till fler kunskapsområden. Skolplikten kommer med ett sådant system att gälla från tre års ålder. Det är viktigt att införa en tidigare skolplikt för att alla barns utveckling ska garanteras, både socialt och färdighetsmässigt. Denna utveckling kräver gruppsammanhang och resurser som bara samhället kan garantera. Kommunerna ska även fortsättningsvis ha skyldighet att ordna barnomsorg utöver den tid grundskolans verksamhet omfattar. Vid behov ska förskola på andra tider än dagtid finnas tillgänglig. I enlighet med en större målstyrning av verksamheten ska de uppnådda kunskaperna vara avgörande för när grundskolans ansvar för eleven upphör.

- Förskolan och den nuvarande grundskolan slås ihop.
- Skolplikt ska gälla från tre års ålder.
- Årskurser och klassindelningar tas bort till förmån för mer individuellt anpassad utbildning.
- Eleven ska kunna få stödundervisning i kärnämnen på sitt modersmål.
- All verksamhet i grundskolan ska vara avgiftsfri.
- Vid behov ska förskola på andra tider än dagtid finnas tillgänglig.
- Grundskolans ansvar för en elev ska upphöra först när eleven har nått de mål som gäller för grundskolans undervisning.

Gymnasieskolan

Gymnasieskolans uppgift är att förbereda människan för yrkeslivet och vidare studier. I detta syfte ska den, oavsett utbildningens inriktning, vara bred och ge eleven valfrihet. Arbeten som vi idag tar för självklara kan vara borta om tio år. Då måste de personer som haft dessa jobb enkelt kunna utbilda sig för att ta ett nytt. Alla elever måste därför ges grundläggande högskolebehörighet i gymnasiet. Elevernas möjligheter att själv forma sin gymnasieutbildning måste också öka. Det är orimligt att det råder vattentäta skott mellan praktiska och teoretiska program. Den som tänkt sig att bli läkare har förmodligen lika mycket nytta av en praktisk omsorgsutbildning som en blivande undersköterska. Den som vill bli byggnadsingenjör kan nog vara hjälpt av att veta hur byggandet fungerar i praktiken. I stort sett alla dagens praktiska och teoretiska program kan vävas samman och kombineras i otaliga variationer. Allt med en mer allomfattande och gedigen utbildning för den enskilde som följd. En gymnasieutbildning måste också kunna erbjuda alla sina elever möjlighet till praktik. Idag är detta en möjlighet i många fall förunnat endast de som går praktiska program. Elever bör också ha kontakt med fackliga organisationer via skolan för att kunna förbereda sig på arbetslivets villkor. Fokus för gymnasieskolans verksamhet ska vara kunskapsinhämtning. I detta måste praktiska och organisatoriska arrangemang i möjligaste mån vika undan för en större anpassning till den enskildes för-

utsättningar. Flexitid i skolan, möjligheten att välja att gå till skolan sent eller tidigt på dagen, ska finnas som en möjlighet. SSU vänder sig emot en uppdelning av människor i a- och b-lag. Elitklasser ska därför avskaffas.

- Alla gymnasieprogram ska ge grundläggande högskolebehörighet.
- Eleverna ska ha större möjlighet att själva utforma program och välja kurser.
- De praktiska och teoretiska programmen ska integreras.
- Alla elever ska ha möjlighet att göra praktik oavsett program.
- Skolor ska kunna införa schemalagd flexitid.
- Elitklasser ska förbjudas.

Vuxenutbildning

Utbildning efter gymnasiet är viktigt för Sveriges utveckling. SSU anser att utbildning är förutsättningen för att möta framtiden. Vuxenutbildningen i form av grundvux, komvux, särsvux, folkbildning och folkhögskolor är en möjlig fortsättning på det livslånga lärande. Det är viktigt att alla har möjlighet att skola om sig. SSU ser yrkesutbildningar för vuxna som en viktig del i detta. Vi ser väldigt kritiskt på de nedskärningar som just nu sker på komvux. Utan möjligheten till vuxenutbildning läses människor fast i en vardag som kan vara väldigt destruktiv både för individen och för samhället. Möjligheten att vidareutbilda sig och läsa upp sin gymnasiekompetens, samt komplettera sin behörighet till högskolan, ska finnas över hela landet. Den kurslitteratur som används vid grundläggande och gymnasial vuxenutbildning ska avgiftsfritt tillhandahållas av utbildningsanordnaren. Folkbildningen och folkhögskolorna har en viktig roll, inte minst för att ge bredare öppningar till det allmänna utbildningssystemet. Deras oberoende är en kvalitet i sig som bör förstärkas. Vuxenutbildningarna ska ha ett nära samarbete med arbetslivet för att matcha den kompetens som efterfrågas på arbetsmarknaden. Särskilda satsningar riktade mot nyanlända ska göras för att inkludera dem i samhället och skapa möjligheter till jobb. SSU anser att vuxenutbildningen har en viktig roll i integrationen. Svenskundervisningen ska därför hålla hög kvalitet. Utbildningen ska varvas med arbetsplatspraktik anpassad till

individens utbildningsnivå och yrke. Ingen ska nekas svenskundervisning. Det ska därför vara obligatoriskt för alla kommuner att erbjuda undervisning i svenska språket inom tre månader. En förändring av titeln SFI (Svenska för Invandrare) bör ske omedelbart till "Svenska för samhälle och arbetsliv" då titeln inte längre speglar den undervisning som bedrivs idag. Skolor som ger undervisning i SFI ska också ge yrkesinriktad svenskundervisning, så kallad SFx, för arbeten som exempelvis läkare. Möjligheten att få en utländsk utbildning validerad och anpassad till svenska förhållanden ska vara en rättighet. Nyanlända ska ges en individuell handlingsplan under sin svenskundervisning.

- Sänk åldern från 20 år till 19 år på komvux.
- SSU ska kämpa för att komvux ska få finnas kvar.
- Vuxenutbildningen ska erbjuda yrkesinriktad svenskundervisning.
- Vuxenutbildning är ett av de viktigaste redskapen för en modern och flexibel arbetsmarknadspolitik.
- Vuxenutbildningen ska ha ett kontinuerligt och brett utbud av fort- och vidareutbildningar.
- Vuxenutbildning ska vara tillgänglig för alla.
- Studieförbund och folkhögskolor ska få mer resurser.
- Möjligheten till vidareutbildning ska finnas genom hela livet.
- Särskilda satsningar, riktade mot nyanlända, ska göras för att inkludera människor i samhället och skapa möjligheter till jobb.
- Svenskundervisning ska hålla hög kvalitet. Utbildningen ska varvas med arbetspraktik anpassad till individens utbildningsnivå och yrke.
- Ingen ska nekas svenskundervisning.
- Ingen ska behöva vänta mer än tre månader för att påbörja undervisningen i svenska.
- Titelförändringen av SFI till "Svenska för samhälle och arbetsliv" bör ske snart.
- Nyanlända ska ges en individuell handlingsplan under sin svenskundervisning.
- Flexibla lästider ska erbjudas till de studerande.

Högskola och universitet

Den utbyggnad som skett av den svenska högskolan de senaste decennierna har skapat en högskola som i betydligt högre grad än tidigare är nära, öppen och bred. Högskolans storlek och styrka är något vi alla tjänar på eftersom en välutbildad arbetskraft är positivt för hela landet. Därför är vårt mål att minst femtio procent av varje årskull läser vidare på högskolan och fullföljer sin högskoleutbildning med godkända betyg. Genom att garantera alla rätten till en god utbildning kan vi motverka klassorättvisor och segregation. När högre utbildning är en reell möjlighet för alla skapas chanser att välja yrke och sysselsättning. Så är det inte idag. Huruvida en person väljer att plugga vidare, huruvida personen fullföljer sin utbildning eller inte och huruvida personen får jobb efter avslutad utbildning styrs av faktorer som klass, genus, etnicitet och bostadsort. Ojämlighet i tillgång till utbildning leder till ojämlikhet i makt, både över det egna livet och i samhället. För att bekämpa snedrekryteringen till högskolan krävs framför allt att grundskolan och gymnasiet håller en hög kvalitet. Gymnasieskolan har ett särskilt ansvar att se till så att alla elever nås av information om hur högskolan fungerar, om vem som får gå där och om rätten till studiemedel. Högskolorna bör också själva i större utsträckning rikta information till de grupper som traditionellt inte läser vidare i lika stor omfattning. Pedagogiken vid högskolan bör utvecklas för att möjliggöra för fler att ta del av undervisningen. Ofta uppvisar nya mindre lärosäten en kreativitet och nytänkande i arbetsformer. Det är viktigt att sådana goda exempel får spridning. Alla människor är inte lika. Högskolan måste vara anpassad också för dem som har barn eller som av andra anledningar inte kan flytta från sin hemort. Därför är det viktigt att högskolor finns i hela landet och att det finns bra tillgång till distansutbildningar med god kvalitet. Om fler ska få möjlighet att studera krävs att samhället erbjuder bra och billiga hyreslägenheter. Det är viktigt att alla utbildningar, särskilt de som förbereder för yrken inom den offentliga sektorn, genomsyras av ett klass-, genus- och etnicitetsperspektiv.

- Visionen ska vara att minst femtio procent av varje årskull ska läsa vidare på högskolan.
- Insatser mot social snedrekrytering ska vara högskolans ansvar.

- Högskolan ska ansvara för att rikta information om högskolestudier till underrepresenterade grupper.
- Samhället ska erbjuda bra och billiga hyreslägenheter.
- Åldersgränsen i bostadsbidraget ska tas bort.

Utbildning för alla

Studenter på högskolan och andra vuxenstuderandes generellt ganska dåliga ekonomi avskräcker många från att läsa vidare. Studiemedlet ska vara så bra att ingen behöver leva på sina föräldrar eller arbeta vid sidan av studierna. SSU vill se ett system med hälften bidrag, hälften lån. Det måste finnas stor möjlighet till återbetalningsdispens i länssystemet så att studerande inte är rädda för att ta studielån samt möjlighet till dispens från termintaket. De inkomster som genereras under veckor utan studiestöd ska undantas fribeloppsgränsen. Många studerande har svårt att trygga sin försörjning under sommaren. Ett treterminssystem ska införas så att studerande har möjlighet till finansiering året runt och fem veckors betald semester. I ett sådant system kan också studerande snabbare ta sig igenom sin utbildning samtidigt som högskolans lokaler nyttjas bättre. De trygghetssystem som finns i vårt land måste också innefatta studerande. Studerande ska ha rätt till sjukpenning, även under sommaren, om sjukdom hindrar dem från att fullfölja sina studier. För att förbättra den ekonomiska situationen för universitets- och högskolestuderande vill vi att deras kurslitteratur ska beläggas med ett högkostnadsskydd på 1000 kronor per termin. Kurslitteraturen är en stor utgift för många studerande. Det är viktigt att högskolorna tillhandahåller bibliotek med tillräckliga upplagor av aktuell kurslitteratur så att studerande som vill kan låna sin litteratur i stället för att köpa den. Universitets- och högskolebiblioteken måste också tillhandahålla kurslitteratur i form av e-böcker i större utsträckning än idag.

- Studiemedlet ska höjas.
- Studiemedlet ska bestå av hälften bidrag och hälften lån.

- De inkomster som genereras under veckor utan studiestöd ska undantas fribe-
loppsgränsen.
- Studerande ska ha rätt till sjukpenning utan karens.
- Studier ska berättiga till a-kassa.
- Föräldrappening för studenter som inte har arbetat ska uppgå till minst studie-
medlet.
- Ett treterminssystem ska införas.
- Studerande ska ges fem veckors betald semester.
- Dispensregler ska införas för terminstaket hos CSN.

Antagning och urval

I möjligaste mån ska de som är behöriga och söker till högskolan få plats. I de fall där en utbildning har så många sökande att alla inte kan ges plats ska urvalet ske på ett rättssä-
kert sätt och på ett sätt som gör att ingen grupp utestängs. En väg att göra det på är att
ha många olika urvalsgrupper. Målet för urvalet bör vara att de som har störst chans att
tillgodogöra sig utbildningen antas. Så länge som graderade betyg finns kvar på gymnasi-
et bör de vara en del av urvalssystemet. Det bör dock införas ett betygstak vid 18,5 po-
äng. Betygstaket ska kunna sänkas om lärosätet så vill. Vi är starkt kritiska till så kallade
meritpoäng, alltså bonuspoäng som ges till elever som läst vissa gymnasiekurser. Dessa
gynnar elever som redan vid starten av sin gymnasietid vet att de ska läsa vidare och vad
de ska läsa vidare på högskolan. Därför missgynnar de elever från studieovana hem. Som
komplement till betygsintagning, och när graderade betyg avskaffats, kan en urvalsmetod
vara högskoleprov. Högskoleprovet ska utformas så att alla får möjlighet att göra om pro-
vet varje termin. Idag diskrimineras exempelvis synskadade som maximalt får göra provet
två gånger av kostnadsskäl. Detta är oacceptabelt. Högskoleprovet ska vara en rättighet
för alla. Största delen av urvalet bör dock ske från så kallade domänprov, alltså prov som
riktar sig till ett speciellt område. Domänproven ska vara relativt få till antalet och natio-
nella. Samtliga prov som används som urvalsmetod ska vara avgiftsfria. Positiv särbe-
handling med avseende på kön ska kunna användas vid urval till högskolan. I de fall där
högskolorna använder sig av lokala urvalsmetoder ska det göras på ett sätt som motverkar

etnisk och social snedrekrytering. Arbetslivserfarenhet ska ge grundläggande behörighet till högskolan. Det ger ny möjlighet till grupper som annars utestängs från högskolestudier. Behörigheten måste ges på ett tydligt och rättssäkert sätt och därför förespråkar vi samma regler för alla i stället för individuell prövning. Vi menar att den som fyllt 25 år och arbetat i minst fyra år ska ges grundläggande behörighet till högskolan. Ett annat alternativ är att alla som har fyllt 25 år och fått minst 1,5 poäng på högskoleprovet ska få grundläggande behörighet till högskolan. Alla gymnasieprogram ska ge grundläggande behörighet till högskolan. Idag utgör de som studerat på Komvux en egen urvalsgrupp. SSU tycker inte det är viktigt hur eller när man har tillägnat sig kunskapen och anser därför att studerande på komvux och gymnasieskolan utgör en gemensam urvalsgrupp.

- Meritpoäng ska inte införas.
- Urval ska ske genom många olika metoder, däribland betyg, högskoleprov, domänprov och intervjuer.
- När prov används som urvalsinstrument ska de vara avgiftsfria.
- Positiv särbehandling ska kunna tillämpas vid antagning till högskolan.
- Vid samma betyg eller resultat ska intervju avgöra vem som antas.
- Den som fyllt tjugofem år och har antingen fyra års arbetslivserfarenhet eller minst 1,5 poäng på högskoleprovet ska ges grundläggande behörighet till högskolan.

Kvalitet på högskoleutbildningen

En utbyggd högskola med plats för fler är en förutsättning för god kvalitet. En bred högskola möjliggör att alla samhällets grupper finns representerade. Mångfald ger fler synvinklar, intressantare seminarier och vidare samhällssyn. Därmed ger det också högre kvalitet. Mångfald ska även garanteras i forskning och kurslitteratur, dels genom att författare och forskare med olika klass, kön och etnicitet medverkar och dels genom att en mångfald av perspektiv används. Högskolan ska vara ansvarig för att den kurslitteratur som används inte är kränkande och inte visar stereotypa bilder av människor. En del av

mångfalden på högskolorna är de utbyten som sker mellan lärosäten i olika delar av världen. Att svenska studenter reser utomlands och studerar och att utländska studenter kommer till svenska högskolor ger nya intryck och nya tankar. Eftersom det ger bättre kvalitet att ha studenter från hela världen, inte bara från den rika delen av världen, ska utbildningen vara avgiftsfri även för utländska studenter. Vi är positiva till intentionerna bakom att homogenisera utbildningssystemen i Europa. Målrelaterade ECTS-betyg ska utfärdas för studenter som behöver det för att tillgodoräkna sig en svensk kurs i utländsk utbildning. Vi värnar den fyraåriga forskarutbildningen men förhåller oss kritiska till de relativa betygen inom ECTS. Vi medger dock att processen är oerhört viktig för ett samarbete inom utbildning i Europa. Vi menar att förändringsarbetet inom den så kallade Bologna-processen snarare ska styras av kvalitetssäkring av utbildningen i Europa än av förändring av utbildningens form. Ett av de viktigaste måtten på kvalitet på högskolan är kontakten mellan lärare och studenter. Undervisningen ska inte bara ge faktakunskaper, utan också förmåga att kritiskt granska och ifrågasätta. Studenter ska ha fler föreläsningar, seminarier och lektioner och större rätt till handledning av individuella arbeten. Vi kräver att studenter får rätt till minst 20 timmars läroledad undervisning per vecka vid heltidsstudier, och motsvarande timmar per poäng vid deltidstudier. För att undervisningen ska vara forskningsanknuten krävs att lärarna också forskar. Vi menar att så stor andel som möjligt av lärarna ska ha disputerat och att de lärare som inte disputerat ska ges möjlighet att genomgå forskarutbildning inom sin anställning. De personer som undervisar på högskolorna ska ha pedagogisk utbildning. Vid befordran på högskolorna ska samma vikt läggas vid pedagogisk erfarenhet som vid vetenskaplig. Alla studenter har inte samma möjlighet att anpassa sig till akademiska studier och att tillgodogöra sig utbildningen. Högskolan ska vara skyldig att erbjuda eleverna stödfunktioner så att de klarar sin utbildning. Exempel på sådana stödfunktioner kan vara språkverkstäder och räknestugor. Utbildningen ska vara utformad på ett sådant sätt så att alla kan delta. Dagtidstudier ska enbart vara på dagtid, aldrig på kvällar eller helger. Detta ska också gälla tentamen. Utbildningen ska ge god förmåga att uttrycka sig i tal och skrift. Detta kräver att examinationsformerna är varierade och kan visa detta. Studenter måste under hela utbildningen få träning i självständigt skrivande för att senare kunna skriva uppsatser och examensar-

beten. Tentor, uppsatser, PM och examensarbeten ska vara anonymiserade. Examinatio-
nen ska inte bara vara en kontroll av faktakunskaper, utan också visa förmåga att se hel-
heter, kunna omvandla kunskap till praktik och göra kritiska bedömningar. Kunskapsför-
djupning ska ske från lägre till högre nivåer av utbildningen. Betygen ska vara målrelate-
rade och ograderade, det vill säga enbart godkänt och ännu icke godkänt ska användas.
Tydliga betygskriterier ska finnas tillgängliga för studenten. Hög kvalitet på högskolan
innebär också att studenter efter avslutad utbildning har möjlighet att få ett arbete. Hög-
skolan ska hjälpa studenter att få kontakter och erfarenhet genom att erbjuda alla studen-
ter poänggivande praktik. Olika typer av arbetslivsanknytning så som gästföreläsare, verk-
lighetsbaserade fall, verksamhetsförlagda examensarbeten och studiebesök ska ingå i all
utbildning.

- Mångfald ska garanteras i forskning och kurslitteratur.
- Högskolan ska vara ansvarig för att kurslitteraturen inte är kränkande och inte visar stereotypa bilder av människor.
- Utbildningen ska vara avgiftsfri även för utländska studenter.
- Studenter ska ha rätt till minst 10 timmars lärarledd undervisning per vecka.
- De lärare som inte disputerat ska ges möjlighet till att genomgå forskarutbildning inom sin anställning.
- Vid befordran på högskolorna ska samma vikt läggas vid pedagogisk som vetenskaplig erfarenhet.
- Högskolan ska vara skyldig att erbjuda eleverna stödfunktioner, exempelvis språkverkstäder och räknestugor.
- All undervisning ska, om inte annat anges, förläggas på kontorstid.
- Tentor, uppsatser, PM och examensarbeten ska vara anonymiserade.
- Endast ograderade betyg ska användas.
- Betygen ska vara målrelaterade och betygskriterierna kända.
- Alla studenter ska erbjudas poänggivande praktik.

Studentinflytande

En viktig förutsättning för god kvalitet på lärosätena är ett fullgott inflytande för studenterna. Studenterna utser idag, genom studentkårerna, representanter till alla beslutande och beredande organ på högskolan. För SSU är just studentinflytandet centralt, kårobligatoriets vara eller icke vara är därför inte en lika viktig fråga. Utan ett kårobligatorium måste studentinflytandet dock finansieras på annat sätt, och detta kommer att innebära ökade kostnader för staten. Studentkårerna ska även i framtiden ha huvudansvaret för att kanalisera studenternas åsikter. Studentinflytandet ska garanteras genom lag och vara utformat så att alla studenter har lika möjlighet att påverka. Staten ska finansiera den rena utbildningsbevakningsverksamheten, och även vissa studiesociala verksamheter, via högskolorna. Rena sociala verksamheter arrangerande av studentkårerna ska dock bekostas av studenterna själva, vara frivilliga och resursmässigt fristående i förhållande till studentkårernas huvuduppgift. Vi vill även att kårens sociala verksamhet slutar vara alkoholcentrerad. Istället vill vi att kårerna fokuserar tid och resurser på att säkerställa studenternas inflytande och utbildningarnas kvalitet. Studenterna ska själva välja vilka som ska representera dem. För att höja valdeltagandet och göra valen mer kända bör valdagen vara gemensam över hela landet. SSU anser att studentsociala organisationer under en övergångsperiod bör garanteras stöd att fortsätta sin verksamhet eftersom verksamheten är av stor vikt för ett gott studentliv.

- Studenterna ska vara representerade i alla beredande och beslutande organ på högskolorna.
- Studenterna ska i val välja sina representanter.
- Staten ska, vid ett borttagande av kårobligatoriet, finansiera studentkårernas kostnader för studenters inflytande över utbildningen.
- Valdagen ska vara gemensam över hela landet.

Forskarutbildning

Den högsta nivån inom det offentliga utbildningsväsendet är forskarutbildningen. Att antas på forskarutbildning är ett mål för många och på vissa håll är konkurrensen hård om platserna. Det är därför mycket viktigt att reglerna om antagning är tydliga. Det är också viktigt att det formella kravet för att antas till forskarutbildning är samma som det informella kravet. Vi menar att mastersnivå ska vara behörighetskravet. För att alla studenter ska ha reell möjlighet att söka forskarutbildning krävs att högskolorna tar sitt ansvar och informerar studenterna.Handledare för doktorander ska ha genomgått handledarutbildning och doktoranden ska ha möjlighet att byta handledare utan att forskningen blir lidande. Trots att majoriteten av grundnivåstudenterna på högskolan är kvinnor är andelen kvinnliga professorer låg. Andelen kvinnor minskar för varje steg i den akademiska hierarkin. För att forskningen ska vara samhällsrelevant måste alla grupper finnas representerade. SSU menar att alla steg av antagning och befordran på universitetet ska vara icke-diskriminerande.

- Masterexamen ska vara behörighetsnivå för antagning på forskarutbildning.
- Handledare för doktorander ska ha genomgått handledarutbildning.
- Doktorander ska ha möjlighet att byta handledare.
- All antagning och befordran ska vara icke-diskriminerande, vilket inte utesluter positiv särbehandling.

Välfärd.

Målet med socialdemokratisk politik och hela grunden för vårt engagemang är att frigöra människor. Vi vill att människor ska nå sina bästa stämningars längtan. Det kräver frihet från förtryck och diskriminering. För att människor ska kunna ta tillvara sina rättigheter krävs en god social och ekonomisk trygghet för alla individer i samhället.

När SSU betraktar samhället är det ett ojämnt samhälle vi ser. Vår samhällskritik bygger på klassanalys. Ägande och ekonomiska tillgångar är ojämnt fördelade, vilket leder till skillnader i makt och inflytande. Den generella välfärdspolitiken har aldrig varit ett mål i sig utan är endast ett medel i strävan att skapa ett samhälle där makt och resurser fördelas jämnt.

Grunden för den socialdemokratiska fördelningspolitiken är den skattefinansierade generella välfärden. Från var och en efter förmåga, åt var och en efter behov. Den generella välfärden innefattar sjuk- och hälsovård, omsorg, förskola och utbildning, rätt till bostad och arbete samt rätt till såväl ekonomisk som social trygghet i livets alla stadier. Vi garanteras gemensamma rättigheter och skyldigheter. Genom att välfärden omfattar alla får även de med goda inkomster ett egenintresse av att försvara hög kvalitet i den offentliga sektorns verksamheter. På så vis skapas ett förtroende för systemet som gör att det blir stabilt och pålitligt.

Välfärden ska finansieras med progressiva skatter. Den ska ge medborgarna en lättillgänglig, demokratisk och högkvalitativ social service, inte generera vinst åt privata företag. Internationell forskning visar att vinstkrav höjer kostnaderna och snarast sänker kvaliteten. Därför ska välfärden ägas och drivas i gemensam regi och aldrig i vinstsyfte. Det, kombinerat med en stark brukarrätt, säkrar det demokratiska inflytandet och att behoven, inte efterfrågan, styr utbudet.

En förutsättning för att välfärden ska fungera är de som arbetar med att tillhandahålla välfärdstjänsterna. Den offentliga sektorns personal och deras arbetsinsatser måste uppvärderas. Personalen ska därför beredas större möjligheter till inflytande över sin arbetssituation och den offentliga sektorn bör göras till ett föredöme i arbetsplatsdemokrati. Anställda inom offentlig sektor är idag främst kvinnor. Vi ser att det är ett utav skälen att lönerna är låga inom vård och omsorg. Offentlig sektor ska inte bestå av låglöneyrken.

Det trygga välfärdssamhället ger varje människa utrymme till utveckling. När man inte enbart tvingas se till den omedelbara försörjningen eller hur man ska betala för sjukvård och utbildning vågar man investera för framtiden. Men det trygga välfärdssamhället möjliggör inte bara för utveckling hos individen, utan minskar också ojämlikheten som både drabbar stora grupper och ökar de sociala spänningarna i samhället. För att alla ska ha lika möjligheter måste vi också se till att avskaffa de skillnader i välstånd som finns mellan människor som lever i olika delar av Sverige.

För att på lång sikt kunna upprätthålla och utveckla den generella välfärden måste en rättvis och gemensam finansiering säkras. Den generella välfärdsmodellen utsätts ständigt för påtryckningar och kritik av dem som inte delar vår övertygelse om ett system där vi solidariskt ansvarar för varandras välstånd.

En kritik som står i skarp kontrast mot vår övertygelse om att omfördelning av samhällets resurser och omfördelning av makt från fåtalet till flertalet är nödvändig.

- Den unga socialdemokratin vill lyfta betydelsen av att hitta en långsiktig finansiering av den generella välfärden för ett jämlikt samhälle.
- Den generella välfärden ska fördelas efter behov och betalas via progressiv skatt efter förmåga.
- Den generella välfärden ska bibehållas, utvecklas och säkras när det gäller finansiering.
- Den generella välfärden finansieras till sin huvudsak genom beskattning.
- Skatterna ska användas för att utjämna klasskillnader och finansiera välfärden.
- Den generella välfärden ska omfatta alla.
- Välfärden ska ägas och drivas gemensamt och aldrig i vinstsyfte.

- Genom en utbyggd och generös välfärd skapas möjligheter för tillväxt och samhällsutveckling.
- Regionala skillnader som begränsar människor ska bekämpas, välfärden ska hålla hög kvalitet i hela landet.
- Den generella välfärdens viktigaste uppgift är att omfördela makt för att ge alla människor inflytande över sin livssituation såväl som över samhällsutvecklingen.
- Den offentliga sektorn måste som arbetsgivare tillgodose rätten till heltid och inflytande över det egna arbetet.

Socialpolitik

Solidaritetsbegreppet ska omfatta alla. Dessvärre hamnar allt fler samhällsgrupper utanför de sociala skyddsneten. Så får det inte vara. Ett heltäckande socialt skydds nät är en förutsättning för att garantera goda livsvillkor. Om man blir sjuk eller förlorar sitt arbete måste man ändå kunna leva ett gott liv.

Omfördelningen av samhällets resurser är nödvändigt för att kunna möta olika individers behov. Ett avgörande led för att kunna möta olika individers behov är ett förbättrat socialförsäkringssystem. Det är inte acceptabelt att människor blir sjuka på grund av arbetsskador, stress över sin ekonomiska situation eller andra orsaker som kan förebyggas. Samhället måste i högre utsträckning förebygga ohälsa, men också agera *mer* direkt när sjukdom uppstår. Olika metoder måste prövas. Det behövs mer stöd till rehabiliteringsprojekt. Goda exempel ska uppmärksammas och vidareförmedlas.

Socialförsäkringar ska vara utformade enligt inkomstbortfallsprincipen. Karensdagen i sjukförsäkringen ska avskaffas. Människor blir inte mindre sjuka för att de får mindre pengar. Tvärtom ökar risken för att människor går till jobbet sjuka när de skulle behöva ta hand om sin hälsa. Det är de som tjänar minst som drabbas svårast av karensdagen. Om man förlorar arbetet, skadar sig och tillfälligt försvinner från arbetsmarknaden eller förlorar försörjningen av andra skäl är man kollektivt försäkrad och då ska ersättning utgå för inkomstbortfallet. Ersättningsnivåerna ska vara så generösa att stödet för de obligatoriska försäkringarna blir starkt och brett. Om nivåerna är för låga riskerar vi att få ett urholkat trygghetssystem. Taket i socialförsäkringarna måste därför höjas. När människor står

inför stora omställningar i livet måste samhällets stödfunktioner finnas till hands. I globaliseringens tidevarv är det viktigt att människor känner sig trygga i strukturomvandlingar. Rädsla för arbetslöshet är nedbrytande. En otrygg människa är inte produktiv.

Arbetet utgör grunden för människors och samhällets försörjning, men fyller även andra viktiga funktioner. Det ger individen en känsla av delaktighet och självförtroende som är ovärderlig. Försäkringarna utgör ett tillfälligt stöd för att individen ska kunna göra en omställning, men de är just omställningsförsäkringar och inte en långsiktig försörjning. Den enskilde ska alltid ha rätt till aktivitet i form praktik, utbildning eller rehabilitering för att lättare kunna återgå till arbetslivet. Vi måste emellertid ha stor respekt för dem som på grund av sjukdom, inte sällan orsakad av allt för hårda arbetsvillkor, inte kunna återgå i arbete. För dessa människor måste en långsiktig värdig försörjning alltid garanteras.

Vi socialdemokrater får aldrig bli systemförvarare. Ibland krockar olika system och människor kläms mellan dem. Ett exempel är när tröskeeffekter uppstår som minskar människors möjlighet att förbättra sin ekonomiska situation. Socialförsäkringssystem måste anpassas så att de fungerar tillsammans. Vidare får barns inkomster inte hindra familjer från ökat försörjningsstöd.

Idag faller en del människor mellan stolarna och får inte del av trygghetssystemens grundtrygghet. Det gäller framförallt låginkomsttagare och studenter. Oftast är anledningen att man inte har kvalificerat in sig i systemen. Exempelvis ger studiemedel inte behörighet till våra trygghetssystem trots att det är pensionsgrundande. Det finns också utsatta grupper som aldrig har haft möjligheten att ta sig in i systemen. Ett exempel är unga som tidigt blivit skuldsatta som har svårigheter att få bostad eller arbete. Det är inte socialt hållbart att människor tvingas leva på marginalen under ett helt liv. För att minska antalet överskuldsatta vill SSU förbjuda lån utan personliga kontrakt, exempelvis mobillån. Vidare vill vi att alla överskuldsatta ska ha tillgång till skuldrådgivare och vid behov ha tillgång till skuldsanering.

Det är orimligt att landstinget skuldsätter barn vars föräldrar inte betalat deras sjukvårdsavgifter. Dessa skulder skall omedelbart avskrivas.

Det är inte heller acceptabelt att vissa grupper, exempelvis ungdomar, ska undantas rätten till ekonomiskt stöd på grund av ålder. Åldersdiskriminering ska vara förbjudet. Försörjningsstödet ska vara utformat så att det ger en god levnadsnivå för den enskilde som har behov av hjälp från samhället.

Hemlöshet är inte bara en bostadspolitisk utan också en socialpolitisk fråga. Missbruk och psykisk ohälsa kan vara några av orsakerna bakom hemlöshet. Till dess att man kan stå på egna ben ska olika former av jourbostäder och härbärgen tillhandahållas av kommunerna. Individuella handlingsplaner måste upprättas. För de personer som inte klarar av att bo i en vanlig bostad ska alternativ så som gruppboenden tillhandahållas.

De människor som av en eller annan anledning behöver extra stöd kan vända sig till socialtjänsten. Idag ligger denna helt under kommunerna vilket gör att kvalitén varierar över landet. För att få en så jämn kvalitet som möjligt behövs mer samarbete och tydligare nationella riktlinjer.

Vi kan aldrig acceptera ett annat synsätt än att samhället måste vara tillgängligt för alla. Med rätt stöd och anpassning kan alla bidra till det gemensamma samhällsarbetet. Kollektivtrafik, offentliga byggnader och miljöer ska alltid vara tillgängliga för människor med funktionsnedsättning. Idag fungerar det inte alltid, exempelvis kan personer med funktionsnedsättning ha svårigheter att ta del av samhällets demokratiska process. I arbetet för tillgänglighet får man aldrig glömma personer med osynliga funktionsnedsättningar.

Hörselskador, dyslexi och social fobi är exempel på dolda funktionsnedsättningar som är lika begränsade som synliga funktionsnedsättningar och som inskränker en persons möjlighet att ta del i samhället på lika villkor. Att komma in på arbetsmarknaden är ett av de stora problemen för människor med funktionsnedsättning. Negativa attityder och diskriminering är några av orsakerna. Diskriminering drabbar dessutom ofta människor med funktionsnedsättning i vardagssituationer. Att medborgare på grund av sin funktionsnedsättning exempelvis inte blir inläppta på en restaurang eller vägras tillträde till ett evenemang händer varje dag. Det är något vi inte kan acceptera. All diskriminering måste bekämpas. Vi kräver därför att lagstiftning införs om förbud mot diskriminering av människor med funktionsnedsättning. Hjälpmedel för att minimera de hinder som män-

niskor med funktionsnedsättning möter ska vara en del av välfärden. Samhället ska erbjuda det stöd som krävs för att alla människor ska kunna ha en så aktiv fritid som möjligt, möjlighet att studera, arbete och leva ett självständigt liv. En grupp som är särskilt utsatt är omyndiga personer med funktionsnedsättning. Dessa personer finner sig ofta i en miljö av beroendeställningar. Detta beror bland annat på dagens system vad gäller personliga assistenter. Det krävs stora förändringar i systemet kring omyndiga personer med funktionsnedsättning.

Vårt mål är alltid självständighet i största möjliga mån. För att nå detta krävs ibland stöd i form av exempelvis personlig assistans. Därför finns lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Denna ska garantera människor goda levnadsvillkor samt att själv ges möjlighet att påverka sin service. Tyvärr fungerar detta bristfälligt idag. Vilken slags service du får beror på kommunens budget och förmågan att tala för sin sak. Detta är för socialdemokratin oacceptabelt. Människors möjligheter att leva ett fritt och självständigt liv är grundläggande, oavsett utgångspunkt. Kommunerna måste därför bli bättre på att efterleva lagen om stöd och service, LSS.

Alla har rätt till en trygg ålderdom. En viktig princip måste vara att makar, och sambos ska ha rätt att tillbringa sin ålderdom tillsammans. Boenden för äldre är sällan anpassade efter den faktiska efterfrågan. Många äldre är friska allt längre och behöver därmed boendeformer som ger social gemenskap. Fler mötesplatser och fritidsaktiviteter är friskvårdssatsningar för att öka livskvaliteten.

De äldre ska garanteras ekonomisk trygghet idag, och de som jobbar idag ska veta att de får en trygg ålderdom. Detta kräver politisk handlingskraft. För att pensionssystemet ska vara stabilt och tryggt i framtiden krävs en konsekvent politik.

Under de närmaste årtiondena kommer antalet personer över 65 år att öka. Samtidigt minskar den arbetsföra befolkningen. Aldrig tidigare i historien har så få befunnit sig i arbetsför ålder i relation till hur många som är pensionärer. Den stadigt ökande försörjningskvoten utsätter såväl välfärdssystemen som våra pensionssystem för ökad press. Vi vill ha ett pensionssystem som inte är beroende av politikens välvilja utan är robust och stabilt oavsett status på statens finanser. Vi vill inte heller ha ett pensionssystem som är beroende av konjunkturen och de nedgångar i konjunkturen som kraftigt påverkar pen-

sionen, i dessa sammanhang bör staten ta ett ansvar. När den arbetsföra delen av befolkningen blir allt mindre och antalet pensionärer blir fler ser vi det som oansvarigt och ekonomiskt ohållbart att ha ett system som är helt skattebaserat. Vis av erfarenhet vet vi att ett sådant system inte är långsiktigt hållbart eftersom det tar allt större del av samhällets resurser i anspråk. SSU tror på ett fondbaserat pensionssystem som vi gemensamt betalar till under hela det yrkesverksamma livet. Därför vill SSU behålla och utveckla dagens premiepensionssystem. Ett viktigt steg är att fondsystemet används till långsiktiga finansieringar och inte blir en del av spekulationsekonomi samt inte blir konjunkturkänslig.

Det är viktigt med kostnadsfritt råd och stöd vid pensionsval. Insatser görs för att förbättra transparensen bland dagens pensionsförvaltare. De statliga pensionsfonderna ska vara föregångare när det gäller etiska placeringar och kapitalförvaltning. För att alla ska ha tillgång till bra pensioner är det viktigt att man inte slits ut tidigt och tvingas till förtids- eller deltidspension. Det är rimligt att den tid man jobbar har återspeglning i hur hög pension man får ut som pensionär. Vi ser dock att beroende på arbetets karaktär så klarar man också av olika många år i arbetslivet. SSU ser det som rimligt att personer i slitsamma yrken har en kortare yrkesverksam ålder och en högre inbetalning än de i icke slitsamma yrken.

Äldre ensamstående kvinnor har generellt sett mycket dåliga ekonomiska förutsättningar. För att förändra detta måste bostadstillägget och garantipensionen öka. Den måste också värdesäkras. Vi vill också höja bostadstillägget som är extra viktigt för låginkomstpensionärerna, av vilka de flesta idag är kvinnor.

- Socialförsäkringarna ska vara utformade enligt inkomstbortfallsprincipen. Ersättningsnivåerna ska ligga på 90 % av inkomsten.
- SSU är positivt till ett fondbaserat pensionssystem och vill utveckla det nuvarande premiepensionssystemet.
- Taket i socialförsäkringssystemen ska höjas.
- Barns inkomster skall undantas när beslut om ekonomiskt stöd fattas.

- Alla hemlösa ska erbjudas en bra bostad och för dem som inte klarar ett vanligt boende ska anpassade boenden erbjudas.
- Skuldsanering och skuldrådgivning ska erbjudas personer som hamnat i ekonomiska trångmål.
- Arbetet med att förbättra tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning ska prioriteras.
- En nollvision mot hemlöshet, och en nationell strategi för hur, ska tas fram.
- Trösklarna in i socialförsäkringssystemet måste minskas så att ingen faller emellan, till exempel måste de som har studiemedel ges tillträde till trygghetssystem.
- Karensdagen i sjukförsäkringen ska avskaffas.

Vård och omsorg

Att utgå ifrån människovärdet och människors behov är centralt i SSU:s syn på hälso- och sjukvården. Dess syfte ska vara att rädda liv, värna människors livskvalitet och tillgodose deras behov av vård. Idag läggs ett ökat fokus på vad som efterfrågas av röststarka grupper i samhället, en utveckling som är djupt problematisk. Utgångspunkten i vår syn på människors hälsa är människovärdet och rätten till livskvalitet. När hälso- och sjukvårdsinsatser görs måste syftet alltid vara att stärka och värna människovärdet. Målet är att alla människor ska kunna leva ett liv med god livskvalitet där man klarar av att sköta sin egen vardag, kommunicera med andra människor och påverka sin livssituation. Vården måste vara lyhörd för den enskilde människans behov. Det är alltid dennes behov som ska stå i centrum för hälso- och sjukvården.

SSU vill se att den enskilde människans makt stärks – ett synsätt som förpliktar. Vi kan inte acceptera ett fyrkantigt vårdssystem som inte möjliggör för människor att själva kunna påverka konsumtionen av hälso- och sjukvård. Tvärtom bör viljan att påverka och välja bejakas. SSU ser därför positivt på ett patientval som ger individen egenmakt och påverkansmöjligheter. Ett lyhört hälso- och sjukvårdssystem ger enligt SSU ökat stöd för vår generella välfärdsmodell. Patientvalet sätter också ökad press på vårdinrättningarna att vara lyhörda inför patienters behov.

SSU tar å det starkaste avstånd från de borgerliga vårdvalsmodeller som bygger på fri etableringsrätt och företags fria val att göra vinster på en skattefinansierad marknad. Vi ser att dessa leder till en ineffektiv resursanvändning och skapar överetablering av vård i välbärgade och befolkningstäta områden på bekostnad av fattigare och mer glesbefolkade delar av landet. Det här är en utveckling som riskerar att förstärka de ojämlikheter i hälsa som redan råder mellan olika områden och dess invånare.

Behovet måste avgöra vilka vårdinsatser som genomförs. Därför anser vi att vårdens resurser ska koncentreras till områden där behoven är som störst. Det innebär att vi tar avstånd från ersättningssystem som inte utgår ifrån människors behov utan istället är efterfrågedrivande. Borgerlighetens version av vårdval har lett till att välbärgade och därmed efterfrågestarka områden fått ökade vårdetableringar medan fattigare områden med ohälsa och stora vårdbehov sett antalet vårdinrättningar minska. Detta är en oacceptabel utveckling som dömer stora befolkningsgrupper till ohälsa.

SSU vill återinföra stopplagen för att säkerställa att utförsäljningen av de gemensamma sjukhusen upphör. Det är av största vikt att alla strategiska enheter inom vårdsektorn drivs och ägs gemensamt. När sjukhus privatiseras försvinner mycket av den medicinska kliniska forskning som är en förutsättning för den långsiktiga utvecklingen av hälso- och sjukvården. Huvuddelen av sjukvården ska ägas och drivas gemensamt. Vård och omsorg kan inte ses som vilken marknad som helst – den lämpar sig illa för vinstmaximering.

Hälso- och sjukvården står inför stora utmaningar. Som ett led i att möta dessa anser SSU att hälso- och sjukvården bör organiseras i större enheter än idag. Vi vill att dagens landsting ska avskaffas för att ersättas av geografiskt större regioner. Då vårdens utveckling går mot allt högre grad av specialisering ställes högre krav på större patientunderlag för att klara en god kvalitet. En regionförstoring möjliggör också för en mer kostnadseffektivt driven hälso och sjukvård.

Det är inte acceptabelt att sjuka människor tvingas vänta på behandling i månader. En översyn av vårdutbudet måste göras kontinuerligt. Om hemlandstinget inte kan erbjuda vård eller behandling inom rimlig tid bör varje patient erbjudas hjälp i ett annat landsting eller hos annan vårdgivare. Det finns en ofta berättigad kritik mot bristen på

patientinflytande. Patientens rättigheter ska stärkas. Det innebär att den enskildes möjlighet till information och inflytande över vården måste stärkas.

Hälso- och sjukvården måste utformas utifrån ett bredare perspektiv än hittills. Skillnaderna mellan olika grupper hälsa i samhället måste avskaffas.

Idag lever tiotusentals papperslösa i Sverige. Dessa har endast rätt till direkt akutsjukvård, för vilken de är skyldiga att själva betala. SSU anser att papperslösa ska ha samma rätt till sjukvård som asylsökande. Det innebär rätt till akutsjukvård på samma villkor som svenska medborgare.

Idag finns skillnader i hur män och kvinnor bemöts inom hälso- och sjukvården. Detta tar sig olika uttryck, till exempel får kvinnor i snitt vänta längre på ambulans än män. Mannen utgör idag normen inom medicinsk forskning. Läkemedel, hjälpmedel och annat utvecklas av och för män. Även heteronormen skapar ojämlika förutsättningar inom vården, HBT-personer är avvikande från normen och bestraffas för detta bland annat genom diskriminering. SSU menar att de patriarkala maktstrukturerna och heteronormen måste krossas för att alla skall få tillgång till en god vård.

Också klass påverkar hur bra vård en människa får. Personer med lång utbildning och hög lön får bättre vård än andra. Vi menar att vården tvärtom ska utjämna de skillnader i hälsa som finns. För detta krävs aktiva politiska val där vård fördelas efter behov och satsningar förs på bättre folkhälsa.

I dag råder en egendomlig åtskillnad mellan tandvård och övrig hälso- och sjukvård. Tandvård har blivit en klassfråga då många inte har råd att betala för tandläkarvård. SSU anser att sjukvård och tandvård ska likställas och inkluderas i samma statliga sjukförsäkringssystem. Både sjuk- och tandvård ska vara avgiftsfri upp till 25 år och på sikt avgiftsfri för alla. Ett väl utbyggt högkostnadsskydd är en förutsättning för en jämlik tillgång till vård. Avgiften till förebyggande tandvård måste kraftigt reduceras.

För att kunna ta fram bra mediciner och behandlingsmetoder för sjukdomar behövs kunskap om sjukdomars bakomliggande orsaker. Ett sätt att stärka kompetensen är att inrätta nationella riktlinjer och beslutsstöd över alla vanliga sjukdomar.

Ungdomsmottagningarna spelar en viktig roll för ungas hälsa. Alla ungdomar upp till 23 års ålder ska ha tillgång till en ungdomsmottagning i sin kommun. Verksamheten ska vara avgiftsfri inom den ordinarie primärvården upp till 25 års ålder.

Vi måste bygga ut läkarutbildningen. Idag täcks inte det faktiska behovet vilket leder till att många vårdinrättningar är underbemannade., För att säkerställa hälso- och sjukvårdens rekryteringsbehov och öppna arbetsmarknaden för flera måste det bli enklare att validera utomeuropeiska sjukvårdsutbildningar.

SSU ser det som orimligt att det idag saknas enhetliga journal- och läkemedelssystem i hela landet. Det leder till ett ökat antal felbehandlingar och sänker effektiviteten i vården när olika landstings journal- och läkemedelssystem inte är kompatibla med varandra. SSU kräver att ett enhetligt journal- och läkemedelssystem inrättas.

Människor som lider av mental ohälsa är en av samhällets mest utsatta grupper idag. Vi unga socialdemokrater är i grunden positiva till avinstitutionaliseringen men negativa till dess utförande och konsekvenser. Landsting och kommuner genomförde reformerna utan att tillräckliga resurser satsades på att hjälpa dem som kom ut i samhället. Detta har dock lett till att såväl hemlöshet som antalet självmord har ökat bland psykiskt sjuka. Kommunerna och staten måste öka de förebyggande åtgärderna för att minska den psykiska ohälsan. Antalet vårdplatser och vårdinsatser måste öka.

Psykisk sjukdom kan ligga till grund för missbruk. Det behövs tidiga insatser för att upptäcka och begränsa det psykiska problem som på sikt kan leda till missbruksproblem. Personer med dubbeldiagnoser, som både har psykisk sjukdom och missbruksproblem, riskerar idag att hamna mellan stolarna. Dessa personer kan ha väldigt svårt att få en anhörig att ställa upp som god man eller förvaltare. Därför ska kommunerna tillhandahålla personal för dessa uppgifter.

De frivilliga krafterna i vården och omsorgen måste bli fler. Människors vilja att bidra och hjälpa till ska bejakas då detta tillför ytterligare kvalitet i vården och omsorgen. Dessa ska inte ersätta personal eller ses som en möjlighet till att spara pengar, utan används som ett komplement till den verksamhet som redan sker.

- Om hemlandstinget inte kan erbjuda vård eller behandling inom rimlig tid, senast inom tre månader, ska varje patient ha rätt att söka hjälp i ett annat landsting eller hos någon annan vårdgivare.
- Papperslösa ska ha rätt till akutsjukvård på samma villkor som svenska medborgare.
- Den enskildes möjlighet till information om och inflytande över vården måste stärkas.
- Sjuk- och tandvård ska vara avgiftsfri upp till 25 års ålder samt på sikt bli avgiftsfri för alla.
- Sjukhus ska inte privatiseras.
- Tandvården ska inkluderas med den övriga vården.
- Resurser till behandling av missbrukare måste prioriteras, liksom och forskning inom detta område.
- Bygg ut läkarutbildningen så att samhället kan täcka det faktiska behovet.
- Stopplagen skall återinföras.
- SSU kräver att staten tillser att ett nationellt journal- och läkemedelssystem inrättas.
- SSU ställer sig positivt till patientval.
- SSU vill att dagens landsting avskaffas för att ersättas av större regioner.
- Sjukvården ska alltid fördelas utifrån behov, inte utifrån efterfrågan.
- Målet för hälso- och sjukvården är att rädda liv, värna människovärdet och säkerställa allas rätt till ett värdigt liv med god livskvalitet.
- Väntetiden på hjälpmedel får inte överstiga tre månader.
- Apoteksmonopolet ska bibehållas.

Välfärdens långsiktiga finansiering

Det klasslösa samhället – där alla människor är delaktiga, har inflytande över samhällsutvecklingen och kan förverkliga sina innersta drömmar – är målet för den unga socialdemokratin. Vår generella välfärdsmodell har som sin yttersta uppgift att värna denna målsättning.

Vår välfärdsmodell har alltid hotats av högerkrafter som målat upp välfärdssamhället som ett hinder i människors strävan efter frihet. Vi vänder oss mot denna uppfattning och tror istället att vi som samhälle kan nå frihet för alla människor om vi gör det till vårt gemensamma mål. Den generella välfärden ger förutsättningar för ekonomisk utveckling och är en grundförutsättning för vår politik.

Vi ser dock att dagens välfärdsmodell möter stora ekonomiska hot. Den generella välfärdsmodellens finansiering blir allt mer osäker allt eftersom svenska folket blir äldre och de unga och arbetsföra minskar. Socialdemokratin har allt för länge duckat för frågor som rör välfärdens finansiering, vi kräver svar.

SSU ser det som oacceptabelt att privata sjukförsäkringar allt oftare lyfts fram som den enda finansieringslösningen. Vi vägrar acceptera att den generella välfärden ersätts av privat försäkringssystem, det förstärker ojämlikheter snarare än att bryta dem.

Välfärdssamhället är till sin huvudsak finansierat genom beskattning av människors arbete. För att klara välfärdssektorns stora kostnadsökningar ser vi det som nödvändigt att beskattningsnivåerna tillåts stiga något de kommande åren. Vi anser att det är orimligt att människors yrkesverksamma liv blir allt kortare då inträdet på arbetsmarknaden kommer allt senare i livet och utträdet kommer allt tidigare. Detta kombinerat med en stadigt ökande försörjningskvot leder till att det krävs en bredd av åtgärder för att säkerställa tillräckliga resurser till vård och omsorg. Vi ser att de lösningar som krävs främst återfinns inom arbetsmarknadsområdet.

Den svenska arbetsmarknaden måste utvecklas så att unga människor inte fastnar i arbetslöshet utan tidigt kommer ut i arbete. Detta är lönsamt för såväl individen som för samhället. Förtidspensionering, frivillig som ofrivillig, måste begränsas då det innebär att viktig kompetens går förlorad från arbetsmarknaden och leder till en ohållbar ekonomisk situation.

SSU vill att dagens pensionsålder höjs. När samhället gjort landvinningar som möjliggjort för människor att leva längre med bibehållen hälsa ser vi det också som rimligt att människors yrkesverksamma tid förlängs. Det möjliggör för den generella välfärden att även fortsatt kunna bibehållas och stärkas. Då olika yrken sliter olika hårt tror vi på en differentiering av pensionsåldern. Idag sliter arbetslivet ut många människor i förtid,

främst dem i arbetaryrken, genom förbättrade arbetsvillkor vore det ett inte lika stort problem. Det är rimligt att slitsamma yrken ger en högre pensionsinbetalning än yrken som inte är fysiskt slitsamma. En differentierad pensionsålder ger arbetare kompensation för att de innehar yrken som sliter på deras hälsa. En differentierad pensionsålder gör det dessutom dyrare för arbetsgivare att inte ta tillvara på sin personal då det blir dyrare att inte ta tillvara personalens hälsa.

SSU vill lyfta betydelsen av arbetskraftsinvandring för att säkerställa en god arbetskraftsförsörjning och därmed en stärkt finansiering av vår gemensamma välfärd.

- Arbetsmarknaden måste utvecklas med utgångspunkten att vår yrkesverksamma tid ska öka.
- Pensionsåldern ska höjas och differentieras.
- SSU är positiva till arbetskraftsinvandring.

Folkhälsopolitik

Dagens hälso- och sjukvård är mestadels inriktad på att hjälpa dem som redan blivit sjuka. För att i framtiden kunna ge den bästa hälso- och sjukvården måste vården jobba mer hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande.

Delar av psykvården vilar på svag vetenskaplig grund jämfört med andra områden inom vården. Det råder ibland tveksamhet kring vilken behandling som är effektiv för en viss åkomma. Därför krävs satsningar på forskning för att bättre kunna behandla och diagnostisera psykisk sjukdom.

Idag ser vi en försämring av den psykiska ohälsan i samtliga åldersgrupper. Det är viktigt att dessa problem upptäcks tidigt. Här behövs gemensamma mål och en ökad samverkan mellan kommuner, landsting samt frivilligorganisationer. Det får inte äventyra den grundläggande generella välfärden. Det är viktigt att säkerställa en väl utbyggd och kvalitativ barn- och ungdomspsykiatri i landets alla regioner.

Vi tror att familjecentraler är ett bra sätt att arbeta med folkhälsoproblematik och vill att fler upprättas i landet. Större ekonomiska resurser ska läggas på den psykiatriska barn- och ungdomsvården så att denna kan utvecklas och väntetiderna kortas.

Den utbredda dåliga kosthållningen som leder till överviktsproblematik såsom hjärt- och kärlsjukdomar samt diabetes måste ses som det stora folkhälsoproblem det är och inte förringas. Vi vet att människor med ekonomiska begränsningar drabbas särskilt svårt, vilket vi aldrig kan acceptera. Folkhälsoarbetet måste vara ett prioriterat arbete. För att vända trenden måste vi börja mycket tidigare med förebyggande folkhälsoarbete. Kommunerna måste ta ansvar för att stärka elevhälsan och därmed förbättra det förebyggande arbetet.

Även ätstörningar, ångest och depressioner drabbar stora delar av befolkningen; framförallt unga kvinnor mår dåligt. Antalet självmordsförsök ökar bland unga människor. Vi vill se en nollvision mot självmord och självmordsförsök. Sjukdomar som anorexi och bulimi måste bekämpas genom olika insatser under hela grund- och gymnasieskolan. Kunskapen om hur ätstörningar förebyggs måste öka hos vuxna som genom sitt arbete kommer i kontakt med unga människor. Sjukvården måste också ses över för att få fram en än mer effektiv behandling av ätstörningar och liknande problem. Unga kvinnors hälsa drabbas idag av samhällets ofta orimliga krav och könsförtryckande normer. Psykiatrin måste utvecklas för att möta detta.

Det ökade stillasittandet har lett till en ökad förekomst av övervikt bland befolkningen. Antalet personer med fetma i Sverige har nästan fördubblats under de senaste åren.

Skolan har en viktig roll i att främja folkhälsa genom sund mat och fysisk aktivitet. Idrottsrörelsen har en viktig roll i folkhälsoarbetet. Det är viktigt att idrottsföreningar får stöd så att ungdomar från olika samhällsgrupper ska kunna utöva en idrott oavsett vilken inkomst deras familjer har. Kommunerna och staten måste ta ansvar för att alla har råd att idrotta och därför öka anslagen till idrottsföreningar. Dessutom bör extra offentligt stöd ges till de föreningar som aktivt jobbar med drogförebyggande arbete.

Idag privilegieras fritidssysselsättningar som domineras utav män. Ur ett jämställdhetsperspektiv är detta förkastligt. De subventioner som erbjuds av såväl staten som kommunerna skall därför konsekvensanalyseras ur ett jämställdhets-, klass- och genusperspektiv. I ett nästa steg skall satsningar göras så att subventionerna blir mer jämfördelade mellan olika typer av idrotter, friluftsliv och andra aktiviteter riktade mot ungdomar.

- Större ekonomiska resurser skall läggas på förebyggande barn- och ungdomspsykiatri.
- Samhällsorsakade sjukdomar som ätstörningar och stress ska bekämpas med olika insatser under hela grund- och gymnasieskolan.
- Sjukvården ska ses över för att utveckla en mer effektiv behandling av ätstörningar och liknande problem.
- Genom utbildning och informationsinsatser ska kunskap spridas kring sunda matvanor.
- Att utveckla arbetsmiljön är en viktig del av folkhälsoarbetet.
- Kommunerna måste ta ansvar för att alla har råd och möjlighet att idrotta och öka anslagen till idrottsföreningar.
- Alla ska ha samma möjlighet att utöva sina fritidsaktiviteter.
- Kommunernas idrottshallar ska vara lättillgängliga för ungdomar.
- SSU vill begränsa förekomsten av raffinerat socker i skolans matinrättningar.
- Transfetter i mat ska förbjudas.
- Satsa mer pengar på ungdomskultur och fritidsaktiviteter för barn och ungdomar genom exempelvis subventionerade sportaktiviteter.

Bostadspolitik

Alla har rätt till ett bra boende. Det är ett politiskt misslyckande att bostadsbristen är utbredd och segregationen tillåts rota sig. Sverige behöver en ny bostadspolitik som syftar till att garantera alla ett bra boende. Bostadspolitiken ska också syfta till att skapa ett ekologiskt hållbart samhälle som inte slösar med naturresurser. En aktiv bostadspolitik är en förutsättning för att få en rörlig arbetsmarknad. En tillräcklig tillgång på bostäder främjar sysselsättningen, då det blir lättare att flytta dit arbetstillfällena finns. När allt fler trängs på bostadsmarknaden och allt färre bostäder byggs har bostadsbristen blivit en av den unga generationens allvarligaste problem. Tidigare ansågs bostadssektorn kopplad till den generella välfärden och finansierades till största del gemensamt. Socialdemokratin har under lång tid tillåtit att bostäderna allt mer blivit en marknad. Bostaden måste ingå i

välståndsbegreppet och det måste anses vara ett gemensamt problem för samhället att vissa står utan ett bra boende.

- Bostadsfrågorna måste inkorporeras i välfärdsbegreppet.
- Bra bostad är en rättighet för alla.
- Minst 50% av hyresfastigheter ska förmedlas av en bostadsförmedling.
- Alla ska ha rätt till en offentlig bostadsförmedling.

Stadsplanering

En aktiv samhällsplanering är viktig. För SSU är boendet mer än en lägenhet. Även närområdet med det sociala nätverket av grannar, lekplatser för barn och närliggande naturområden utgör en del av boendet. Ett fungerande lokalsamhälle är grunden för trygga medborgare. Vi har som målsättning att bygga levande stadsdelar som ser till ett helhetsperspektiv snarare än till enskilda fastigheter och kvarter. Därför behövs en aktiv samhällsplanering.

Samhällsplaneringen måste också vara offensiv, kommuner måste utnyttja sitt planmonopol för att bryta bostadssegregationen. Bygglov ska kunna villkoras med upplåtelseform för att bibehålla en bostadsblandning i bostadsområdena. SSU är kritiska till införandet av ägarlägenheter. Det riskerar att förpassa boendet till en spekulering och leda till oseriösa hyresvärdar där hyresgästernas ställning står oklar. Människor med olika ekonomiska villkor ska mötas. Därför är det viktigt att boendeformer blandas, att hyresrätter och bostadsrätter ligger i samma område, att villor och flerfamiljshus finns i samma stadsdel. SSU menar att det krävs ett samhällsansvar för att trygga blandningen när marknaden inte klarar av att ge oss det. Målet är att alla delar av staden ska ha en befolkningssammansättning som avspeglar befolkningens.

En aktiv samhällsplanering klarar av att möta kraven från arbetsmarknaden på en större flexibilitet. En blandning av upplåtelseformer ökar rörligheten på arbetsmarknaden, där det ofta ställs krav om rörlighet. Krav på att flytta för att studera eller arbeta ställs inte minst på den unga generationen.

Samhällsplaneringen ska uppmuntra till att välja kollektivtrafiken som transportmedel. Redan i planeringsstadiet av nya bostadsområden ska kollektiva lösningar till transporter ges stort utrymme.

Service såsom vårdcentraler, affärer och mötesplatser ska finnas i stadsdelarna. De bidrar både till tillgänglighet för invånarna till att minska onödiga transporter. SSU anser att utvecklingen där affärer försvinner från stadskärnan ut till affärscentrum utanför staden inte gagnar miljöutvecklingen.

Fjärrvärme, grön el, miljöstationer i närhet till fastigheterna och möjlighet till en god närmiljö måste vara prioriterat i nya bostadsområden.

Även i större städer har invånarna behov av gröna ytor och möjligheter att besöka rekreationsområden. Stadsparker fyller också en funktion som luftrenare. Därför är det viktigt att stadsplaneringen ger plats för stadens gröna lungor.

Alla har rätt att känna sig trygga. Därför måste samhällsplaneringen skapa trygga offentliga miljöer. Trafikseparering, höga buskar och dålig belysning leder i förlängningen till att staden inte är till för alla. En feministisk samhällsplanering ska belysa trygghetsfrågorna i samhällsplaneringen.

Tillgängligheten är en enormt viktig aspekt vid samhällsplanering. Principen om att en resa ska vara tillgänglig från dörr till dörr.

- Alla stadsdelar ska ha en befolkningssammansättning som speglar befolkningen.
- Bygglov ska kunna villkoras för att bibehålla en blandning av upplåtelseformer.
- Effektiva kollektivtrafiklösningar måste prioriteras vid bygge av nya stadsdelar.
- Samhällsplanering ska vara feministisk och i alla avseenden främja tillgänglighet.

Bostadsmarknaden och bostadsbyggande

SSU vill ha väl fungerande bostadsmarknader med långsiktigt stabila regelverk. Det ger sunda och förutsägbara villkor för byggande, ägande och förvaltning av bostäder i alla upplåtelseformer. Bostäder med god kvalitet ska eftersträvas och konkurrens skall råda inom byggsektorn.

Bostadsbristen är oacceptabel. En aktiv bostadspolitik, genom framförallt en god tillgång till billiga hyresrätter, måste syfta till att erbjuda boende till alla. Idag tvingas många in i otrygga boendeformer i andra-, tredje- eller svartkontrakt. För att lösa problemen krävs ett mer ambitiöst bostadsbyggande än dagens, speciellt i de områden där efterfrågetrycket är högt. Bostadssituationen i de städer där brist råder ska i första hand lösas genom ett ökat byggande. Samtidigt är det viktigt att handeln med hyreskontrakt får påföljder. Det krävs en tydlig politisk markering och klarare rättsliga följdverkningar för den illegala handeln med bostäder.

En del väljer att köpa lägenhet utan att egentligen ha ekonomiska resurser för det, på grund av bristen på hyreslägenheter, och riskerar att hamna i en skuldfälla.

Bostadsförsörjningen är ett ansvar som flera samhällsnivåer har. Kommunerna måste ta ett större ansvar för bostadsbyggandet. Kommunallagen måste förändras så den tydligt fastslår kommunens ansvar för bostadsförsörjningen, kommunen har genom sitt plan- och markmonopol unika möjligheter att säkerställa bostadsförsörjningen. Men fler måste ta ansvar. Genom Boverket kan staten erbjuda expertis gällande upphandlingar så att kostnaderna sjunker. Där man har kunskap om goda upphandlingar sjunker kostnaderna för bostadsproduktion och så tryggar vi en lägre boendekostnad utan att minska kvaliteten. Bostäder ska ha bra kvalitet, vi vill inte se en utveckling där vissa bostäder tillåts vara av lägre standard. Vi accepterar inte ungdomslöner på arbetsmarknaden, inte heller ungdomsbostäder på bostadsmarknaden.

SSU ser förtätning av stortstäderna som ett ekonomiskt och miljömässigt hållbart sätt att skapa fler bostäder i attraktiva områden. Det ger förutsättningar att skapa relativt billiga bostäder eftersom det inte kräver några omfattande utbyggnationer av kollektivtrafiknätet eller vägar.

N9 Förutsättningar för byggbranschen

Byggbranschen måste möta klimat- och miljöproblemen. Ny teknik gör en mer miljövänlig byggprocess möjlig samtidigt som resultaten blir mer klimatsmarta hus. SSU menar att alla hus som byggs efter 2015 ska vara lågenergihus.

Bostadsbyggande måste tillåtas kosta pengar och inte bara ses som en intäktskälla för staten. SSU vill införa statliga investeringsstöd och räntebidrag för att stimulera byggnad

tion av hyresrätter och studentbostäder. Vi ser också nödvändigheten i att exempelvis statens egna fastighetsbolag används för att på sikt bygga fastigheter. Detta för att motverka kartellbildningar i byggbranschen. Vi kräver att staten också gör en rad satsningar på utgiftssidan när det gäller samhällsbyggnad och bostäder och inte endast ser frågorna som en inkomst.

- Bostadsbyggandet måste gå i takt med de behov som årskullarna har av hyreslägenheter.
- SSU kräver att alla bostäder som byggs efter år 2015 ska vara lågenergihus.
- Kommunallagen måste förändras så den tydligt fastslår kommunens ansvar för bostadsförsörjningen.
- SSU vill införa statliga investeringsstöd och räntebidrag för att stimulera byggnation.
- Minst 50 % av varje hyresfastighet ska förmedlas av en bostadsförmedling.

Hyresrätten och allmännyttan

Hyresrätten som boendeform har många fördelar. Det möjliggör för ett flexibelt boende som också erbjuder en trygghet till grupper som inte är resursstarka. Hyresrätten som form måste tillåtas att bevaras och utvecklas.

Ett verktyg för att garantera alla en bra bostad är en aktiv och fungerande allmännyttta. Genom allmännyttan kan kommuner garantera att hyresrätter byggs och bevaras och att det finns bostäder som möter allas behov. Allmännyttan ska vara normgivande för hyressättningen. Där det idag saknas ett allmännyttigt bostadsföretag ska detta upprättas på nytt. Regionala allmännyttiga bostadsföretag kan vara ett sätt att samla större kompetens och göra samordningsvinster vid upphandlingar. Dessutom underlättar regionala kösystem rörlighet i regionen.

Ägardirektiven måste tydliggöras så att de allmännyttiga bostadsföretagen verkligen används till det de är till för, inte som en extra kommunskatt för de boende. Kommunerna behöver genom allmännyttan ta ett ansvar för bostadspolitiken och se till att det byggs hyresrätter även under lågkonjunktur. Detta för att undvika flaskhalsar under högkon-

junkturer, minska bostadsköerna och skapa jobb under ekonomiskt dåliga tider. Bruksvärdesprincipen är viktig för att garantera en sund prisbildning på hyresrätter. Det ska vara bostadens standard och inte enbart läget som avgör hur hög hyra det ska vara. Allmännyttan ska gå före i utvecklingen av moderna bostäder och bostadsområden. Dessa bostäder ska byggas ekologiskt. I allmännyttans bostadsområden ska det finnas omfattande miljöåtervinning och miljön ska vara trygg och säker för de boende.

Det krävs en bra mix av upplåtelse- och boendeformer. Därför måste bostadspolitiken styras mot en högre andel hyresrätter i de områden som idag saknar ett hyresbestånd. SSU tar avstånd från den senaste tidens realisation av gemensamma tillgångar till privatpersoner.

Även om man hyr och inte äger sitt boende ska man ha ett stort inflytande över boendesituationen. SSU anser att hyresrätten borde bli en friare bostadsform. Hyresgäster borde få rätt att själva göra större förändringar i sitt boende och tillsammans med sina grannar ha ett medbestämmande över de allmänna ytorna. SSU anser att föreningslivet kan göra stora insatser i våra bostadsområden. Genom ett aktivt föreningsliv kan närdemokratien utvecklas och de boende kan bli aktiva på olika vis.

- Valfrihet gällande upplåtelseformer måste gälla i hela landet.
- Ägardirektiven i samhällsägda företag måste vara tydliga.
- Hyran ska sättas efter bruksvärdessystemet .
- Skatterna ska vara neutrala.
- Den totala kostnaden för boendet får inte överstiga en tredjedel av inkomsten.
- Allmännyttan skall bibehållas, utvecklas och inte säljas ut.
- Kommunerna ska ta ansvar för att det byggs mer hyresrätter under lågkonjunkturen.

Från miljonprogram till miljöprogram

En ekologisk hållbar utveckling går hand i hand med socialt hållbar utveckling. Därför vill vi starta bygget av det hållbara samhället i miljonprogramsområdena. Genom statliga investeringsfonder kan vi möjliggöra långsiktiga investeringar i en mängd olika upprust-

ningar, förbättringar och innovationer som ska utveckla och förnya våra miljonprogramsområden. Idag har många av områdena stora problem med standarden. Borgerlighetens lösning på detta har varit att sälja ut delar av dem. Detta finner SSU oacceptabelt. Miljonprogrammen är vårt ansvar och kräver stora satsningar.

Bostäder står idag för en stor del av vår energiförbrukning. Resor till och från arbetet, matbutiken, fritidssysselsättningar, förskolor och fritids i privata bilar orsakar stora utsläpp av koldioxid. Miljonprogramshusen, byggda på 70-talet börja förbrukar onödiga mängder energi, stora ytor står outnyttjade och närmiljöerna är ofta torftiga och trista. Mycket finns kvar att göra.

Genom att erbjuda gemensamma miljöbilpooler kan vi tillsammans minska utsläppen av koldioxid samtidigt som vi erbjuder fler människor den frihet bilen kan erbjuda till ett betydligt lägre pris. Uppvärmning av varmvatten via solceller kan användas för att få ner energiförbrukningen och energikostnaderna. Det behövs bättre isolering och energiutnyttjande för att spara på naturens och våra egna resurser.

Genom en statlig satsning på Boverket kan medel frigöras till insatser i kommunernas stadsdelar som kan komma föreningsliv till del. Pengarna kan användas till kultur, upprustning av lokaler, studiesatsningar eller upprustning av närmiljön. Det måste vara de boende som avgör vad som är viktigt i just deras bostadsområde.

De allmännyttiga bostäderna i miljonprogrammen ska bli ekologiska och sociala riktmärken.

- Föreningslivet är en stor del av arbetet med lokal utveckling.
- Det behövs en upprustning av miljonprogrammen.

Droger och beroende

Droger passiviserar människor och samhällen. En ökning av alkohol- och narkotikaförbrukningen skapar likgiltighet bland människor med hänsyn till medmänniskor, samhälle, politik och demokrati. De som tjänar på missbruket av droger är de företag och personer som profiterar på att producera och sälja alkohol och tobak. Även narkotikaproducenter är en del av kapitalismen även om denna marknad är illegal.

En människas konsumtion av alkohol eller narkotika får aldrig inskränka på någon annan människas trygghet. Därför måste den totala alkohol och narkotikakonsumtionen kraftigt sänkas och alla droger på sikt förbjudas. Missbruk kommer ur det orättvisa och ojämlika samhälle vi lever i. Vi tror därför att en av de viktigaste åtgärderna för att förebygga missbruk är att skapa ett jämlikt samhälle, där människor är fria att leva i enlighet med sina drömmar. Det samhället är också ett drogfrött samhälle.

Sverige ska därför fortsätta föra en restriktiv narkotika-, alkohol- och tobakspolitik och det statliga detaljhandelsmonopolet på alkoholförsäljning ska bibehållas. Därför bör alkoholhandel via nätet förbjudas. Lördagsstängt på systemet ska återinföras. Vi anser att den svenska regeringen i EU på ett mycket kraftfullare sätt ska driva frågan om att alla länder inom EU ska ha rätt att bedriva en restriktiv spel-, narkotika-, alkohol- och tobakspolitik även om det skulle stöta sig med den fria rörligheten för varor och tjänster. Folkhälsointresset måste väga tyngre. Alkohol bör ses som en hälsofara, inte som en vara bland andra. Vad gäller alkohol innebär EU-medlemskapet stora problem när mer alkohol köps i utlandet och förs in i Sverige. För att komma till rätta med detta behövs regler för att omöjliggöra att stora mängder alkohol får föras in i landet. Privatimport av alkohol bör begränsas i så stor utsträckning som möjligt. Socialdemokratin måste också verka för att höga miniminivåer för alkoholskatter införs i alla EU-länder och att dessa ska bedriva en restriktiv alkoholpolitik. Överhuvudtaget ska det internationella arbetet mot droger intensifieras.

De senaste åren har vi sett hur den totala alkoholkonsumtionen har ökat, vilket per automatik får till följd att fler människor far illa och drabbas av alkoholens negativa skadeverkningar. Även totalkonsumtionen bland ungdomar ökar. Samtidigt blir debutåldern lägre. För att motverka detta vill SSU fortsatt ha ett förbud mot innehav av alkoholhaltiga drycker för dem som är under 18 år. Vad gäller inköp ser vi positivt på den nuvarande åldersuppdelningen där man skall vara 20 år för att handla på Systembolaget och 18 år på krogen.

Marknadsföringen spelar också en stor roll för hur konsumtionen av alkohol utvecklas. Vi anser att reklam för alkohol ska förbjudas. En översyn av hur alkoholföretag

marknadsför sina produkter, bland annat från tv- och radiostationer utomlands, bör också genomföras då detta leder till allt större konsumtion.

Alkolås ska finnas i alla nyproducerade motorfordon. SSU anser dessutom att alla fordon som används i yrkestrafik ska vara utrustade med dessa lås. Införskaffandet av alkolås ska vara en del av påföljden vid rattfylla.

Kontrollen av återförsäljare av tobak och alkoholhaltiga drycker bör intensifieras. Tillgänglighet och pris påverkar totalkonsumtionen som i sin tur påverkar omfattningen av missbruk. För tobak är det bra med en åldersgräns på 18 år, men ofta säljer ändå handlare till minderåriga. Tillståndet för att sälja tobak och alkohol ska dras in om handlaren sålt till minderåriga. Det ska även gälla försäljning av folköl till minderåriga.

Vi måste fortsätta med förebyggande arbete i form av ANT-information (alkohol, narkotika och tobak) tidigt i skolorna och aktivt påvisa även dopingens skadeverkningar.

I dagens Europa kan vi se hur liberaliseringen breder ut sig. Det är orimligt att unga människor slås ut på grund av omgivningens liberala inställning till narkotika. Vi avvisar alla planer på att legalisera narkotika såväl i vårt land som i den Europeiska Unionen. Missbruk och utslagning följer i spår av arbetslöshet, utanförskap och brist på framtidsstro. Varje människa som fastnar i ett missbruk är ett samhälleligt misslyckande. Ingen människa förtjänar att bli missbrukare. Dock måste vi göra allt vi kan för att hjälpa narkotikans offer att bli av med sitt missbruk. Ingen narkoman kommer att sluta att missbruka droger för att man riskerar att åtalas för detta.

Vi anser att missbrukarvården måste utgå från en positiv syn på människan och kunna ge människor reella möjligheter att ta sig ur sitt missbruk. Vården av missbrukare ska i huvudsak ske på frivillighetens grund, men drogberoendet är i sig självt ett tvång som många gånger hindrar en frivillig behandling. Därför måste kommunerna ta sitt ansvar för att motivera missbrukare att ta sig ur ett drogberoende. I dagens samhälle lever missbrukare i en skyddad värld som är svår att tränga in i. Det är ytterst sällan en missbrukare aktivt söker hjälp och vård. Kontakten mellan narkomanen, sjukvården och socialtjänsten måste stärkas och hitta nya vägar. För att stärka barnsskydd ska det räcka med den ena förälderns tillåtelse vid omhändertagande av barn. Att försöka minska spridningen av HIV samt hepatit B och C är en fråga som ska prioriteras högt. Vi förespråkar därför

sprututbytesprogram, alltså program som erbjuder narkotikamissbrukare rena sprutor i utbyte mot använda. En stor del av den svenska missbrukarvården bedrivs idag på uppdrag av det offentliga av privata behandlingshem. Vi vill se en ökad insyn i hur dessa behandlingshem sköter sin verksamhet. Människor som lever i ett missbruk måste ha samhällets stöd; det får inte finnas tvivel kring metoder eller kompetens. Vårdtagarna måste känna säkerhet i den vård och behandling de har rätt till. Individuella handlingsplaner ska utformas för att hjälpa missbrukare att ta sig tillbaka in i samhället och få ett värdigt liv. Möjligheten att få hjälp med missbruk anonymt måste utökas därför att anonymiteten medför att fler vågar söka hjälp. Kvinnor med drogproblem är oftast mer utsatta än män med samma problem och behöver stöd för att kunna bryta det destruktiva mönstret. Därför är det särskilt viktigt att det finns rehabiliteringsmöjligheter för dessa, i form av särskilda kvinnojourer, miljöer där detta destruktiva mönster kan brytas med hjälp av andra kvinnor.

Det är viktigt att människor som lider av ett missbruk erbjuds en obruten vårdkedja. En avgiftning måste direkt följas av rehabilitering. För att missbrukare ska klara av att leva ett drogfritt liv krävs bättre och utökade eftervårdsprogram. Missbruksvården har alltför länge varit eftersatt. Effektiva läkemedelsbehandlingar med subutex och liknande preparat måste erbjudas fler. När läkemedelsbehandlingar ges ska detta ske i kontrollerade program med uppföljning. Målet för behandlingen ska vara att brukaren ska leva drogfritt. SSU ställer krav på såväl privata som offentliga bostadsaktörer att ta ett ansvar för att tillgodose goda möjligheter till olika boenden för människor på väg ut i samhället efter sin rehabilitering. Olika samhällsaktörer måste samarbeta om insatserna ska vara framgångsrika. Dessutom måste ansvarsfördelningen tydliggöras. Kommuner, landsting och stat måste alltid samverka med utgångspunkt att ge bästa vård för individen. Detta samverkanstvång ska regleras i lagstiftning. En misslyckad insats är inte bara allvarligt för individen, det är ett misslyckande för samhället. Arbetsgivare ska ha samma skyldighet att rehabilitera drogmissbruk som alkoholmissbruk.

Många av dem som har missbruksproblem har också någon form av psykisk sjukdom. Vi anser att landstingens tidigare avdelningar för dubbeldiagnoser bör återinföras.

Anhöriga till missbrukare är medberoende och drabbas ofta hårt. Därför är det viktigt att kommuner och landsting tillhandahåller resurser och utvecklar formerna för vård av familjer och anhöriga. För att stärka barnsskydd ska det räcka med den ena förälderns tillåtelse vid omhändertagande av barn.

Spelberoendet måste tas på största allvar. Tillgängligheten till olika typer av spel är idag mycket större än bara för några år sedan. Spelmarknaden på Internet gör exempelvis att spelandet inte längre begränsas av öppettider. Det är ett stort problem att TV-reklamen för olika spel på Internet breder ut sig över samtliga kommersiella kanaler. Det leder till ett ökat spelmissbruk i alla åldersgrupper. Därför vill SSU kraftigt begränsa all marknadsföring av, samt förbjuda TV-reklam för, spel. Beroendet av spel förstör såväl människors sociala som ekonomiska livschanser. Därför är det angeläget med större resurser för behandling av spelmissbrukare samt att förebyggande arbete bedrivs i skolan.

- Sverige ska fortsätta föra en restriktiv narkotika-, alkohol- spel- och tobakspolitik.
- Det statliga monopolet på alkoholförsäljning ska bibehållas.
- Den fria rörligheten inom EU ska inte hindra enskilda medlemsländer att bedriva en restriktiv spel-, narkotika-, alkohol- och tobakspolitik.
- Tillståndet för att sälja tobak och alkohol samt tillhandahålla spel ska dras in om handlaren sålt till minderåriga.
- Socialdemokratin ska verka för att miniminivåer för alkoholskatter införs i alla EU-länder och att EU ska bedriva en restriktiv alkoholpolitik.
- Alkohol och tobaksreklam ska förbjudas, det ska inte heller vara möjligt att sända sådan reklam via utlandet.
- Alkolås ska finnas i alla nyproducerade motorfordon och i alla fordon som framförs i yrkestrafik.
- Butiker som säljer tobak ska ha skyldighet att hålla den dold för konsumenterna.
- Individuella handlingsplaner ska alltid tas fram för att hjälpa missbrukare att ta sig tillbaka in i samhället och få ett värdigt liv.
- Möjligheten att få hjälp med missbruk anonymt måste utökas.

- Reklam för alkoholhaltiga drycker ska förbjudas, i Sverige och i EU.
- Varumärken som används vid tobaksförsäljning ska inte få användas vid försäljning och marknadsföring av andra produkter, så som t.ex. kläder.
- Alla kommuner skall erbjuda samtalsgrupper för närstående till missbrukare.

Föräldraskap

I kampen för kvinnans frigörelse har föräldraförsäkringen varit en viktig landvinning för att möjliggöra för kvinnor att kunna kombinera arbete och barnafödande. Fortfarande uppvisar det svenska arbetslivet en stor ojämlikhet mellan könen – kvinnor har lägre lön och saknar männens möjligheter att nå chefspositioner, trots att kvinnor generellt är bättre utbildade. Mycket av detta beror på att åttio till åttiofem procent av föräldraledigheten i dag tas ut av kvinnor. Det här gör kvinnor till en mer osäker arbetskraft för arbetsgivaren. Arbetsgivare räknar med att kvinnor kommer att vara borta mer från arbetet och svarar med att erbjuda mindre kvalificerade arbetsuppgifter och lägre lön. Det finns flera orsaker till att föräldraförsäkringen utnyttjas starkt ojämlikt. Mycket har med patriarkala strukturer att göra. Dessa kommer inte att ändras i en handvändning. Men politiska beslut kan på sikt förändra de strukturer som ligger bakom att förlegade könsroller och tankemönster stärks och lever kvar.

Av dessa skäl bör föräldraförsäkringen helt knytas till individen – till den enskilda vårdnadshavaren. Det är också en rättvisefråga för barnen. Barn har rätt till sina föräldrar. Detta innebär naturligtvis mindre valfrihet för vårdnadshavarna. Men ett jämnare utnyttjande av föräldrapenningen skulle leda till en arbetsmarknad som fungerar bättre och där jämställdheten också får genomslag i hemmen. När män är föräldralediga i lika stor utsträckning som kvinnor kan arbetsköparna inte längre lägga över skulden för diskrimineringen av kvinnor på kvinnorna själva. Små barn är beroende av vuxna. När barnen är små ska de föräldrar som önskar ha rätt att ta ut sin föräldraförsäkring parallellt under barnet två första levnadsmånader.

Ingen som vill ska behöva avstå från att skaffa barn på grund av otrygga förhållanden och ekonomi. Ett av många skäl till att många inte skaffar barn är otrygga anställningar

och en otrygg framtid på arbetsmarknaden. Därför är tillsvidareanställningar norm för befolkningstillväxt och därför behövs det fortsatta satsningar på barnfamiljerna.

Både minimibeloppet och taket i föräldraförsäkringen måste höjas. Dessutom ska föräldraförsäkringen i alla dess delar även omfatta studenter. För studenter ska minimibeloppet motsvara fullt studiemedel. De ekonomiska familjestöden i form av barn- och bostadsbidrag är också viktiga och är för väldigt många familjer en förutsättning för att komma upp i en dräglig levnadsnivå.

Vi vill att barnbidraget ska förbli generellt och höjas.

En av de mest kritiska perioderna i ett förhållande är när det första barnet kommer till familjen. Vi ser det särskilt viktigt att unga föräldrar får stöd och råd i sitt föräldraskap, till exempel genom föräldrautbildning.

Vi vill heller inte se att ogifta fäders föräldraskap ifrågasätts som det gör idag. Är föräldrarna överens är det inte samhällets sak att ifrågasätta det.

SSU ser positivt på förskolan då den ger alla barn möjlighet till gemenskap och utveckling. Förskolan ger även betydande jämställdhetsvinster då den möjliggör för båda föräldrarna att förvärvsarbeta.

Vårdnadsbidraget är en kvinnofälla som dränerar den kommunala barnomsorgen på resurser. SSU kräver att vårdnadsbidraget avskaffas.

- Föräldraförsäkringen bör helt knytas till individen – till den enskilda vårdnadshavaren.
- Föräldraförsäkringen ska delas lika mellan vårdnadshavarna utan möjlighet att skriva över någon del till den andra.
- Både minimibeloppet och taket i föräldraförsäkringen måste höjas.
- Föräldraförsäkringen i alla dess delar ska även omfatta studenter.
- Garantibeloppet för barnlediga föräldrar måste höjas.

Sexualpolitik

Sexualiteten är för många en viktig del av livet. Alla har rätt att utöva sin sexualitet på det sätt de önskar så länge den inte skadar någon annan. Sexuell och reproduktiv hälsa och

tillhörande rättigheter är mänskliga rättigheter. De är universella, individuella och okränkbara. Tyvärr kränks dessa rättigheter varje dag runt om i världen. Alltför många människor lever utan makt över sin sexualitet och rätten att få bestämma över sin egen kropp.

Sexualitet och samliv hänger ihop med de villkor människan lever under. Tidspress, sjukdom, stress eller ekonomiska bekymmer påverkar människors möjligheter att njuta av sin sexualitet. Möjligheten att njuta av sin sexualitet och fatta beslut om den förutsätter att jämlikhet mellan människor råder. Den ojämlikhet som råder mellan kvinnor och män ska motarbetas.

SSU menar att varje individ ska ha friheten att bestämma över sin egen sexualitet.

En viktig del i kampen för mänskliga rättigheter är att arbeta mot patriarkala föreställningar om sexualitet. Världen domineras av en heterosexistisk norm. SSU ska arbeta för att synliggöra den underordnade situation som homosexuella, bisexuella och transpersoner tvingas leva i. SSU ska vara en del av kampen mot heterosexismen över hela världen. SSU måste dessutom arbeta aktivt för ett samhälle som är anpassat för alla. För att mänskliga rättigheter ska kunna möjliggöras krävs det att alla får rätt till sin sexualitet och får rätt att utöva den, även de som har en funktionsnedsättning.

Människor med funktionsnedsättning betraktas ofta som asexuella av omgivningen. Särskild kompetens i dessa frågor behövs inom omsorgen och på ungdomsmottagningar. Människor med funktionsnedsättningar behöver precis som alla andra människor stöd, råd, och tips för att utveckla sin sexualitet och sitt sexliv. Särskilda sexhjälpmedel för människor med funktionsnedsättningar ska utvecklas och erbjudas gratis. Även forskning på sex och funktionsnedsättning måste få mer ekonomiskt stöd.

För att människor ska få kunskap om sexualitet och samlevnad krävs en bra sexualundervisning. Sexualundervisningen i skolan har varit obligatorisk i Sverige i över femtio år men är fortfarande ofta alltför summarisk och godtycklig. Undervisningen är många gånger enbart inriktad på fortplantning och könssjukdomar, och saknar en helhetssyn. Elever har rätt till en bra sexualundervisning där samtal om bland annat kroppen, relationer och värderingar ingår. Alla som undervisar i ämnet Sex och samlevnad ska vara utbildad och få kontinuerlig fortbildning på området. Det är också viktigt med forskning in-

om området sex- och samlevnadsundervisning samt att kompetensutvecklingen i skolorna främjas, och att det därför måste finnas tillgång till metodutveckling, handledning och materialstöd.

En viktig uppgift för undervisningen i sexualitet och samlevnad är att bearbeta frågor kring sexualitet både ur ett jämställdhetsperspektiv och ur ett jämlikhetsperspektiv. På så sätt kan undervisningen bidra till att bekräfta unga människors rätt till sin sexualitet och sexuella frihet och ge dem styrka att sätta sina egna gränser. Undervisningen ska ge information om hur man på ett säkert sätt kan njuta av sin sexualitet.

För att kunna njuta av sex utan att vara rädd för att bli oönskat gravid eller få en könssjukdom behövs preventivmedel.

Det krävs mer forskning kring hormonella preventivmedel för både män och kvinnor. De biverkningar som idag finns hos hormonella preventivmedel för kvinnor såsom minskad sexlust och ökad risk för vissa sjukdomar är inte acceptabla.

Kondomer ska därför vara kostnadsfria på ungdomsmottagningar och i skolhälsovården. Men det räcker inte. Unga sexuellt aktiva är idag sämre än på länge att skydda sig vid sexuella förbindelser. Det leder till att fler unga drabbas av könssjukdomar som till exempel klamydia. Även sjukdomar som länge varit ovanliga är nu oroväckande på väg tillbaka in i statistiken. Här måste staten ta ansvar och säkerställa att det totala stödet till preventivt arbete med hiv- och sexuellt överförbara infektioner (sti) garanteras och utökas. Produkter som hindrar spridning av könssjukdomar som t.ex. klamydia test ska vara gratis alt. kraftigt subventionerade. SSU vill också att återkommande nationella hiv- och sti-preventivakampanjer hålls.

Det får inte glömmas att hormonella preventivmedel inte skyddar mot könssjukdomar och även kan påverka hälsan negativt på längre sikt. Detta gör att en subventionering av kondomer. SSU ska verka för att sänka kostnaderna för att sänka kostnaderna för preventivmedel, men på längre sikt bör preventivmedel bli avgiftsfria.

I ett jämlikt samhälle är det inte acceptabelt att det är kvinnan som har huvudansvar vad det gäller att skydda sig mot oönskade graviditeter. Visst används kondomer. Men när det kommer till mer långsiktiga skydd så ses det nästan som en självklarhet att kvinnan ska utsätta sin kropp för de biverkningar som p-piller ger. Vi kräver att forskningen

kring manliga p-piller tas på allvar för att på så sätt underlätta för ett mer jämlikt ansvarstagande.

SSU tycker att MSM (män som har sex med män) också måste ges möjligheten att donera blod och organ. Att man idag utestängs helt från de möjligheterna är diskriminerande och bygger på gamla föreställningar om sjukdomsspridning.

- MSM ska ges möjlighet att donera blod och organ.
- SSU ska verka för att alla preventivmedel avgiftsfria.

Sexuell hälsa och vård – ungdomsmottagningar

Ungdomsmottagningen är idag en självklar plats för tonåringar och unga vuxna att samtala kring sexualitet och samlevnad och spelar därför en viktig roll för ungas hälsa. Det är av största vikt att ungdomar har tillgång till ungdomsmottagningar, skolkuratorer och fritidsgårdar för att tillgodose sina behov.

SSU vill att alla ungdomar upp till 23 års ålder ska ha tillgång till en ungdomsmottagning i sin kommun. Upp till 25 års ålder ska även verksamheten vara avgiftsfri inom den ordinarie primärvården.

En del ungdomsmottagningar ser sig, på grund av sexualbrottslagen och föräldrabalken, skyldiga att informera föräldrar om deras döttrar vill ha p-piller eller gör abort. Få verkar oroa sig över unga mäns sexualitet och kondomanvändning. SSU vill att sexualbrottslagens tillämpning vad gäller åldersgränser utreds och att 15-årsgränsen för sexuell självbestämmanderätt därmed klargörs.

SSU ser systemet med ungdomsmottagningar som en förebild för hur sjukvården skulle kunna möta vuxnas behov i dessa frågor. Vi vill också betona vikten av att ungdomsmottagningarna, precis som mottagningarna som riktar sig till vuxna, ska vara tillgängliga och välkomnande för alla. Varken geografisk hemvist, klass, religion, kön, ålder, etnicitet, sexuell läggning eller identitet, eller funktionalitet ska utgöra ett hinder för att kunna få stöd och hjälp.

Instanser som ungdomsmottagningar och skolor måste också förhålla sig öppet till ungas sexuella läggning och/ eller identitet, könsuttryck och könsidentitet och inte ta heterosexualiteten för given.

- Tillgången till sexologiska mottagningar och ungdomsmottagningar inom varje landsting säkras.
- En ung kvinna som söker sig till en ungdomsmottagning för att få p-piller eller göra abort inte ska riskera att föräldrar informeras mot hennes vilja, utan erbjudas stöd om hon så önskar.
- Personalen på ungdomsmottagningarna ska ha hbt-kompetens.

Rätten till den egna kroppen

Att själv få bestämma över sin egen kropp är självklart för SSU. Kvinnans rätt att få bestämma om hon ska föda eller inte är fundamental för känslan av egenvärdet och friheten att välja sitt sätt att leva. I många länder nekas kvinnan rätten till att göra abort. Det är inte förenligt med en socialdemokratisk människosyn. SSU kräver att utländska kvinnor ska ha rätt att komma till Sverige för att få en abort utförd. Fri abort ska gälla i hela EU. Kvinnor som genomfört abort och riskerar att förföljas för detta i sina hemländer ska beviljas uppehållstillstånd. SSU vill att den nuvarande abortlagen bibehålls. Idag är väntetiden för att få en abort genomförd alldeles för lång, vilket leder till att många kvinnor mot sin vilja tvingas genomgå en kirurgisk abort. Ett sätt att motverka detta är att ge barnmorskor rätt att utföra vaginala ultraljud, och på så vis ge fler möjligheter till medicinsk abort.

När det gäller barns sexualitet är det viktigt att man inte skambelägger eller förringar. Barnomsorgen har ett stort ansvar för att förmedla en positiv syn på barns sexualitet, då man i förskoleåldern bygger upp det som i framtiden sätter barns gränser för kön och sexualitet. Därför är det viktigt att flickor och pojkar alltid behandlas lika under förskoleperioden. För att kunna göra detta krävs att förskollärare läser genuskunskap under sin utbildning. Alla har också rätt till ett icke-sexualiserat namn på sitt könsorgan.

- Risk för hatbrott på grund av sexuell läggning eller utförd abort ska godtas som skäl till asylrätt i Sverige på samma grund som politisk och rasistisk förföljelse.
- Sexualundervisningen ska utökas, förbättras, samt ta upp frågor som rör genussystem, föreställningar om kön och HBT
- Rätten till abort ska vara en mänsklig rättighet
- Fri abort ska gälla i hela EU.
- Alla kvinnor ska ha rätt att få en abort utförd i Sverige på samma villkor som dem med svenskt medborgarskap.
- SSU kräver att förskolepersonal får genuskunskap i sin utbildning.
- SSU står för en öppen syn på sex.
- Kondomer ska vara avgiftsfria
- Barnavårdscentraler får i uppdrag att informera alla föräldrar om barns sexuella utveckling samt barns sätt att uttrycka sin sexualitet.
- Barns rättighet till sin sexualitet och kunskap om den synliggörs och förtydligas i förskolans läroplan
- Sexualbrottslagens tillämpning vad gäller åldersgränser utreds och att innebörden i 15-årsgränsen för sexuell självbestämmanderätt därmed klagörs.
- Sexuella hjälpmedel och läkemedel ska vara subventionerade och omfattas av högkostnadsskyddet.
- Sexualrådgivning och behandling av sexuell dysfunktion ska omfattas av högkostnadsskyddet.
- Akut p-piller ska vara kostnadsfritt och lättillgängligt på till exempel vårdcentraler och ungdomsmottagningar.
- Ensamstående kvinnor ska ges möjlighet till assisterad befruktning genom äggdonation eller insemination.

